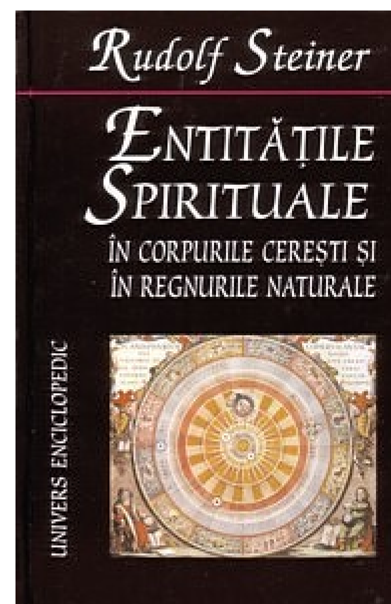
Rudolf Steiner

ENTITĂŢILE SPIRITUALE ÎN CORPURILE CEREŞTI ŞI ÎN REGNURILE NATURALE

GA 136

Ciclu de zece conferinţe ţinut la Helsingfors (Helsinki)
în perioasa 3-14 aprilie 1912
şi o conferinţă publică ţinută la Helsingfors la 12 aprilie 1912

Traducere din limba germană:
VICTOR OPRESCU
Revizia textului:
biolog dr. PETRE PAPACOSTEA

Titlul original : DIE GEISTIGEN WESENHEITEN IN DEN HIMMELSKÖRPERN UND NATURREICHEN

Nr.curent în bibliografia generală GA 136

Traducerea din limba germană s-a făcut după ediţia din 1984
Rudolf Steiner Verlag, Dornach/Schweiz
şi apare sub egida Societăţii Antroposofice din România

TREPTELE ADEVĂRULUI

Antroposofia este un curent spiritual modern, fundamentat de austriacul Rudolf Steiner (1861-1925), personalitate complexă, dotată cu capacitatea de a dezvolta în mod consecvent şi interactiv atât mistica înaltă bazată pe experienţe interioare care l-au condus la cercetări aprofundate în lumea spirituală, cât şi gândirea riguros ştiinţifică despre spirit, prin opoziţie cu tendinţele materialismului dominant în secolul al XIX-lea şi prima parte a secolului al XX-lea. Materialismul urmărea eliminarea nivelului divin-spiritual din cunoaştere prin contestarea existenţei acestuia în Univers, ceea ce l-a îndreptăţit pe R. Steiner să afirme: „Tragedia materialismului constă în faptul că nu poate înţelege ce este materia".

Pentru a sintetiza conţinutul de idei al antroposofiei sau ştiinţei despre spirit vom porni de la

un principiu de bază formulat chiar de Rudolf Steiner: „Oricărei realităţi materiale din Univers îi corespunde ceva spiritual şi orice realitate spirituală din Univers primeşte la un moment dat expresie în lumea materială". Întreaga evoluţie, mai întâi biologică şi apoi social-istorică, a umanităţii este o ilustrare vie a acestui principiu. Cunoaşterea directă a resorturilor spirituale ale umanităţii, ca şi cunoaşterea exterioară a materiei, se obţine numai prin eforturi susţinute de perfecţionare a structurilor noastre sufleteşti şi spirituale, pentru a deveni apţi şi demni de dezvoltarea conştientă şi responsabilă a relaţiei omului cu lumea spirituală în toată puritatea indispensabilă acestui scop. Unul din principalele scopuri ale antroposofiei constă în deschiderea căilor cunoaşterii de sine, fapt necesar pentru evoluţia viitoare a omenirii. Atât cunoaşterea de sine cât şi înţelegerea coerentă a lumii interioare şi a ambianţei telurice şi cosmice se pot dobândi prin studiul scrierilor antroposofice, întrucât logica riguroasă a expunerilor oferă gândirii posibilitatea aprecierii valorii acestora, chiar şi în lipsa accesului personal direct la lumile spirituale. Omul apare astfel ca o fiinţă dublă, cu problematică cosmică şi problematică terestră, având sarcina realizării sintezei superioare a acestora.

În consecinţă, antroposofia este ştiinţa despre spirit care ne dă posibilitatea înţelegerii *raţiunii de a fi* a structurilor şi evenimentelor aparţinând lumii sensibile, precum şi a înlănţuirii acestora în timp şi spaţiu. Ea nu este o fundamentare teoretică pusă la îndemâna unei „secte religioase", cum încearcă să denigreze unele scrieri mişcarea antroposofică, ci reprezintă calea spirituală de valorificare concretă a forţelor de iubire aduse de Hristos pe Pământ, atât de necesară într-o perioadă în care dezbinarea între oameni se manifestă în toate relaţiile individuale şi de grup. Există, în prezent, antroposofi aparţinând celor mai diferite confesiuni religioase care consideră că au găsit, în sfârşit, în antroposofia lui R. Steiner un limbaj comun capabil să creeze baza pentru o nouă deschidere spirituală către lume, prin înţelegerea corectă a momentului-cheie pentru întreaga evoluţie cosmică pe care l-a reprezentat Evenimentul de pe Golgota de acum 2000 de ani.

Antroposofia nu este teorie, ci cunoaştere vie, ceea ce se reflectă în faptul că a pus toate premisele şi a elaborat soluţii valoroase în diferitele domenii aplicative marcate de consecinţele tuturor situaţiilor de criză caracteristice lumii actuale pe care Rudolf Steiner le-a prevăzut cu 8-9 decenii în urmă. Astfel, pe baza cunoaşterii aprofundate a omului (antropologia antroposofică), Rudolf Steiner, colaboratorii şi urmaşii săi au elaborat principiile şi metodele terapeutice ale medicinii antroposofice, ale agriculturii biodinamice, ale sistemului pedagogic Waldorf, ale tripartiţiei sociale, au dat naştere unui impuls original în arhitectură etc. Putem conchide că antroposofia este totodată o cale de cunoaştere obiectivă, o cale de autocunoaştere şi o cale de viaţă. Ea este prelungirea în Eul omului actual a activităţii lui Hristos, a Logosului care a acţionat de la începutul existenţei Universului.

Mişcarea antroposofică, care s-a separat din mişcarea teosofică, s-a dezvoltat independent, şi numai în mod eronat sau abuziv este asociată cu alte curente şi organizaţii actuale. Ea deschide perspective luminoase educaţiei pentru libertate, iubirii dintre oameni şi colaborării cu natura, iar spiritualitatea românească, constitutiv creştină şi cu o largă deschidere spre înţelegerea integrării omului în Cosmos, este o matrice gata pregătită pentru receptarea şi dezvoltarea acestor imperative ale mileniului III.

biolog dr. PETRE PAPACOSTEA

ÎN LEGĂTURĂ CU PUBLICAREA CONFERINŢELOR LUI RUDOLF STEINER

Baza ştiinţei spiritului orientată antroposofic o constituie lucrările scrise şi publicate de Rudolf Steiner (1861-1925). Pe lângă aceasta, el a ţinut, între 1900-1924, numeroase conferinţe şi cursuri, atât în faţa unui public larg, cât şi pentru membrii Societăţii teosofice, mai târziu ai Societăţii antroposofice. Vorbind în mod liber, el însuşi a dorit iniţial ca aceste

conferinţe să nu fie consemnate în scris, deoarece ele erau concepute drept „comunicări orale, nedestinate tiparului". După ce însă s-au finalizat şi răspândit tot mai numeroase variante incomplete şi eronate după stenogramele şi notiţele auditorilor, s-a văzut nevoit să reglementeze problema acestora. Şi a încredinţat Mariei Steiner von Sivers această misiune. Ei i-a revenit sarcina de a-i desemna pe cei care au dreptul să stenografieze conferinţele, de a asigura administrarea stenogramelor şi revizuirea textelor pentru tipar. Din cauză că, fiind extrem de ocupat, Rudolf Steiner nu a putut corecta el însuşi textele, decât în cazuri foarte rare, în privinţa tuturor conferinţelor publicate trebuie să se ţină seama de această rezervă a sa: „Va trebui să se aibă în vedere faptul că în stenogramele nerevizuite de mine se găsesc greşeli".

În legătură cu raportul dintre conferinţele pentru membri, care, la început, erau accesibile numai sub formă de manuscrise tipărite pentru uz intern, şi cărţile sale, destinate publicului larg, Rudolf Steiner îşi exprimă punctul de vedere în lucrarea autobiografică ***Mein Lebensgang*** (***Viaţa mea***), capitolul 35. Cele spuse acolo sunt valabile, în egală măsură, în ceea ce priveşte cursurile ţinute, care se adresau unui cerc restrâns de participanţi, familiarizat cu bazele ştiintei spiritului.

După moartea Mariei Steiner (1867-1948) s-a trecut, conform indicaţiilor sale, la tipărirea unei ediţii a operelor complete ale lui Rudolf Steiner (Rudolf Steiner - Gesamtausgabe, GA). Volumul de faţă constituie o parte a acestei ediţii.

CUVÂNT INTRODUCTIV

RĂSPUNS LA URĂRILE DE BUN VENIT ADRESATE AUDITORIULUI

Helsingfors*, 3 aprilie 1912

Iubiţii mei prieteni, atâtea cuvinte calde de bun venit mi-au fost adresate din partea dumneavoastră, încât, în primul rând, doresc să exprim o urare pornită din adâncul inimii, aşa cum ne facem unii altora, pretutindeni în lume, cei ce mergem pe calea căutărilor spirituale. Venind aici, în mijlocul dumneavoastră, însoţit de câtiva prieteni germani foarte apropiaţi, în această minunată ţară care ne evocă amintiri şi ne vorbeşte de vechi legende, aş dori dintru început, încercând să leg ceea ce este universal de ceea ce este particular, să arăt că, într-o mare parte din acele ţinuturi ale Europei Centrale unde a acţiona pe tărâmul ştiinţei spiritului este sarcina şi datoria mea, exista obiceiul ca, întâlnind un om cu totul străin, să-l întâmpinăm cu dragoste şi cu urările atât de des folosite „*Grüss Gott*" sau „*Gott zum Gruss*"**. Este o formulă de salut pur germană, utilizată curent în unele ţinuturi din Europa Centrală. La această urare mă gândesc acum, când mă refer la formula de salut cea mai scumpă mie, salut pe care doresc să vi-l adresez şi pe care îl consider atât de potrivit deoarece noi toţi, prin ţinuta noastră morală, prin felul nostru de a gândi, prin stăruinţa noastră într-un anume mod de cunoaştere, răspândit în lume, ne considerăm căutători întru Domnul. Şi, întrucât ne numim aşa, tot ceea ce ne defineşte se află în salutul nostru, care merge de la suflet la suflet la aceşti căutători ai divinului, chiar prin denumirea pe care ne permitem să ne-o acordăm. Numindu-ne căutători întru Domnul, noi apelăm la ceea ce este mai profund, la tot ce este mai intim în fiecare om. Ne adresăm astfel părtii celei mai intime, celei mai profunde a fiecărui om; în acelasi timp, dacă ne numim aşa, o facem din forul nostru cel mai intim, cel mai profund. În felul acesta, ceea ce exprimăm, numindu-ne căutători întru Domnul, se leagă de partea dumnezeească din noi. A face ca oamenii să se adune, din ce în ce mai mult, în baza a ceea ce exprimă acest nume, este ţelul nostru cel mai scump, dorinţa noastră cea mai puternică. Şi dacă, poate din cauza limbii, ne înţelegem mai greu, ca unii ce suntem căutători întru Domnul - dacă ne străduim cu adevărat să fim aşa, dacă lăsăm să

vorbească în noi partea cea mai intimă a fiinţei noastre - vom ajunge să comunicăm cu oamenii din întreaga lume. De aceea, atunci când ne întâlnim noi, căutătorii întru Domnul, apare atât de utilă împrospătarea străvechilor amintiri sacre - comune tuturor oamenilor. Noi spunem că toţi provenim dintr-o matcă originarâ, comună, de natură spiritual-divină şi că de aceea este posibil să vibreze în sufletele noastre acele corzi care să nuanţeze diferit amintirile cele mai vechi şi mai sacre ale omului, amintiri ce exprimă această natură spiritual-divină din care provenim cu toţii. Şi, astfel, noi apărem ca fraţi într-o familie atotcuprinzătoare a omenirii, fraţi care au pornit dintr-un cămin comun şi au parcurs o întreagă evoluţie, în diferite regiuni ale Pământului, fără să uite ceea ce le aminteste străvechea lor origine sacră. Ce reprezintă, deci, această căutare a divinului, acum, în prezent? Este o puternică dorinţă a noastră, a oamenilor, care înţelegem astăzi ce trebuie să ne unească, in viitor pe toţi, din ce în ce mai mult, în aşa fel încât să reînvie, în toate inimile, acea legătură care ne ţine laolaltă dacă privim cât mai departe, înapoi, în trecut. De aceea, este de la sine înţeles că noi, căutătorii întru Domnul, ne reunim sub semnul acestui salut pe care ni-l adresăm când ne întâlnim.

* Helsingfors este vechea denumire suedeză a actualului Helsinki, capitala Finlandei. În 1912, Finlanda era sub ocupaţie rusească (n.t.).
** Echivalentul românese cel mai apropiat ar fi „Doamne ajută!" şi „Lăudat fie Domnul!" (n.t.).

Oamenii se întâlnesc, pretutindeni, pe tot Pământul. Unii se cunosc mai mult, alţii mai puţin, sunt prietenoşi sau se iubesc unii pe alţii. Aşa stau lucrurile în viaţa de toate zilele. Cei care au ţeluri şi interese comune se adună, mai ales în vremea noastră, călăuziţi de aceste idealuri. Ne găsim astfel aici, împreună, pentru că, de fapt, fiecare îl cunoaşte pe celălalt. Dar oare cum se cunosc oamenii unii pe alţii? Se cunosc prin aceea că fiecare ştie ceva despre celălalt. Trecem prin lume indiferenţi faţă de semeni de-ai noştri, despre care nu ştim nimic, dar întindem bucuroşi mâna celui care ne este veche cunoştinţă, surâdem celui pe care nu l-am mai întâlnit de mult şi care ne umple de bucurie lăuntrică prin simplul fapt că-l vedem, pe scurt, legătura dintre oameni se face prin aceea că unul ştie ceva despre celălalt. Dacă ne reunim aici ca cercetători în domeniul spiritual, înseamnă că fiecare ştie ceva despre ceilalţi, şi nimeni nu ne este străin. Ştim despre ceilalţi că fiecare, în forul lui cel mai intim, prin ceea ce este mai uman în el, trăieşte acelaşi ideal spiritual şi, astfel, ne apare, de la sine înţeles, ca o veche cunoştinţă. Pe lângă toate acestea, cunoaşterea spirituală poate face ca oameni care nu s-au văzut niciodată în planul fizic, exterior, să se poată întâlni, pe tot întinsul Pământului şi să ştie unul despre celălalt tot ce este mai important, aceasta pur şi simplu prin faptul că se regăsesc pe terenul comun al cunoaşterii spirituale. Aceasta ne arată ce să facem şi ce să vorbim, ne conferă acea cordialitate care nu trebuie să lipsească ori de câte ori ne întâlnim, amabilitate care s-a exprimat şi aici şi pentru care mulţumese din inimă.

Iubiţii mei prieteni, dacă în conferinţele pe care aşteptaţi să le ascultaţi - în toate apare spiritualul în care ne va introduce chiar prima conferinţă - se va regăsi cordialitatea de care am vorbit, atunci mă veţi înţelege în mod corect. Ca cercetători ai spiritualului şi ca truditori în cunoaşterea spiritului, noi trebuie să străbatem, mai întâi, tărâmul spiritului, pentru ca, în cele din urmă, după ce am lăsat nemărginita diversitate a vieţii sufleteşti să acţioneze asupra noastră, în rezultatele acestei cunoaşteri spirituale să ne regăsim din nou într-o cordială armonie. Şi aş dori ca dumneavoastră, din acest punct de vedere, să mă înţelegeţi. Dacă la început va fi vorba de lucruri pur spirituale pe care le vom aborda, conform temci ce mi-a fost dată de prietenii noştri, în următoarele zile nu se va spune nimic care să nu fie intim legat de scopul declarat acum.

După exprimarea acestor gânduri, permiteţi-mi să trec la obiectul temei noastre.

CONFERINŢA a II-a

Helsingfors, 4 aprilie 1912

Aseară v-am descris drumul care conduce sufletul omenesc la observarea acelei lumi spirituale care stă ascunsă în spatele lumii fizice sensibile şi am atras atenţia asupra a două categorii de entităţi spirituale pe care privirea ocultă le descoperă atunci când înlătură vălul care acoperă lumea sensibilă în modul descris ieri. Astăzi vom vorbi despre alte două categorii de spirite ale naturii. O anumită categorie se arată privirii oculte exersate când se observă veştejirea şi moartea treptată, să spunem, din lumea plantelor, vara târziu sau toamna, îndeosebi moartea treptată a entităţilor din natură. Când plantele încep să dezvolte fructe, această dezvoltare poate fi lăsată să acţioneze asupra sufletului, aşa cum am arătat în conferinţa de ieri. Şi, tot aşa cum am arătat ieri, primim, pentru imaginaţiunile noastre, impresii de la entităţile spirituale care sunt implicate în fenomenele de veştejire sau de moarte treptată a entităţilor naturii. Dacă ieri am spus că plantele, primăvara, sunt parcă trase în sus, din pământ, de anumite entităţi a căror structură suferă o continuă metamorfoză, acum putem spune că după ce plantele au crescut, s-au dezvoltat, apare momentul când ele urmează, în mod necesar, să se veştejească şi atunci intervin alte entităţi, despre care nici măcar nu putem spune că şi-ar schimba necontenit forma, ci numai că nu au nici o formă. Ele ne apar strălucind ca nişte fulgere, licărind ca nişte mici meteoriti, pentru a dispărea imediat; aşa ne apar ele, ca nişte fulgere care dispar imediat, astfel că, propriu-zis, nu au nici un fel de formă; se abat asupra Pământului, sunt ca nişte lumini meteoritice rătăcitoare, când strălucind, când stingându-se. Aceste entităţi sunt legate, în primul rând, de maturizarea, de creşterea a tot ce există în regnurile naturale. Pentru ca fiinţele să se poată dezvolta în regnurile naturii există aceste forţe sau entităţi. Pentru privirea ocultă, asemenea entităţi sunt perceptibile numai atunci când ea se concentrează asupra aerului, şi anume asupra unui aer cât se poate de curat. Ieri am descris cea de a doua categorie de entităţi din natură, arătând că ele pot fi descoperite când lăsăm să acţioneze asupra noastră apa care se pulverizează sau care se aglomerează sub forma norilor, sau în alt mod. Dacă vrem, însă, să obţinem imaginea acestor entităţi care se aprind ca nişte meteori, pentru ca imediat să dispară fulgerător, trebuie să acţioneze asupra sufletului nostru un aer cât mai lipsit de vapori de apă, străbătut de lumina şi căldura Soarelui. Aceste entităţi trăiesc oarecum invizibile în aerul lipsit de vapori de apă, absorbind cu aviditate lumina de care este saturat şi pe care îl fac să strălucească şi să lumineze. Aceste entităţi se pleacă apoi, de exemplu, asupra lumii vegetale sau chiar asupra lumii animale şi au în grijă procesele de maturizare.

Prin felul cum ajungem la aceste entităţi, vedem deja că, într-o anumită privinţă, ele ţin de ceea ce în ştiinţa spiritului, încă din timpuri străvechi, se cheamă „elemente". Ceea ce am prezentat ieri drept prima clasă a acestor entităţi, o întâlnim când coborâm în adâncul Pământului, când pătrundem în partea solidă a planetei noastre; acolo ies la iveală pentru imaginaţiunea noastră entităţi care au o formă precisă, statornică şi le putem numi spirite ale naturii solide sau spirite ale Pământului. A doua categorie pe care am descris-o ieri am întâlnit-o în apa care se aglomerează sau se pulverizează şi de aceea putem lega aceste entităţi spirituale de ceea ce ocultismul din toate timpurile a numit elementul fluid sau elementul apă. În acest element, ele se metamorfozează, preluând totodată rolul de a trage din sol tot ceea ce creşte, ceea ce lăstăreşte. De asemenea, cu elementul aer, cu aerul cel mai uscat posibil sunt legate acele entităţi spirituale despre care vom vorbi astăzi. Se poate vorbi, deci, despre Spirite ale pământului, ale apei şi ale aerului.

Putem să luăm în discuţie şi o a patra categorie de astfel de entităţi spirituale. Privirea ocultă poate face cunoştinţă cu ele, dacă alege motnentul când o floare ajunge să formeze fructele şi germenul, şi observă apoi cum germenul creşte treptat, devenind o nouă plantă. Numai într-o asemenea conjunctură poate - altfel este mai greu - să se observe a patra categorie de entităţi din natură; ele sunt păstrătorii tuturor germenilor şi seminţelor din natură. Ele se comportă ca

paznicii seminţelor care provin de la o generaţie de plante sau de la alte fiinţe din natură până la generaţia următoare. Aceste entităţi, păstrătoare ale seminţelor sau germenilor, făcând posibil, prin aceasta, ca pe Pătnânt să apară mereu şi mereu aceleaşi fiinţe, convieţuiesc cu căldura planetei noastre, cu ceea ce s-a numit dintotdeauna elementul foc sau elementul căldură. Din această cauză şi forţele seminţelor sunt legate de un anumit grad de căldură, de o anumită temperatură. Când privirea ocultă observă cu exactitate, ea constată că această modificare necesară a căldurii mediului este chiar elementul de care are nevoie sămânţa sau germenele pentru a se coace, că această transformare de căldură nevie în căldură vie este realizată de astfel de entităţi. Din această cauză, ele pot fi numite şi *Spirite ale căldurii* sau *Spirite ale focului*. Deocamdată am făcut cunoştinţă cu patru categorii de Spirite elementare ale naturii (mai multe vom afla în conferinţele viitoare), care au o anumită relaţie cu ceea ce numim elementele pământ, apă, aer şi foc, ca şi cum aceste entităţi şi-ar avea teritoriul lor în aceste elemente, aşa cum omul însuşi îşi are teritoriul său pe întreaga planetă. Aşa cum oml este, aici pe Pământ, la el acasă, faţă de Univers, la fel se află ca acasă aceste entităţi în cele patru elemente menţionate.

Ieri am atras atenţia asupra faptului că aceste diverse entităţi au pentru întregul Pământ, pentru toate regnurile sale şi pentru lumea terestră fizică aceeaşi importanţă pe care o are corpul eteric sau vital pentru fiecare om în parte. Diferenta este, după cum am spus ieri, că la om corpul eteric este o unitate, în timp ce corpul eteric al Pământului constă din multe, din foarte multe asemenea Spirite ale naturii, care, la rândul lor, se împart în patru categorii. În colaborarea vie a acestor fiinţe constă corpul eteric sau vital al Pământului. Acesta nu este, deci, o unitate, ci o pluralitate, o diversitate. Dacă vrem să cunoaştem acest corp eteric al Pământului, cu ajutorul privirii oculte, este necesar, aşa cum am arătat ieri, să facem ca lumea fizică să acţioneze moral asupra noastră şi prin aceasta să dispară vălul care o acoperă. Atunci devine vizibil ceea ce se ascunde în mod nemijlocit în spatele acestui văl, corpul eteric al Pământului.

Ce se întâmplă dacă se îndepărtează ce am prezentat ca fiind corpul eteric al Pământului? Se ştie că al treilea membru component al entităţii umane, după corpul eteric, este corpul astral, corpul purtător al pasiunilor, al dorinţelor, al suferinţelor noastre. Când discutăm despre elementele superioare ale naturii umane, putem spune: La om, întâlnim mai întâi corpul fizic, apoi, în spatele acestuia, corpul eteric şi, după corpul eteric, corpul astral. Lucrurile stau la fel şi în natură. Dacă depăşim fizicul, ajungem în mod treptat la o pluralitate care ni se prezintă ca fiind corpul eteric al întregului Pământ cu toate regnurile sale. Putem vorbi, atunci, şi despre un fel de corp astral al Pământului, despre ceva care, raportându-se la întregul Pământ, la toate regnurile acestuia, ar corespunde corpului astral al omului? În orice caz, nu este atât de uşor să ne apropiem de acest corp astral al Pământului, cum ne-am apropiat de corpul său eteric. Am văzut că ne putem apropia relativ uşor de corpul eteric dacă nu lăsăm fenomenele naturii să acţioneze asupra noastră doar ca impresii senzoriale, ci ca impulsuri morale. Dar dacă vrem să pătrundem mai departe, pentru om sunt necesare exerciţii oculte mai profunde, aşa cum le puteţi găsi descrise, în parte, în lucrarea mea ***Cum se dobândesc cunoştinţele despre lumile superioare****, în măsura în care se pot comunica, într-o lucrare adresată publicului larg, asemenea lucruri. Într-un anumit punct al evoluţiei esoterice sau oculte, aşa cum puteţi citi în această carte, omul începe într-adevăr să devină conştient chiar şi în perioada trecută de la adormire la trezire, timp în care el nu este de obicei conştient. Se ştie, desigur, că starea inconştientă obişnuită, starea de somn a omului se bazează pe faptul că acesta, când doarme, deţine numai corpul fizic şi corpul eteric; corpul astral şi Eul se desprind şi atunci el este, chiar pentru starea sa normală, lipsit de conştienţă. Când se dedică din ce în ce mai mult exerciţiilor spirituale, care constau din meditaţie, concentrare etc., când face ca forţele adormite şi ascunse ale sufletului să fie tot mai puternice, atunci omul poate să realizeze o stare de somn conştientă, astfel că nu va mai fi lipsit de conştienţă când corpul astral se desprinde de corpul fizic şi de cel eteric, ci va avea de jur împrejurul lui, oricum, nu lumea fizică şi nici lumea pe care am descris-o anterior,

lumea Spiritelor naturii, ci o alta, o lume încă mai spiritualizată decât cea prezentată mai înainte. Când vine clipa în care se trezeşte conştienţa, după ce s-a eliberat de corpul fizic şi de cel eteric, atunci omul percepe o cu totul altă categorie de entitâti spirituale.

* Lucrare de bază; apărută în 1904/1905. A fost tradusă şi în limba română, sub acelaşi titlu, la Editura Triade, Cluj (traducere din limba germană), precum şi la Editura Princeps, Iaşi, sub titlul ***Treptele iniţierii*** (traducere făcută după o versiune franceză) (n.t.).

Ceea ce se prezintă mai întâi privirii oculte, care a evoluat până aici, este o categorie nouă de fiinţe spirituale pe care le percepe şi care sunt, oarecum, „şefi" peste Spiritele naturii. Să precizăm în ce măsură ei sunt comandanţii. V-am spus că acele entităţi pe care le numim *Spirite ale apei* acţionează în special în lumea plantelor care răsar şi lăstăresc din sol. Spiritele naturii pe care le numim *Spirite ale aerului* au îndeosebi sarcina să acţioneze vara, târziu, şi toamna, când plantele se veştejesc şi pier. Atunci aceste spirite se cufundă ca nişte meteori în lumea plantelor, se simt satisfăcute, saturate parcă, pe seama acestei lumi vegetale, făcând ca plantele să se ofilească, să-şi piardă conformaţia din primăvară şi din vară. Această ordine, în sensul că o dată Spiritele apei, iar altădată Spiritele aerului acţionează asupra unei zone a Pământului, este determinată de regiunea în care se petrec; în emisfera nordică situaţia este bineînţeles cu totul alta decât în emisfera sudică. Această rânduială, care constă în a dirija spre momentul cel mai prielnic activitatea Spiritelor naturii corespunzătoare este dirijată de acele entităţi spirituale pe care reuşim să le recunoaştem abia când privirea ocultă a ajuns la un anumit grad de perfecţiune, suficient de departe, pentru ca omul, când s-a eliberat de corpul său eteric şi de cel fizic, să mai poată avea percepţii în mediul în care se află. Putem, de exemplu, să spunem: În legătură cu Pământul, cu planeta noastră, acţionează entităţi spirituale care au rolul să coordoneze activitatea Spiritelor naturii în concordanţă cu anotimpurile şi care, în acest mod, provoacă schimbarea anotimpurilor în funcţie de diversele zone ale Pământului. Aceste entităţi spirituale reprezintă ceea ce am putea numi corpul astral al Pământului. Ele sunt totodată şi spiritele în care omul, seara, când se culcă, se cufundă cu propriul său corp astral. Acest corp astral este legat de Pământ şi este alcătuit din înalte entităţi spirituale, şi în regiunea unde aceste Spirite superioare planează în jurul planetei, impregnându-l ca o atmosferă spirituală, se cufundă corpul astral al omului în timpul somnului.

Observaţia ocultă face deosebire între categoriile de Spirite ale naturii descrise la începutul conferinţelor noastre, Spirite ale pământului dens, Spirite ale apei ş.a.m.d., şi aceste Spirite superioare care conduc şi îndrumă Spiritele naturii. Spiritele naturii au în atribuţiunile lor să facă să rodească şi să germineze fiinţele din natură, să le ajute să se usuce, să se veştejească, atunci când e vremea, deci să aducă viaţă pe întreaga noastră planetă. Cu totul alt rol au entităţile spirituale pe care le putem numi, în ansamblul lor, ca fiind corpul astral al Pământului. Când reuşeşte să le cunoască cu privirea ocultă, omul le simte ca entităţi cu care propriul său suflet, propriul său corp astral are ceva în comun, ca entităţi care acţionează de aşa manieră asupra corpului astral al omului, şi chiar asupra corpului astral al animalelor, încât se poate vorbi nu numai de o acţiune stimulatoare, ci şi despre o acţiune aşa cum este aceea de a-ţi simţi propriul suflet şi de a gândi asupra lui. Spiritele naturale ale apei, ale aerului, pe care le observăm şi despre care putem spune că sunt în jurul nostru se diferenţiază de entităţile spirituale despre care tocmai vorbim acum prin aceea că despre ele nu putem spune că ar fi în preajma noastră, ci că suntem uniţi cu ele, cufundaţi în ele, atunci când ajungem să le percepem. Omul se contopeşte cu ele, iar ele vorbesc omului în spirit. Lucrurile se prezintă ca şi cum omul ar percepe în preajma sa gânduri, sentimente, şi chiar impulsuri de voinţă, de simpatie sau antipatie s-ar exprima în ceea ce aceste entităţi lasă să se reverse asupra noastră ca gânduri şi simţăminte. Astfel, se poate spune că noi trebuie să vedem în această categorie de spirite fiinie asemănătoare sufletului uman.

Dacă ne întoarcem asupra a ceea ce am arătat puţin mai înainte, putem spune că tot felul de orânduieli temporale, de repartiţii în timp şi spaţiu sunt legate de activitatea acestor entităţi.

De aceea, în ocultism există un cuvânt vechi prin care se denumesc aceste entităţi, pe care - cum am spus - le recunoaştem în ansamblu ca fiind corpul astral al Pământului, şi acest cuvânt, tradus în limba noastră, ar însemna Spirite ale perioadelor de revoluţie*. Nu ne referim numai la acea curgere regulată a timpului care determină creşterea şi apoi veştejirea plantelor, ci şi la curgerea de timp care se exprimă, relativ la planeta noastră, prin zi şi noapte. Această alternanţă se datorează entităţilor considerate, repetăm, că alcătuiesc corpul astral al Pământului. Cu alte cuvinte, tot ceea ce este ritmicitate, alternanţă periodică, tot ce este legat de schimbarea condiţiilor şi evenimentelor în timp, de repetarea lor, toate acestea sunt rânduite de entităţile spirituale care, toate, împreună, fac parte din corpul astral al Pământului şi cărora li se dă numele de Spirite ale perioadelor de revoluţie ale planetei noastre. Ceea ce un astronom descoperă prin calculele sale despre rotaţia Pământului în jurul axei sale, în privirea ocultă este perceptibil prin aceea că vede grupate în jurul întregului Pământ aceste Spirite ale perioadelor de revoluţie şi care sunt în mod real purtătoare ale forţelor care fac ca Pământul să se rotească în jurul axei sale. Este extrem de important ca în corpul astral al Pământului să vedem tot ceea ce este în legătură cu schimbările obişnuite, cum ar fi înflorirea şi veştejirea plantelor, dar şi tot ceea ce este legat de alternanţa între zi şi noapte, de anotimpuri, de ceasurile zilei, dimineaţă, prânz, seară etc. Ceea ce se petrece în acest mod evocă observatorului care a ajuns cu pregătirea sa ocultă până acolo încât, ieşind cu corpul astral din corpul fizic şi din cel eteric continuă totuşi să rămână conştient, entităţi spirituale care aparţin chiar categoriei Spiritelor perioadelor de revoluţie.

* În germană, *Geister der Umlaufszeiten* - care se poate traduce prin Spirite ale curgerii timpului, Spirite ale ritmicităţii, Spirite ale perioadelor de revoluţie (n.t.).

Acestea fiind spuse, am îndepărtat oarecum al doilea văl, vălul ţesut de Spiritele naturii. Se poate spune: Primul văl este ţesut de impresiile fizice pe care le avem şi pe care, dacă le îndepărtăm, ajungem la corpul eteric al Pământului, la Spiritele naturii. Reuşim apoi să îndepărtăm al doilea văl şi ajungem la Spiritele curgerii timpului care reglează tot ceea ce vine şi se reîntoarce în mod periodic, tot ce este supus modificărilor în timp.

Noi ştim că în propriul nostru corp astral sălăşluieşte, ca să spunem aşa, ceea ce socotim a fi mădularul cel mai subtil al naturii fiinţei umane, şi pe care îl cuprindem rezumativ sub denumirea de Eu. Despre corpul nostru astral am spus că este cufundat în domeniul Spiritelor perioadelor de revoluţie, ca într-o mare vălurită a acestora; pentru conştienţa obişnuită Eul nostru doarme şi mai profund. Faptul că Eul nostru doarme încă şi mai profund este conştientizat de cel care parcurge o evoluţie ocultă prin aceea că învaţă să pătrundă mai întâi în percepţiile corpului astral, în lumea spiritului în care se cufunda şi care este alcătuită din Spiritele perioadelor de revoluţie. Această percepţie este, într-o anumită măsură, un obstacol periculos în calea evoluţiei esoterice, deoarece corpul astral al omului este ceva unitar, în timp ce tot ce ţine de domeniul Spiritelor perioadelor de revoluţie este, de fapt, o pluralitate, ceva foarte diversificat. Şi cum omul este, aşa cum am arătat, cufundat în această diversitate, când Eul său mai doarme încă, dar este treaz cu corpul său astral, se simte ca şi cum ar fi sfâşiat, rupt în bucăţi înăuntrul lumii Spiritelor perioadelor de revoluţie. Acest sentiment trebuie să fie evitat în cursul unei evoluţii esoterice corecte. De aceea, cei care pot da îndrumări pentru o astfel de evoluţie corectă trebuie să ia măsuri serioase, în sensul ca discipolul, pe cât posibil, să nu-i aducă Eul în stare de adormire când corpul său astral este deja treaz. Dacă Eul ar rămâne adormit, în timp ce corpul astral este treaz, omul şi-ar pierde coeziunea interioară şi s-ar destrăma ca şi Dionysos, împrăştiindu-se în întreaga lume astrală, lume formată, după cum ştim, din spiritele perioadelor de revoluţie. Printr-o educaţie esoterică bine condulă sunt luate, deci, măsuri pentru ca acest lucru să nu se întâmple. Măsurile constau în aceea că se urmăreşte cu mare grijă ca cel care, prin meditaţie, concentrare sau prin alte exercitii esoterice, este adus până la starea de clarvedere să nu piardă din vedere două lucruri. Este foarte important ca totul să fie astfel orânduit, încât să nu irosească două lucruri, pe care omul le are în viaţa sa obişnuită, dar pe care le poate pierde uşor în cursul evoluţiei esoterice, dacă nu este condus în mod corect. Dacă este corect dirijat,

nu le va pierde. Principalul este ca omul să nu-şi piardă amintirea tuturor experienţelor trăite în cursul actualei încarnări, aşa cum le are în mod obişnuit în memoria sa. Coerenţa memoriei nu trebuie destrămată. În domeniul ocultismului coerenţa memoriei înseamnă mult mai mult decât în viaţa obişnuită. În mod curent, prin memorie se înţelege că poţi privi retrospectiv şi că nu ai pierdut din conştienţă evenimente importante din viaţă. În ocultism, în schimb, prin memorie corectă se înţelege şi faptul că omul, cu sensibilitatea şi afectivitatea sa, există numai prin ceea ce el a realizat în trecut şi nu consideră că ceva este valoros doar prin valoarea pe care i-o dau faptele din trecut.

Să înţelegem toate acestea în mod corect, iubiţii mei prieteni. Am exprimat, în cele spuse mai sus, ceva extraordinar de important. Dacă un om, prin educaţia sa ocultă, ar ajunge să spună: Eu sunt reîncarnarea cutărui sau cutărui spirit - fără să existe o justificare în acest sens prin tot ce a realizat până în momentul acela, în sens ocult, memoria i s-ar întrerupe. Un principiu important în evoluţia ocultă este acela de a nu acorda valoare decât realizărilor avute în lumea fizică, în încarnarea actuală. Acesta este un lucru deosebit de important. Orice altă valoare trebuie să apară neapărat în urma unei evoluţii superioare, care poate avea loc numai când omul se bazează, în primul rând, pe realitatea curentă, când nu se ia în considerare nimic altceva decât ceea ce a realizat în actuala încarnare. Este ceva foarte natural, dacă privim lucrurile în mod obiectiv, căci ceea ce s-a realizat în încarnarea actuală este, totodată, şi rezultatul încarnărilor anterioare, este ceea ce karma a făcut din noi până acum. Ce va face karma din noi în viitor trebuie să vină de la sine, nu ne este îngăduit să-i atribuim valoare. Pe scurt, dacă este nevoie să ne evaluăm noi înşine, o vom face numai la începutul pregătirii esoterice, în mod corect, atribuindu-ne o valoare numai pe baza a ceea ce este prezent în amintire ca aparţinând trecutului nostru. Acesta este un element pe care trebuie să-l reţinem, pentru ca Eul să nu adoarmă, în timp ce corpul astral se trezeşte.

A1 doilea aspect pe care, ca om al prezentului, nu trebuie să-l pierdem din vedere este gradul de conştiinţă pe care-l avem în lumea fizică exterioară. Este ceva de extremă importanţă şi care trebuie luat în seamă. Veţi fi aflat uneori că cineva parcurge undeva o evoluţie ocultă. Dacă această pregătire nu este condusă şi urmată în mod corect, de cele mai multe ori experienţa arată că omul tratează cu mai multă uşurinţă lucrurile legate de problemele de conştiinţă decât înainte de a începe pregătirea ocultă. Înainte, educaţia primită, relaţiile sociale i-au arătat că-i este îngăduit sau nu să facă un lucru. După ce a început o pregătire ocultă, câte unul, care mai înainte nu minţea, de exemplu, începe acum să mintă, să ia lucrurile mai uşor în ce priveşte problemele de conştiinţă. Cel care urmează o pregătire ocultă nu trebuie să piardă nici o fărâmă din conştiinţa dobândită. Aşa cum, în ceea ce priveşte memoria, nu ne acordăm o valoare decât prin luarea în considerare a ceea ce am devenit şi am realizat până în prezent şi nu pe baza unei promisiuni a ceea ce vom face în viitor, la fel şi în cazul conştiinţei, trebuie s-o păstrăm aşa cum am dobândit-o în lumea fizică obişnuită. Dacă menţinem în conştienţa noastră aceste două elemente, o memorie sănătoasă, care să nu ne înşele, spunându-ne că am fi altcineva decât rezultă din propria noastră prestaţie, şi o conştiinţă care să nu ne permită să luăm lucrurile mai uşor, din punct de vedere moral, decât o făceam înainte, atunci Eul nostru nu va fi niciodată adormit, când corpul astral se trezeşte. În felul acesta menţinem coeziunea Eului în lumea în are se trezeşte corpul astral, când dormim veghind, când ne salvăm conştienţa, trecând-o în starea în care ne-am eliberat corpul astral de corpul eteric şi de cel fizic. Şi apoi, când ne trezim cu Eul nostru, simţim nu numai corpul astral legat de toate entităţile spirituale, pe care vi le-am prezentat astăzi ca fiind Spirite ale perioadelor de revoluţie ale planetei noastre, ci simţim, într-un mod cu totul aparte, că nu mai avem o legătură directă cu acel om individual, purtător al corpului fizic şi al corpului eteric în care ne găsim de obicei. Simţim, dimpotrivă, că toate calităţile corpului nostru fizic şi ale celui eteric ne sunt luate. Simţim cum ne este luat şi ceea ce poate vieţui numai în mod exterior, pe un anumit teritoriu al planetei, căci ceea ce trăieşte numai pe un teritoriu al planetei depinde de Spiritele perioadelor de revoluţie. Acum, însă, când Eul se trezeşte, ne simţim nu numai că suntem revărsaţi în întreaga lume a Spiritelor revenirilor

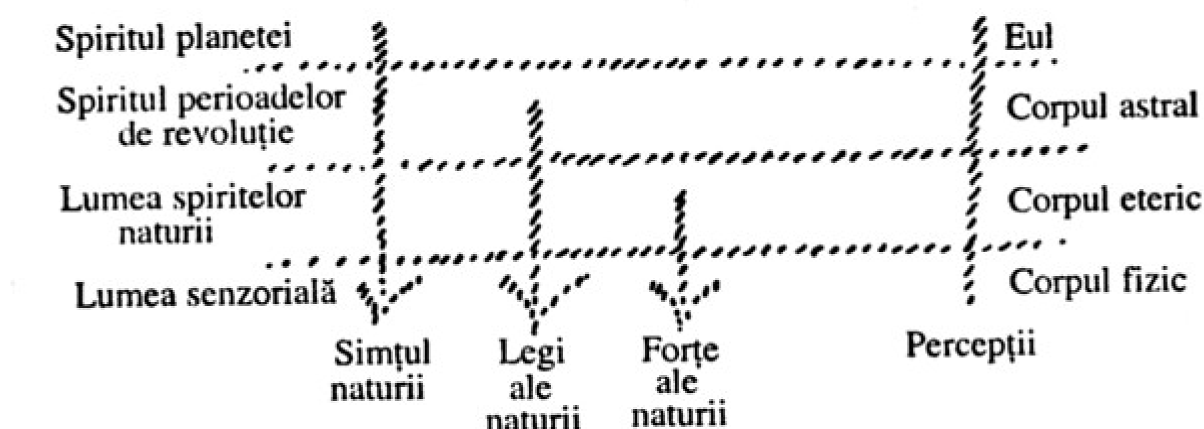
ciclice, ci una cu *întregul Spirit unitar* al planetei; ne trezim în chiar Spiritul unitar al planetei.

Este deosebit de important să simtim că aparţinem întregii planete. Pentru a da un amănunt, această viaţă contopită cu aceea a planetei se exprimă pentru privirea ocultă suficient de evoluată prin aceea că pentru omul care a atins punctul în care Eul şi corpul astral se trezesc concomitent, în timpul stării de veghe, când se află în lumea exterioară, şi unnăreşte cum Soarele parcurge bolta cerească din zori până în amurg, pentru acest om Soarele nu dispare nici când adoarme: Chiar şi atunci Soarele rămâne legat de el. Soarele continuă să lumineze, numai că totul îmbracă un aspect spiritual. Omul urmăreşte Soarele şi în timpul noptii, când doarme. El ajunge acum într-un stadiu în care nu mai este legat de stările schimbătoare ale planetei decâi atunci când trăieşte în corpul său astral. Când devine conştient de Eul său, omul nu mai are nimic de-a face cu aceste stări schimbătoare ale planetei; el devine conştient de toate stările pe care le poate parcurge planeta. El, omul, se revarsă în întreaga substanţă a Spiritului planetei.

Spunând că omul a devenit una cu Spiritul planetei, că el trăieşte în comuniune cu acesta nu înseamnă că v-am comunicat ceva extraordinar referitor la clarvedere. Acesta nu este, aşa cum am înţeles-o aici, decât un început. Căci atunci când omul se trezeşte în felul descris el vieţuieşte propriu-zis Spiritul planetei în general, în timp ce acest spirit este alcătuit din multe, din foarte multe elemente, din minunate entităţi spirituale individualizate, după cum vom afla în conferinţele unnătoare. Omul, însă, nu percepe încă toate aceste componente individualizate ale Spiritului planetei, multiplicitatea deosebită a acestui spirit. Ceea ce percepe el este faptul că deocamdată ştie un lucru: Eu trăiese în Spiritul planetar, cufundat ca într-o mare care scaldă spiritual întregul Pământ, şi care este, prin urmare, însuşi Spiritul Pământului. Omul poate să străbată multe şi lungi perioade de evoluţie ca să poată trăi această contopire, *să devină una* cu Spiritul planetei, dar începutul se face cum am spus mai înainte. După cum putem spune că în spatele corpului astral al omului se află Eul, la , fel putem vorbi şi despre faptul că în spatele a tot ceea ce numim totalitatea Spiritelor perioadelor de revoluţie se află ascuns însuşi Spiritul planetei. În timp ce Spiritele perioadelor de revoluţie conduc şi îndrumează Spiritele elementare ale naturii, pentru ca pe planetă să se producă schimbări ritmice, repetări în timp, schimbări şi alternanţe în spaţiu, Spiritul Pământului are o altă misiune. El are sarcina de a aduce Pământul în interacţiune cu celelalte corpuri cereşti din cadrul sistemului nostru solar, să-l dirijeze şi să-l conducă în aşa fel încât să ocupe în timp poziţiile corecte faţă de celelalte corpuri cereşti. Spiritul Pământului este, oarecum, marele aparat senzorial al planetei datorită căruia Pământul se plasează într-o relaţie corectă cu Universul. Pentru a rezuma succesiunea acelor entităţi spirituale cu care avem mai întâi de-a face aici, pe Pământ, şi la care putem ajunge printr-o evoluţie ocultă treptată, trebuie să adaug că cel mai exterior văl care acoperă lumea senzorială în toată multitudinea ei, cu tot ceea ce vedem aşternându-se în faţa simţurilor noastre, şi ceea ce putem înţelege cu raţiunea umană, ascunde în spatele său lumea Spiritelor elementare ale naturii. Apoi, dincolo de lumea Spiritelor naturii se află lumea Spiritelor perioadelor de revoluţie şi, dincolo de aceasta, Spiritul planetei.

Dacă doriţi să faceţi o comparaţie între ceea ce cunoaşte conştienţa normală despre alcătuirea Universului şi alcătuirea acestui Univers, puteţi obţine o clarificare judecând astfel: vălul cel mai exterior al lumii ar fi lumea senzorială, în spatele ei lumea Spiritelor naturii, lumea Spiritelor perioadelor de revoluţie şi, apoi, Spiritul planetei. Trebuie să spunem că Spiritul planetei se comprimă în acţiunea sa până la nivelul lumii senzoriale, astfel că noi putem percepe, într-un anumit fel, în lumea senzorială imaginea sa; la fel procedează Spiritele perioadelor de revoluţie, la fel Spiritele naturii. Astfel, dacă observăm lumea senzorială cu conştienţa normală, vom afla în această lume senzorială, ca într-o supraimpresiune, urma lumilor care se află dincolo de ea, ca şi cum am avea în învelişul cel mai de sus, pe care l-am dat la o parte ca lume senzorială, chiar entităţile spirituale care acţionează în spatele acestora

în mod progresiv. Conştienţa normală concepe lumea senzorială ca percepţii ale acesteia; lumea Spiritelor naturii se imprimă în percepiiile noastre ca forţe ale naturii. În ceea ce spune ştiinţa despre forţele naturii nu este propriu-zis nimic adevărat. Pentru ocultişti aşa-zisele forţe ale naturii nu reprezintă nimic real, ele sunt iluzii, maya, sunt pecetea Spiritelor naturii care acţionează în spatele lumii senzoriale.

Amprenta Spiritelor perioadelor de revoluţie este ceea ce numim în mod obişnuit, pentru conştienţa normală, legile naturii. Toate legile naturii există, de fapt, prin aceea că Spiritele perioadelor de revoluţie acţionează şi dirijează ca Puteri. Pentru ocultişti, legile naturii nu reprezintă nimic. Când un naturalist vorbeşte despre legile naturii şi le consideră ca fiind de natură exterioară, ocultistul ştie că aceste legi se dezvăluie în adevărata lor realitate când omul ascultă cu atenţie, având corpul astral treaz, ceea ce spun Spiritele perioadelor de revoluţie şi cum ordonează şi dirijează ele Spiritele naturii. Aceasta se exprimă ca Maya, în aparenţe exterioare, în legile naturii. Conştienţa normală nu merge, de obicei, mai departe. Ea nu ajunge la amprenta Spiritului planetei în lumea exterioară. Conştienţa normală a omenirii contemporane vorbeşte despre lumea percepţiilor exterioare, despre faptele pe care le percepe, vorbeşte despre forţele naturii: lumină, căldură, magnetism, electricitate ş.a.m.d., despre forţa de atracţie, forţa de respingere, despre gravitaţie etc. Toate acestea sunt de fapt percepţii din lumea iluziei care, în realitate, au la bază lumea Spiritelor naturii, corpul eteric al Pământului. Ştiinţa exterioară mai vorbeşte apoi şi despre legile naturii. Şi aceasta este, în realitate, tot maya. La bază, se află ceea ce am expus astăzi ca fiind lumea Spiritelor perioadelor de revoluţie. Abia când pătrunzi mai departe, ajungi şi la exprimarea Spiritului planetei în lumea exterioară a simţurilor. Ştiinţa nu face astăzi acest lucru, iar cei care o fac nu prea sunt crezuţi. Poetii, artiştii o fac, ei mai caută un sens în spatele lucrurilor. De ce înfloreşte lumea plantelor? De ce se nasc şi apoi pier genurile şi speciile animale? De ce trăieşte omul pe Pământ? Când se pun astfel de întrebări despre sensul fenomenelor din natură şi vrem să-i desluşim, să-i analizăm sensul, când vrem să-l combinăm din faptele exterioare, cum de multe ori mai încearcă s-o facă filosofia mai adâncă, atunci oamenii se apmpie de exteriorizarea însuşi a Spiritului planetei în lumea fizică. Dar astăzi nu se mai crede cu adevărat în această căutare a sensului existenţei. Sentimental se mai crede uneori, dar ştiinţa nu mai vrea să audă despre ce s-ar putea afla dincolo de legile naturii în mobilitatea fenomenelor. Dacă se mai caută un sens dincolo de legile naturii, în lucrurile existente în lume aşa cum sunt ele percepute prin simţuri, atunci am putea să percepem acest sens ca fiind amprenta Spiritului planetei în lumea sensibilă. Aceasta ar fi Maya exterioară. Mai întâi, o Maya exterioară este lumea sensibilă însăşi, căci o produce din sine corpul eteric al Pământului, substanţa Spiritelor naturii. O a doua Maya este ceea ce apare oamenilor din Spiritele naturii în forţele naturii; o a treia Maya - ceea ce apare ca legi ale naturii din spiritele timpurilor ciclice, şi o a patra Maya - ceva care, în ciuda naturii sale de Maya, vorbeşte sufletului uman, deoarece omul se simte, în percepţia sensului naturii, cel puţin legat cu Spiritul întregii planete, care conduce planeta prin spaţiul cosmic şi chiar dă întregii

planete un sens. În această ultimă Maya se află în mod nemijlocit amprenta Spiritului planetei.

Putem, deci, spune: Am ajuns astăzi până la Spiritul unitar al planetei. Şi dacă mai dorim să facem, în ceea ce am spus aici referitor la planetă, o paralelă cu omul, putem spune: Lumea senzorială corespunde corpului fizic al omului, lumea Spiritelor naturii corpului eteric, lumea Spiritelor perioadelor de revoluţie corpului astral, iar Spiritul planetei Eului uman. La fel cum Eul omului percepe ambianţa fizică terestră, la fel percepe Spiritul planetei tot ceea ce este în lumea înconjurătoare şi în special în spaţiul cosmic exterior planetei şi dirijează faptele planetei şi chiar simţirea planetei, despre care vom vorbi mâine, potrivit cu aceste percepţii din spaţiul cosmic. Căci ceea ce o planetă realizează în afară, în spaţiu, parcurgând drumul său propriu prin depărtările cosmice, şi ceea ce produce în propriul său corp, în elementele sale constitutive, toate sunt rezultatul percepţiei pe care Spiritul planetei îl are faţă de lumea exterioară. Aşa cum fiecare suflet uman în parte trăieşte pe Pământ alături de alţi oameni, orientându-se după aceştia, tot astfel trăieşte şi Spiritul planetei în corpul său planetar, care este chiar solul pe care noi stăm; dar acest Spirit al planetei trăieşte şi în societatea altor Spirite planetare, a altor Spirite ale corpurilor cereşti.

CONFERINŢA a III-a

Helsingfors, 5 aprilie 1912

În cele două conferinţe anterioare, am făcut cunoştinţă cu anumite entităţi spirituale pe care privirea ocultă le poate întâlni când se adânceşte în viaţa spirituală a planetei noastre. Astăzi va fi necesar să continuăm pe un alt drum, pentru a ne înălţa în lumea spirituală, deoarece doar printr-o abordare de pe o altă poziţie vom fi în stare să ne formăm reprezentări corecte despre natura entităţilor spirituale, de care am vorbit, până la nivelul aşa-numitului Spirit planetar. Va fi extrem de greu să caracterizăm, în cuvinte ale oricărei limbi vorbite, acele entităţi spirituale pe care ni le mijloceşte percepţia ocultă, căci limbile vorbite de oameni, cel puţin cele existente în prezent, sunt structurate numai pentru a descrie fenomenele şi faptele din planul fizic. Din această cauză, putem spera ca numai printr-o descriere făcută din diverse perspective să ne putem apropia de sensul celor spuse când se vorbeşte de entităţi spirituale. Pentru caracterizarea ce o vom face astăzi va fi nevoie să pornim de la natura umană însăşi, să ne lămurim mai întâi asupra unor proprietăţi precise ale naturii umane, pentru ca să putem descrie şi caracteriza entităţi superioare, pe care le întâlnim în lumi spirituale superioare. Să evidenţiem astăzi o calitate a naturii umane cu totul deosebită. Este acea calitate care poate fi caracterizată astfel: Omul este înzestrat cu posibilitatea de a trăi o viaţă interioară independentă de tot ceea ce este exterior. Această posibilitate o constatăm în orice clipă din viaţa noastră trează cotidiană. Ştim că în legătură cu ceea ce vedem cu ochii sau auzim cu urechile avem ceva în comun cu toate celelalte fiinţe care se pot folosi de simţurile lor. O viaţă interioară opusă lumii exterioare o avem în comun cu ceilalţi oameni şi, poate, şi cu alte entităţi. Fiecare, şi aceasta o ştim prea bine, îşi are propriile suferinţe şi bucurii, îşi are grijile şi supărările sale, îşi are speranţele şi idealurile sale şi, într-un anumit fel, aceste griji şi suferinţe, aceste supărări, aceste speranţe şi idealuri alcătuiesc un domeniu special, pe care, cu privirea fizică, nu-l putem percepe direct şi imediat la un alt om, domeniu pe care omul îl poartă cu sine prin lume ca fiind viaţa sa intimă, independentă. Când ne aflăm în acelaşi spaţiu cu un alt om, ştim ce pot percepe ochii şi urechile sale, dar ce se petrece în sufletul său, ce simte el în interioritatea lui, despre aceasta nu putem avea decât, poate, unele bănuieli din ceea ce vrea el să exteriorizeze prin expresia feţei, prin gesturi sau prin vorbele sale. Dacă vrea să-şi păstreze viaţa interioară ca pe o lume a sa, atunci nu putem pătrunde în lumea lui intimă.

Dacă, însă, contemplăm cu privirea ocultă lucrurile care pentru început sunt ascunse pentru percepţia fizică exterioară, atunci descoperim entităţi care sunt în totalitate diferit constituite, din punct de vedere al proprietăţilor pe care tocmai le-am descris. Întâlnim entităţi care nu pot duce o viaţă interioară independentă, aşa cum o are omul. Categoria următoare de astfel de entităţi spirituale este cea care, atunci când au o viaţă interioară, trec într-o altă stare de conştienţă decât cea din viaţa pe care o duc în lumea exterioară şi cu lumea exterioară. Să încercăm să ne lămurim. Să presupunem că un om ar vrea să trăiască în interiorul său şi nu ar dori să-şi îndrepte privirea asupra lumii exterioare care îl înconjoară, nu ar dori să trăiască cu această lume exterioară; atunci, prin această voinţă, ar trebui să treacă într-o altă stare de conştienţă. Noi ştim că omul trece, fără voinţa sa, într-o altă stare de conştienţă, în viaţa normală, când se găseşte în stare de somn. Dar totodată mai ştim că somnul este provocat de faptul că atât corpul astral cât şi Eul se desprind de corpul eteric şi de corpul fizic. Mai ştim, de asemenea, că se întâmplă ceva cu omul când trebuie să treacă într-o altă stare de conştienţă. Prin simplul fapt că spune, de exemplu: Am în faţa mea o pajişte acoperită cu multe flori; privindu-le, ele îmi produc o bucurie - prin aceasta omul nu trece încă într-o altă stare de conştienţă; el îşi trăieşte, ca să spunem aşa, pentru sine însuşi bucuria faţă de priveliştea pe care i-o oferă o pajişte cu flori în comuniune cu lumea exterioară. Ei bine, acele entităţi pe care, cu ajutorul privirii oculte, le întâlnim într-o lume superioară ca făcând parte din prima categorie îşi modifică de fiecare dată starea de conştienţă când îşi îndreaptă percepţia şi activitatea de la lumea lor exterioară asupra lor însele, devenind o trăire interioară. La aceste entităţi nu este nevoie, aşadar, să se producă o separare între diverse mădulare constitutive ale fiinţei proprii, ci ele determină în sine, prin propria 1or voinţă, apariţia unei alte stări de conştienţă.

Dar percepţiile acestor entităţi despre care spunem că sunt cele mai apropiate de om nu sunt asemănătoare percepţiilor pe care le are omul. Acesta percepe datorită faptului că pentru simţurile sale apare o lume exterioară. El se dăruieşte acestei lumi exterioare, ca să spunem aşa. Entităţile despre care vorbim aici nu percep o asemenea lume exterioară aşa cum o percepe omul cu simţurile sale, ci ele percep precum omul - aceasta este doar o comparaţie - când, spre exemplu, vorbeşte singur sau face o mişcare cu mâna şi îşi percepe propria mişcare sau când cu o mimică oarecare îşi exteriorizează ceea ce are în suflet, pe scurt, când îşi exprimă propria sa natură. Deci, orice percepţie a acestor entităţi care aparţin unei lumi superioare şi despre care discutăm acum reprezintă o revelare a propriei lor fiinţe. Vă rog, iubiţii mei prieteni, să aveţi în vedere faptul că, urcând către categoria superioară de entităţi, care nu mai sunt perceptibile exterior pentru om, avem de-a face cu entităţi care prin simplul act de perceptie se revelează şi exprimă ceea ce sunt ele însele. Aceste entităţi îşi percep propria lor fiinţă atâta timp cât vor să se reveleze, atâta timp cât se exprimă, într-un mod oarecare, către exterior. Ele sunt treze, am putea spune, numai în timpul în care se revelează. Când nu se revelează, când prin propria lor voinţă nu sunt în legătură cu lumea lor exterioară, cu lumea înconjurătoare, atunci apare pentru ele o altă stare de conştienţă, într-un anumit sens, ele dorm. Numai că somnul lor nu este un somn lipsit de conştienţă, cum se întâmplă la om, ci reprezintă un fel de diminuare, un fel de pierdere a sentimentului de sine. Aceste entităţi au acest sentiment de sine cât timp se revelează în afară şi îl pierd când nu se mai revelează. Ele nu dorm ca oamenii, ci în propria lor fiinţă intervine ceva asemănător cu revelarea unor lumi spirituale care se află la un nivel mai înalt decât lumea lor proprie. Ele sunt pline atunci în interioritatea lor de lumi spirituale superioare.

Vă rog să reţineţi, când omul îşi îndreaptă privirea spre în afară şi percepe, el trăieşte împreună cu lumea exterioară şi se pierde în această lume, se pierde pe această planetă, de exemplu, în diversele regnuri ale naturii. Când îşi abate privirea de la lumea exterioară şi pătrunde în interioritatea sa, trăind o viaţă interioară independentă, atunci el se eliberează de lumea exterioară. Când acele entităţi despre care spunem că sunt cele mai apropiate de om acţionează în afară, ele se revelează sieşi şi trăiesc în această revelaţie sentimentul de sine; dacă se retrag în interioritatea lor, ele nu ajung, ca omul, la o viaţă interioară independentă, ci

trăiesc cu alte lumi. Aşa cum omul, ieşind din ltunea sa interioară, percepe o altă lume, lumea exterioară, aceste entităţi percep lumi spirituale care se află deasupra lor când privesc în interiorul lor; atunci, ele ajung la o altă stare de conştienţă, se simt pline de alte entităţi, care se află pe o treaptă superioară lor. Dacă ne referim la om, putem spune: Omul se percepe pe sine când se retrage din lumea exterioară; atunci duce o viaţă interioară independentă. Entităţile din categoria cea mai apropiată - le numim în general entităţi din Ierarhia a treia - în loc de percepţie au revelaţie şi se trăiesc pe sine, în revelare au sentimentul de sine. În locul unei vieti interioare, ele au trăirea unor lumi spirituale superioare lor, cu alte cuvinte, în loc de viaţă interioară ele au ceea ce putem numi o umplere cu spirit. Aceasta este deosebirea esenţială între om şi entităţile care aparţin categoriei superioare celei mai apropiate de el.

Ierarhia a treia	-	revelaţie, umplere cu spirit
Omul	-	percepţii, viaţă interioară independentă

Diferenţa între om şi entităţile din categoria cea mai apropiată (sau Ierarhia a treia) o putem exemplifica printr-un caz evident de viaţă. Omul ajunge să aibă trăiri interioare care să nu coincidă cu ceea ce el percepe în lumea exterioară şi când trăirea interioară nu este în concordanţă cu percepţia lumii exterioare, atunci avem cel mai evident caz de minciună. Pentru o mai bună înţelegere a acestei particularităţi a omului putem adăuga: Omul este capabil să perceapă ceva, să trezească în interioritatea sa alte reprezentări şi chiar să exprime altceva decât ceea ce corespunde percepţiilor. Prin această calitate omul poate contrazice prin minciună lumea exterioară. Aceasta este o facultate care, aşa cum vom vedea în conferinţele care urmează, a trebuit să-i fie dată omului tocmai pentru ca prin propria sa voinţă liberă să poată ajunge la adevăr. Luând în considerare omul aşa cum este el, trebuie să privim această calitate în sensul că omul îşi formează, în viaţa sa interioară, reprezentări pe care le poate exprima, dar care nu corespund cu percepţiile, cu faptele. Această posibilitate nu se regăseşte la entităţile din categoriile superioare omului şi despre care am vorbit până acum, atâta timp cât îşi menţin natura proprie. Posibilitatea de a minţi este inexistentă la entităţile din Ierarhia a treia, dacă îşi mentin natura proprie. Ce s-ar întâmpla dacă o entitate din Ierarhia a treia ar vrea să mintă? Ar trebui ca în interioritatea sa să existe ceva pe care l-ar transmite în lumea exterioară altfel decât îl trăieşte. Atunci, însă, această entitate nu ar mai putea să perceapă acest lucru, căci tot ceea ce trăiesc aceste entităţi în interiorul lor devine revelaţie şi trece imediat în lumea exterioară. Ele trebuie să vieţuiască într-un domeniu al adevărului absolut, dacă vor să se trăiască pe ele însele. Să presupunem că ar minţi, adică ar avea în interiorul lor ceva pe care l-ar modifica în aşa fel încât nu ar mai fi în concordanţă cu revelaţiile lor; atunci nu ar mai putea să-l perceapă, căci ele nu pot percepe decât propria lor natură interioară. Sub impresia unei minciuni ar deveni buimace, ar trece imediat într-o altă stare de conştientă şi aceasta ar însemna o atenuare a conştienţei lor obişnuite, care poate exista numai în revelaţia interiorităţii lor. Există, deci, deasupra noastră o clasă de entităţi care prin natura lor specifică, proprie, trebuie să trăiască într-un climat de adevăr absolut, de totală sinceritate, dacă nu vor să-şi nege propria natură. Orice abatere de la adevăr şi sinceritate ar buimăci, putem spune, aceste entităţi, le-ar atenua conştienţa. Dacă aceste entităţi trebuie să fie observate cu ajutorul privirii oculte, este necesar ca ocultistul să afle mai întâi căile corecte pe care trebuie să le folosească pentru a le întâlni. Voi încerca să arăt cum poate să le găsească ocultistul.

Prima condiţie pe care trebuie să o îndeplinească cel care vrea să se dezvolte din punct de vedere ocult este ca el să se străduiască, într-un anumit mod, să-şi depăşească viaţa interioară a conştienţei normale. Ne referim anume la ceea ce trăim în interioritatea proprie ca reprezentând trăirea noastră egoistă, la ceea ce vrem să avem din lume numai pentru noi. Cu cât omul care vrea să se dezvolte din punct de vedere ocult reuşeşte să se îndepărteze de ce ar putea fi o înclinaţie egoistă, de ce îl interesează numai pe el, cu atât se apropie mai mult de poarta prin care se pătrunde în lumile superioare. Să luăm un caz care ne este mai la îndemână. Ştim cu toţii că anumite adevăruri, anumite lucruri, pur şi simplu, ne plac sau nu

ne plac, că un lucru sau altul ne este simpatic sau antipatic. Asemenea sentimente, pe care le întreţinem din propriul nostru îndemn, cel care vrea să se dezvolte din punct de vedere ocult trebuie să şi le scoată din inimă. Într-un anumit fel, el trebuie să se elibereze de tot ceea ce i-ar folosi numai lui. Acesta este un adevăr care este adeseori subliniat, dar care, de fapt, este mai greu de urmat decât se crede de obicei, căci în conştienţa normală omul are foarte puţine puncte de sprijin pentru a reuşi să se elibereze singur, să depăşească ceea ce are valoare numai pentru el. Să ne gândim o clipă ce trebuie să însemne această eliberare de sine. Eliberarea de ceea ce în mod obişnuit numim impulsuri egoiste nu este, poate, atât de grea. Dar trebuie să ţinem seama de faptul că omul s-a născut într-o anumită epocă, într-un anumit loc şi că dacă îşi aruncă privirea asupra a ceea ce îl înconjoară vede cu totul alte lucruri decât un alt om care trăieste într-un alt colţ al Pământului. Pe acela probabil îl interesează cu totul alte lucruri din preajma sa. Ca fiinţe umane fizic încarnate, noi suntem născuţi într-un anumit timp şi loc, suntem înconjuraţi de lucruri care ne trezesc interesul şi atenţia, care ne privesc personal şi care pentru un alt om sunt complet indiferente. Prin faptul că ne difereţiem ca oameni care trăim pe această planetă, suntem într-un anumit fel supuşi necesităţii ca fiecare să aibă propriile sale interese, propria sa patrie. Din această cauză, prin ceea ce învăţăm de la mediul nostru nemijlocit nu putem trăi niciodată în sensul cel mai înalt, pentru a ne elibera de interesele noastre umane, de ceea ce ne atrage atenţia ca oameni. Aşadar, pentru că suntem oameni, cu corp fizic, şi în măsura în care suntem aşa, prin percepţiile noastre în lumea exterioară nu putem reuşi să atingem poarta care să ne introducă într-o lume superioară. Trebuie să facem abstracţie de tot ce simţurile pot vedea în exterior, de combinaţiile pe care raţiunea le realizează cu lucrurile din lumea exterioară; ele ţin de interesele noastre speciale. Însă dacă privim la ceea ce avem în mod obişnuit în interioritatea noastră, durerile şi bucuriile, grijile şi mâhnirile, speranţele şi năzuinţele, atunci vom deveni foarte repede conştienţi de felul cum această lume interioară este dependentă de ceea ce trăim în exterior, cum totul se colorează în funcţie de ce trăim în afară. Există totusi o anumită diferentă.

Va trebui să admitem că fiecare din noi deţinem în interior propria noastră lume. Faptul că unul s-a născut într-un anumit timp şi loc de pe Pământ, iar altul într-un alt loc şi în alt timp colorează într-un mod aparte lumea noastră interioară. Dar noi mai aflăm şi altceva despre această lume interioară. Ea este, desigur, lumea noastră specifică şi diferenţiată, într-un anume fel; poartă o anumită culoare, dar mai are şi altă caracteristică. Când plecăm dintr-un loc în care suntem obişnuiţi cu anumite percepţii senzoriale într-un alt loc, foarte îndepărtat, şi întâlnim acolo un om care a trecut prin experienţe şi a avut percepţii exterioare cu totul diferite de ale noastre constatăm totuşi că ne putem înţelege cu el şi îl înţelegem tocmai pentru că şi el a trecut prin anumite suferinţe, pe care şi noi le-am trăit în mod asemănător, sau pentru că el se poate bucura de anumite lucruri ca şi noi. Cine nu a trăit sentimentul că se înţelege greu cu un om pe care îl întâlneşte într-un ţinut îndepărtat cu privire la lumea exterioară pe care o percep la fel, dar se poate înţelege uşor în legătură cu ceea ce inima simte şi doreşte? Prin lumea interioară, noi oamenii suntem deja mult mai apropiaţi unii de altii, decât prin lumea exterioară; într-adevăr, ar fi mică speranţa să răspândim ideile ştiinţei spiritului în întreaga omenire, dacă nu am putea fi conştienţi că în interiorul fiecărui om, oriunde s-ar afla pe Pământ, există ceva care-l face să se înţeleagă cu semenii săi. Pentru ca omul să fie complet eliberat de interiorul său specific, egoist, el trebuie să lepede şi acea coloratură a trăirii sale lăuntrice încă influenţată de lumea exterioară. Aceasta nu se poate realiza decât dacă există posibilitatea ca omul să trăiască în lumea sa interioară ceva ce nu mai primeşte de la lumea exterioară, ci care corespunde cu ceea ce putem numi inspiraţii, ceva ce se naşte şi se dezvoltă doar în suflet. Din viaţa interioară omul se poate înălţa până acolo încât să simtă că în interioritatea sa se revelează ceva ce este independent de existenţa sa egoistă. Oamenii simt aceasta cu adevărat când pun în evidenţă faptul că pe întregul glob pământesc poate exista înţelegere pentru anumite idealuri morale, pentru anumite idealuri logice, de care nimeni nu se poate îndoi, care sunt clare fiecărui om pentru că ele nu îi sunt comunicate omului de lumea exterioară, ci de lumea interioară.

Un domeniu - arid şi lucid, bineînţeles - stă, fără îndoială, la îndemâna tuturor oamenilor privind asemenea revelaţii interioare. Este acel domeniu care se referă la cifre şi la raportul dintre ele, pe scurt, domeniul matematicii, al numărătorii şi al calculelor. Faptul că trei ori trei fac nouă nu îl putem afla niciodată de la lumea exterioară, trebuie să ne fie revelat de lumea noastră interioară. Din această cauză, nu există nici o posibilitate să ne certăm pe acest subiect nicăieri pe Pământ. Dacă ceva este frumos sau urât, putem polemiza oriunde pe Pământ; că trei ori trei fac nouă, că un întreg este egal cu suma părţilor sale, sau că suma unghiurilor unui triunghi este de 180° omul ştie cu exactitate pentru că nu lumea exterioară i-a dezvăluit aceasta, ci interioritatea sa. Cu matematica, aridă şi lucidă, începe deja ceea ce putem numi inspiraţie. Numai că oamenii nu remarcă faptul că inspiraţia începe cu matematica fiindcă cei mai mulţi consideră acest domeniu îngrozitor de plicticos şi nu acceptă cu plăcere să li se reveleze ceva prin intermediul matematicii. În ce priveşte revelaţia interioară, lucrurile stau la fel şi în cazul adevărurilor morale. Când omul recunoaşte că ceva este drept, el spune: Aceasta este just, contrariul nu este just şi nici o putere exterioară din lume din planul fizic nu poate aduce argumente şi dovezi că ceea ce mi se revelează mie ca fiind just ar fi injust în interiorul meu - adevărurile morale se revelează şi ele prin ceea ce e lăuntric. Dacă cineva îşi îndreaptă privirea spirituală, sub influenţa sentimentelor şi a senzaţiilor sale, asupra acestei posibilităţi a revelaţiei lăuntrice, atunci prin aceasta el se poate educa. Este foarte utilă chiar o educaţie prin matematică. Omul trebuie să repete cu convingere următoarele gânduri: Dacă o mâncare sau alta este bună, despre aceasta eu pot avea o părere a mea, proprie, iar un altul poate să fie de altă părere. Depinde de bunul plac al fiecăruia. Matematica însă, sau obligaţiile morale nu depind de bunul plac şi eu ştiu, în acest caz, că ele îmi spun ceva, îmi revelează ceva faţă de care, dacă nu vreau să recunosc că este adevărat, mă descopăr ca nedemn faţă de umanitate. Această recunoaştere a unei revelaţii a interiorului meu, înţeleasă ca sentiment, ca impuls lăuntric, este o puternică forţă pedagogică în viaţa lăuntrică a omului, dacă acesta i se dedică prin meditaţie. Dacă el spune: În lumea senzorială există multe lucruri asupra cărora decide numai bunul meu plac, dar din interiorul spiritului mi se revelează lucruri asupra cărora bunul meu plac nu are nici o putere şi care totuşi mă privesc pe mine, despre care eu, ca om, trebuie să mă lămuresc, dacă lasă acest gând să devină din ce în ce mai puternic, încât el să poată fi constrâns prin propria sa interioritate, atunci omul îşi depăşeşte simplul egoism şi dobândeşte, cum am mai spus, o sine superioară care este una cu Spiritul lumii, superioară sinelui obişnuit arbitrar. O astfel de dispoziţie trebuie să dezvoltăm în noi dacă dorim să ajungem la poarta care ne conduce spre lumea spirituală. Dacă ne dăruim unor asemenea dispoziţii sufleteşti cu regularitate, aşa cum am spus, ele se dovedesc fertile. Ele se dovedesc fertile mai ales când le transformăm în gânduri concrete, pe cât posibil, şi anume când concentrăm în noi multe asemenea gânduri care ne apar adevărate şi care, totuşi, contrazic lumea senzorială exterioară. La început, asemenea gânduri pot fi doar imagini, dar aceste imagini sunt deosebit de necesare pentru evoluţia ocultă a omului.

Vreau să vă prezint o asemenea imagine, prin care vedem cum poate omul să-şi împingă sufletul spre depăşire. Luaţi două pahare, unul cu apă, celălalt gol. Paharul cu apă trebuie să fie plin numai pe jumătate. Să presupunem că vedeţi aceste două pahare în lumea exterioară. Dacă din paharul cu apă treceţi o cantitate oarecare în paharul gol, atunci paharul care era gol conţine această cantitate de apă, iar celălalt pahar, după această operaţie, va avea mai puţină apă. Dacă luaţi din nou apă din paharul care fusese iniţial plin pe jumătate şi o puneţi în paharul care la început fusese gol, primul pahar va avea, evident, şi mai puţină apă, iar dacă vom continua operaţiunea în el va fi tot mai puţină apă. Aceasta este în lumea exterioară, fizico-sensibilă, o reprezentare exactă.

Să ne imâginăm acum o situaţie complet diferită. Reprezentaţi-vă că turnaţi apă din paharul plin pe jumătate în paharul gol şi că prin această operaţiune nu numai că nu a scăzut cantitatea de apă din paharul plin, ci a crescut, şi dacă vom repeta operaţiunea cantitatea de apă în loc să scadă va creşte; în pahar va fi tot mai multă apă. Gânditi-vă bine la această

situaţie. Este de la sine înţeles că orice om care se consideră raţional va spune: Această idee este o adevărată sminteală. Trebuie să-ţi reprezinţi că dintr-un pahar torni apă şi cantitatea de lichid în loc să scadă, creşte. Fără îndoială că aşa este, dacă această reprezentare o raportăm la lumea fizică; în acest caz este într-adevăr o sminteală, dar lucrurile stau exact cum ne-am reprezentat când ne raportăm la lumea spirituală. Să presupunem că un om are o inimă plină de iubire şi că el cedează o parte din această iubire unui alt om care are nevoie de ea; este o faptă plină de dragoste, şi prin aceasta el nu-şi goleşte inima; acordând cuiva multă iubire, el primeşte, în schimb, mai mult, este mai plin, şi dacă săvârşeste o altă faptă de iubire va fi şi mai plin, va avea şi mai mult. Omul nu devine mai sărac, nu se goleşte, savârşind o faptă plină de dragoste, ci devine mai bogat, mai plin. Dacă omul revarsă într-un altul ceva din iubirea sa, el însuşi se umple şi mai mult.

Dacă pentru lumea fizică această reprezentare este imposibilă, lipsită de sens, pentru lumea spirituală ea este reală şi o putem înţelege ca pe un simbol pentru faptele spirituale. Iubirea este un sentiment atât de complex, încât nici un om nu ar trebui să aibă orgoliul de a crede că ar putea defini sau, şi mai mult, înţeleage iubirea în esenţa ei. Iubirea este complicată. O percepem, dar nici o definiţie nu o poate exprima. Dar un simbol, simplul simbol al unui pahar cu apă care, revărsându-se, rămâne totuşi plin, ne redă unul din atributele iubirii creatoare. De fapt, dacă ne reprezentăm complexitatea faptelor de iubire, nu facem altceva decât ceea ce face un matematician cu ştiinţa sa aridă. Niciodată nu există un cerc real, un triunghi adevărat; trebuie să ni le imaginăm. Când desenăm un cerc pe tablă şi îl privim cu o lupă nu vedem decât urme de cretă şi nişte puncte; un astfel de cerc nu va avea niciodată regularitatea unui cerc real. Trebuie să ne adresăm imaginaţiei noastre, vieţii noastre lăuntrice, dacă vrem să ne reprezentăm un cerc, un triunghi sau orice altceva. Pentru a ne reprezenta o faptă din lumea spirituală - iubirea, de exemplu - ne vom folosi de o imagine şi vom rămâne la o singură proprietate.

Asemenea reprezentări sunt utile pentru dezvoltarea ocultă. Trebuie să remarcăm că ele depăşesc reprezentările comune şi dacă vrem, cu adevărat, să urcăm spre spiritualitate trebuie să ne formăm reprezentări contrare celor utilizate în lumea senzorială. Alcătuirea unor asemenea reprezentări simbolice este un mijloc important pentru a urca în lumea spirituală. Găsiţi acest lucru expus în lucrarea mea ***Cum se dobundesc cunoştinţele despre lumile spirituale***. Cu ajutorul lor, omul ajunge la ceva ce el nu poate percepe în lumea exterioară, dar care pătrunde în el. Dacă se dăruieşte tot mai mult acestei lumi de reprezentări simbolice, el ajunge să admită că prin fiecare om trăieşte ceva de natura unei fiinţe spirituale şi care este superioară omului, acestui om din actuala încarnare, cu egoismul său.

Când recunoaştem că deasupra noastră exista o fiinţă care ne conduce pe noi, oamenii obişnuiti, ajungem la prima formă din şirul entităţilor care aparţin Ierarhiei a treia, la acele entităţi pe care, în mod obişnuit, le numim Îngeri sau (cu termenul grecesc) Angeloi. Omul trăieşte mai întâi, cum am arătat, acţiunea intimă a unei fiinţe angelice în propria sa fiinţă. Dacă ne imaginăm această fiinţă care ne inspiră ca fiind independentă, astfel încât are facultăţile şi aptitudinile care au fost descrise mai înainte ca revelaţii şi ca umplere cu spirit, se ajunge la conceptul unei fiinţe care se află imediat şi nemijlocit deasupra omului şi care face parte din a treia Ierarhie. Astfel, ne putem referi la primele entităţi care se află deasupra omului ca fiind cele care conduc, îndrumă şi dirijează pe fiecare om în parte.

În acest mod, v-am descris drumul pe care se poate apropia omul de primele fiinţe care se află situate deasupra lui, astfel încât el să-şi formeze o reprezentare a lor. Cum fiecare om are un conducător al său, privirea ocultă, când ne depăşim pe noi înşine, când ne depăşim interesele egoiste, ne atrage atenţia: Tu ai un conducător al tău. Există şi posibilitatea ca privirea ocultă să se îndrepte spre grupuri de oameni, spre seminţii, spre popoare ş.a.m.d. Asemenea colectivităţi umane au, de asemenea, un conducător, aşa cum fiecare om în parte îl are, după cum am arătat. Numai că aceste fiinţe care conduc popoare şi seminţii întregi sunt

mai puternice decât conducătorii oamenilor individuali. În ocultismul occidental asemenea conducători de popoare sau seminţii, care trăiesc în lumea spirituală şi au în loc de percepţii revelaţii, în loc de viaţă interioară trăire spirituală, iar faptele lor se exprimă în ceea ce realizează un popor sau o seminţie întreagă, se numesc Arhangheli sau Archangeloi. Dacă omul progresează şi mai mult în dezvoltarea sa ocultă, poate ajunge să i se dezvăluie nu numai ceea ce îl conduce pe el, ci şi ceea ce conduce comunitatea de oameni căreia îi aparţine.

Dacă evoluţia noastră ocultă continuă, vom întâlni entităţi, conducători de oameni care nu se mai ocupă de o singură seminţie, sau de un singur popor, ci sunt conducători ai mai multor epoci de cultură succesive. Dacă un cercetător cu pregătire ocultă adecvată urmăreşte, de exemplu, perioada în care au trăit vechii egipteni sau vechii caldeeni, constată că ceea ce constituie caracteristica acelui timp se datorează unei anumite conduceri. Conducerea se schimbă în timp. Dacă privirea ocultă priveşte spre ceea ce a urmat epocii vechi egiptene sau epocii vechi caldeene, spre o altă epocă, aceea în care grecii şi romanii dădeau tonul în viaţa spirituală a Occidentului, se adevereşte că, mai presus de conducerea fiecărui popor în parte, mai puternice decât Arhanghelii conducători de popoare, domnesc spirite care conduc simultan întregi grupuri de popoare şi care, după un anumit timp, sunt înlocuite de alte spirite conducătoare de epocă. Aşa cum în spaţiu, pe Pământ, găsim repartizate diferitele domenii ale Arhanghelilor, care conduc simultan grupuri de oameni, respectiv de popoare, dar pe fiecare în parte, tot astfel aflăm, dacă lăsăm privirea ocultă să se îndrepte asupra timpului care se scurge, că toate popoarele dintr-o epocă sunt conduse de spiritele proprii ale timpului, care sunt mai puternice decât Arhanghelii, sub conducerea lor aflându-se concomitent cele mai diferite popoare. Această a treia categorie din Ierarhia a treia o putem numi Spirite ale timpului sau Archai, aşa cum se cunosc în terminologia esoterismului occidental.

Toate entităţile care aparţin Ierarhiei a treia au caracteristicile pe care le-am expus astăzi şi pe care le-am numit revelaţii şi umplere cu spirit. Dacă privirea ocultă este pregătită pentru a ajunge la nivelul unor asemenea entităţi, percepe aceste caractere. Se poate deci spune: Dacă ceea ce în lumea spirituală înconjoară pe om şi este conducătorul său individual, dacă ceea ce trăieşte acolo în mod spiritual domneşte nevăzut şi ne incită la acţiuni impersonale şi la gânduri şi simţiri impersonale, avem de-a face cu entităţi ale Ierarhiei a treia. Privirea ocultă percepe aceste entităţi, pentru că ele sunt realităţi. Dar chiar şi conştienţa normală trăieşte sub puterea lor, chiar dacă prin această conştienţă nu percepe Îngerul, dar stă sub îndrumarea acestuia chiar inconştient. La fel stau sub conducerea Arhanghelului popoarele sau comunităţile umane, sub conducerea Spiritului timpului epocile şi civilizaţiile umane.

Entităţile din Ierarhia a treia le găsim, aşa cum am spus, în ambianţa spirituală cea mai apropiată. Dacă ne-am întoarce, în evoluţia planetei noastre, până la un anumit moment, pe care îl vom afla în conferinţele ce vor urma, am constata că aceste entităţi care trăiesc şi activează numai în procesul cultural al omului produc neîncetat, din ele însele, alte entităţi. Aşa cum planta produce din propria sa entitate un germene, tot aşa produc şi entităţile Ierarhiei a treia, pe care v-am descris-o, alte entităţi. Există, bineînţeles, o anumită deosebire între ceea ce produce planta sub formă de germene, dacă recurgem la această comparaţie, şi între entităţile ce se desprind din entităţile Ierarhiei a treia. Când planta produce un germene, acesta este, într-o oarecare măsură, echivalentul întregii plante, căci din el va apărea o plantă din aceeaşi specie. Şi entităţile produc alte entităţi, care se separă de ele, ca şi germenii plantelor. Şi ele capătă descendenţi, dar aceştia sunt inferiori. Ele sunt în mod necesar inferioare, deoarece primesc alte sarcini şi atribuţii, pe care nu le-ar putea îndeplini dacă nu ar avea acest statut de inferioritate. În ambianţa noastră de natură spirituală există, după cum am arătat, Îngeri, Arhangheli, Spirite ale timpului sau Archai; acestea creează şi eliberează alte entităţi, care coboară din ambianţa omului în regnurile naturii, şi privirea ocultă ne arată că entităţile pe care, în conferinţa de ieri şi în cea de alaltăieri, le-am prezentat ca Spirite ale naturii sunt chiar acele entităţi care s-au desprins din entităţile Ierarhiei a treia, după cum am

văzut în conferinţa de astăzi. Ele sunt descendenţi şi nu sunt în slujba omului, ci au alte sarcini, şi anume sunt în slujba naturii. De exemplu, anumiţi descendenţi ai Archailor sunt entităţile pe care le-am cunoscut ca spirite ale pământului. Cele care s-au desprins din Arhangheli şi au fost trimise jos, în natură, sunt Spirite ale apei, iar acelea care s-au desprins din Îngeri le-am prezentat ca Spirite ale aerului. Spiritele focului sau ale căldurii le vom cunoaşte ulterior. Vedem astfel că într-o anumită măsură, printr-un fel de sciziune a entităţilor din Ierarhia a treia, care reprezintă legătura noastră cu cea mai apropiată lume spirituală, s-au format alte entităţi, care au fost coborâte în domeniul elementar, al celor patru elemente, în aer, în apă şi pământ, în tot ceea ce se formează ca vapori, în tot ce este fluid, în tot ce este dur, pentru ca acolo, jos, să presteze anumite sarcini, pentru ca în sânul elementelor să-şi aibă domeniul de activitate şi să lucreze ca descendenţi inferiori ai entităţilor din Ierarhia a treia. Putem, deci, vorbi despre o rudenie între Spiritele naturii şi entităţile din Ierarhia a treia.

CONFERINŢA a IV-a

Helsingfors, 6 aprilie 1912

Dacă vrem să cunoaştem esenţa forţelor şi a puterilor spirituale care sunt active în diversele regnuri ale naturii şi în corpurile cereşti, este necesar mai întâi să cunoaştem însăşi aceste entităţi spirituale, ceea ce am şi încercat să facem la începutul celor trei conferinţe ţinute până acum. Am caracterizat aşa-numitele Spirite ale naturii, după care ne-am ridicat până la entităţile care se află, în mod nemijlocit, deasupra omului, în cea mai apropiată lume de a noastră. Vom continua astăzi aceste consideraţii şi va trebui să ne referim la ceea ce s-a dovedit a fi pentru noi calea pe care putem ajunge la entităţile care aparţin Ierarhiei a treia. În conferinţa anterioară am arătat că omul este apt să se depăşească, să învingă tot ce este interes egoist propriu, şi prin aceasta să se înalţe într-o sferă unde îşi va întâlni propriul îndrumător, care îi poate da o idee, o reprezentare despre acele entităţi pe care le numin, în sensul esoterismului occidental, Îngeri, Angeloi. Am arătat apoi că, făcând un pas mai departe pe acest drum, ajungem la cunoaşterea Spiritelor popoarelor sau a seminţiilor, la care ne-am referit numindu-le Arhangheli (Archangeloi), şi că mai există şi alte entităţi active în desfăşurarea procesului culturii, aşa-numitele Spirite ale timpului sau Archai. Dacă omul păşeşte pe calea pe care am schiţat-o ieri, el va obţine o reprezentare despre ce se înţelege prin entităţile Ierarhiei a treia. Mult timp încă, chiar dacă se parcurge o evoluţie ocultă, omul va avea doar un sentiment. Abia după ce trece, cu răbdare şi perseverenţă, un timp îndelungat prin toate simţămintele şi senzaţiile pe care le-am prezentat ieri se va putea trece la ceea ce se poate numi o vedere clarvăzătoare a acestor entităţi.

Dacă merge pe acest drum, omul va descoperi că el însuşi se educă pentru o altă stare de conştienţă, a evoluat suficient, şi atunci poate începe contemplarea clarvăzătoare a entităţilor din Ierarhia a treia. Această nouă şi superioară stare de conştienţă se aseamănă cu somnul, prin aceea că omul se simte eliberat, cu Eul şi cu corpul său astral, de corpul fizic şi de cel eteric. Acest sentiment de eliberare trebuie să-l ai ca o senzaţie. Omul, angajat pe acest drum, trebuie să înveţe în mod treptat ce înseamnă să vezi nu cu ochii, să auzi nu cu urechile şi să gândeşti nu cu raţiunea legată de creier. Trebuie să mai diferenţiem prin ceva această nouă stare de conştienţă de somnul obişnuit, şi anume prin aceea că în această stare nu suntem lipsiţi de conştienţă, ci avem percepţii ale existenţei entităţilor spirituale în preajma noastră; mai întâi avem un sentiment obscur că aceste entităţi sunt lângă noi, apoi, aşa cum am spus, apare o iluminare a conştienţei clarvăzătoare şi o contemplare vie a entităţilor din Ierarhia a treia, precum şi a descendenţilor lor, a Spiritelor elementare ale naturii. Dacă vrem să caracterizăm şi mai exact această stare, vom arăta că acela care se ridică în dezvoltarea sa ocultă până la această stare simte, în mod real, o separaţie între conştienţa sa obişnuită şi această nouă stare de conştienţă. Ca o despărţire între starea de veghe şi somn, aşa apare, iniţial, pentru acela care a trecut printr-o evoluţie ocultă, separaţia dintre conştienţa stării de veghe, când omul vede cu ochii săi, aude cu urechile sale, gândeşte cu raţiunea sa, şi acea

stare nouă de clarvedere în care pentru el nu mai există nimic din ceea ce se află în jurul său, nimic din ceea ce percepe în starea normală, obişnuită de conştienţă, ci o altă lume înconjurătoare, lumea celei de a treia Ierarhii şi a descendenţilor acesteia. Rezultatul este că omul reuşeşte să-şi amintească, în starea obişnuită de conştienţă, ce a trăit în cealaltă stare de conştienţă.

Se poate, deci, stabili cu exactitate o treaptă de evoluţie ocultă a omului, în care el poate trăi alternativ, atât în starea de conştienţă obişnuită, când vede, aude şi gândeşte ca toţi ceilalţi oameni cu o conştienţă normală, cât şi într-o altă stare de conştienţă, pe care, într-un anumit fel, o poate provoca după bunul său plac, în care el percepe ceea ce există în lumea spirituală a Ierarhiei a treia, în jurul său. Omul poate atunci să-şi amintească ce a trăit în starea de conştienţă a clarvederii, aşa cum în starea obişnuită de conştienţă îşi poate aminti un vis; dar, mai mult decât atât, el poate nu numai să-şi amintească trăirile din starea de clarvedere, ci le poate transpune în concepte şi idei obişnuite. Dacă un asemenea clarvăzător, fiind în starea de conştienţă normală, vrea să ştie ceva despre lumea spirituală sau vrea să povestească despre această lume, el trebuie să-şi amintească trăirile pe care le-a avut în starea de conştienţă clarvăzătoare. Un clarvăzător care se află pe această treaptă de dezvoltare nu are cunoştinţă decât despre entităţile pe care le-am descris ca aparţinând Ierarhiei a treia şi descendentilor acestora. El nu ştie nimic despre flinţe care sunt de un rang superior celor din Ierarhia a treia. Dacă vrea să ştie mai mult, să ştie ceva despre lumile care sunt mai sus, el trebuie să atingă o treaptă de dezvoltare şi mai înaltă.

Această treaptă superioară se dobândeşte continuând exerciţiile pe care le-am descris în lucrarea mea ***Cum se dobândesc cunoştinţele despre lumile superioare*** şi îndeosebi acele exerciţii care se referă la observarea plantelor, a animalelor ş.a.m.d. Dacă omul urmează aceste exerciţii, el va atinge o treaptă superioară de clarvedere. Ea constă în aceea că omul va avea nu numai două stări alternative, o stare normală, obişnuită de conştienţă şi o stare de clarvedere, fapt pentru care îşi poate aminti trăirile din starea de clarvedere în starea obişnuită de conştienţă, ci el va putea, dacă a ajuns la această treaptă superioară de clarvedere, să perceapă direct, fiind în starea obişnuită de conştienţă, chiar lumile spirituale şi entităţile spirituale, aşa cum priveşte cu ochii fizici lucrurile din lumea exterioară. El poate atunci, ca să spunem aşa, să-şi introducă clarvederea în starea sa normală de conştienţă şi poate vedea, dincolo de fiinţele care îl înconjoară în lumea exterioară, forţele şi entităţile spirituale ascunse mai adânc, ca în spatele unui văl.

Se poate pune întrebarea: Ce fenomene au loc când un clarvăzător a ajuns în situaţia nu numai de a-şi aminti trăirile unei alte stări de conştienţă, ci de a putea face experienţa clarvederii direct în starea sa obişnuită de conştienţă? Când un om se ridică până la prima treaptă de clarvedere, el nu-şi poate utiliza în acest scop decât corpul astral, pentru a pătrunde cu privirea în lumea spirituală. Cu alte cuvinte, pentru a pătrunde cu privirea în prima treaptă de clarvedere se foloseşte corpul astral; pentru treapta a doua de clarvdere, pe care abia acum o vom descrie, omul poate învăţa să se folosească de corpul eteric. Cu ajutorul corpului eteric omul poate, fiind în starea de conştienţă obişnuită, să pătrundă într-o lume spirituală. Dacă reuşeşte să se folosească de corpul eteric ca de un instrument pentru obţinerea clarvederii, el va reuşi treptat să recunoască în lumea spirituală tot ce este legat de entităţile din Ierarhia a doua.

Dar omul nu trebuie să se oprească aici, să rămână doar la perceperea propriului corp eteric, ci, când ajunge la această a doua treaptă de clarvedere, el face o experienţă foarte exactă. Prin această experienţă el se va simţi ca şi cum ar ieşi din propria fiinţă, ca şi cum nu s-ar mai simţi închis în propria sa piele. Dacă, de exemplu, stă în faţa unei plante sau a unui animal sau chiar a unui alt om, el se va simţi ca şi cum o parte din el însuşi s-ar afla în cealaltă fiinţă; se va simţi cufundat în cealaltă fiinţă. În starea de conştienţă normală şi când ne aflăm pe prima treaptă de clarvedere încă mai putem spune: Eu sunt aici, fiinţa pe care o văd este

acolo. Pe a doua treaptă de clarvedere nu ne mai putem exprima aşa, ci vom spune: Acolo unde este fiinţa pe care o percep, acolo sunt şi eu însumi. Noi, oamenii, suntem astfel organizati, încât corpul nostru eteric se întinde în toate direcţiile, ca nişte tentacule, şi ne absoarbe în entităţile în care propria noastră fiinţă se cufundă chiar prin actul percepţiei.

Există în starea de conştienţă normală, obişnuită, un sentiment care ne poate da o idee despre vieţuirea pe care un clarvăzător o are pe aceasta a doua treaptă de clarvedere, numai că ceea ce trăieşte clarvăzătorul este infinit mai intens şi nu e doar un sentiment, ci el se ridică până la o percepţie directă, la înţelegere şi chiar la cufundare. Sentimentul pe care îl are conştienţa normală şi care se aseamănă cu trăirea clarvăzătorilor pe treapta a doua de clarvedere este compasiunea, iubirea. Dar ce înseamnă când, în viaţa obişnuită, simţim compasiune şi iubire? Dacă gândim mai mult asupra esenţei milei şi iubirii - despre aceasta am vorbit ieri -, aflăm că aceste sentimente ne conduc până la eliberarea de noi înşine şi până la starea de a ne transpune într-o altă fiinţă. Este un minunat mister al vieţii umane faptul de a fi capabili să simţim compasiune, iubire. Şi putem afirma că nici una din manifestările obişnuite ale conştienţei normale, ale conştienţei din starea de veghe nu poate să convingă mai mult pe om de divinitatea existenţei, decât faptul că el poate dezvolta în sine iubire şi milă. Ca fiinţă umană, ne trăim de obicei propria existenţă închişi în noi înşine sau trăim lumea percepând-o cu ajutorul simţurilor sau înţelegând-o cu ajutorul raţiunii. Nici o raţiune, nici un ochi nu poate privi în inima unui om, nu poate privi într-un suflet uman, căci, închis în cele mai intime cămări, celălalt suflet îşi păstrează tot ce are în el însuşi ca suferinţă sau bucurie. Minunat, chiar misterios ar trebui să-i apară fiecărui om că se poate cufunda în fiinţa celuilalt suflet, în viaţa acestuia, cu bucuriile şi suferinţele lui. Şi aşa cum noi putem să pătrundem în starea de conştienţă normală, prin compasiune şi iubire, în suferinţele şi bucuriile celorlate fiinţe conştiente, clarvăzătorul ajuns la a doua treaptă de clarvedere se deprinde să pătrundă nu numai în tot ce are conştienţă şi poate simţi suferinţă sau bucurii în mod omenesc sau asemănător omului, ci în tot ce este viu. Vă rog să reţineti ce am spus: în tot ce este viu. Căci pe această a doua treaptă de clarvedere omul învaţă să se cufunde numai în ce este viu şi nu este încă apt să pătrundă şi în ce nu este viu, care pare mort şi ne înconjoară ca mineral. De această cufundare în ceea ce este viu se leagă şi vederea a ceea ce se întâmplă în interiorul fiinţei în cauză. Dacă am ajuns la această a doua treaptă de clarvedere, ne simţim ca fiind noi înşine în interiorui fiinţelor vii, învăţăm să trăim cu plantele, cu animalele, să trăim în ceilalţi oameni. Dar nu numai atât. Învăţăm şi să cunoaştem dincolo de ce este viu, lumea spirituală superioară, lumea care este chiar a entitătilor din Ierarhia a doua. Este necesar să clarificăm aceste noţiuni, căci ele pot apărea ca o teorie seacă, dacă ne mărginim doar la o enumerare a entităţilor care aparţin Ierarhiilor spirituale. Omul îşi poate face o reprezentare exactă asupra a ceea ce se întâmplă şi acţionează în spatele lumii sensibile numai când cunoaşte calea care conduce spre o conştienţă clarvăzătoare.

Doresc acum să trec la caracterizarea entitătilor din Ierarhia a doua, la fel cum am procedat şi ieri, când am descris entităţile din Ierarhia a treia, pornind tot de la om. Spuneam ieri că entităţile din Ierarhia a treia se caracterizează prin aceea că, spre deosebire de om, care are percepţia lumii înconjurătoare, ele au revelaţia propriei lor fiinţe şi, în locul vieţii interioare pe care o are omul, au ceea ce numim umplere cu spirit. Când ne cufundăm în fiinţa lor, constatăm nu numai că percepţia entităţilor din Ierarhia a doua este revelaţia propriei fiinţe, dar că această revelaţie este însăşi propria lor fiinţă, ceva independent, separându-se de propria lor entitate. Ne putem reprezenta aceasta făcând o comparaţie cu un melc care îşi secretă propria sa cochilie, pe care şi-o construieşte singur. Cochilia este alcătuită dintr-o substanţă care iniţial face parte din corpul melcului; melcul îşi secretă cochilia. El prezintă acum, în afara propriei sale fiinţe, pe care o percepem cu privirea, şi ceva pe care îl elimină din sinea sa, care apoi există în mod obiectiv şi care rămâne. La fel stau lucrurile cu fiinţa proprie, cu natura proprie a entităţilor din Ierarhia a doua. Aceste entităţi nu-şi revelează numai sinea lor, cum e cazul entităţilor din Ierarhia a treia, ci ele separă această fiinţă din sinea lor, astfel încât ea rămâne ca o entitate independentă.

Lucrurile devin mai clare dacă ne reprezentăm, pe de o parte, o fiinţă din Ierarhia a treia, iar pe de altă parte o fiinţă din Ierarhia a doua. Mai întâi ne îndreptăm privirea ocultă spre fiinţa din Ierarhia a treia. Recunoaştem această fiinţă prin aceea că sinele său, interioritatea sa se revelează spre exterior, iar revelaţia sa este totodată şi reprezentarea sa; când reprezentarea interioară, trăirea sa interioară se modifică, apare o altă revelaţie. Aşa cum această fiinţă îşi modiiică în interior stările şi trăirile, tot astfel se modifică în continuu revelaţia exterioară. Dacă însă observăm o fiinţă din Ierarhia a doua cu privirea ocultă, lucrurile stau cu totul altfel. Şi în cazul lor, putem spune, de asemenea, că au percepţie, trăire interioară, dar ceea ce aceste entităţi trăiesc în interioritatea lor se desprinde ca un fel de coajă, ca un fel de piele şi devine o entitate independentă. Iar când entitatea trece la o altă stare interioară, când are o altă reprezentare şi, deci, se revelează într-un alt mod, vechea revelaţie continuă să existe, persistă, şi nu dispare, aşa cum se întâmplă cu revelaţiile entităţilor din Ierarhia a treia. Astfel, ceea ce apare în loc de revelaţie, la entităţile Ierarhiei a doua, este un fel de autocreaţie, un fel de coajă sau piele. O creatie a amprentei propriului sine, un fel de obiectivizare a propriului chip, aceasta este ceea ce se remarcă la entitătile din Ierarhia a doua. Ne putem pune apoi întrebarea: Ce apare, la entităţile din a doua Ierarhie, în locul a ceea ce la entităţile din Ierarhia a treia am numit umplere cu spirit? Pentru privirea ocultă apare clar că de fiecare dată când se separă acea imagine obiectivizată a propriului sine, ca un fel de coajă a sa şi care poartă pecetea propriei identităţi, în interioritatea entităţii se produce, pur şi simplu, viaţă. Intotdeauna apariţia vieţii este urmarea unei astfel de creatii-de-sine-însusi.

Astfel, la entităţile din Ierarhia a treia trebuie să deosebim exterioritatea în revelaţia lor, şi interioritatea în umplerea cu spirit; la entităţile din Ierarhia a doua trebuie să deosebim partea lor exterioară ca „o creaţie de sine, obiectivată în imagini", şi interioritatea lor ca generatoare de viaţă, ca şi cum un fluid ar curge în mod continuu din sinea sa, separându-se spre exterior. In felul acesta se prezintă pentru privirea ocultă ceea ce entităţile din a doua Ierarhie săvârşesc atât în interiorul lor, cât şi în exterior. În timp ce umplerea cu spirit a entitătilor din Ierarhia a treia îi apare privirii oculte, în imagine, în imaginaţiune, ca un fel de lumină spirituală, acea curgere a vieţii, acea stimulare a vieţii a entităţilor din Ierarhia a doua, strâns legată de acea separare spre exterior, apare astfel încât percepţia ocultă produce impresia unor sunete spirituale, ca o muzică a sferelor. Sunt ca nişte sonorităţi spirituale, spre deosebire de luminile spirituale care apar în cazul entităţilor din Ierarhia a treia.

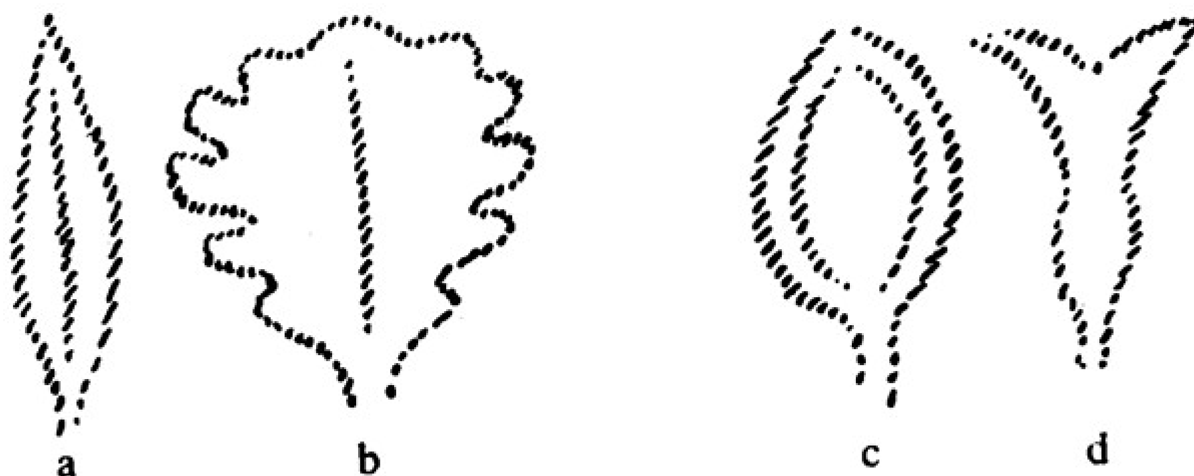
Putem deosebi şi în cadrul entităţilor Ierarhiei a doua mai multe categorii, aşa cum am făcut şi în cazul entităţilor aparţinând Ierarhiei a treia. Diferenţierea acestor categorii se face mai greu, deoarece cu cât urcăm spre ierarhiile aflate pe trepte din ce în ie mai înalte identificarea acestor entităţi devine mai dificilă. Pe măsură ce urcăm, trebuie să ne formăm o reprezentare despre tot ce se află la baza lumii înconjurătoare, în măsura în care aceasta are forme. Aşa cum am mai spus, pentru această a doua treaptă de clarvedere contează numai ce este viu, nu şi ceea ce ne apare la prima vedere lipsit de viaţă. Ceea ce se are în vedere este viul, iar ceea ce este viu este mai întâi fasonat, format. Forme au plantele, forme au animalele, formă are omul. Când privirea clarvăzătoare, cu toate atributele sale, pe care le-am arătat, se îndreaptă spre tot ce are, în jurul nostru, în natură, o formă şi când, făcând abstracţie de tot ce este legat de fiinţă, vede numai forma şi ia în considerare multitudinea de forme existente la plante, la animale şi la oameni, atunci privirea clarvăzătoare percepe din totalitatea entităţilor aparţinând Ierarhiei a doua pe acelea pe care le numim Spirite ale formei sau Exusiai.

Dar, la entităţile din natura înconjurătoare, putem să avem în vedere şi altceva decât forma lor. Noi ştim că tot ce este viu îşi schimbă, într-un anumit mod, forma în timp ce creşte. De cele mai multe ori, această schimbare a formei, această metamorfoză ne izbeşte, mai ales în lumea vegetală. Îndreptându-ne privirea clarvăzătoare, aflată pe treapta a doua de dezvoltare, asupra lumii vegetale în creştere, vedem cum planta îşi alcătuieşte încetul cu încetul forma, cum trece de la forma rădăcinii la forma frunzei, la forma florii, la forma fructului.

Ne uităm la animalul care creşte, la omul care creşte, pe scurt, avem în vedere nu numai o formă, aşa cum ne apare la un moment dat, ci urmărim devenirea fiinţei vii. Dacă ne lăsăm stimulaţi de această perspectivă pe care ne-o dă devenirea unei fiinţe vii, cu alte cuvinte, de felul în care se modifică formele, cum sunt ele într-o continuă metamorfoză vie, atunci în faţa privirii oculte aflate pe treapta a doua de dezvoltare apare ceea ce numim categoria Spiritelor mişcării sau Dynamis.

Un grad şi mai mare de dificultate îl are contemplarea celei de a treia categorii de entităţi din Ierarhia a doua. In acest sens, nu mai este suficientă doar observarea formelor şi modificarea lor, ci trebuie să se observe ceea ce se exprimă în formă. Există posibilitatea să arătăm cum se poate pregăti omul pentru o asemenea observaţie. Desigur, nu este suficientă o perfecţionare a conştienţei normale, aşa cum am arătat, ci sunt necesare şi celelalte exerciţii care îl ajută pe om să-şi formeze o privire ocultă şi să ajungă la această observaţie. El va trebui, deci, nu numai să se educe cu ajutorul conştienţei obişnuite pentru a ajunge la privirea ocultă, ci va fi necesar să practice exerciţii care să-l educe chiar cu ajutorul privirii oculte. Conştienţa clarvăzătoare trebuie să se educe mai întâi în a recunoaşte cum îşi exprimă omul în forma sa exterioară interioritatea sa. Aşa cum am mai spus, conştienţa normală poate face acest lucru, dar aceasta nu ar fi nimic altceva decât o presupunere, o bănuială a ceea ce se află dincolo de expresia figurii, a gestului, a fizionomiei omului. Când însă privirea unui clarvăzător care a evoluat până la treapta a doua de clarvedere lasă să actioneze asupra sa gesturile unui om, expresia mimică, fizionomia cuiva trezeşte în sine impulsuri prin care se poate educa în mod treptat pentru a observa entităţile categoriei a treia din Ierarhia a doua.

Dar acest lucru nu se poate întâmpla - şi vă rog să daţi toată atenţia celor spuse acum -, dacă ne mărginim să luăm în considerare numai gesturile, expresiile de mimică sau fizionomia omului. La acest nivel nu se câştigă, propriu-zis, decât puţin. Regulile pregătirii oculte în acest domeniu cer, şi aceasta este foarte raţional, să se treacă la regnul vegetal. Animalele pot fi oarecum neglijate, nu este deosebit de important ce aflăm de la ele, în sensul pregătirii noastre. Este însă important ca, după ce ne-am educat, în sensul de a prelua ca trăire interioară ceea ce obţinem prin clarvedere din mimică, din fizionomia sau din gesturile unui om, să ne îndreptăm atenţia spre lumea plantelor, să ne desăvârşim pregătirea pe seama lumii vegetale. In acest domeniu, omul bine pregătit în sensul clarvederii va putea avea experienţe remarcabile, e1 va putea resimţi în mod profund deosebirea dintre o frunză care, să zicem, are o formă alungită (a) şi o frunză care are altă formă (b), sau între o floare care creşte în sus (c) şi o floare care se deschide în afară (d). O lume întreagă de diferenţe apare în trăirile noastre, dacă ne îndreptăm privirea ocultă situată pe treapta a doua de dezvoltare spre o floare de crin sau spre o lalea, sau lăsăm să acţioneze asupra noastră inflorescenţa ovăzului, sau urmărim tulpina orzului sau a grâului.

Toate acestea devin la fel de vii şi de grăitoare ca şi fizionomia unui om. Şi dacă ceea ce vedem la aceste plante devine pentru noi la fel de grăitor ca şi fizionomia sau gesturile unui om, dacă simţim că o floare care se deschide în afară este ca o mână a cărei palmă cu faţa interioară se îndreaptă în jos iar cu faţa exterioară în sus, dacă apoi vedem o floare care îşi strânge petalele spre vârf, ca o mişcare asemănătoare cu cea a mâinilor care se strâng - dacă, deci, resimţim gestul, fizionomia lumii vegetale, la care se adaugă şi culoarea, ca pe o fizionomie, atunci se trezeşte privirea ocultă interioară, percepţia ocultă şi înţelegerea ocultă şi se ajunge astfel la cunoaşterea celei de a treia categorii a entităţilor din Ierarhia a doua, pe care o numim Spirite ale înţelepciunii sau Kyriotetes. Această denumire este aleasă prin comparaţie, pe baza faptului că atunci când privim un om cu mimica sa, cu fizionomia şi gesturile sale vedem ţâşnind, trăind în afară spiritul său, înţelepciunea sa. La fel simţim cum entităţi spirituale ale Ierarhiei a doua impregnează întreaga natură şi se exprimă în fizionomia generală, în gestul general şi mimica generală ale naturii. Este o înţelepciune care curge plină de viaţă prin toate fiinţele şi prin toate regnurile naturii, şi nu este numai o înţelepciune generală, ci ea se diferenţiază continuu şi se obiectivizează într-o mulţime de alte entităţi spirituale, într-o mulţime de Spirite ale înţelepciunii . Când conştienţa ocultă se ridică până la aceste entităţi, s-a atins treapta cea mai înaltă de entităţi spirituale la care se poate ajunge în acest mod.

Aşa cum am spus că entităţile din Ierarhia a treia, Îngeri, Arhangheli şi Spirite ale timpului (Archai), au descendenti, entităţi separate, desprinse din acestea, la fel găsim şi descendenii ai entităţilor din Ierarhia a doua. In decursul timpului, descendentii s-au desprins şi separat, în mod asemănător cu descendenţii Ierarhiei a treia, şi din entităţile Ierarhiei a doua s-au desprins alte entităţi, care reprezintă apoi o categorie inferioară; şi sunt trimise jos, în regnurile naturii ca şi Spiritele naturii descendente din entităţile Ierarhiei a treia. Aceşti descendenţi sunt un fel de maiştri şi contramaiştri în mic, în regnurile naturii, şi reprezintă aici ceea ce în ocultism numim suflete-grup ale plantelor, ale animalelor, suflete-grup în entităţile individuale. Astfel, privirea ocultă ajunsă pe treapta a doua de dezvoltare află în fiinţele care aparţin de regnurile vegetal şi animal aceste entităţi spirituale care nu sunt, ca în cazul omului, spirite individuale în diferitele personalităţi umane, ci găsim grupe de animale şi de plante care au forme asemănătoare şi sunt animate de o entitate spirituală comună. Cu alte cuvinte, găsim forma leilor, forma tigrilor, alte forme însufleţite animate de o entitate comună. Aceste esente sufletesti comune le numim suflete-grup şi sunt descendenţi desprinşi din entităţile Ierarhiei a doua, după cum Spiritele elementare ale naturii sunt descendenţi ai entitătilor din Ierarhia a treia.

Pătrundem în felul acesta, de jos în sus, în lumile superioare şi, când cuprindem cu privirea elementele care sunt importante pentru toate entităţile din regnurile vegetal, animal şi uman, găsim că în aceste elemente, în solide, în lichide, în formaţiunile gazoase domnesc Spiritele naturii, care sunt descendenţi ai entităţilor din Ierarhia a treia. Dacă de la elementele pământ, apă, aer ne ridicăm la ceea ce cu ajutorul acestor elemente trăieşte în regnurile naturii, găsim entităţi spirituale care pătrund şi însufleţesc fiinţele din regnurile naturale şi formează sufletele-grup, care, aşa cum am văzut, sunt entităţi spirituale desprinse din entităţile care aparţin Ierarhiei a doua.

Puteţi vedea din toate acestea că numai pentru privirea ocultă evoluată până la treapta a doua sunt perceptibile aceste entităţi pe care le denumim suflete-grup. Numai acel om dezvoltat în plan ocult care-şi poate prelungi fiinţa propriului său corp eteric ca nişte tentacule poate să cunoască entităţile din Ierarhia a doua şi descendenţii acestora, sufletele-grup care animă diferitele regnuri ale naturii. Este încă şi mai greu să urcăm la entităţile primei Ierarhii, şi până la entităţile care, ca descendenţi ale acestora, acţionează de asemenea în regnurile naturii. Dar despre acestea vom vorbi în conferinţa de mâine.

CONFERINŢA a V-a

Helsingfors, 7 aprilie 1912

Am înaintat în expunerile noastre până la ceea ce numim Ierarhia a doua de entităţi spirituale şi în conferinţa de ieri am făcut o prezentare a felului în care sufletul unui om trebuie să se comporte dacă vrea să pătrundă în esenţa Ierarhiei a doua. Un drum încă şi mai greu duce spre un domeniu mult mai înalt de entităţi spirituale, spre acele entităţi care aparţin primei Ierarhii, cea mai înaltă, care ne este accesibilă - mai sus, omul nu are acces. S-a scos în evidenţă faptul că printr-o intensificare a acelor trăiri pe care le avem în viaţa obişnuită, cum ar fi mila şi iubirea, prin faptul că aceste trăiri sufleteşti sunt amplificate până la nivelul dezvoltării oculte, fiinţa noastră proprie se revarsă, oarecum din sine, se răspândeşte în afară şi se cufundă în entităţile pe care vrea să le contemple. Vă rog să înţelegeţi că ceea ce caracterizează această cufundare constă în aceea că însăşi fiinţa noastră se extinde ca nişte tentacule şi se răspândeşte în alte entităţi. Dar noi rămânem în acest timp lângă acele entităţi străine cu propria noastră conştienţă, continuăm să existăm cu viaţa noastră lăuntrică, nu ne pierdem. Aceasta este caracteristica treptei a doua de clarvedere, despre care am vorbit. Ştim că pe această a doua treaptă de clarvedere, în fiecare clipă în care ne simţim uniţi cu celelalte entităţi, noi încă avem propria identitate, existând oarecum alături de celelalte fiinţe. Numai că şi cea mai mică urmă de trăire egoistă trebuie să dispară, dacă dorim să ajungem la nivelul treptei a treia de clarvedere.

La acest nivel, este necesar să pierdem cu totul sentimentul că. am exista într-un punct oarecare din Univers ca fiinţă aparte. Trebuie nu numai să ne revărsăm în entităţi străine şi să stăm alături de acestea cu propria noastră trăire, ci să simţim că entităţile străine sunt însăşi sinea noastră; trebuie să pierdem sentimentul şi senzaţia că am sta lângă entităţi străine. Dacă ne cufundăm, în felul acesta, în alte entităţi, vom reuşi să ne contemplăm pe noi înşine, aşa cum eram mai înainte, în viaţa obişnuită, dar ca o entitate străină. Cu alte cuvinte, ajunşi la treapta a treia de clarvedere, ne cufundăm, de exemplu, într-o fiinţă oarecare din regnurile naturii şi atunci nu vom privi din noi spre acea fiinţă, nu ne cufundăm în ea, aşa cum se întâmplă pe treapta a doua de clarvedere, ci ne considerăm una cu acea fiinţă şi privim dinspre ea spre noi înşine. Aşa cum altă dată priveam o fiinţă străină din afara noastră acum, pe a treia treaptă de clarvedere, privim din această finţă străină spre noi înşine ca spre o fiinţă străină. Aceasta este diferenţa între treapta a treia şi treapta a doua de clarvedere. Abia când atingem acest nivel reuşim să percepem, în afara entităţilor deja prezentate din Ierarhiile a doua şi a treia, şi alte entităţi în ambianţa noastră spirituală.

Entităţile spirituale pe care le percepem acum sunt de asemenea împărţite în trei categorii. Prima categorie o percepem de preferinţă când, aşa cum am arătat, ne cufundăm în fiinţa altor oameni sau în fiinţa unor animale superioare şi ne educăm prin aceasta. Nu ceea ce percepem în alţi oameni sau în animalele superioare este esenţial, ci faptul că prin aceasta ne formăm, şi percepem dincolo de ele spirite care aparţin unei categorii din prima Ierarhie: Spiritele voinţei sau cum se spune în esoterismul occidental Tronurile. Percepem acum entităţi pe care nu le putem caracteriza altfel decât spunând că ele nu sunt făcute din carne şi sânge, nici din lumină sau din aer, ci sunt formate din ceea ce nu putem percepe decât în noi înşine, când devenim conştienti că avem o voinţă. În ceea ce priveşte substanţa lor cea mai de jos, ele sunt alcătuite numai din voinţă.

Când evoluăm, aşa cum am arătat, cufundându-ne cu privirea ocultă şi în animale inferioare şi în viaţa lor sau când ne cufundăm chiar şi în viaţa plantelor, dar nu ca să le caracterizăm, aşa cum am făcut ieri, prin gesturi, prin mimică, ci când devenim una cu plantele şi din ele ne privim pe noi înşine, ei bine, da, atunci am ajuns la o experienţă, la o trăire care nu se poate compara cu nimic cunoscut în lumea pe care o vedem în mod obişnuit în jurul nostru. Putem cel mult să realizăm o comparaţie cu proprietăţile acestor entităţi care aparţin categoriei a

doua din prima Ierarhie, o posibilitate de a le descrie, dacă lăsăm să acţioneze asupra sentimentelor noastre, asupra sufletului nostru acel ceva la care ajung unii oameni serioşi şi demni, care au străbătut un drum lung în viaţa lor pentru a acumula înţelepciune, care după mulţi ani de trăire intensă au acumulat atâta înţelepciune, încât putem spune: Când asemenea oameni rostesc o judecată, nu ne vorbeşte o voinţă personală, ci ne vorbeşte însăşi viaţa care s-a acumulat, prin ani, prin decenii, în aceşti oameni, fapt datorită căruia ei au devenit într-un anumit mod impersonali. Oameni care fac asupra noastră impresia că înţelepciunea lor acţionează în mod impersonal, că înţelepciunea lor apare ca floarea şi fructul unei vieţi mature evocă în noi un sentiment asemănător cu ceea ce acţionează asupra noastră din ambianţa noastră spirituală, când ne-am ridicat la acea treaptă de clarvedere despre care va fi vorba în continuare. Această categorie de entităţi se numeşte, în termenii esoterismului occidental, Heruvimi. Este extraordinar de greu să caracterizăm entităţile din aceste categorii superioare, căci cu cât urcăm mai sus cu atât devine mai imposibil să găsim în viaţa obişnuită calităţi care să se compare cu măreţia şi sublimul entităţilor acestor Ierarhii. Spiritele voinţei, care sunt categoria cea mai de jos a primei Ierarhii, le putem caracteriza prin aceea că ne putem face o idee clară despre ce este voinţa, voinţa fiind substanţa cea mai de jos din care sunt alcătuite aceste entităţi. Dar dacă ne-am referi numai la voinţa aşa cum apare ea la oameni sau la animale în viaţa normală, dacă am avea în vedere doar sentimentele şi gândurile obişnuite ale oamenilor, ar fi imposibil să caracterizăm entităţile din a doua categorie a primei Ierarhii prin ceea ce reprezintă la om gândirea, simţirea şi voinţa. În acest domeniu trebuie să ne referim numai la acei oameni cu totul deosebiti care au adunat în ei, în cursul vieţii, în sufletul lor, în felul în care am arătat deja, extraordinara putere a înţelepciunii. Dacă reuşim să simţim această înţelepciune, atunci percepem şi ceva asemănător cu ceea ce simte un ocultist când se află în faţa acelor entităţi pe care le numim Heruvimi. Este vorba de o înţelepciune care nu s-a adunat în cursul unor decenii, ca înţelepciunea care se manifestă la acei oameni deosebiţi, ci în mii şi milioane de ani din evoluţia lumii şi care se revarsă către noi cu o forţă extraordinară din entităţile pe care le numim Heruvimi.

Şi mai greu de caracterizat sunt entităţile din prima categorie, cea mai înaltă, a primei Ierarhii şi pe care le numim Serafimi. Ar fi posibil să ne facem o oarecare idee despre impresia pe care Serafimii o fac asupra privirii oculte numai dacă vom lua din viaţă următoarea comparaţie. Luăm cazul unui om care timp de decenii a acumulat trăiri sufleteşti care l-au condus la o înţelepciune copleşitoare şi ne închipuim că un asemenea înţelept vorbeşte în baza propriei sale înţelepciuni impersonale. Fiinţa sa este străbătută de un foc interior atât de mare încât el nu trebuie să ne spună nimic, ci este suficient doar să se aşeze în faţa noastră ca să vedem că înţelepciunea vieţii pe care i-a dat-o deceniile s-a aşternut în privirea sa, astfel încât această privire poate povesti despre suferinţele şi experienţele de decenii, iar noi avem impresia că această privire este tot atât de grăitoare ca însăşi lumea în care trăim. Dacă ne reprezentăm o asemenea privire sau că un astfel de înţelept a reuşit să ajungă până acolo, încât nu ne spune doar cuvinte, ci prin sunetul şi prin coloratura specifică a vorbelor sale dă expresie unor bogate experienţe de viaţă, iar noi auzim ceva ca un subton în ceea ce el exprimă, deoarece o spune cu un anumit Cum, iar din acest Cum noi surprindem o lume de experienţe de viaţă, obţinem un sentiment ca cel pe care îl are un ocultist când urcă până la Serafimi. Obţinem o reprezentare despre impresia pe care o are ocultistul experimentat atunci când se ridică spre entităţile pe care le numim Serafimi, caracterizând-o prin comparaţie ca acestea: ca o privire maturizată prin viaţă şi prin decenii de experienţă sau ca o frază formulată astfel încât nu auzim numai gânduri, ci în timp ce este rostită se exprimă un lucru cucerit prin suferinţă şi experienţe de viaţă, care a trecut prin bătălii şi încercări, pătrunzând în inimă; dacă auzim toate acestea printr-un subton, atunci am obţinut reprezentarea amintită.

Recapitulând, am putea caracteriza entităţile din Ierarhia a treia, astfel: Ceea ce la om este reprezentare, la aceste entităţi este revelaţia sinelui propriu; ceea ce la om este viaţă lăuntrică şi conştienţă în stare de veghe, la aceste entităţi este umplere cu spirit. Entităţile din Ierarhia

a doua le putem caracteriza astfel: Ceea ce la entităţile Ierarhiei a treia este revelaţia sinelui, la Ierarhia a doua este realizare a sinelui, creaţie a propriei fiinţe, pecete a propriei fiinţe, iar ceea ce la entităţile Ierarhiei a treia este împlinire spirituală, la entităţile Ierarhiei a doua este declanşarea vieţii, care duce la o desprindere, la o autoobiectivizare. În sfârşit, ceea ce la entităţile Ierarhiei a doua este autocreatie se prezintă la fel şi la entităţile primei Ierarhii, când le contemplăm cu privirea ocultă, dar este o diferenţă care constă mai ales în aceea că ceea ce entităţile Ierarhiei a doua obiectivizează, ceea ce creează din propria lor substanţă există atâta timp cât aceste entităţi rămân legate de creaţia lor. Deci trebuie să reţineţi că entităţile din Ierarhia a doua pot avea un fel de copie a lor, o reproducere care rămâne însă legată de ele, nu se poate desprinde, nu există în mod independent. Această copie rămâne legată de entitatea care a produs-o. În cazul entităţilor din Ierarhia întâi, însă, situaţia este diferită, ele se obiectivizează, reproduc propria lor fiinţă, care se desprinde, ca o coajă, care este însă o copie fidelă a fiinţei proprii. Ea se desprinde de entitatea-mamă şi rămâne de sine stătătoare în lume, chiar după ce s-a desprins. Entităţile din prima Ierarhie nu-şi poartă creaţia legată de ele, iar aceasta continuă să existe chiar după ce s-a desprins. Acesta este un grad superior de obiectivizare, mai perfect decât cel existent la entităţile din Ierarhia a doua. Când o fiinţă din Ierarhia a doua creează, ea trebuie să rămână legată de fiinţa creată, pentru ca aceasta să nu se distrugă. Fiinţa creată ar muri, s-ar descompune, dacă entităţile-mamă nu ar rămâne legate de creaţia lor. Fiinţa creată are o identitate obiectivă, independentă, dar numai atâta timp cât rămâne legată de creatorul său. În cazul entităţilor din prima Ierarhie, entitatea care se separă de entitatea-mamă rămâne în continuare ceva independent şi obiectiv, chiar şi după ce s-a desprins de entitatea care a creat-o.

Aşadar, recapitulăm, la Ierarhia a treia găsim revelaţie şi umplere cu spirit, la Ierarhia a doua creaţie de sine şi efervescenţa de viaiă. La prima Ierarhie, compusă din Tronuri, Heruvimi şi Serafimi, făptura creată se separă, există separat, şi avem, deci, în loc de creaţie de sine, o creaţie cosmică. Ceea ce se desprinde din entităţile primei Ierarhii devine o lume distinctă. Este o lume atât de independentă, încât prezintă fenomene şi fapte chiar după ce entităţile creatoare, entităţile-mamă, nu mai sunt prezente.

Acum ne putem pune următoarea întrebare: Care este viaţa proprie a entităţilor primei Ierarhii? Această viaţă se percepe pe sine însăşi în timp ce lasă să apară din substanţa proprie fiinţe obiective, independente, separându-se totodată de entitatea creatoare. Actul de creaţie a unor entităţi independente reprezintă pentru entităţile din prima Ierarhie starea lor normală de conştienţă interioară, trăirea lor interioară. Putem spune că ele privesc la ceea ce creează şi devine lume; nu este o contemplare în sine, ci o contemplare creatoare de lumi şi aceasta este însăşi natura esenţei lor. Viaţa lor interioară, intimă este o creere de alte fiinţe. A crea alte fiinţe, a trăi în alte fiinţe, aceasta este trăirea interioară a entităţilor din prima Ierarhie. Crearea lumii este viaţa lor exterioară, crearea de fiinţe - viaţa lor interioară.

Am atras atenţia, în decursul conferinţelor ţinute zilele acestea, asupra faptului că entităţile fiecărei Ierarhii au descendenţi, entităţi care se desprind şi coboară în regnurile naturii şi am arătat, în acest sens, că descendenţii Ierarhiei a treia sunt spiritele elementare ale naturii iar descendenţii Ierarhiei a doua sunt suflete-grup ale plantelor şi ale animalelor. Şi entităţile primei Ierarhii au descendenţi care se desprind, şi v-am descris deja, dintr-o altă perspectivă, aceste entităţi care descind din prima Ierarhie. V-am vorbit chiar în primele expuneri despre aceste entităţi, când am urcat până la aşa-numitele Spirite ale perioadelor de revoluţie, spirite care ordonează şi dirijează tot ce se petrece în mod ritmic şi se repetă în regnurile naturi. Entităţile primei Ierarhii creează şi desprind din propria lor fiinţă aceste entităţi care ordonează, de exemplu, alternanţa iarnă-vară, pentru ca, în felul acesta, plantele să încolţească, să crească şi apoi să se veştejească; ordonează apoi curgerea ritmică prin care animalele dintr-o anumită specie să aibă un mod de viaţă bine determinat, în care să se dezvolte de la naştere până la moarte. Şi în general, tot ce în regnurile naturii are un caracter de ritmicitate şi de repetare, cum ar fi ziua şi noaptea, sau schimbarea timpului, în cele patru

anotimpuri, tot ce este ritmicitate, tot ce se bazează pe întâmplări care se repetă, totul este reglat, la Spiritele perioadelor de revoluţie, de descendenţii entităţilor din prima Ierarhie. Am putea caracteriza aceste spirite din perspectiva în care ne-am plasat acum câteva zile, iar acum le putem caracteriza în funcţie de propria lor origine, de descendenţa lor, aşa cum am făcut astăzi. Să rezumăm esenţa celor trei Ierarhii, după cum urmează:

	PRIMA IERARHIE	
Creaţie cosmică	Creaţie de fiinţe	Spirite ale perioadelor de revoluţie
	IERARHIA A DOUA	
Creaţie de sine	Experienţă de viaţă	Suflete-grup
	IERARHIA A TREIA	
Revelaţie proprie	Umplere cu spirit	Spirite elementare ale naturii

Dacă vrem să păşim mai departe în abordarea temei ce ni s-a propus, va trebui să ne familiarizăm cu reprezentări la care privirea unui ocultist ajunge treptat, familiarizare care pentru început este ceva mai greu de atins. Astăzi vom aduce totuşi în faţa sufletelor dumneavostră aceste reprezentări şi prin aceasta avem posibilitatea ca în următoarele conferinţe, când va trebui să ne treacă prin faţa privirii în întregime viaţa şi entitatea regnurilor naturii şi ale corpurilor cereşti, să ne obişnuim din ce în ce mai mult cu modul în care entităţile prezentate sunt legate de regnurile naturii şi de corpurile cereşti. În felul acesta vom putea obţine reprezentări din ce în ce mai precise.

Când vorbim despre om, o facem în aşa fel încât acesta să fie caracterizat după felul în care se prezintă pentru privirea ocultă. Se poate urmări aceasta în scrieri teosofice cum ar fi, de exemplu, lucrările mele Theosophie şi Geheimwissenschaft*. Când contemplăm omul cu privirea ocultă, spunem: Ceea ce este perceptibil în primul rând la om, când îl privim cu ochii şi simţurile fizice, este corpul fizic. Vom considera corpul fizic ca fiind primul element constitutiv al omului. A1 doilea element este ceva de natură suprasensibilă, ce nu este vizibil pentru conştienţa normală: corpul eteric. A1 treilea element pe care-l luăm în considerare este corpul astral. Dacă avem aceste trei mădulare deţinem aproximativ imaginea învelişurilor omului. Trecem apoi la mădularele superioare. Ele sunt de natură sufletească; sunt percepute în viaţa obişnuită ca viaţă sufletească, interioară. Aşa cum vorbim despre un înveliş exterior triplu, putem vorbi şi despre un suflet triplu, sufletul senzaţiei, sufletul raţiunii sau al simţirii şi sufletul conştienţei. Toate aceste mădulare care compun natura umană, de la corpul fizic până sus la sufletul conştienţei, există în prezent la fiecare om. Pătrundem apoi spre următorul mădular, pe care îl numim sinea spirituală sau, aşa cum mulţi dintre auditori sunt obişnuiţi, Manas. Următorul mădular se va forma la om abia în viitor; îl numim spiritul vieţii sau Budhi. Mai este apoi un ultim mădular, denumit Omul-Spirit sau Atma, care este natura cea mai intimă a omului şi care, în prezent, pentru conştienţa noastră actuală, este încă în stare latentă şi abia în evoluţia viitoare a Pământului se va arăta că este de fapt punctul central al conştienţei. Aceste mădulare ale naturii umane au toate un caracter unitar, putem spune că reprezintă unităţi. Într-un anumit fel, corpul fizic reprezintă o unitate, corpul eteric, de asemenea, este o unitate şi la fel şi celelalte mădulare ale naturii umane. Omul în întregul lui este o unitate care constă în reunirea tuturor mădularelor şi în influenţa pe care o exercită unele asupra celorlalte.

* Ambele lucrări sunt traduse în limba română: prima sub titlul ***Teosofia - Introducere în cunoaşterea suprasensibilă despre lume şi menirea omului***, a doua sub titlul ***Ştiinţa spirituală***.

Ca să mergem mai departe cu expunerea noastră, trebuie să vă imaginaţi că există entităţi situate deasupra omului, la un nivel atât de înalt faţă de natura acestuia, încât nu sunt alcătuite din mădulare pe care le-am numit corp fizic, corp eteric ş.a.m.d., iar mădularele lor constitutive sunt la rândul lor tot entităţi. Dacă nu putem considera fiecare mădular al omului ca o entitate distinctă, ci numai ca un mădular constitutiv unitar, urcând spre acele entităţi care nu au un corp fizic ca parte constitutivă a lor, vom constata că ceea ce la om este corp fizic la aceste înalte entităţi am numit în expunerile noastre Spirite ale formei. Când spunem: Există o entitate de o categorie superioară care nu are, ca omul, un corp fizic ca parte a sa, ci are ca mădular constitutiv chiar o entitate, un spirit al formei, avem în faţa noastră reprezentarea unei entităţi pe care nu am ajuns încă să o caracterizăm, dar despre care vom vorbi acum. Dacă vrem să o descriem, să o caracterizăm, va trebui să ne folosim tot de reprezentări, aşa cum am făcut şi până acum.

Spuneam că este greu să ajungem la aceste reprezentări, dar vom putea, printr-o analogie, să ne ridicăm la asemenea reprezentări de care avem nevoie acum. Priviţi cu atenţie un stup sau un muşuroi de furnici şi observaţi fiecare vietate în parte, fiecare albină din stup şi remarcaţi că stupul are un spirit comunitar, formează o reală entitate colectivă şi că fiecare albină este o parte constitutivă a acestui spirit comunitar, aşa cum şi dumneavoastră aveţi o parte din dumneavoastră în fiecare din mădularele propriei fiinţe. Aveţi aici o analogie semnificativă pentru acele entităţi şi mai înalte decât entităţile despre care am vorbit până acum, entităţi care au ca mădular constitutiv nu ceva ce am numit corp fizic la om, ci ceva ce trebuie să definim ca fiind el însuşi o entitate, ca fiind spirite ale formei. Aşa cum omul trăieşte în corpul său fizic, la fel trăiese acele entităţi care sunt de o asemenea măreţie, încât au ca cel mai inferior mădular al lor Spirite ale formei, sau, dacă doriţi, un Spirit al formei. Apoi, oamenii au corpul eteric, iar aceste entităţi au ca al doilea mădular Spirite ale mişcării; în locul corpului astral al omului, au Spirite ale înţelepciunii în locul a ceea ce noi oamenii avem ca suflet al senzaţiei, aceste entităţi au ca al patrulea mădular Tronurile sau Spiritele voinţei, ca al cincilea element au Heruvimii, iar ca al şaselea element, aşa cum noi avem sufletul conştienţei, Serafimii. Şi aşa cum noi năzuim şi privim în sus spre ceea ce abia într-un viitor îndepărtat ni se va dărui în mod treptat, la fel privesc aceste entităţi spre ceva ce depăşeşte fiinţa Ierarhiilor. Aşa cum noi vorbim despre Manas, Budhi, Atma sau despre Sinea spirituală, Spiritul vieţii, Omul-Spirit, la fel priveşte această *entitate*, din elementul său de natură serafimică, aşa cum noi o facem din sufletul conştienţei, spre o *spiritualitate primordială*. Abia astfel au aceste entităţi ceva asemănător cu ceea ce considerăm a fi viaţa noastră lăuntrică, spirituală. Este neînchipuit de greu să ne putem face o reprezentare despre ceea ce există acolo sus, deasupra Ierarhiilor ca entitate spirituală a celor mai sublime spirite. Din această cauză, în decursul evoluţiei umane, diversele religii şi concepţii despre lume s-au abţinut, chiar cu o mare precauţiune plină de veneraţie, să prezinte în mod decisiv lumii senzoriale reprezentări care să evoce ceea ce există, deasupra Ierarhiilor. Dacă pentru a caracteriza o imagine, o reprezentare aşa cum apare în sufletul unui ocultist, când acesta priveşte spre Serafimi, ar trebui să recurgem la unele metode pe care numai prin analogie le găsim la oameni care au o bogată experienţă de viaţă, nu va mai fi suficient tot ce apare la aceşti oameni ca expresie pură a vieţii lor pentru a caracteriza *Sfânta Treime* care stă deasupra Serafimilor ca Fiinţă supremă, ca Manas, Budhi şi Atma.

În decursul evoluţiei umane s-a vorbit, vai!, prea mult despre presimţirile prudente cu care spiritul uman a vorbit despre ce este acolo, sus, în regiunile spirituale. Pentru că pentru spiritul uman ar fi mult mai potrivit să nu vrea să caracterizeze prin reprezentări luate din viaţa obişnuită sau prin tot felul de analogii şi comparaţii esenţialităţi cu o poziţie atât de înaltă, ar fi mult mai constructiv pentru om să dorească să înveţe din ce în ce mai mult, într-o stare de profundă veneraţie, pentru a obţine reprezentări care să se apropie de ce există acolo sus. Reprezentări aproximative asupra a ceea ce este acolo sus încearcă să dea religiile şi concepţiile despre lume, recurgând la concepte pline de înţelesuri şi foarte grăitoare, concepte care dobândesc, într-o oarecare măsură, un caracter excepţional, prin faptul că

depăşesc viaţa individuală chiar şi în viaţa exterioară a simţurilor. Desigur, cu asemenea concepte nu se poate caracteriza nici măcar aproximativ Fiinţa superioară despre care este vorba acum, dar se poate evoca, într-o anumită măsură, o anumită reprezentare despre ceea ce nu se poate exprima şi care trebuie să fie învăluit într-o sfântă taină, într-un mister sacru. Căci nu ar trebui să ne apropiem fără nici o reţinere, cu concepte raţionale umane, formate în contact cu lumea noastră exterioară, de aceste lucruri. De aceea, în religie şi în concepţiile despre lume, care s-au succedat unele după altele, s-a încercat caracterizarea acestor lucruri cu presimţire şi cu frică, când a trebuit să se descrie sau, mai exact, să se dea nume la ceea ce depăşeşte natura umană şi rămâne o taină chiar şi în natură.

Vechii egipteni au folosit conceptele de Copil sau Fiu, de Mamă şi de Tată pentru ceea ce depăşeşte omul individual. Creştinismul a încercat să găsească în succesiunea Sfântul Duh, Fiul şi Tatăl un nume pentru această Trinitate. De fapt, se poate spune că ar trebui să situăm Sfântul Duh pe locul al şaptelea, Fiul pe locul al optulea şi Tatăl pe locul al nouălea. Când este vorba de o fiinţă spre care ridicăm privirea şi al cărui conţinut superior dispare pentru noi ca într-un mister spiritual şi ne referim la această fiinţă în mod aluziv, numind-o Spirit, Fiu şi Tată, când contemplăm o asemenea fiinţă cu privirea ocultă, atunci trebuie să spunem: Aşa cum constatăm la om, privindu-l din punct de vedere exterior, că are un corp fizic şi acesta este elementul său constitutiv cel mai de jos, tot astfel, când contemplăm o asemenea fiinţă prin analogie cu omul, avem în faţa noastră Spiritul formei, adică un spirit care îşi dă o formă, un spirit conturat. Ar trebui să putem privi la ceea ce este analog, asemănător, din aceste entităţi corpului fizic uman, la ceea ce este structură.

Aşa cum în corpul flzic al omului avem, ca elementul său cel mai de jos, ceva structurat şi format şi cum în această structură, care aşa cum ne apare este fără îndoială Maya, trăieşte ceea ce numim Spiritul formei, tot astfel ne apare, când ne îndreptăm privirea în spaţiul cosmic şi observăm o planetă - Mercur, Venus, Marte, Jupiter - forma exterioară a Spiritului formei; ei bine, planeta aparţine Spiritului formei la fel cum corpul fizic aparţine omului. Când un om stă în faţa noastră, această „formă" exprimă ce este viu în acel om, adică elementele suprasensibile, corpul eteric, corpul astral, sufletul senzatiei ş.a.m.d.; la fel, când vedem o planetă, forma sa exprimă însăşi „forma", Spiritului formei. Şi aşa cum în spatele formei umane, în spatele corpului fizic se află corpul eteric, corpul astral, sufletul senzaţiei ş.a.m.d., în spatele planetei se află şi îi aparţin entitătile pe care le numim Spirite ale mişcării, Spirite ale înţelepciunii, Tronuri, Heruvimi şi Serafimi. Dacă privim o planetă din punctul de vedere al ştiinţei spiritului, şi vrem să avem în faţa noastră fiinţa integrală a acestei planete, va trebui să spunem: Planeta ne apare în spaţiul cosmic pentru a o percepe, înfăţişându-ne făptura sa fizică, pe care i-a dat-o Spiritul formei, dar totodată ascunde, aşa cum omul ascunde de privirea fizică elementele sale subtile superioare, prezenţa acelor entităţi ale Ierarhiilor superioare care acţionează ca forţe în planetă şi în ambianţa ei. Ne reprezentăm, aşadar, corect o planetă, cum ar fi Marte sau Mercur, dacă ne-o imaginăm mai întâi după forma sa fizică, apoi înconjurată şi străbătută de o atmosferă spirituală care tinde spre nesfârşit şi care îşi are forma fizică în chiar forma fizică a planetei, care este o creatie a Spiritelor formei şi care are în ambianţa sa spirituală entităţile celorlalte Ierarhii. Numai considerând-o în felul acesta avem imaginea completă a planetei: în mijloc este elementul fizic, ca un sâmbure, iar în jurul său învelişuri spirituale alcătuite din entităţile Ierarhiilor. Acest aspect îl vom relua în conferinţele noastre următoare, în mod mai aprofundat. Pentru a sugera încă de astăzi direcţia in care vom aborda această problemă, să mai spunem cum o redă cercetarea ocultă.

Am dat deja o indicaţie: forma fizică a planetei este creaţia Spiritului formei. Chiar şi forma Pământului este creaţia Spiritului formei. Despre Pământ ştim că în sine nu se află într-o stare de linişte, că este supus unei permanente transformări interne şi unei mobilităţi neîntrerupte. Vă aduceţi cu toţii aminte că în descrierile din Cronica Akasha înfăţişarea exterioară de astăzi a Pământului ne apare cu totul altfel decât, de exemplu, era în timpul perioadei de evoluţie

terestră pe care o numim perioada atlanteană. În acea străveche perioadă, suprafaţa globului terestru care în prezent este acoperită de Oceanul Atlantic era reprezentată de un mare continent, în timp ce în locul unde se află astăzi Europa, Asia, Africa abia se formau continente. În felul acesta, masa, substanţa Pământului s-a modificat datorită mobilităţii sale interne. Planeta se află într-o frământare internă continuă. Gândiţi-vă, de exemplu, că ceea ce astăzi este insula Helgoland constituie doar o mică parte din ceea ce se ridica deasupra mării în secolele al IX-lea şi al X-lea. Chiar dacă perioadele în care au loc regrupări şi transformări interne ale aspectului planetei sunt relativ mari, fără a insista prea mult asupra acestor lucruri, fiecare îşi poate da seama că planeta noastră este într-o continuă mobilitate internă. Şi dacă se ia în considerare nu numai partea solidă a planetei, ci şi apele şi atmosfera, atunci însăşi viaţa de toate zilele ne arată că planeta se află într-o continuă mobilitate internă. În forma norilor, în ploaia care se formează, în toate fenomenele atmosferice, în fluxul şi refluxul mărilor şi oceanelor, în toate acestea planeta îşi revelează mobilitatea internă. Aceasta este viaţa planetei. In cadrul acestei vieţi acţionează, precum corpul eteric al omului individual, ceea ce am numit Spiritele mişcării. Deci, se poate spune: Structura exterioară a planetei este creaţia Spiritelor formei; mobilitatea internă este reglată de entităţi pe care le numim Spiritele mişcării.

Planeta este, din punctul de vedere al ştiinţei spiritului, o adevărată fiinţă, o entitate în care tot ceea ce se petrece este condus de gândire. Nu numai că într-o planetă există o vitalitate internă, aşa cum spuneam, dar aceasta are şi o conştienţă ca planetă în întregul ei, căci este o entitate. Această conştientă, care corespunde cu conştienţa umană, în măsura în care forma inferioară a constienţei, subconştientul, este în corpul astral, în cazul planetei este guvernată de Spiritele înţelepciunii. Se poate spune: Conştienţa cea mai de jos a unei planete este condusă de Spiritele înţelepciunii. Dacă definim planeta numai în felul acesta, rămânem încă în cadrul planetei. Dar să privim planeta şi altfel. Ea are o formă precisă şi aceasta corespunde Spiritelor formei; are mobilitate internă, aceasta corespunde Spiritelor mişcării; totul este străbătut de conştienţă, care corespunde Spiritelor înţelepciunii. Să mergem însă mai departe. Planeta se mişcă prin spaţiu, ea are un impuls interior care o împinge prin spaţiu, corespunzător impulsului interior de voinţă al omului, care îl face să mişte picioarele, să păşească, să meargă prin spaţiu. Ceea ce conduce planeta prin spaţiu, ceea ce îi veghează mişcarea în spaţiu, ceea ce face ca, de exemplu, să se mişte în jurul unei stele fixe, aceasta se datorează acţiunii Spiritelor voinţei. Acestea dau planetei impulsul de a zbura prin spaţiu. Aşadar, mişcarea planetei în spaţiu corespunde impulsului dat de Spiritele voinţei sau Tronuri. Dar dacă planeta ar urma numai impulsul dat de Spiritele voinţei, fiecare planetă ar parcurge în Cosmos propriul său drum, necorelat cu al celorlalte planete, ceea ce nu este cazul, căci fiecare planetă se conduce după întregul sistem. Mişcarea planetei nu este reglată doar ca planeta să se mişte, ci să constituie o ordine în întregul sistem planetar. Aşa cum într-un grup de oameni care merg unii într-o parte, alţii în alta începe să se manifeste un scop comun, la fel sunt ordonate miscările planetelor până se armonizează. Această coordonare şi armonizare a mişcării unei planete cu mişcările altor planete este opera Heruvimilor. Reglarea mişcării comune a sistemului ţine de activitatea Heruvimilor. Fiecare sistem planetar, împreună cu steaua sa fixă, care este un fel de comandant suprem şi se află sub conducerea Heruvimilor, are la rândul lui legături cu alte sisteme planetare, care aparţin de alte stele fixe si trebuie să convină asupra locului pe care fiecare îl ocupă în spaţiu, aşa cum oamenii se înţeleg unii cu alţii şi convin asupra faptelor lor comune şi întemeiază un sistem social prin reciprocitatea faptelor. La fel, există o întelegere reciprocă între sistemele planetare. Există o înţelegere reciprocă între o stea fixă şi altă stea fixă. În felul acesta se constituie Cosmosul. Faptul că sistemele planetare vorbesc, ca să spunem aşa, unele cu altele şi se coordonează pentru a alcătui un cosmos închegat se datorează acţiunii acelor entităţi spirituale pe care le numim Serafimi.

În felul acesta am exprimat tot ceea ce, la nivelul uman, merge până în sufletul conştienţei. Apoi, aşa cum în cazul omului ne ridicăm spre o viaţă spirituală mai elevată, depăşind

sufletul conştienţei, în cazul sistemelor planetare, în care acţiunea Serafimilor corespunde nivelului sufletului conştienţei la om, dacă ne ridicăm mai sus, dincolo de Serafimi, ajungem la ceea ce am încercat astăzi, doar tangenţial, să caracterizăm ca Trinitate, o entitate cosmică supremă. Ajungem la ceea ce în Univers domneşte ca viaţă trinitar-divină, atotcuprinzătoare, dumnezeească şi care creează un acoperământ în fiecare sistem planetar. Aşa cum ceea ce trăieşte în om ca sine spirituală, ca Spirit al vieţii, ca Om-Spirit - Manas, Budhi, Atma - creează un acoperământ pentru sufletul conştienţei, sufletul raţiunii şi sufletul senzaţiei, corpul astral, corpul eteric şi corpul fizic, la fel există un acoperământ pentru stelele fixe ale sistemelor planetare, care se deplasează în spaţiu şi care sunt corpuri ale entităţilor divine. Şi contemplând viaţa cerului înstelat, contemplăm, de fapt, corpurile zeilor şi, în cele din urmă, Divinitatea.

CONFERINŢA a VI-a

Helsingfors, 8 aprilie 1912

Ieri v-am vorbit despre ce reprezintă un sistem planetar şi felul în care el este dependent de diversele entităţi spirituale ale Ierarhiilor care ne apar ca fiind suprapuse, pe care am căutat să le caracterizez în cursul conferinţelor anterioare: Am obţinut o reprezentare despre tot ce participă la existenţa unei planete şi am văzut cum aceasta îşi primeşte forma, respectiv configuraţia sau structura sa armonios închegată prin faptul că în ea acţionează Spiritele formei. Am văzut, de asemenea, că planeta are o viaţă interioară, o mobilitate interioară care este rezultatul acţiunii Spiritelor mişcării. Ceea ce putem numi conştienţa inferioară a planetei, pe care o putem compara cu conştienţa existentă în corpul astral al omului, am atribuit-o Spiritelor înţelepciunii. Impulsurile datorită cărora planeta nu stă nemişcată în spaţiu, ci îşi schimbă poziţia, se mişcă în spaţiu, le-am atribuit Spiritelor voinţei sau Tronurilor. Forţa care integrează planeta într-un sistem şi o face să nu meargă, ca să spunem aşa, pe un drum propriu, ci se deplasează în aşa fel, încât impulsurile sale de mişcare sunt în concordanţă cu impulsurile de mişcare din întregul sistem planetar de care aparţine, forţa, deci, care reglează mişcarea singulară a unei planete în corelaţie cu întregul sistem planetar se datorează acţiunii Heruvimilor sau Spiritele armoniei. În sfârşit, ceea ce am putea numi viaţa internă, sufletească a planetei, prin care aceasta intră în legătură cu alte corpuri cereşti, aşa cum omul intră, prin limbaj, în legătură cu alţi oameni, o atribuim Serafimilor. Astfel, când este vorba de o planetă trebuie luat în considerare un context, o ţesătură în cadrul căreia ceea ce provine de la Spiritele formei este numai un nucleu în spatele căruia există o atmosferă spirituală, am putea spune un fel de aură, în care acţionează spirite ale celorlalte entităti din ierarhiile superioare, care sunt deasupra Spiritelor formei.

Acum însă este necesar, dacă dorim să înţelegem corect tot ce am expus în ultima conferinţă şi am încercat acum să recapitulez în câteva cuvinte, să facem cunoştinţă şi cu alte reprezentări, reprezentări pe care le obţinem cel mai uşor dacă pornim de la entităţile Ierarhiei a treia, care se învecinează, ca să spunem aşa, dinspre lumea spirituală, cu omul. Am spus că aceste entităţi se caracterizează prin faptul că ceea ce la om este percepţie la ele este revelaţie, iar ceea ce la om este viaţă lăuntrică la ele este umplere cu spirit. Deja la entităţile care se află pe o treaptă imediat superioară omului, mă refer la Ingeri sau Angeloi, întâlnim particularitatea că ceea ce ele percep este doar revelaţia sinei proprii şi că în interioritatea lor nu există ceva atât de independent, ceva încheiat cum are omul, ci ele simt că aici se aprind şi lăstăresc forţele şi entităţile ierarhiilor superioare, pe scurt, se simt inspirate şi pătrunse de spiritul acestor ierarhii. Fapt este că ceea ce numim la om viaţă interioară independentă la aceste entităţi propriu-zis nu există. Dacă doresc să-şi dezvolte fiinţa proprie, dacă vor să gândească, să simtă şi să vrea ca omul, totul se revelează în afară; nu ca omul, care îşi poate închide în sinea lui gândurile şi sentimentele şi poate lăsa ca un impuls de voinţă să nu se materializeze. Ceea ce trăieşte în aceste fiinţe, în măsura în care ele produc singure aceste gânduri, constituie totodată şi revelaţia lor în exterior. Dacă nu vor să

se reveleze, ele nu pot face altceva decât să-şi simtă această interioritate umplută de lumea aflată deasupra lor. Astfel, în interioritatea lor trăieşte lumea ce se află mai presus de ele sau, dacă vor să aibă o viaţă proprie, ele se revelează obiectiv în afară.

Aceste entităţi care se află imediat deasupra omului nu pot să ascundă nimic din ceea ce ar fi un produs al propriei gândiri sau simţiri, căci tot ce ar prelucra în interioritatea lor s-ar arăta în afară. Cu alte cuvinte, asa cum am mai amintit într-una din conferinţele anterioare, aceste entităţi - Ingeri sau Angeloi - nu pot minţi, astfel încât ceea ce ele îşi reprezintă sau simt nu poate fi în dezacord cu lumea exterioară. Nu pot avea în sinea lor nici un fel de reprezentare care să nu fie în deplină concordanţă cu lumea exterioară, căci reprezentările pe care le au în interioritatea lor o percep chiar în revelaţia lor. Să presupunem însă că aceste entităţi ar avea dorinţa să-şi renege propria lor natură. Ce s-ar întâmpla atunci? Ei bine, la aceste entităţi, pe care le-am numit Îngeri, Arhangheli şi Archai sau Spirite ale timpului, constatăm că ceea ce li se revelează, ceea ce pot percepe este propria lor fiinţă. Dacă ar vrea să mintă, ar trebui să dezvolte în interioritatea lor ceva ce nu ar corespunde propriei fiinţe. Fiecare minciună ar fi o renegare a naturii lor, nu ar fi nimic altceva decât o anihilare, o nimicire a propriei fiinţe. Să presupunem, totuşi, că aceste entităţi ar dori să simtă în interioritatea lor ceva ce nu s-ar revela direct în afară - în acest caz ar trebui să dobândească o nouă natură.

Ceea ce v-am descris acum, renegarea propriei naturi la entităţile Ierarhiei a treia şi implicit dobândirea unei alte naturi, s-a întâmplat efectiv, la un moment dat, în cursul evoluţiei. Vom vedea pe parcursul conferinţelor unmătoare de ce a trebuit să se întâmple aceasta, dar deocamdată vreau să atrag atenţia încă o dată că aşa ceva s-a întâmplat, că s-au găsit, cu adevărat, printre entităţile din Ierarhia a treia unele care au avut dorinţa să aibă în interiorul lor trăiri pe care să nu trebuiască să le reveleze în afară, cu alte cuvinte, au simţit nevoia să-şi renege propria natură. Ce s-a întâmplat cu aceste entităţi în această situaţie? S-a petrecut ceva ce nu se întâmplă cu celelalte entităţi, care îşi păstrează natura proprie în cadrul Ierarhiei a treia: nu pot avea independenţa interioară, aşa cum o are omul. Dacă vor să aibă o trăire interioară, sunt nevoite să se umple în egală măsură cu conţinutul lumii spirituale care se află deasupra lor. Dorinţa unui anunut număr de entităţi din Ierarhia a treia a fost să dezvolte în interioritatea lor ceva care să nu le întâmpine imediat în lumea exterioară ca percepţie, respectiv ca revelaţie a propriei lor fiinţe. Prin aceasta a apărut necesitatea ca ele să-şi renege propria natură şi să preia o altă natură. Pentru a se putea dezvolta o viaţă interioară proprie, independentă, a fost necesar ca un anumit număr de entităţi din Ierarhia a treia să renunţe la propria lor natură, să o renege. A fost nevoie ca aceste entităţi să acţioneze asupra lor într-un anumit mod, pentru ca anumite trăiri interioare să nu se mai reveleze în afară. Să ne punem acum întrebarea: Care au fost motivele care au putut împinge aceste entităţi să dezvolte în sinea lor o asemenea dorinţă? Dacă privim natura proprie a entităţilor din Ierarhia a treia, cu revelaţia şi cu umplerea cu spirit, remarcăm că acestea sunt cu totul în slujba entităţilor din Ierarhiile superioare lor, că ele nu au propriu-zis o viaţă proprie. Îngerii nu au o viaţă proprie, viaţa lor constă în revelaţie, există pentru lumea întreagă, şi îndată ce nu se mai revelează, interioritatea lor este luminată de viaţa Ierarhiilor superioare. Ceea ce a îndemnat un anumit număr din aceste entităţi să-şi renege natura a fost sentimentul de forţă, de independenţă, sentimentul de libertate. Într-o anumită perioadă din evoluţie, unui anumit număr de entităţi din Ierarhia a treia i s-a trezit instinctul, năzuinţa nu numai de a se desprinde de sub dependenţa entităţilor superioare lor, ci şi de a-şi dezvolta o viaţă a lor, proprie. Aceasta a fost de o importanţă excepţională pentru întreaga evoluţie a sistemului nostru planetar. Entităţile rebele ale Ierarhiei a treia au pregătit independenţa proprie a omului, posibilitatea ca el să desfăşoare o viaţă interioară independentă, al cărei conţinut nu se revelează nemijlocit în afară, ci poate rămâne o trăire interioară independentă de revelaţia exterioară.

Trebuie să vă spun că folosesc în mod intenţionat atât de multe cuvinte pentru a descrie toate aceste lucruri. Fac aceasta din cauza importanţei deosebite pe care o are conturarea cât mai precisă a ceea ce expun aici. Fapt este că, la un anumit număr de entităţi, din Ierarhia a treia a

luat naştere o dorinţă vie de a dezvolta în ele o trăire interioară independentă. Ce a urmat după aceea este consecinta directă a acestei dorinţe. Dar care a fost urmarea, consecinţa? A fost cu adevărat ceva înspăimântător: renegarea propriei fiinţe, neadevărul, minciuna. Vedeţi, prin urmare, de ce este foarte important ca dumneavoastră să înţelegeţi că spirite din Ierarhia a treia care căpătaseră acest impuls nu au făcut-o din dorinţa de a minţi, ci pentru a-şi dezvolta o viaţă proprie, dar prin aceasta au trebuit să sufere consecinţele, şi anume să devină spirite ale neadevărului, spirite ale renegării propriei lor entităţi, spirite ale minciunii, cu alte cuvinte. Exact aşa cum cineva, să spunem, are de făcut un drum pe jos, într-o zi ploioasă şi trebuie neapărat să ţină seama că va trebui să suporte ploaia şi să fie udat, deşi nu a avut deloc această intenţie, tot astfel, spiritele de care este vorba aici nu au săvârşit această faptă pentru a se cufunda în neadevăr. Fapta lor îşi are originea în intenţia de a dezvolta o viaţă interioară independentă, o mobilitate interioară, numai că urmarea, consecinţa, a fost că au devenit concomitent spirite ale neadevărului.

Toate entităţile spirituale care, în felul acesta, au constituit o a doua categorie, în cadrul entităţilor aparţinând Ierarhiei a treia, prin negarea propriei lor naturi, le numim, în ocultism, Spirite luciferice. Conceptul de Spirit luciferic constă în primul rând în faptul că aceste spirite vor să dezvolte o viaţă interioară independentă. Se pune întrebarea ce a fost necesar să facă aceste spirite spre a-şi atinge scopul. Consecinţele le-am văzut deja, dar ce a trebuit să întreprindă pentru a ajunge să dezvolte o viaţă interioară independentă vom afla daeă vom privi lucrurile dintr-o altă perspectivă. Ce au vrut să depăşească aceste spirite? Au vrut să supună, să înfrângă umplerea cu spirit, cu substanţa Ierarhiilor superioare lor. Ele nu au mai vrut să se umple doar cu aceste entităţi ale Ierarhiilor superioare, ci să-şi umple viaţa lor interioară cu propria fiinţă. Dar aceasta nu au putut-o realiza altfel decât renunţând la umplerea cu spiritul entităţilor superioare lor, astfel încât, în loc de a-şi păstra deschisă perspectiva liberă spre Ierarhiile superioare, ele s-au separat, despărţindu-se de aceste entităţi mai înalte, şi în acest mod au putut să-şi procure o substanţă proprie din substanţa Ierarhiilor superioare.

Despre ce este vorba în realitate, ne putem face o reprezentare exactă dacă vom urmări cele ce urmează. Să ne imaginăm entităţile Ierarhiei a treia reprezentate grafic, în mod simbolic (vezi desenul) în aşa fel încât este clar că ele îşi reveleazăfiinţa proprie în afară, ca un fel de piele, şi că dezvoltă gândire sau simţire interioară, are loc o revelaţie, ca o aprindere a fiinţei lor. Când nu se revelează pe sine, atunci preiau ceea ce se infiltrează în ele ca lumină a Ierarhiilor superioare; ele se umplu cu spiritul Ierarhiilor superioare şi îşi deschid, parcă, întreaga lor fiinţă spre aceste Ierarhii. Entităţile spirituale ale Ierarhiei a treia, despre care am vorbit, nu vor să se umple cu spiritul Ierarhiilor superioare, nu vor să fie dependente de substanţa spirituală a acestora. Ele vor o viaţă spirituală independentă; se desprind, se separă şi acum fiinţa Ierarhiilor superioare nu mai este în ele, ci deasupra lor. Se anulează legătura cu aceste entităţi superioare şi ele se desprind acum ca entităţi independente şi au, prin aceasta, păstrată în interioritatea lor propria lumină, ca şi cum ar fura ceea ce trebuia doar să le umple şi să le înalţe spre entităţile superioare. Cu acest furt îşi umplu propria interioritate şi prin aceasta îşi dezvoltă o latură independentă. Aceasta este o reprezentare care ne poate oferi o clarificare a acestor evenimente petrecute în Cosmos, fără de care nu am fi în situaţia de a putea înţelege, cu cunoaşterea şi conştienţa noastră fizică de oameni, un sistem solar în aspectul său de durabilitate şi permanenţă a stelelor. Fără această reprezentare, nu se înţelege viaţa stelelor, viaţa corpurilor cereşti.

După cum vedeţi, am încercat să vă sugerez cum anumite entităti din Ierarhia a treia devin entităţi cu o altă natură, devin Spirite luciferice. În orice caz, ceea ce s-a întâmplat cu o parte din entităţile Ierarhiei a treia nu se poate întâmpla, în acelaşi mod, cu entităţi din celelalte

Ierarhii, dar ceva asemănător poate avea loc. Dacă ne vom referi la ceea ce se întâmplă cu entităţi ale celorlalte Ierarhii, mai ales dacă vom aplica-o la Spiritele formei, ne putem forma o idee în legătură cu modul în care se formează un sistem planetar.

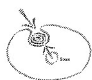
La încheierea conferinţei de ieri am văzut că ceea ce percepe privirea noastră, în primul rând, la o planetă provine de la Spiritele formei. Dar prezentând lucrurile astfel nu le exprimăm destul de exact. Când priviţi o planetă, să zicem, Marte, Saturn sau Jupiter, care se află în Univers, şi o percepeţi aşa cum o vedeţi, cu ochii fizici sau chiar cu o lunetă, în ceea ce vă arată o astfel de formă nu sunt neapărat Spiritele formei. Să ne referim la cea mai îndepărtată planetă, Saturn, aşa cum a fost considerată multă vreme. Mai târziu au apărut alte două planete, Uranus şi Neptun, despre care vom mai vorbi, dar deocamdată să considerăm pe Saturn ca fiind cea mai îndepărtată. Dacă privim pe Saturn cu ochii proprii, în spaţiul cosmic ne apare - făcând abstracţie de inel - un fel de sferă luminoasă. Pentru ocultist, pentru cel care urmăreşte realitatea spirituală din Cosmos, această sferă pe care noi o numim Saturn nu este Saturn; pentru el se numeşte Saturn, luaţi notă!, întregul spaţiu mărginit de traseul eliptic aparent al planetei, adică de orbita lui Saturn. Astronomia descrie o traiectorie a lui Saturn pe care o prezintă ca fiind drumul planetei în jurul Soarelui. Despre cum stau lucrurile în realitate nu vreau să ne ocupăm acum, dar dacă luaţi ca argument această reprezentare obişnuită, atunci în mijloc vă imaginaţi că este Soarele, iar cercul exterior orbita lui Saturn, aşa cum admite astronomia. Atunci, ce se află în interiorul orbitei lui Saturn, în interiorul elipsei lui Saturn este, pentru ocultist, Saturn. Aceasta înseamnă că Saturn nu este numai ceea ce vede ochiul ca materie fizică cea mai exterioară a planetei, numai ce străluceşte pe cer, ci el ştie, iar privirea ocultă ne confirmă aceasta, că există un fel de aglomerare de substanţă care se întinde de la Soare până la orbita lui Saturn, astfel încât atunci când cuprindem toate acestea cu privirea ocultă avem de-a face cu un fel de substanţă eterică în întregul spaţiu (vezi figura haşurată). Ceea ce se află în interiorul acestei orbite trebuie să vă reprezentaţi că este plin de substanţă eterică, în orice caz nu într-o formă sferică, ci mai curând avem de-a face cu un fel de sferă foarte aplatizată, ca o lentilă. Dacă am privi această sferă dintr-o parte, ar trebui să o desenăm în aşa fel încât Soarele să fie la mijloc, iar planeta Saturn, văzută cu ochiul ocult, ar trebui prezentată ca o sferă puternic aplatizată, iar pe orbita însăşi aflându-se planeta fizică Saturn.

Vom înţelege şi mai bine aceste lucruri, dacă vom adăuga imediat o reprezentare, pe care o putem avea în mod asemănător din ştiinţa ocultă, despre Jupiter. Astronomia exterioară, fizică, numeşte Jupiter acel corp strălucitor pe care îl plasează ca orbită în jurul Soarelui pe locul al doilea (cercul interior din desen). Pentru ocultist, nu acesta este Jupiter, ci tot ce se află în cuprinsul orbitei sale (haşurare mai densă). Privit lateral, vedem pe Jupiter desenat pe cercul al doilea, şi dacă pe Saturn l-am reprezentat cu haşuri mai largi pe Jupiter îl vom schiţa cu haşuri mai dense. Ceea ce descrie astronomia este doar un corp care este plasat la limita exterioară a adevăratului Jupiter ocult. Ceea ce vă spun acum nu sunt simple noţiuni abstracte, teoretioe sau fantezii, dimpotrivă, lucrurile stau exact aşa, adică nu materia fizică grosolană, ci substanţa fizică, eterică din spaţiul cuprins în interiorul orbitei este adevăratul Saturn, care umple structura sferică aplatizată ca o lentilă, aşa cum am desenat-o aici. Şi la fel de real este că acest al doilea spaţiu mai mic al lui Jupiter este plin de alte substanţe eterice, care se întrepătrund cu primele; substanţa eterică simplă se află numai în spaţiul dintre cele două orbite, în zona comună, substanţele se întrepătrund. Se poate pune întrebarea: Ce rol joacă în toată această orânduire Spiritele formei? Ei bine, Spiritul formei care stă la baza lui Saturn limitează, dă formă substanţei eterice pe care, în sens ocult, o numim Saturn. Această lentilă, cea mai exterioară, a fost modelată în forma ei prin Spiritul lui Saturn, care este un Spirit al formei. La fel este structurată şi lentila lui Jupiter de Spiritul formei care aparţine de Jupiter, şi tot aşa, lentila lui Marte este structurată de spiritul lui Marte, care este un Spirit al formei.

Să ne punem o altă întrebare: Unde se află, de fapt, Spiritul formei care corespunde lui Saturn, sau lui Jupiter, sau lui Marte? Dacă ne referim la un loc în care s-ar afla aceste spirite, unde se află acel loc? În sensul obişnuit al cuvântului, nu se poate vorbi de aşa ceva, ci se poate doar spune: Aceste entităţi spirituale pe care le numim Spirite ale formei şi care acţionează ca forţe în substanţa eterică despre care am vorbit au toate un punct central comun, şi acesta nu este altul decât Soarele. Dacă, deci, vorbim de locul de unde pornesc Spiritele formei, respectiv Spiritul lui Saturn, cel al lui Jupiter sau al lui Marte ş.a.m.d., chiar şi Spiritul formei corespunzător Pământului, de unde începe acţiunea acestor spirite, vom găsi Soarele. Cu alte cuvinte, Spiritele formei, corespunzătoare planetelor, formează, ca să spunem aşa, un fel de colegiu, un fel de comitet de spirite, care îşi au sediul în Soare şi tot de pe Soare emană anumite substanţe eterice, mase eterice care sub acţiunea Spiritelor formei sunt delimitate în aşa fel, încât ia naştere ceea ce am numit Saturn ocult, Jupiter ocult ş.a.m.d. Şi acum să ne punem întrebarea: Care ar fi situaţia dacă în acest proces ar acţiona doar Spiritele formei?

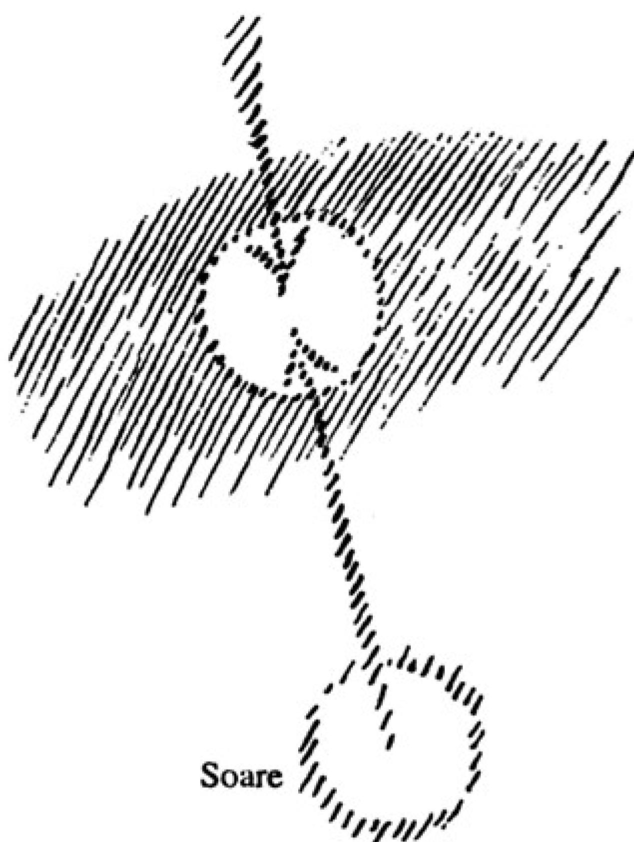
Răspunsul este că întregul sens al consideraţiilor pe care le-am expus arată că planetele fizice nu ar exista dacă Spiritele formei ar acţiona singure. Comunitatea sau colegiul pe care l-au constituit şi-ar fi avut sediul tot în Soare, iar de jur împrejur am avea sferele planetelor, până la sfera lui Saturn, căci ar exista sfere concentrice, globuri aplatizate, ca planete oculte: globul cel mai exterior ar fi format din substanţa eterică cea mai rarefiată, următorul, spre interior, dintr-o substanţă eterică mai densă, iar cel mai apropiat de Soare din cea mai densă substanţă eterică. Dacă Spiritele formei ar acţiona singure, nu ar exista planetele fizice, ci doar aglomerări de mase eterice în formă de globuri, care ar fi delimitate de ceea ce astronomia fizică numeşte astăzi orbitele planetelor. În realitate însă, în Cosmos, şi Spiritelor formei le corespund entităţi care se prezintă ca un fel de rebeli împotriva propriei lor clase. Aşa cum la entităţile Ierarhiei a treia întâlnim Spiritele luciferice, care pentru a obţine o viaţă interioară independentă s-au desprins de substanţa spirituală a Ierarhiilor superioare lor, tot astfel în sânul categoriei Spiritelor formei există anumite entităţi care se separă şi nu mai participă la evolutia ulterioară normală a acestor spirite, ci străbat o evoluţie proprie. Aceste spirite rebele se opun Spiritelor formei normale, li se împotrivesc. Rezultatul acestei răzvrătiri îl vom vedea în cele ce urmează.

Să facem o schiţă (vezi desenul) şi să presupunem că în punctul său central (Soarele) se află colegiul spiritual al Spiritelor formei; Spiritul formei care acţionează spre Saturn dă naştere, prin acţiunea sa, acestui glob eteric aplatizat. Într-un punct exterior extrem al acestui glob eteric acţionează acum, împotriva Spiritului formei, care este în Soare, entitatea rebelă, acel Spirit al formei răzvrătit şi care este, într-un fel, un Spirit luciferic al Spiritelor formei. Acesta se opune acţiunii declanşate de spiritul normal din Soare şi acţiunea sa are loc din afară spre înăuntru. Cu alte cuvinte, Spiritul formei normal din Soare este activ spre exterior, centrifugal, ca să spunem aşa, şi produce ceea ce numim Saturnul ocult, ca o imensă sferă eterică cu punct central în Soare. De la periferie acţionează din spaţiul cosmic spre interior un Spirit al formei anormal, care s-a desprins de fiinţa Spiritelor formei normale şi prin interacţiunea a ceea ce lucrează din exterior, din spaţiul cosmic spre interior, cu ceea ce lucrează din Soare spre exterior, ia naştere aici, în acest punct, o aglomerare care în final se desprinde de sfera eterică şi devine planeta Saturn vizibilă pentru ochii noştri, planeta fizică. Astfel, trebuie să ne reprezentăm că acolo unde ochiul vede planeta fizică Saturn acţionează concomitent două forţe: una, forţa normală a Spiritului formei, care acţionează din Soare spre exterior, alta care i se opune într-un anumit punct, Spiritul formei rebel, care s-a separat. Prin aceasta ia naştere, în acel punct, o invaginare, substanţa eterică se invaginează şi această invaginare ochiul fizic o percepe ca fiind Saturnul fizic. La fel se întâmplă şi în cazul celorlalte planete, Jupiter fizic, Marte fizic s.a.m.d.

Prin acest exemplu puteţi vedea cum, pentru fiecare caz în parte, ia naştere ceea ce noi numim Maya, marea iluzie. În realitate, în locul unde astronomia fizică plasează o planetă se manifestă interacţiunea dintre două forţe, şi numai datorită faptului că aici există în realitate un mare şi puternic corp ceresc eteric, căruia o forţă contrarie îi produce o spărtură astfel încât are loc în primul o invaginare laterală, apare aspectul de planetă fizică. Într-adevăr, în acest proces avem de-a face cu o invaginare, şi lucrurile ar trebui prezentate astfel: Spiritele formei au răspândit substanţa eterică din Soare până la o anumită limită, unde intervine acţiunea contrară a Spiritelor formei anormale şi invaginează materia, astfel încât, de fapt; ia naştere o spărtură în substanţa eterică. Cât priveşte substanţa eterică primară a planetei, ea nu mai există acolo unde ochiul fizic crede că vede planeta, căci adevărata planetă este acolo unde ochiul fizic nu vede nimic. Acest fapt este particularitatea specifică pentru Maya: în locul unde se vede planeta fizică este o cavitate. Veţi spune, poate, că aceasta este o reprezentare curioasă, şi vă veţi referi la planeta noastră, la Terra. În sensul celor spuse, ar trebui ca Pământul să fie în realitate un fel de glob aplatizat, cu punct central în Soare, iar la marginea lui să existe acea spărtură, acea invaginare. Puteţi spune: Frumoase lucruri auzim, dar noi ştim cu exactitate că ne mişcăm, de colo până colo, pe Pământul solid, masiv! La fel putem admite că acolo unde se află Saturn, Jupiter, Marte există îngrămădiri masive de materie şi nu cavităţi. Şi totuşi chiar şi aici, pe Pământul pe care păşiţi şi unde din cauza percepţiei iluzorii, a perceptiei de tip Maya, credeţi că mergeţi pe un teren ferm, care de fapt este un gol: Şi Pământul nostru, în măsura în care este o aglomerare de masă fizică în spaţiul cosmic, el este în realitate o cavitate, o scobitură în Cosmos. Întreaga materie fizică se formează prin întâlnirea unor forţe care îşi au originea în Spiritele formei, o întâlnire, mai exact o înfruntare, de forţe care ţin de Spiritele formei cu evoluţie normală cu forţe care ţin de Spiritele formei anormale, potrivnice, rebele. Ele se înfruntă unele cu altele şi din această înfruntare rezultă o invaginare şi totodată are loc şi o spargere a formei, dar numai a formei. Forma se sparge şi apare o perforare. Forma spartă, sfărâmată este în realitate materia fizică. Materia în sens fizic există numai acolo unde formele (eterice) sunt sfărâmate (Nota 1). Astfel, şi planetele fizice sunt forme sfărâmate.

În sistemul nostru planetar, Spiritele formei au, aşa cum rezultă din expunerile făcute până acum, ajutoare. Ele stabilese graniţele, aşa cum am arătat deja. Dar deasupra Spiritelor formei stau Spiritele mişcării, deasupra acestora Spiritele înţelepciunii. Şi mai sus găsim Spiritele voinţei sau Tronurile, apoi Heruvimii şi deasupra acestora Serafimii. Pe lângă toate aceste entităţi spirituale există şi altele, pe care le putem compara cu ceea ce am descris mai înainte ca fiind Spirite luciferice. Astfel încât, oriunde la marginea extremă, acolo unde se formează o planetă, la punctul exterior al sferei, nu avem de-a face numai cu colaborarea dintre Spiritele formei, ci aici se desfăşoară întotdeauna ceva, astfel încât de la Soare porneşte acţiunea Ierarhiilor normale, iar din exterior spre interior intervine acţiunea Ierarhiilor rebele.

Serafimii şi Heruvimii fac, de asemenea, parte din întregul joc al forţelor, ca şi Spiritele formei. Aceste entităţi au misiunea să poarte din punctul central al sistemului planetar, adică din centrul Soarelui, spre exterior forţa luminii. În timp ce devin

purtătoare de lumină, aceste entităţi ale primei Ierarhii, Serafimii şi Heruvimii, au aceeaşi relaţie cu lumina ca şi Spiritele formei cu substanta eterică. Şi aşa cum forţele Spiritelor formei normale actionează spre exterior şi li se opun Spiritele formei anormale, rebele, formându-se prin aceasta un gol în masa eterică, la fel acţionează şi forţele purtătoare de lumină, care umplu întregul spaţiu eteric, dar şi lor li se opun spirite rebele, rezultatul fiind că planeta reţine lumina şi o face vizibilă lumii fizice. Aşa cum planeta reţine forţele Spiritelor formei, ea reţine şi lumina, o reflectă înapoi, şi în felul acesta planeta apare ca un reflector al luminii pe care spiritele pe care le numim Serafimi şi Heruvimi o poartă din Soare spre planetă. Acesta este motivul pentru care o planetă nu are lumină proprie, deoarece monopolizează pentru sine forţa luminii care i s-ar cuveni ca entitate, dacă s-ar deschide spre Serafimi şi Heruvimi, şi prin aceasta se izolează şi se desprinde de întreg. Fiecare planetă are şi o astfel de lumină, obţinută prin strangulare, prin izolare. Nu este adevărat că planetele au doar o lumină împrumutată de la Soare. Fiecare planetă are lumina sa proprie, numai că o ţine ascunsă în sine şi o dezvoltă doar în folos propriu, pentru viaţa sa luminoasă interioară, independentă. Vom vedea câ o împărtăşesc numai propriilor entităţi ale regnului naturii care sunt pe planeta respectivă. Dar se închid faţă de acea lumină pentru care trebuie să se deschidă şi pe care trebuie să o preia din afară, care le este adusă prin Heruvimi şi Serafimi, o resping şi o aruncă înapoi. Din cauza aceasta planetele apar în spaţiul cosmic ca stele lipsite de lumină proprie. Deci, în lumina care curge dinspre Soare, se produce o invaginare, iar planeta se opune acestei lumini care vine de la Soare, o opreşte şi o aruncă înapoi.

Ceea ce poate fi observat în lumea stelelor se prezintă cu totul altfel privirii oculte decât astronomiei fizice. Ceea ce există pentru astronomie nu este nimic altceva decât o descriere a iluziei; adevărul există în spatele acestei Maya, deoarece adevărul din spatele lumii materiale este lumea spirituală. Lumea materială nu există în realitate. Ceea ce numim lume materială este interacţiunea forţelor lumii spirituale.

Am încercat, astăzi, să realizăm o descriere a modului în care se formează în realitate un sistem plenatar. În legătură cu acest subiect se cunoaşte prea puţin în mod corect în lumea ştiinţelor fizice. Şi ştiinţa consideră că un sistem planetar ia naştere tot dintr-un fel de aglomerare de substanţă eterică, numai că se ocoleşte în mod curios cel dintâi principiu care ar trebui să fie valabil pentru toate ştiinţele naturale. Cât de des li se povesteşte copiilor la şcoală - nu ştiu dacă şi aici se întâmplă, dar în Europa Centrală li se spune că, în sensul sistemului cosmogonic Kant-Laplace (Nota 2), astăzi aceste idei sunt oarecum schimbate, dar în ce priveşte principiul în sine nu s-a modificat nimic - că o masă de materie primordială ar fi intrat într-o mişcare de rotaţie şi prin aceasta s-ar fi desprins diferitele globuri planetare. Şi pentru ca această expunere să fie cât mai concretă, cât mai inteligibilă, li se arată copiilor, printr-o mică experienţă, cât de uşor poate lua naştere un sistem planetar. Se toarnă o picătură mai mare dintr-o substanţă uleioasă într-un vas cu apă (picătura de ulei va pluti pe apă) şi apoi se face un cerc dintr-un carton în zona ecuatorială. Se înfige un ac de la un pol la altul, apoi începe să se rotească şi se vede cum, în mod artificial, ia naştere din acea picătură de ulei un mic şi simplu sistem planetar. În perfectă concordanţă cu teoria cosmogonică a lui Kant-Laplace, se separă mici picături de ulei care încep să se rotească, în mijloc rămânând picătura cea mare, iniţială, adică Soarele. Ce poate fi mai natural decât să se ofere tineretului, ca dovadă palpabilă, ideea că lucrurile s-au petrecut la fel şi în Cosmos. Dar aici se face o mare şi gravă eroare, care nu ar trebui să se petreacă niciodată în cadrul ştiinţelor naturale. În orice experiment pe care îl realizăm nu trebuie să uităm anumite condiţii. Cel care uită aceste condiţii, fără de care nu se poate efectua nici un fel de experiment, acela nu descrie lucrurile în mod ştiinţific. Dacă se omite o anumită condiţie esenţială, nu se poate face o expunere ştiinţifică corectă. Or, condiţia esenţială în experimentul prezentat elevilor este ca profesorul să demonstreze că teoria Kant-Laplace nu ar fi posibilă dacă în Univers nu ar exista cineva care să învârtă întreaga masă eterică. Micile erori de logică nu sunt întotdeauna observate de oameni. Nici chiar erori capitale, erori de logică ale căror consecinţe se extind la întreaga gândire a oamenilor adeseori nu sunt remarcate. Nu există nici un mare domn profesor care

să pună în mişcare din afară axul lumii în Cosmos, dar există diferitele entităţi spirituale ale Ierarhiilor care prin conlucrarea forţelor lor provoacă repartiţia şi coordonarea mişcărilor fiecărui corp ceresc. Aceasta este replica ce se poate da celor care cred că teoria comună materialistă, aşa cum se expune în ipoteza Kant-Laplace sau în ipotezele ulterioare, ar fi suficientă pentru a explica sistemul cosmic şi nu ar mai fi nevoie să se reflecteze şi la altceva, aşa cum fac ocultiştii. Celor care din punctul de vedere materialist obiectează împotriva acestei vii colaborări a Ierarhiilor ar trebui să li se răspundă: Cu această mare eroare de logică făcută în toate ipotezele materialiste asupra Cosmosului nu se va reuşi o demonstraţie, căci nu este nici o posibilitate de a explica un sistem planetar fără a apela la ajutorul celor care pot percepe lucrurile cu privirea ocultă. Fireşte, privirii oculte i se dezvăluie în mod permanent că ceea ce descrierea făcută pe baza simţurilor fizice consideră veridic este în realitate cu totul altceva. Ce vede ochiul fizic nu este nimic altceva decât lumina respinsă, aruncată înapoi, şi aceasta este urmarea faptului, pe care l-am expus deja, că Serafimii şi Heruvimii poartă lumina din Soare, răspândind-o în Cosmos, şi lor li se opun entităţile pe care le putem considera rebele, Serafimi şi Heruvimi de natură luciferică. Acestea se opun şi împing, în substanţa luminoasă solară, întunericul spre exterior, deoarece închid lumina în interior şi monopolizează pentru planetă o lumină proprie.

Aceste idei, pe care le-am expus în baza unor observaţii şi cercetări de natură spirituală, au fost prezentate pentru prima dată într-o manieră deosebită în perioada postatlanteană de către marele Zarathustra (Nota 3) discipolilor săi. Tot ce străluceşte dinspre Soare, în afară, în Cosmos, aşa cum am arătat astăzi, vorbind despre entităţile ce aparţin înaltelor Ierarhii centrate în Soare, toate acestea Zarathustra le-a atribuit acelui înalt spirit pe care el l-a numit Ahura Mazdao sau Ormuzd. Fiecărui spirit care, din punctul central, din Soare îşi trimite în spaţiu forţele propriei entităţi i se împotrivesc spiritele rebele provenind din diferite Ierarhii, şi care în ansamblu formează împărăţia lui Ahriman. Vom vedea că trebuie să mai facem o delimitare între această împărăţie a lui Ahriman şi cea a lui Lucifer - despre care vom vorbi ceva mai precis - şi cu privire la sistemul planetar. În încheierea acestor consideratii, trebuie să atragem atenţia că Zarathustra a vorbit discipolilor săi, referindu-se în mod simbolic la legătura dintre lumina radiind din Soare a lui Ahura Mazdao sau Ormuzd, în care s-a cuibărit influenţa lui Ahriman. Zarathustra spunea: Să ne închipuim doar simbolic că ceea ce porneşte din Soare este ceea ce răspândesc Heruvimii şi Serafimii prin lumină; ceea ce se contrapune din partea spiritelor anormale ale înaltelor Ierarhii, ceea ce acestea invaginează, trebuie să ne reprezentătn ca fiind înghiţit de întuneric, adică de lumina proprie ţinută prizonieră în interior şi care se revelează înspre exterior ca întuneric. Zarathustra prezenta aceasta ca fiind imperiul lui Angramainyu sau Ahriman. Vedem cum o asemenea doctrină care provine din zona sud-vestică a Asiei ne apare şi astăzi sub forma în care se întâlneşte pentru prima oară în epoca lui Zarathustra. Faptul că noi ajungem astăzi la unele concluzii pe care, dacă nu le-am găsit în *Cronica Akasha*, ne-au fost furnizate de cercetarea ocultă modernă şi pe care apoi le-am redescoperi la marii învăţaţi din trecut ne conferă un sentiment de mulţumire. Aceasta întăreşte cunoaşterea noastră despre marii învăţaţi din trecut. Şi dacă ne pătrundem de adevărul pe care în prezent îl aflăm prin cercetarea spirituală şi dacă, apoi, acelaşi adevăr ne luminează venind de la vechii îndrumători şi conducători ai omenirii, atunci descoperim o legătură reală cu aceştia. Abia atunci devin ei ceva viu, abia atunci îi înţelegem în modul cel mai corect. Însăşi evoluţia omenirii devine o importantă discuţie între spirite, nu purtată de la unul la altul în spaţiu, ci, în perioade succesive de timp, clarificându-se şi completându-se între ele şi conducând mai departe curentul culturii.

CONFERINŢA a VII-a

Helsingfors, 10 aprilie 1912

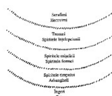
Din expunerile făcute în conferinţele anterioare aţi reţinut desigur că, dacă privim sistemul planetar şi în general cerul înstelat, avem în faţa ochilor de fapt o mare iluzie, o Maya, şi că

ajungem la adevăr, la realitate, numai dacă obţinem treptat o cunoştinţă despre entităţile spirituale care acţionează în corpurile cereşti. Până acum, în cadrul expunerilor, a fost necesar să cunoaştem diferitele entităţi spirituale care acţionează în spaţiul cosmic, în sistemele stelare şi care aparţin celor trei Ierarhii de deasupra omului. Aţi remarcat, iubiţi prieteni, că ne-am apropiat, până acum de entităţile celor trei Ierarhii, prezentând de fiecare dată căile prin care conştienţa ocultă ajunge la un fel de percepţie şi de înţelegere a acestor entităţi, aflate nemijlocit sau chiar şi mijlocit deasupra omului. Am încercat să mergem pe un drum interior, un drum oarecum mistic-esoteric, pentru a dobândi un fel de reprezentare spiritual-sufletească despre caracterul propriu acestor entităţi din Ierarhiile superioare. Abia în ultimul mocnent am încercat să trecem de la ce este interior la ce este exterior şi să arătăm cum, prin acţiunea comună a unei dualităţi în cadrul Ierarhiilor, dualitate alcătuită din entităţile normale şi din entităţile luciferice, ia naştere forma stelelor, vizibile pentru simţurile exterioare. În conferinţa de astăzi aş dori ca, înainte de a trece mai departe, la aspectele esoteric-oculte, să vorbesc despre o altă cale, aceea care îi este dată conştienţei normale pentru a căuta drumul care în final se întâlneşte din nou cu căile pe care le-am străbătut în conferinţele anterioare. Va fi nevoie să ne referim la unele lucruri discutate mai înainte, când păşim pe acest drum mai mult exterior, care pleacă de la faptele existente pentru conştienţa obişnuită.

Când conştienţa normală priveşte în spaţiul cosmic ea descoperă corpuri cereşti de diferite feluri. Ele au fost descrise şi diferenţiate şi de astronomia fizică. Astăzi, am dori să luăm în considerare ceea ce este perceptibil într-un sistem planetar şi pentru conştienţa obişnuită, pentru astronomia materialistă. Avem aici planetele, apoi, opusă planetei, ca un fel de formaţiune dominantă, steaua fixă, respectiv Soarele, iar în jurul planetelor sateliţii acestora - dacă ne referim la Pământ, Luna -, iar în interiorul sistemului planetar sunt acele stele uimitoare, care se lasă atât de greu integrate în imaginea globală a sistemului planetar pentru conştienţa exterioară, corpurile meteoriţilor şi ale cometelor. Să facem abstracţie de alte aspecte ale sistemului planetar şi să luăm în considerare numai pe cele patru amintite: planetele, steaua fixă, satelitul şi cometa. Trebuie să ne fie clar faptul că pentru conştienţa normală exterioară este posibilă numai observarea unei singure planete, aceea pe care se află conştienţa normală capabilă să perceapă lumea, deci, pentru locuitorii Pământului, Pământul ca planetă. Toate acestea sunt observabile la început pentru conştienţa exterioară normală numai în partea lor cea mai exterioară. Vrem, cu ajutorul premiselor pe care ni le oferă calea esoteric-ocultă, să examinăm această clasificare pe care o dă conştienţa normală.

În cadrul entităţilor pe care le luăm în considerare am deosebit până acum omul ca aflându-se pe treapta cea mai de jos a scării Ierarhiilor şi am urcat treptat, prin cele trei categorii ale Ierarhiei a treia, făcând o caracterizare a entităţilor respective, pe care, în acord cu esoterismul occidental, le-am numit Angeloi sau Ingeri, Archangeloi sau Arhangheli şi Archai. Imediat pe o treaptă superioară se află entităţile Ierarhiei a doua, pe care le-am numit Spirite ale formei, Spirite ale mişcării şi Spirite ale înţelepciunii; deasupra acestora se situează apoi entităţile din Ierarhia întâia, Spiritele voinţei sau Tronuri, Heruvimi şi Serafimi. Când îmbrăţişăm cu privirea întreaga scară a treptelor de rang ale diferitelor entităţi aparţinând celor trei Ierarhii, conştienţa esoterică are în faţa ochilor relaţii terestre. Avem de-a face cu toate aceste entităţi, aşa cum deja am văzut, când dorim să cunoaştem omul şi tot ce-i aparţine pe planeta sa în mod complet. Am văzut, în ultimele conferinţe, că toate fenomenele care privesc omul şi planeta pe care locuieşte nu pot fi înţelese în mod spiritual dacă nu avem în vedere aceste entităţi. Entităţile Ierarhiei a treia, până la Archai, joacă un rol în procesul cultural-istoric, astfel încât aceste entităţi ale Ierarhiei a treia fac ca omul să progreseze pas cu pas în cursul evoluţiei, dirijează mersul evolutiv al culturii. Am văzut, în continuare, că în timp ce entităţile Ierarhiei a treia rămân la un nivel superior în procesele de cultură, anumiţi descendenţi ai lor, pe care i-am numit Spirite ale naturii, coboară în lume, în existenţa naturală şi acţionează aici. Am văzut, apoi, că, dacă ne referim la planeta însăşi, tot ce se referă la aceasta nu poate fi înţeles, dacă nu ne reprezentăm forma sa ca fiind opera

Spiritelor formei, mobilitatea şi frământarea sa interioară ca datorându-se Spiritelor mişcării, iar conştienţa planetei Spiritelor înţelepciunii. Cu aceste minime noţiuni am rămas în ceea ce priveşte planeta şi, respectiv, în ceea ce priveşte Pământul şi omul. Am văzut totodată că, dacă ar fi active, numai entitătile superioare, până la Spiritele înțelepciunii, planeta ar rămâne imobilă. Ce se miscă, spre exterior, în sensul că are un impuls de mişcare, trebuie să atribuim Spiritelor voinţei sau Tronurilor, iar ,faptul că mişcarea este reglată în planul întregului sistem planetar a trebuit s-o atribuim Heruvimilor. Prin aceasta, sistemul planetar este închegat, căci mişcarea şi reglarea planetelor sunt în aşa fel orânduite, încât ele formează împreună un sistem, întregul fiind dirijat de steaua fixă. Prin Serafimi comunică sistemul planetar cu spaţiul cosmic şi cu sistemele planetare învecinate. Se poate face o comparaţie cu faptul că oamenii în relaţiile lor sociale nu acţionează fiecare numai pentru sine - ceea ce s-ar asemăna cu activitatea Spiritelor voinţei -, ci ei se înţeleg unii cu alţii prin limbaj. La fel se face comunicarea de la un sistem planetar la altul, prin Serafimi. Ei sunt pentru sistemul planetar ceea ce este limbajul pentru oameni, îi leagă pe unii de alţii, îi ajută să se înţelegă. Serafimii poartă mesaje de la un sistem planetar la altul, dau de ştire despre ceea ce se întâmplă într-un sistem unui alt sistem. Astfel se închide lumea sistemelor planetare şi se formează întregul.

A fost necesar să facem această expunere despre succesiunea ierarhică a entitătilor spirituale aparţinând Ierarhiilor deoarece tot ce emană ca forţe şi ca moduri de a acţiona de la aceste entităţi este perceptibil în procesul apariţiei omului pe planeta sa. Aşa cum privirea ocultă ne învaţă că acest întreg sistem de entităţi este legat, într-un fel sau altul, de Pământ, tot aşa, un sistem asemănător are de-a face cu alte planete. Dacă omul vrea să-şi îndrepte, prin mijloacele pe care le are la îndemână, privirea ocultă spre celelalte planete ale sistemului planetar, el constată că aceleaşi experienţe şi exerciţii pe care trebuie să le facă atunci când vrea să se apropie de entităţile primei Ierarhii, Serafimi, Heruvimi şi Tronuri, le face şi în cazul planetelor. Cu alte cuvinte, tot ce v-am descris ca fiind necesar pentru a ne ridica la nivelul unei entităţi de rang serafimic sau heruvimic sau la rangul Tronurilor, tot ce omul trebuie să facă pentru a se ridica până la asemenea spirite, în măsura în care acestea coacţionează în evenimentele care au loc pe planeta noastră, este necesar să se întâmple şi atunci când el îşi îndreaptă privirea ocultă pentru a observa, să zicem, o planetă ca Saturn sau o altă planetă din sistemul planetar. Şi tot astfel trebuie să se procedeze şi în jos, până la Spiritele mişcării. Rezultatele pe care privirea ocultă le obţine în legătură cu Serafimii, Heruvimii, Tronurile, Spiritele înţelepciunii sunt absolut aceleaşi când e vorba de fiecare din planetele sistemului nostru solar, fie că vă angajaţi în observarea lui Marte, Jupiter, Mercur sau Venus. Pretutindeni aflaţi aceleaşi rezultate ca în cazul în care vreţi să observaţi Serafimii, Heruvimii, Tronurile sau Spiritele înţelepciunii. În schimb, nu mai aveţi aceleaşi rezultate dacă pentru planetele sistemului nostru luaţi în considerare modul de acţiune al Spiritelor mişcării sau al Spiritelor formei. Cu alte cuvinte, dacă încercăm să ne îndreptăm privirea ocultă asupra unei planete, să zicem asupra lui Marte, şi ne întrebăm cum acţionează Serafimii, Heruvimii, Tronurile şi Spiritele înţelepciunii asupra sa, vom primi următorul răspuns: Aceste spirite acţionează asupra lui Marte exact ca şi asupra Pământului. Dar dacă aceeaşi întrebare o punem referindu-ne la Spiritele mişcării sau la Spiritele formei, atunci răspunsul nu va mai fi acelaşi, activitatea acestor două categorii din Ierarhia a doua diferind de la o planetă la alta. Vom face, aşadar, o deosebire între Spiritele formei şi Spiritele mişcării fiecărei planete în parte. Acţiunea entităţilor de rangul Serafimilor, până la Spiritele înţelepciunii, este identică pentru toate planetele sistemului, în timp ce acţiunea Spiritelor mişcării şi a Spiritelor formei este specifică pentru fiecare planetă a sistemului nostru planetar în parte.

Putem să ne îndreptăm acum privirea ocultă antrenată asupra Soarelui, steaua fixă a sistemului. Dacă vrem să cunoaştem steaua fixă în ceea ce are ea esenţial, trebuie să fim atenţi la faptul că în observarea acesteia nu trebuie să se ia în seamă ceea ce nu are importanţă pentru ea, ci pentru planetele din jurul său. Să ne înţelegem. Am expus alaltăieri felul cum toate aceste entităţi din Ierarhiile superioare, de la Serafimi în jos, până la Spiritele formei, acţionează ca un fel de colegiu-Cosmos care îşi are sediul în Soare, unde este şi punctul de pornire al acţiunii acestora. Dacă astăzi am spus, de exemplu, că Marte îşi are propriile sale Spirite ale formei, la fel Jupiter, la fel Pământul etc., atunci trebuie, plastic vorbind - tot ce este referitor la aceste legături importante are mai mult sau mai puţin un caracter plastic, imaginativ -, să ne reprezentăm că şi reşedinţa lor, punctul de pornire al acţiunii Spiritelor formei specifice pentru planeta Marte, sau pentru Jupiter ş.a.m.d. se află tot în steaua fixă a sistemului, în Soare, de acolo acţionează, din Soare se raportează fiecăruia unde să se manifeste, pe Marte, pe Pământ, pe Jupiter, ca Spirite ale formei. Dar ceea ce fac ele este în beneficiul întregului sistem. Acum nu ne mai punem întrebarea ce se întâmplă în Soare, în steaua fixă, şi care are legătură cu planetele, ci ne punem problema ce se întâmplă în cadrul stelei fixe şi are importanţă pentru propriile ei fiinţe, pentru evoluţia entităţilor care se află aici. Trebuie să înţelegem că lucrurile sunt asemănătoare cu ce face un om pentru altul. În primul rând, noi am putea să nu înţelegem că acţiunea pe care un om o întreprinde pentru altul poate să însemne neapărat ceva pentru propria sa evoluţie. Ea este în beneficiul altora. Aşa este şi activitatea Spiritelor mişcării şi a Spiritelor formei, la care ne referim aici, în folosul sistemului solar. Acum însă ne întrebăm: Cum se desfăsoară evoluţia pe steaua fixă, considerată în sine ca fiinţă izolată, făcând abstracţie de faptul că este înconjurată de planete? Cine şi ce participă pe steaua fixă la evoluţia entităţilor care se află acolo? Şi aici întâlnim aceeaşi limită. Când îndreptăm privirea ocultă spre steaua fixă, în sistemul nostru planetar spre Soare, vom constata că doar acele entităţi ale Ierarhiilor superioare care merg de la Serafimi în jos, până la Spiritele înţelepciunii, au o anumită putere asupra fiinţelor din Soare. Acestea sunt active în evoluţia stelei fixe şi a entităţilor sale, în timp ce Spiritele mişcării şi Spiritele formei nu pot face nimic pentru evoluţia fiinţelor de pe Soare, deoarece lor le este repartizat ceea ce înconjoară steaua fixă, în sistemul planetar.

Când, deci, cercetăm cu privirea ocultă steaua fixă, vom spune: Viaţa pe steaua fixă este atât de grandioasă, atât de sublimă, atât de puternică, încât entităţile care îşi urmează evoluţia acolo nu pot avea legătură decât cu entităţi de un nivel înalt, cum sunt Serafimii, Heruvimii, Tronurile şi Spiritele înţelepciunii; în acelaşi timp, fiinţele care-şi parcurg propria evoluţie pe steaua fixă, Spiritele mişcării şi Spiritele formei, nu pot să facă nimic pentru evoluţia acesteia, ele nu au un rang suficient de înalt. Deşi de o importanţă imensă pentru omenirea care populează planeta, ele nu influenţează entităţile care sălăşluiesc pe Soare, sunt neputincioase să intervină în evoluţia stelei fixe. Dacă, deci, luăm în considerare fiinţa planetei şi facem abstractie de omul care locuieşte pe Pământ, putem spune: Pentru planetă, în măsura în care aceasta are o poziţie în sistemul solar, sunt influente în mersul evoluţiei entităţile care coboară până la rangul Spiritelor formei, astfel încât trebuie să considerăm sfera de influenţă a stelei fixe până la Spiritele înţelepciunii; de la Spiritele formei în jos este sfera de influenţă a planetelor.

Mai avem de discutat, în continuare, despre alte două feluri de corpuri cosmice, sateliţii planetelor (lunile) şi cometele. Întrebarea este cum se prezintă privirii oculte aceste două categorii. Când privirea ocultă se fixează pe Lună, care se roteşte în jurul Pământului, ce fel de acţiuni descoperă ea acolo?

Nimic asemănător cu ceea ce evoluează ca viaţă umană pe Pământ nu se găseşte pe Lună. O evoluţie asemănătoare celei umane nu se întâlneşte pe Lună. De asemenea, nimic ce ar aminti de existenţa regnului animal, cum este pe Pământ. Pe Lună, privirea ocultă nu poate găsi nimic ce ţine de aceste două realităţi. Nu vreau în nici un caz să spun, ceea ce ar fi un lucru cu totul superficial, că pe Lună nu se plimbă de colo până colo oameni încarnaţi sau animale

ca cele de pe Pământ. Când face o astfel de afirmaţie ocultistul înţelege însă cu totul altceva. Ar putea să existe ceva, cum ar fi mădularele superioare umane, Eu, corp astral, pe oricare alt corp cosmic, parcurgând acolo o evoluţie, fără însă să fie încarnate într-un corp fizic uman sau într-un corp eteric uman. Am putea gândi, şi asemenea situaţii există în mod precis, că o evoluţie în sens spiritual poate avea loc, de exemplu, pe Lună, iară ca aspectul corporal exterior, expresia exterioară a acestor entităţi să fie asemănătoare cu cea a omului. Dar în ce priveşte Luna, nu este cazul. Ceva asemănător cu istoria umană, cu o evoluţie de entităţi care ar fi sufleteşte asemănătoare omului sau animalelor nu are loc pe Lună. Ceva mai mult, chiar dacă ne-am ridica de la om la acele fiinţe pe care le-am apreciat ca fiind cei mai apropiaţi îndrumători spirituali ai omului, şi pe care le-am găsit în rândul entităţilor din Ierarhiile superioare ca Îngeri, nici atunci nu întâlnim pe Lună evoluţia lor, nu a Îngerilor. Nu găsim nici moduri de acţiune, nici forţe asemănătoare celor care provin din interventia Îngerilor pe Pământ. Am făcut o caracterizare cât se poate de exactă a ceea ce au de făcut aceste entităţi pentru om, pe Pământ. O asemenea implicare nu există pe Lună. Nu găsim nicăieri, ca să spunem aşa, urma unor activităţi umane sau animale asemănătoare cu acelea pe care le cunoaştem ca provenind de la Îngeri.

Dacă luăm însă în considerare forţele cu ajutorul cărora Arhanghelii fac ca evoluţia omului să progreseze şi dacă ne îndreptăm privirea ocultă spre Lună, constatăm în mod uimitor că aceste forţe sunt prezente: privirea ocultă găseşte pe Lună ca fiind foarte active aceleaşi forţe care, în cadrul dezvoltării terestre, acţionează în evoluţia unui popor prin spiritul poporului, prin spiritul Arhanghelului său. Arhanghelul care conduce în mod spiritual viaţa unui popor, aici, pe Pământ, se află, prin particularităţile sale specifice, ca forţe pe Lună şi el ne vorbeşte când ne îndreptăm privirea ocultă spre aceasta.

Dacă, în continuare, ne vom referi la acele fiinţe spirituale pe care le numim Archai sau Spirite ale timpului şi care preiau evoluţia terestră de la o epocă la alta, de exemplu de la cultura egipteană la cea greacă sau de la cea greacă la epoca noastră, când avem o concepţie ocultă despre forţele prin care Spiritele timpului conduc evolutia umanităţii, atunci găsim acelaşi tip de forţe şi când privim la ce ne răspunde de pe Lună. Aşa cum am putut să desemnăm ca sferă a planetei entităţile, până la Spiritele formei, putem stabili o limită şi pentru Lună: sfera Lunii se extinde în jos până la nivelul Arhanghelilor.

Înainte de a continua să urmărim în acelaşi mod rezultatele investigaţiilor oculte, va fi necesar să facem o comparaţie între Lună, planetă şi stea fixă din punctul de vedere al ştiinţei spiritului. Este util, când începem un astfel de studiu, să ne însuşim mai întâi unele reprezentări clare despre corpul fizic al omului, care nu este luat în considerare de anatomia şi fiziologia materialistă în ştiinţa actuală. Ce face anatomistul obişnuit când cercetează corpul fizic? El studiază un fragment, să zicem, ficatul sau o porţiune de nerv sau din masa creierului exact ca pe nişte substanţe care se află unele lângă altele. El le cercetează aşa cum ar face cu două obiecte alăturate şi le compară din punct de vedere pur exterior. Fiziologul sau anatomistul materialist nu iau în considerare faptul că dacă avem în faţa noastră o cantitate de substanţă cerebrală sau o porţiune de ficat acestea sunt lucruri radical diferite. Este vorba, de fapt, de o porţiune din corpul omenesc la care corpurile superioare, mădularele suprasensibile lucrează într-un mod cu totul diferit decât într-un alt organ. Aşa, de exemplu, dacă ne referim la o portiune din creier, întregul organ, întreaga structură şi formă nu s-ar fi putut naşte dacă această substanţă n-ar fi fost elaborată nu numai de corpul eteric, ci şi de corpul astral. Corpul astral străbate şi elaborează substanţa creierului şi nu există nimic în cadrul substanţei creierului, nimic în substanţa unui nerv, nici o părticică în care să nu conlucreze corpul astral alături de corpul eteric. Dimpotrivă, un fragment din ficat îl putem studia numai dacă ştim că rolul principal revine corpului eteric şi forţelor sale, iar corpul astral străbate ficatul ca apa un burete, dar nu participă la organizarea sa internă. O porţiune din masa creierului nu ne-o putem închipui altfel decât ca fiind, în cea mai mare parte, rezultatul acţiunii corpului astral şi numai în mică măsură a corpului eteric. Iar dacă este

vorba de întreaga structură a sistemului sangvin, despre alcătuirea inimii, vom constata că aici Eul are o contribuţie esenţială, în timp ce la organizarea materiei nervoase nu are nici un fel de contribuţie, şi cu atât mai puţin în alte organe.

Dacă examinăm corpul fizic al omului în sensul adevăratei ştiinţe a spiritului şi nu în sensul unei simple scheme oculte, în diversele sale organe corporale descoperim lucruri, entităţi de valenţe diferite, de o natură extrem de variată. Se poate spune că ficatul sau splina depind de mădularele superioare care acţionează în acestea; ele sunt două organe foarte diferite. În funcţionarea splinei, corpul astral are o contribuţie deosebit de mare, în timp ce în funcţionarea ficatului nu are aproape nici o participare. Toate aceste aspectie şi realităţi vor trebui să fie studiate de fiziologi şi anatomişti, şi aceasta nu într-un viitor prea îndepărtat, deoarece aceste lucruri vor ieşi încetul cu încetul la iveală, în descrierea materialistă a organelor umane, animale şi vegetale. Dacă vor fi aşezate unul lângă altul două organe ca două obiecte, ca mazărea şi fasolea, aşa cum face în prezent anatomia şi fiziologia, această analiză nu are nici un sens. Felul în care un lucru se leagă de spirit, în lume şi în om, ne spune cum este el de fapt, în ce constă entitatea sa. Lucrurile sunt la fel atât la om, cât şi în sistemul ceresc. Un satelit - Luna - este cu totul altceva decât o planetă sau o stea fixă. Am văzut că relaţiile entităţilor din Ierarhiile superioare cu steaua fixă sunt diferite de cele cu planeta şi altele decât cu Luna. În continuare trebuie să vedem în ce constau diferenţele care există între o lună, o planetă şi o stea fixă. Să extragem dintr-un sistem planetar tot ce reprezintă luni ale planetelor, adică să facem abstracţie pentru moment de steaua fixă şi de planete, sistemul să rămână numai cu lunile. Dacă privirea ocultă este astfel dirijată încât să observe numai lunile, adică tot ce reprezintă lunile dintr-un sistem planetar, şi unde forţele, până jos, la nivelul Arhanghelilor, care sunt aceleaşi ca pe Pământ şi sunt implicate în evoluţia epocilor de cultură succesive, atunci vom avea o imagine foarte exactă a acestora şi vom face o experienţă ocultă foarte precisă. Această experienţă ocultă o putem face şi a doua oară.

Fără îndoială că cel care se apropie de lucruri cu o privire ocultă practică poate, dacă are suficientă forţă de voinţă, să elimine cu gândul steaua fixă şi planetele din sistemul planetar: îi rămân numai lunile, cu alte cuvinte el îşi adaptează privirea la toate lucrurile pentru care s-a pregătit. Acum mai trebuie căutat şi altceva, care ne oferă aceeaşi impresie pe care ne-o dau toate lunile sistemului împreună. Aceeaşi impresie pe care ne-o conferă totalitatea lunilor dintr-un sistem planetar o avem şi în faţa unui cadavru, a unui corp fizic al cărui purtător tocmai a trecut prin poarta morţii. Oricât ar părea de diferite în mod exterior aceste lucruri, diferenţa pe care o dau ştiinţele naturii este iluzie, Maya. Impresia obţinută de privirea ocultă, poziţia noastră ca oameni, pe de o parte, faţă de suma lunilor unui sistem planetar şi impresia dată, pe de altă parte, de un corp fizic părăsit de corpul său eteric, de cel astral etc., este aceeaşi. Rezultă de aici că în mod ocult trebuie să înţelegem că sistemul planetar îşi creează încetul cu încetul, prin existenţa lunilor care se formează permanent, propriul său cadavru. Toate lunile unui sistem planetar sunt ceea ce se integrează neîncetat ca un cadavru al sistemului. Deosebirea faţă de om constă în aceea că acesta, din clipa când a trecut cu entitatea sa în starea în care este sistemul planetar când se formează o lună, se desparte de cadavru, în timp ce sistemul planetar reţine cadavrul - luna - în cadrul sistemului, ceea ce moare în luni se reuneşte, se leagă împreună. Este ca şi cum, atunci când ar trece prin poarta morţii, omul nu şi-ar lăsa aici corpul fizic şi, prin nu ştiu ce forţe, pe care le-ar avea în sine, l-ar înghesui în nişte organe oarecare şi l-ar purta ca pe o remorcă, mai departe. Prin lunile sale, sistemul planetar îşi remorchează de fapt propriul cadavru, care se modifică în mod permanent în sine, un cadavru care are o evoluţie a sa proprie.

Să mergem mai departe şi să încercăm să descriem impresia pe care o are privirea ocultă când elimină din gândire nu numai steaua fixă, eventualele comete, dar şi lunile, şi când ia în considerare doar ansamblul planetelor şi apoi, în timp ce se concentrează, lasă să acţioneze asupra sa numai acest sistem de planete. Dacă face acest lucru, şi impresia devine clară şi i se

întipăreşte în memorie pentru a o putea descrie, atunci mai târziu va trebui să compare această impresie cu ceva ce este diferit de impresia pe care o poate avea doar de la o singură planetă. Când omul caută ceva care îi oferă o impresie ca aceea a totalităţii planetelor dintr-un sistem, el va ajunge, în ambianţa terestră cea mai apropiată, la acea impresie pe care o are când lasă să acţioneze asupra sa diferitele forme de animale. Este o impresie care integral se dobândeşte deosebit de greu, dar se poate obţine parţial prin aceea că lasă să acţioneze asupra sa diverse forme de animale. Nu este posibil ca un om să aibă în acelaşi timp o impresie ocultă despre toate animalele de pe Pământ (ar fi ceva foarte complicat) dar se poate ajunge la un compromis dacă se ţine seama de ceea ce acţionează ca forţe oculte în formele animalelor. Din impresia formelor animalelor se poate obţine cu privirea ocultă ceva comparabil cu impresia pe care o face totalitatea planetelor dintr-un sistem. Deoarece regnul animal - şi în măsura în care omul are în corpul său viu un extract de corp animal putem face şi o comparaţie cu corpul uman în viaţă - deci deoarece regnul animal trăieşte pe Pământ şi o impresie despre toate forţele care acţionează în el este asemănătoare cu cea a forţelor care emană din planetele izolate, putem spune: Corpul viu, corpul cu care este înzestrată o fiinţă conştientă vie, aşa cum este cazul la omul primitiv sau la animal, corespunde planetelor unui sistem planetar, astfel încât avem în faţa noastră, în ceea ce putem numi masa totală a planetelor unui sistem planetar, corpul viu, adică, corpul pătruns de principiul vieţii şi al conştienţei. Totalitatea planetelor dintr-un sistem formează, aşadar, corpul viu al sistemului planetar. Dacă apreciem că toate entităţile spirituale despre care am spus că sunt prezente în sistemul planetar reprezintă spiritul şi sufletul sistemului planetar, atunci vom considera drept corp viu al sistemului totalitatea planetelor, iar drept cadavru, purtat după sine de planete, totalitatea lunilor.

Să ne îndreptăm acum privirea ocultă spre steaua fixă a sistemului, în cazul nostru, spre Soare. Încercăm, în acelaşi mod în care am făcut-o pentru totalitatea lunilor şi a planetelor, să ne facem o impresie asupra stelei fixe. Dacă observăm cu atenţie impresia pe care o obţinem prin forţele active în steaua fixă, putem găsi din nou ceva ce poate da naştere unei impresii identice în cadrul relaţiilor terestre. Dar este ceva foarte greu de obţinut, căci de data aceasta avem de-a face cu regnul vegetai şi, bineînţeles, nu putem antrena totalitatea regnului vegetal de pe Pământ. Dar totodată este suficient, asemănător cu situaţia precedentă, dacă luăm în considerare în mod comparativ numai câteva forme vegetale pentru a ne forma o impresie despre ceea ce acţionează şi vieţuieşte în general în plante. Dacă lăsăm să acţioneze această impresie asupra privirii noastre oculte, aceasta ne aminteşte impresia pe care o avem despre evoluţia interioară a stelei fixe.

În orice caz, diferenţa devine din ce în ce mai mare. Relativ la impresia ocultă, asemănarea dintre un cadavru uman şi totalitatea lunilor este încă izbitoare. Această asemănare este prezentă şi în cazul impresiilor pe care le face asupra omului lumea vegetală şi steaua fixă. Este o asemănare clară, dar ea nu mai este la fel de mare ca cea între un corp fizic părăsit de fiinţa umană şi totalitatea lunilor. Asemănarea devine însă şi mai mare dacă pretindem privirii oculte ceva special, anume, după ce am receptat impresia unui anumit număr de forme vegetale, facem abstracţie chiar de aceste plante pe care le-am observat cu privirea ocultă, facem abstracţie de corpurile lor fizice si utilizăm acele mijloace pe care le foloseşte un ocultist experimentat când priveşte corpurile eterice ale plantelor. Facem deci o observaţie colateralelă. Am reţinut impresia pe care ne-a făcut-o steaua fixă şi ne dorim apoi impresia asemnănătoare, dar nesatisfăcătoare pentru noi, pe care am primit-o de la un număr de plante. Mergem mai departe, făcând abstracţie de forma exterioară a plantei, lăsând doar corpul eteric al acestora să acţioneze asupra noastră. Abia atunci apare acea asemănare şi devine tot atât de mare ca şi asemănarea între cadavrul fizic al omului şi totalitatea lunilor. Rezultă de aici, pentru cunoaşterea ocultă, că, observând steaua fixă, observând ceea ce am înţeles că acţionează în steaua fixă, adică ceea ce este corpul eteric al sistemului planetar, obţinem de fapt impresia unui corp eteric. Înţelegem impresia pe care o primim de la steaua fixă dacă observăm contemplând corpul eteric al plantelor, aici unde corpul eteric nu este amestecat, nu

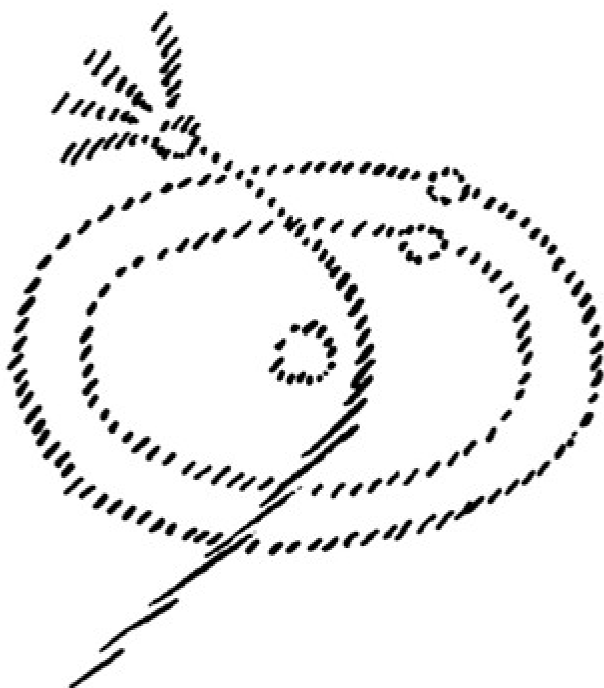
acţionează încă împreună cu un corp astral, ci singur, în calitatea sa de corp eteric, împreună cu corpul fizic. Rezultă din aceasta că radiind din steaua fixă avem, în fapt, corpul eteric al sistemului planetar.

Acum să recapitulăm: în Lună avem cadavrul sistemului planetar, în totalitatea planetelor avem corpul fizic, iar în steaua fixă corpul eteric al sistemului planetar. Pentru vederea ocultă, acea mortăciune, acea cunoaştere artificială pe care o găsim în orice astronomie fizică nu poate persista mult timp, căci privirea ocultă observă cum întregul sistem planetar este străbătut de viaţă, este un organism viu. Un curent continuu de viaţă eterică se scurge de la steaua fixă până la marginea sistemului planetar şi apoi se reîntoarce. Este un flux neîncetat de forţe vitale, ca şi în corpul viu al animalelor şi al plantelor, forţe care sunt centrate în steaua fixă, la fel cum este centrată viaţa animalului în inimă sau cum este centrată viaţa plantelor în diferitele organe care reglează mişcarea sevei în sus şi în jos. Pe scurt, avem de-a face cu un centru al sistemului planetar pe care trebuie să-l căutăm în steaua fixă.

În continuare ne vom îndrepta privirea ocultă şi asupra cometelor, asupra vieţii cometelor. Ei bine, nu am nici o îndoială asupra faptului că dacă undeva, oriunde în ştiinţele naturale pozitive, exterioare, aceste lucruri pe care vi le-am expus ar fi auzite totul ar fi considerat ca ceva absolut nechibzuit; dar aceasta nu are nici o importanţă. Dacă ne referim la viaţa cometelor, lucrurile devin deosebit de dificile, deoarece ocazia de a studia viaţa unei comete este foarte rară, încât este necesară o anumită obiectivitate pentru a observa viaţa specifică a cometelor în sistemul planetar.

Iubiţi prieteni, nu trebuie să vă îndoiţi nici o clipă că în sistemul nostru planetar nu există numai cadavrul, corpul fizic şi corpul eteric, aşa cum am arătat până acum, ci el este străbătut pretutindeni de entităţile diferitelor Ierarhii, că se găsesc, bineînţeles, pretutindeni forţe spiritual-sufleteşti. Trebuie să aveţi în vedere faptul că este de la sine înţeles că în sistemul planetar sunt prezente Spiritele timpului (Archai), Arhanghelii şi entităţile luciferice, care aparţin şi ele sistemului. Am descoperit până acum în sistemul planetar: cadavnil, corpul fizic şi corpul eteric. Putem însă spune că, din tot ce am discutat până acum, pretutindeni în sistem există şi substanţă astrală, căci în entităţile Ierarhiilor superioare există această substanţă. Când vorbim despre om, aşa cum se comportă ca un microcosmos, spunem: Omul se compune din corp fizic, corp eteric, corp astral ş.a.m.d. Când descriem un sistem planetar, este o mică deosebire privind elementele inferioare şi vom spune: Sistemul planetar se compune din lunile sale, care reprezintă cadavrul, din planetele sale, care sunt corpul său fizic, şi ca dirijor al acestora se manifestă steaua fixă, care este corpul eteric al sistemului. Astralitatea o găsim deja de la sine inclusă prin aceea că stim că în interiorul sistemului locuiesc entităţi. Asa cum omul trăieşte în învelişurile sale, la fel şi entităţile Ierarhiilor superioare locuiesc în învelişul de cadavru, în învelişul fizic şi în învelişul eteric ale sistemului planetar. In ce priveşte corpul astral, aş putea spune că deocamdată nu trebuie să ne îngrijim de acesta, îl găsim deja prin privirea esoteric-ocultă îndreptată spre interior. Dar dacă observaţi viaţa umană pe Pământ veţi fi de acord - aceasta o ştiţi din ştiinţa elementară a spiritului - că iau naştere entităţi şi forţe astrale, forme astrale care sunt dăunătoare, inhibitoare pentru viaţă. Chiar din om pornesc în mod continuu curente de gânduri eronate, urâte, rele şi care sunt realităţi; ele merg în lumea astrală, trăind acolo în continuare. Astfel, sfera astrală a unei planete este îmbibată nu numai cu ceea ce este substanţa normală a entităţii sale sufleteşti, ci şi cu această astralitate radiată de om. Şi dacă luăm în considerare şi forţele negative, dăunătoare pe care le aduc diversele Spirite luciferice, atunci vom găsi o infinitate de substanţe astrale dăunătoare în cadrul unui sistem planetar. Privirea spirituală, care are prilejul să observe viaţa unei comete, va constata câ tot ce este legat de comete în special şi de toate manifestările meteorologice din cadrul sistemului nostru planetar se străduieşte să colecteze toate produsele astrale dăunătoare din sistemul planetar şi să îndepărteze toate aceste produse nefaste din sistemul planetar. Vom vedea, în cursul acestor conferinţe, cum se comportă produsele astrale, în special cele dăunătoare emise de om; vom

vedea că elementele dăunătoare mai puternice produse de elementele luciferice sunt eliminate prin comete din sistemul planetar. Despre felul cum are loc această eliminare vreau să vă ofer acum, la încheierea acestei conferinţe, o reprezentare.

Dacă în schiţa alăturată reprezint un sistem planetar şi însemn aici Soarele, putem indica o cometă oarecare care traversează sistemul ca şi cum ar intersecta sistemul planetar. Astronomia fizică spune: Cometa vine de foarte departe. Dacă nu se poate preciza începutul unui lucru, atunci se spune, pur şi simplu, că acesta vine de foarte departe. La fel spune şi astronomia fizică: Vine de foarte departe şi se duce foarte departe. Deoarece anumite comete revin periodic, astronomia fizică nu poate gândi altfel decât că ele vin de foarte departe, străbat sistemul nostru solar, pentru a dispărea din nou, că au o traiectorie foarte largă în spaţiul cosmic şi apoi se reîntorc. Astronomia materialistă nu-şi poate reprezenta altfel lucrurile. Privirea spirituală relevă însă că acolo unde cometa dispare pentru ochii noştri fizici ea se dizolvă, iar traiectoria ei se înscrie într-o lume care nu mai face parte din spaţiul obişnuit tridimensional, nu mai există în lumea obişnuită. Ea dispare într-adevăr într-o parte şi reapare în cealaltă parte; între timp nu mai există. De fapt, dispare într-o parte şi se formează într-o altă parte a sistemului. Este, fără îndoială, o imagine pe care astronomia materialistă nu o poate înţelege, deoarece nu poate gândi aşa ceva, nu poate concepe că o cometă care reapare nu a mai existat înainte. Antroposoful ar trebui să ştie ce să facă cu aceste lucruri, căci el cunoaşte, de exemplu, că succesiunea corpurilor fizice ale unui om formează, în cursul reîncarnărilor, privit sub aspectul forţei, un întreg, deşi fizic ele nu au nici au o legătură unele cu altele. Pe scurt, cu excepţia câtorva comete, care cu adevărat au traiectorii eliptice foarte largi, cea mai mare parte a lor sunt astfel constituite, încât vin şi apoi pur şi simplu dispar, iar dacă revin înseamnă că, de fapt, s-au format din nou. De ce? Fiindcă, atunci când o cometă se apropie, ea exercită o forţă de atracţie, este iniţial un fel de centru de forţă spirituală, ea se formează numai datorită faptului că acest centru spiritual de forţă atrage tot ce este curent astral dăunător şi îl dezvoltă în jurul său. Vom vedea în continuare de ce cometa prezintă o coadă şi un nucleu, tocmai sub influenţa acestei atracţii de astralităţi dăunătoare. Pe măsură ce străbate sistemul planetar, cometa atrage la sine tot mai multă astralitate, pe care o poartă cu sine, iar când ajunge în cealaltă parte o poartă cu sine până când iese din sistemul planetar, apoi o leapădă în spaţiul cosmic. Apoi ciclul se reia, se formează din nou centrul de forţă, fără a avea nevoie de un spaţiu tridimensional şi, intrând apoi, din nou, în spaţiul sistemului planetar, culege noi substanţe astrale nocive şi le aruncă în spaţiul cosmic, în cealaltă parte. Astfel, viaţa unei comete trebuie să o vedem ca pe ceva care acţionează în mod permanent, ca furtunile care curăţă sistemul planetar de substanţele astrale dăunătoare. În timp ce cometa străbate sistemul planetar, elementele nocive din sânul acestuia, generate de radiaţiile astrale dăunătoare ale fiinţelor, sunt îndepărtate din sistemul planetar. În viaţa cometei nu avem deocamdată ceva care să ne poată oferi o analogie cu fiinţa umană, aşa cum am găsit o comparaţie între corpul fizic al omului şi corpul fizic al sistemului planetar, format din totalitatea planetelor din sistem, sau corpul eteric care a fost comparat cu radiaţia stelei fixe,

care străbate întregul sistem ca un curent şi formează corpul eteric al acestuia. Dar nici la omul fizic, în continuă deplasare, lucrurile nu sunt statice, aşa că acesta târăşte cu sine cadavrul său.

Sistemul planetar îşi poartă cadavrul cu sine. În plus, sistemul planetar dispune şi de un dispozitiv care îi îngăduie să se cureţe de astralitatea nocivă cu ajutorul cometelor.

Dacă am studia cometele numai sub aspectul lor exterior - Maya -, care este activ, prin forţe, în interiorul lor, ne-am descurca extraordinar de greu cu ceea ce am aflat în cursul acestei conferinţe. Am arătat cum putem urca până la Tronuri, că avem la dispoziţie, ca mijloc de rezolvare, numai studiul voinţei umane. Dacă acest studiu se întreprinde cu mijloacele oculte, se poate urca până la Tronuri. În comete nu găsim nimic din Tronuri, nimic din Spiritele înţelepciunii. Dacă privim cometa nu găsim nimic din ceea ce ar fi accesibil numai utilizând formele pe care le-am prezentat în ultimile zile ca metode oculte, aşadar, metode care pleacă de la faptul că omul nu este doar o fiinţă care gândeşte, simte şi are voinţă, ci care poate să facă o anumită impresie. Am arătat că această impresie o dobândim când lăsăm ca un om, care are în urma sa o experienţă bogată de viaţă, de zeci de ani, să acţioneze nemijlocit asupra noastră cu înţelepciunea sa, care a devenit un fel de extract al experienţei sale de viaţă, încât această înţelepciune produce mai mult decât s-ar putea obţine printr-o înţelegere a motivelor explicate pe baze logice. Ceea ce este convingător într-o înţelepciune provenită dintr-o experienţă umană vorbeşte când este conştientizat prin privirea spirituală, astfel încât spiritualul poate fi sesizat cu adevărat; abia aceasta dă privirii spirituale o reprezentare a Heruvimilor. Iar dacă perfecţionăm privirea ocultă cu ajutorul direct a ceea ce este convingător, deţinut de înţelepciunea însăşi, soarta neexprimată a unui asemenea om care transpune până în privire ceea ce a dobândit ca experienţă de viaţă, putem obţine înţelegere pentru impresia pe care trebuie să o avem în sfera Serafimilor. Totuşi, impresia pe care o putem dobândi în felul acesta nu ne conduce încă la contemplarea spiritualului care se află dincolo de comete. Toate acestea nu sunt suficiente pentru a studia în mod ocult o cometă. Numai acele două mijloace [amintite] care ne conduc [spre reprezentarea fiinţei] Heruvimilor şi a Serafimilor ne pot da înţelegerea necesară şi explicaţia cometelor. Sfera cometelor ajunge până la sfera Heruvimilor [şi a Serafimilor]; trebuie, aşadar, să ştim mai întâi în ce constă esenţa Serafimilor şi a Heruvimilor pentru a înţelege sensul pe care îl au substanţa şi mişcarea cometelor.

Evoluţia cometelor este, aşadar, dependentă de entitătile din Ierarhiile superioare, coborând până la Heruvimi; evoluţia unei stele fixe este condusă de entitătile Ierarhiilor superioare, coborând până la Spiritele înţelepciunii, evoluţia planetei însăşi, făcând abstracţie de oamenii care o locuiesc, este dependentă de forţele care provin de la entităţile şi Spiritele formei. Forţele care actionează pe Lună aparţin entităţilor Ierarhiilor superioare, coborând până la Arhangheli. Am descris astfel, din diverse perspective, viaţa unui sistem planetar şi putem, pe această bază, să mergem mai departe în zilele următoare. În orice caz, trebuie să ţinem seama că tocmai într-o problemă ca aceasta nu putem rezolva nimic numai cu ajutorul unor definiţii şablon. Cât de des se spune că microcosmosul corespunde macrocosmosului! Putem spune despre om că este un microcosmos, un sistem solar în miniatură. Dar dacă dorim să vorbim despre faptul că aici este vorba de o corespondenţă, nu trebuie să ne oprim la astfel de declaraţii abstracte, ci este nevoie să ajungem la relaţii concrete, încât să ştim că pretutindeni în lume descrierile şablon au doar o valoare relativă. Şi dacă începem să descriem omul microcosmic de jos în sus, de la corpul fizic, ca fiinţă ce stă nemijlocit în faţa noastră, atunci şi în cazul sistemului planetar trebuie să începem cu descrierea cadavrului şi să găsim apoi în sistemul fizic substanţa din care este compus corpul cometei, care este expresia exterioară a acelei furtuni astrale purificatoare din sistemul planetar.

CONFERINŢA a VIII-a

Helsingfors, 11 aprilie 1912

Cred că este bine să vorbese, chiar la începutul conferinţei de astăzi, despre importanţa pe care o are, mai ales pentru concepţia umană, pentru percepţia şi cunoaşterea umană, cosmosul fizic, sistemul cosmic fizic, pe care l-am cercetat ieri, în legătură cu părţile sale componente - cel puţin în legătură cu unele din ele. Am vorbit ieri despre viaţa cometelor, despre viaţa stelei fixe, viaţa solară, despre viaţa planetară şi cea a lunilor. Când se vorbeşte despre aceste corpuri cereşti din punctul de vedere al conştienţei obişnuite, atunci se au în vedere, desigur, numai corpurile cereşti pe care le percepem cu ochiul fizic. Dar în cursul conferinţelor noastre s-ar putea spune că am înlocuit acest sistem de corpuri cereşti cu altceva. L-am înlocuit cu contemplarea unor entităţi spirituale corespunzătoare şi pe care le-am identificat ca aparţinând diverselor Ierarhii cereşti. Ceea ce am relatat în acest sens ar putea să devină şi mai clar dacă vom spune că deasupra omului se află în mod nemijlocit categoria entităţilor pe care le numim Îngeri (Angeloi), sau entităţi angelice. Am mai arătat că omul, când vrea să ajungă la o concepţie asupra lumii spirituale, a lumii suprasensibile, trebuie să se perfecţioneze, orientându-se în sus, în direcţia entităţilor cele mai apropiate de el, după cum trebuie să înveţe să privească lumea cu modul de percepţie al Îngerilor. Putem să punem şi întrebarea: Când o astfel de fiinţă din categoria imediat superioară omului dobândeşte prin percepţia sa, pe care o numim revelaţie, o conştienţă despre Cosmos, cum arată pentru această fiinţă Cosmosul? Răspunsul la această întrebare va face să ne devină mai clar ceea ce urmează. O asemenea fiinţă angelică nu ar vedea, afară, în Cosmos, nimic din tot ce vedem noi şi despre care ştim că este o Maya, o iluzie pe care o producem numai prin privirea omenească. Aceasta trebuie să ne fie foarte clar. În schimb, o fiinţă angelică ar vedea şi ar percepe în felul său, aşa cum am arătat deja, diferitele acţiuni comune ale entităţilor Ierarhiilor. O asemenea fiinţă, în loc să spună că acolo sus se află planeta Marte, ea spune mai curând: Acolo sus acţionează împreună, în modul pe care l-am descris, una sau alta dintre entităţile care fac parte din Ierarhiile superioare. Cu alte cuvinte, pentru aceste entităţi, pentru Îngeri (Angeloi) întregul sistem cosmic ar apărea în mod nemijlocit ca un ansamblu de activităţi spirituale. Cum ar apărea unei asemenea fiinţe planetele sau alte corpuri cereşti vizibile pentru ochii noştri?

Avem un motiv întemeiat să discutăm aceste lucruri, deoarece nu vom putea vorbi despre întregul Univers suprasensibil, care stă de fapt la baza sistemului nostru planetar, ceresc, sau al Cosmosului în general, dacă nu ne-am putea transpune, printr-o pregătire ocultă, în modul de percepţie al unei astfel de fiinţe. A fi clarvăzător nu înseamnă nimic altceva decât a crea posibilitatea de a vedea lumea la fel cum o vede o astfel de fiinţă. Aşadar, şi pentru conştienţa clarvăzătoare dispar, de fapt, formele, acele forme luminoase ale corpurilor cereşti vizibile în mod obişnuit cu ochiul fizic. Aceste forme nu mai există, dispar. pn schimb, conştienţa clarvăzătoare, ca şi, aşa cum am spus, conştienţa unei fiinţe angelice, primeşte totuşi impresii de la ceea ce corespunde corpurilor cereşti fizice. O conştienţă clarvăzătoare nu poate percepe Luna sau o planetă, de exemplu Marte, ca un om obişnuit, deoarece ar fi vorba de ar fi o percepţie fizică, totuşi conştienţa clarvăzătoare poate avea cunoştinţă despre ce există aici. Aş dori acum să vă ajut să vă faceti o imagine despre ce ştie conştienţa clarvăzătoare despre un asemenea corp ceresc.

Dumneavoastră puteţi, la început doar teoretic, căci partea practică se obţine doar printr-o pregătire ocultă, să vă faceti o reprezentare despre aceasta, atunci când în suflet vă apare o amintire, o imagine reprezentativă despre ceea ce aţi trăit ieri sau alaltăieri. Fără îndoială, această imagine reprezentativă pe care o evocaţi în sufletul dumneavoastră este diferită de imaginea unui obiect care este prezent în faţa ochilor. Pe acesta îl priviţi cu toată intensitatea necesară. Când, a doua zi, vă amintiţi de acel obiect, să zicem un trandafir, aveţi o imagine-amintire a lui. Trebuie să vă fie foarte clară diferenţa care se face în sufletul dumneavoastră

între imaginea-amintire şi obiectul care a dat naştere, prin impresie directă, acestei imagini-amintiri; în felul acesta aveţi posibilitatea să înţelegeţi cum percepe conştienţa clarvăzătoare corpurile cereşti. Aşadar, capacitatea de clarvedere se transpune în lume şi dacă, de exemplu, se transpune pe Marte sau pe Lună, nu ştie în mod nemijlocit ce ar apărea în faţa ochilor dacă aceste corpuri le-ar contempla fizic, dar prin această transpunere conştienţa clarvăzătoare primeşte ceva ce poate fi numit imagine-amintire, imagine a memoriei. La fel stau lucrurile cu tot ce apare ~ conştienţei normale, obişnuite, drept corpuri cereşti fizice. Pentru conştienţa clarvăzătoare toate acestea se prezintă în aşa fel încât ştim nemijlocit că tot ce ne apare sunt lucruri trecute, ceva care a avut o viaţă deplină în trecut, iar aşa cum este în prezent nu se află în forma iniţială, vie, ci ca o cochilie din care melcul a ieşit. Întregul sistem fizic de corpuri cereşti este de fapt martor al unor lucruri trecute, al unor evenimente trecute. În timp ce noi aici, pe Pământ, existăm concomitent cu lucrurile care ne apar în faţa ochilor, ceea ce vedem pe cerul înstelat nu reprezintă o stare care să corespundă prezentului viu, ci este Maya, o iluzie, şi reprezintă, de fapt, ceva ce a avut importanţă în trecut şi a rămas acolo. Lumea fizică a corpurilor cereşti reprezintă resturile unor fapte din trecut ale entităţilor corespunzătoare din Ierarhii, care ajung până în prezent ca o postacţiune a lor.

Să precizăm şi mai mult lucrurile, bazându-ne pe un exemplu concret. Când privim Luna, conştienţa clarvăzătoare, care face în acest timp abstractie de orice altceva şi se concentrează numai asupra Lunii, primeşte în acest caz o impresie specifică, în sensul că Luna fizică, exterioară, dispare şi în locul ei conştienţei clarvăzătoare îi apare ceva ce produce o impresie asemănătoare celei pe care o avem în faţa unei reprezentări-amintire. Este o impresie potrivit căreia ceea ce apare de obicei în locul acela pentru ochiul fizic - dar tot ce este fizic este, bineînţeles, doar o iluzie - vorbeşte despre trecut, la fel cum se întâmplă şi în cazul reprezentării din amintire. Dacă lăsăm tot ce ne vorbeşte despre trecut să acţioneze asupra noastră, atunci impresia pe care o avem ne spune: Dacă ceea ce apare propriu-zis acolo, în faţa ochiului nostru ocult, ar acţiona şi nu ar fi paralizat datorită altor lucruri, atunci ar fi posibil ca, prin apropierea a ceea ce percepem pe Lună, Pământul nostru să nici nu existe în forma sa actuală. Luna dezvăluie conştienţei oculte ceva ce nu ar trebui să se întâmple, pentru ca viaţa noastră pe Pământ să fie posibilă. Dacă ceea ce ni se prezintă nu ar fi împiedicat, paralizat, de alte lucruri, atunci omul, de exemplu, nu ar putea exista, cu modul său actual de viaţă, prin ceea ce planeta însăşi ne dezvăluie referitor la Lună. Dimpotrivă, viaţa animală actuală de pe Pământ, ca şi viaţa vegetală, precum şi activităţile din cadrul lumii minerale nu ar fi prea mult deranjate. Anumite entităţi ale regnului animal şi ale celui vegetal ar fi trebuit să aibă alte forme (aceasta o recunoaştem nemijlocit prin forţele care acţionează asupra noastră din Lună), dar în esenţă viaţa animală, vegetală şi minerală ar fi posibile pe Pământ, dar nu şi viaţa umană. Luna ne vorbeşte, deci, despre o situaţie care, dacă ar fi activă, ar exclude viaţa omului pe Pământ.

Observaţi, iubiţi prieteni, că încerc să descriu aceste lucruri cât mai concret posibil, aşa cum sunt văzute cu ajutorul privirii oculte. Nu doresc să vorbesc în scheme abstracte; în felul acesta s-ar putea spune tot felul de lucruri. Eu vreau să prezint aceste lucruri aşa cum apar ele pentru privirea ocultă. Dacă unui om care, să spunem, are 30 de ani, i-ar apărea deodată toate reprezentările pe care le-a avut la vârsta de 15 ani, dispărând în schimb toate celelalte reprezentări pe care le-a prelucrat în sufletul său de la 15 până la 30 de ani, el ar avea atunci în mod obiectiv, faţă de conştienţa sa, întreaga sa interioritate sufletească de la vârsta de 15 ani. Dar el ar trebui să-si spună: Dacă în mine ar exista acum numai ceea ce constituia odinioară conţinutul vieţii mele sufleteşti, nu aş putea să gândesc tot ce gândesc acum nu ar fi posibil să fiu în starea sufletească pe care o am în prezent. Omul s-ar simţi cum era la 15 ani şi şi-ar da seama că tot ce trăieşte drept conţinut al vieţii sale sufleteşti de la această vârstă nu ar mai putea determina omul care este acum, că are totuşi de-a face cu ceea ce el a devenit. Vedeţi dar că într-un fel putem descrie impresia pe care o primim de la Lună. Putem spune că avem în mod nemijlocit următoarea impresie: Tu ai înaintea ta ceva ce nu îţi revelează în nici un caz prezentul, ci îţi vorbeşte numai despre trecut şi tot aşa cum, dacă la vârsta de 30 de ani

ai percepe doar conţinutul vieţii sufleteşti pe care l-ai avut la 15 ani şi ar trebui să faci abstracţie de ceea ce ai devenit în ultimii 15 ani, la fel ar trebui să faci abstracţie că acum există Pământul. Căci Pământul, aşa cum este în prezent, având toate condiţiile pentru ca omul să poată trăi pe el, nu ar exista dacă s-ar realiza ceea ce ne prezintă Luna. Impresia pe care o primeşte privirea clarvăzătoare este posibilă numai dacă aceasta are o astfel de pregătire încât să-şi poată forma un concept, o reprezentare asupra a ceea ce era Pământul înainte. Căci ce se vede acolo a fost posibil înaintea Pământului, iar ceea ce mai târziu a condus la aparitia propriu-zisă a Pământului a devenit posibil doar după ce starea pe care privirea clarvăzătoare o contemplă acum a dispărut.

V-am descris ce trebuie să facă un clarvăzător pentru ca, aşa cum se spune, să se întoarcă prin *Cronica Akasha* spre o stare anterioară a sistemului nostru planetar, căci prin faptul de a-şi fi flxat privirea clarvăzătoare asupra Lunii el a surprins o stare anterioară a sistemului planetar. Dacă încercăm să descriem acest fapt acum, se poate vedea cum s-a comportat sistemul nostru planetar înainte să apară Pământul actual. Şi pentru că procedăm în aşa fel încât învăţăm să cunoaştem stadiul anterior naşterii Pământului nostru actual, prin aceea că focalizăm ce a rămas în Lună ca memorie a sa, din această cauză ne-am obişnuit să numim stadiul anterior al Pământului stadiul lunar. În orice caz, o lămurire deplină a întregii situaţii o putem avea abia atunci când din starea de clarvedere pe care am dezvoltat-o pentru a ajunge la o imagine-amintire a sistemului planetar trecem din nou la starea de conştienţă obişnuită şi încercăm să ne clarificăm în ce constă deosebirea. Diferenţa constă în aceea că trebuie să încercăm să aducem ambele impresii într-un fel de consonanţă, dar această acţiune este posibilă numai dacă facem abstracţie de Lună. Căci privirea obişnuită exterioară a conştienţei normale nu ne spune prea mult despre Lună. Dumneavoastră ştiţi desigur că astronomia oficială încearcă prin mai multe mijloace să obţină informaţii despre Lună, dar, în general, observaţia exterioară nu spune prea mult. Mai degrabă trebuie să comparăm o anumită observaţie clarvăzătoare a Pământului, aşa cum este el în prezent, ca un corp ceresc, cu rezultatul observatiilor exterioare. Când excludem tot ce este fizic în ceea ce apare în faţa ochilor noştri fizici, în diferitele regnuri ale naturii şi contemplăm apoi Pământul prin clarvedere, ni se dezvăluie că acesta, care ca planetă fizică se află nemijlocit sub noi şi în jurul nostru, se prezintă ca o stare evoluată a ceea ce fusese mai înainte Luna. Dacă vom compara cele două impresii vom fi în situaţia să punem următoarea întrebare: Cum a rezultat o stare din cealaltă? Atunci obţinem, ca de la sine, prin privirea clarvăzătoare lucrarea care s-a efectuat pentru ca o stare veche a Pământului, pe care tocmai am desemnat-o ca fiind starea sau stadiul lunar, să treacă la stadiul actual al Pământului. Şi avem impresia că această trecere de la un stadiu la altul s-a realizat de către acele entităţi spirituale pe care le-am numit, în ordinea Ierarhiilor, Spiritele formei. Aşa obţinem posibilitatea de a pătrunde în devenirea planetei, în stadiile ei timpurii. Acum se pune problema: Putem pătrunde cu privirea şi mai departe în urmă? Această posibilitate trebuie să o luăm în considerare chiar şi numai pentru motivul că în felul acesta vom înţelege în adevăratul lor sens entităţile spirituale care participă la formarea acestor corpuri cereşti.

Ca o a doua încercare de observaţie ocultă, să facem încă o dată abstracţie de Pământul nostru şi de Luna noastră şi mai ales de tot ce are caracter de lună în sistemul nostru planetar, şi, atât cât putem să o facem, să ne transpunem în starea unei alte planete sau chiar a unui număr mai mare de planete şi să comparăm aceste stări între ele. Vă rog să remarcaţi că eu vă prezint acum fapte adevărate, care pot apărea în conştienţa clarvăzătoare. Este posibil ca privirea clarvăzătoare, chiar dacă nu concomitent - de multe ori chiar situaţia dată nu permite acest lucru -, să fie îndreptată spre unele planete din sistemul nostru solar şi să cunoască ce impresii se primesc de la alte planete tot din sistemul planetar. Dacă se cercetează astfel o planetă sau mai multe nu se obţine prea mult, nu se primeşte nici o reprezentare clară. Dar se obţine imediat o reprezentare clară dacă se procedează într-un anumit mod cu impresiile sale clarvăzătoare. Vreau din nou să prezint o comparaţie, pentru a fi şi mai clar ceea ce vreau să spun. Să presupunem că v-aţi aminti ceva ce aţi trăit când aveaţi vârsta de 18 ani şi aţi spune:

Când eram la 18 ani am avut faţă de această trăire un punct de vedere pentru care eram atunci pregătit. Dar lucrurile vor fi mai clare poate dacă mă voi referi şi îmi voi aminti şi o altă experienţă trăită. Despre aceleaşi lucruri, de care mi-am amintit, am mai avut o impresie şi când aveam 25 de ani. Vreau să compar acum ambele impresii. Încercaţi să vă clarificaţi ce câştigaţi în viaţă dacă comparaţi aceleaşi lucruri, separate în timp. Veţi obţine o impresie globală în care o impresie o luminează pe cealaltă. Printr-un asemenea exerciţiu de comparare veţi realiza un fel de metodă aritmetică şi veţi produce, de fapt, ceva cu totul nou în reprezentările rezultate din colaborarea ambelor impresii pe care le aveţi din amintire. Aşa trebuie să procedeze clarvăzătorul când experienţa i-a reuşit, să lase ca privirea clarvăzătoare să-i fie impresionată, să zicem, de Marte, de Mercur, de Venus, de Jupiter etc. Acum el nu mai trebuie să privească fiecare din aceste impresii separat, ci trebuie să le compare, să le lase să interacţioneze, să creeze relaţii între ele. Dacă se consacră acestei activităţi, va căpăta o nouă impresie. Cu ceea ce a dobândit prin compararea acestor impresii a obţinut o reprezentare-amintire a sistemului planetar. Din nou, nu este un stadiu care să fie posibil în prezent, ci o stare care a fost posibilă în trecut, căci exprimă ceva care, la fel cum am descris mai înainte pentru stadiul lunar, reprezintă cauza a ceea ce există în prezent în sistemul planetar.

O impresie pe care o primim în felul acesta are particularitãti cu adevărat atotcuprinzătoare. Ceea ce trebuie prezentat cu reprezentări aparent aride, ţine, de fapt, de impresiile cele mai deosebite pe care le poate avea un om. Iar dacă am dori să explicăm în ce constă caracteristica acestei impresii, va trebui să alegem tot o comparaţie. Mărturisesc că nu aş putea să vă ofer ceva mai bun decât ceea ce vă spun acum pentru a descrie impresia pe care o primeşte omul în felul acesta.

Nu stiu dacă dumneavoastră aţi avut vreodată, în viaţa fizică, următoarea impresie. Fără îndoială că aţi plâns cândva, aceasta în mod sigur, că tristeţea v-a umplut ochii de lacrimi şi aţi avut compasiune pentru fiinţele care au fost în jurul dumneavoastră. Dar mai poţi avea şi o altă impresie. Există cu siguranţă mulţi printre dumneavoastră care cunosc impresia care ne este produsă de o descriere captivantă şi emoţionantă dintr-o operă de artă, dintr-un roman, de exemplu; citim o scenă despre care ştim sigur că nu este reală, dar care ne impresionează până la lacrimi. Nu ne gândim dacă ceea ce citim este o realitate sau nu, ci luăm lucrurile povestite, care de fapt există numai în imaginaţie şi în sentimente, în aşa fel încât acţionează ca o realitate şi ne storc şuvoaie de lacrimi. Cine a avut vreodată această impresie, acela are o reprezentare despre ce înseamnă ca, prin ceva spiritual, despre care nu-ţi dai osteneala să te întrebi dacă are la bază o realitate sensibilă, să ajungi la o astfel de impresie care nu te lasă să te gândeşti la nimic altceva, decât la ceea ce cuprinde şi împinge pe cineva să se apropie de el însuşi, ceva ce-ţi umple sufletul printr-un act normal de percepţie al conştienţei obişnuite.

Despre o asemenea impresie trebuie să vorbim, dacă vrem să descriem starea de care este cuprins cineva când compară impresiile pe care le primeşte conştienţa clarvăzătoare de la fiecare planetă în parte. Este vorba de o trăire care acţionează numai prin interioritatea noastră, ca o impresie sufletească. Apoi se obţine un concept real despre ce este propriu-zis o inspiraţie, când omul ştie lucruri pentru care există numai un impuls de cunoaştere venit din interior. Nimeni nu înţelege, de exemplu, conţinutul Evangheliilor în mod real, dacă nu le poate compara în ce priveşte impresia lor cu o impresie ca cea care a fost descrisă chiar acum. Căci Evangheliile sunt scrise din inspiraţie; trebuie doar să mergem la textul lor original. Dar mult mai puternică este impresia pe care o primim, în modul arătat, prin comparaţia impresiilor obţinute de la fiecarei planetă în parte.

Acesta este unul din aspectele pe care aş dori să-l amintesc despre această impresie. A1 doilea este că această impresie nu o poate primi fără piedici cel care nu este apt cel puţin pentru o clipă - în epoca noastră abia am putea găsi persoane apte pentru perioade mai lungi decât clipe - să simtă, fără odihnă compasiune şi iubire, să înlăture complet egoismul din

sufletul său, căci cea mai mică nuanţă de egoism cu care s-ar uni această impresie acţionează imediat în mod negativ şi cel în cauză ar avea, în loc de ceea ce am arătat, o stare ca o înceţoşare şi o deprimare a conştienţei. Conştienţa se întunecă, în acest caz, imediat. Din această cauză, a avea o asemenea impresie este una din trăirile de mare beatitudine.

Dacă avem norocul să primim o asemenea impresie, atunci apare ceva cu totul deosebit. Atunci, orice ai face, Soarele nu mai poate fi Soare pentru conştienţă. Aşa cum îl aflăm pentru alte stări de conştienţă, Soarele nu mai poate fi perceput. El încetează de a mai fi ceva izolat. Abia când vom reuşi să ne orientăm în această direcţie vom avea următoarea impresie: În faţa mea se află ceva, o anumită stare, şi un Soare izolat nu mai are nici un sens. Căci întregul, care apare în faţa privirii oculte, îl putem avea numai dacă facem abstracţie de tot sistemul nostru planetar şi ne oprim doar asupra Soarelui actual, înlăturând impresia fizică asupra sa. Aceasta se poate realiza cel mai bine dacă încercăm să obţinem impresia ocultă despre Soare nu în timpul zilei, ci noaptea. Desigur, pentru impresia ocultă, faptul că noaptea Pământul fizic se află în faţa Soarelui nu este un motiv pentru a nu primi impresii de la Soare, căci pământul fizic este de nepătruns pentru privirea fizică, nu şi pentru ochiul ocult. În schimb, dacă încercăm să îndreptăm privirea ocultă asupra Soarelui la lumina strălucitoare a zilei atunci apar turburări atât de mari, încât nu se poate obţine o impresie ocultă despre Soare fără daune fizice. De aceea, în vechile Misterii, discipolii nu erau lăsaţi să realizeze în timpul zilei o impresie ocultă despre Soare, ci erau îndrumaţi să înveţe să cunoască în mod ocult Soarele, în caracteristicile sale specifice, în timpul când pentru ochiul fizic era invizibil, şi momentul cel mai potrivit era miezul nopţii. Ei erau îndrumaţi să-şi îndrepte privirea ocultă asupra Soarelui la miezul nopţii. De aceea, veţi găsi în unele descrieri ale vechilor Misterii, printre diferite lucruri care astăzi, cel mai adesea, nu sunt înţelese, de exemplu în Misteriile egiptene, această frază: Discipolul trebuie să vadă Soarele la miezul nopţii (Nota 4).

Diletantii au născocit felurite explicaţii pentru a interpreta această vedere a Soarelui la miezul nopţii, prin diferite simboluri care mai de care mai năstruşnice. De obicei, se ignoră total faptul că pentru a înţelege în modul cel mai corect lucrurile comunicate prin scrierile oculte trebuie să le interpretăm cât mai puţin în mod simbolic, ci să luăm pe cât posibil lucrurile *ad litteram*. Pentru interpretări simbolice se simte îndreptăţit mai ales omul modern, deoarece conştienţa actuală nu mai este predispusă să înţeleagă aceste fapte venite din vechime. Pentru cei care au o gândire mai corectă, ar trebui să fie clar că în scrierile antice era un obicei de a se spune lucrurilor pe nume, de a vorbi foarte exact. Aş dori aici, ca o paranteză, să atrag atenţia asupra a ceva ce ar fi putut fi inclus în conferinţa publică ţinută acum două zile (Nota 5), în legătură cu Kriemhilde. Se povesteşte că, după ce Siegfried a murit, ea a reţinut pentru sine comoara Nibelungilor, făcând prin aceasta o faptă bună, dar Hagen i-a luat-o şi a asvârlit-o în Rin, iar când mai târziu Kriemhilde i-a cerut-o, la regele Atilla, Hagen nu i-a dezvăluit locul unde se află. Ei bine, vedeţi dumneavoastră, acest pasaj este relatat amănunţit în *Cântecul Nibelungilor* pentru a arunca lumină asupra unor lucruri. Eu am găsit la comentatorii de simboluri din povestea Nibelungilor explicaţii cu adevărat pline de spirit, de foarte mult spirit. Mărturisesc că ce se spune în aceste explicaţii pare de multe ori impresionant de spiritual. De cele mai multe ori, comoara Nibelungilor este prezentată ca simbol pentru un aspect spiritual anume. In primul rând, ar fi foarte greu să vindecăm o boală doar cu simple simboluri, după cum simbolul nu poate fi ascuns cuiva, deci nici Kriemhildei, prin aruncarea lui în Rin. Eu, cel puţin, nu-mi pot imagina că un simbol de felul celui pe care îl prezintă unii comentatori este aruncat în Rin. Mai ales, greu îmi pot închipui că s-ar putea lua cuiva ceva ce nu poate fi explicat decât ca simbol. Cine cunoaşte aceste lucruri ştie, fireşte, că este vorba de ceva cu totul deosebit, de ceva ce am putea numi talisman, un talisman de natură fizică, făcut însă astfel încât întreaga sa substanţă să fie alcătuită din aur. Dar acest aur era extras din pământuri aluvionare, din ceea ce apa cară în nisipul de râu, şi toată forţa pe care o are acest aur aluvionar este antrenată - acum intervine simbolul - sub forma talismanului şi acţiunea lui asupra Kriemhildei provoacă în ea forţe prin care poate

vindeca bolile. Acest talisman l-a ascuns Hagen de Kriemhilda, iar mai târziu i-a tăinuit locul. Avem aici de-a face cu ceva de natură fizică, cu un obiect absolut real, întrucât numai prin modul special în care a fost confecţionat el dispunea de forţele oculte ce-i erau proprii.

Am citat acest pasaj doar ca exemplu, pentru a vă arăta cum trebuie înţelese aceste lucruri din vechile scrieri. Iată de ce trebuie luată în sens propriu expresia: Să vezi Soarele la miezul nopţii. Atunci se primeşte cel mai bine de la Soare impresia ocultă despre acesta, când nu eşti stânjenit de impresia fizică, când nu vezi nimic din lumina Soarelui, când îl contempli noaptea. Atunci primeşti impresia despre Soarele prezent şi ea este asemănătoare cu ceea ce se obţine prin impresia descrisă mai înainte. Se produce în felul acesta impresia unei stări încă şi mai timpurii a întregului sistem planetar, sistem căruia îi aparţine şi Pământul nostru, impresia unui stadiu când Soarele nu exista ca ceva separat, ci întregul sistem planetar era, într-un anumit fel, Soare, cuprinzând inclusiv şi substanţa Pământului nostru. Acest stadiu îndepărtat care era totodată şi stadiul Pământului este numit stadiul solar. Putem deci spune: Pământul nostru, înainte de a deveni ceea ce este astăzi, s-a aflat într-un stadiu lunar, iar mai înainte de acesta, într-un stadiu solar.

O impresie corespunzătoare pentru o stare încă şi mai veche a planetei noastre se poate căpăta, dacă se încearcă obţinerea unei impresii oculte despre acea categorie de corpuri cereşti despre care am vorbit către sfârşitul conferinţei de ieri, şi anume despre comete. A vorbi despre aceasta în amănunt ar însemna să monpolizăm tot timpul pe care îl avem la dispozitie; din punct de vedere al metodei lucrurile se prezintă însă asemănător cu ce am prezentat deja. Dacă facem din nou o comparaţie între ceea ce se obţine prin percepţia ocultă a vieţii cometelor şi o reprezentare - acum este vorba să ne facem o anumită reprezentare, căci reprezentarea din amintire nu se poate compara cu ceva actual -, atunci se obţine în mod nemijlocit impresia, mai departe nu se poate merge, că s-a primit o impresie a unei stări care se situează înainte de stadiul solar, stare pe care din motive întemeiate o numim stadiul saturnian. Vedeţi dar cum trăirile noastre interioare, pe care le putem avea în legătură cu sistemul planetar, sunt pentru ocultişti decisive pentru reprezentarea pe care ei şi-o fac despre acest sistem planetar.

Să părăsim acum, pentru putin timp, sistemul planetar. Tot ce am expus până aici am făcut-o cu scopul de a finaliza într-o descriere de ansamblu modul în care acţionează entităţile spirituale în corpurile cereşti. Va trebui însă, întrucât corpurile cereşti sunt alcătuite din regnurile naturale, să încercăm să ne formăm, tot din punctul de vedere al unui ocultist, o reprezentare asupra următoarei situaţii care apare în faţa privirii spirituale, când lăsăm să acţioneze asupra noastră fiecare regn natural, izolat.

Să pornim în cercetarea şi observarea regnurilor de la om. Când se ia în considerare fiinţa umană, se arată că aceasta se compune din corp fizic, corp eteric, corp astral şi din ceea ce numim entitatea Eului, Eul însuşi; toate aceste lucruri le cunoaşteti. Entitatea umană alcătuită din aceste patru mădulare unde se găseşte pentru observaţia spiritual-ştiinţifică? Fiinţa cvadruplă a omului o găsim în lumea fizică, căci tot ceea ce am spus că se află în componenţa sa acţionează asupra noastră în lumea fizică. Să trecem apoi la lumea animalelor. Când observăm un animal constatăm că şi la acesta găsim un corp fizic în sânul lumii fizice, în lumea sensibilă obişnuită, aşa cum se întâmplă şi în cazul omului. În această privinţă nu există nici o îndoială. Mai trebuie să admitem că şi animalul are un corp eteric şi un corp astral, aşa cum admitem că omul are un corp eteric, deoarece corpul fizic singur, în mijlocul lumii fizice, este un lucru imposibil. Aceasta se constată îndată ce omul a trecut prin poarta morţii. Atunci corpul fizic rămâne într-adevăr singur în lumea fizică, dar se descompune, căci este lăsat în seama propriilor sale forţe. Cât timp omul este în viaţă, trebuie să existe un luptător permanent împotriva forţelor de descompunere ale corpului fizic, şi acest luptător este corpul eteric, vizibil însă numai pentru conştienţa ocultă.

	Omul	Animalul	Planta	Mineralul
Lumea devachanică superioară	-	-	-	EUL
Lumea devachanică	-	-	EUL	corp astral
Lumea astrală	-	EUL	corp astral	corp eteric
Lumea fizică	EUL corp astral corp eteric corp fizic	corp astral corp eteric corp fizic	corp eteric corp fizic	corp fizic

Aceeaşi relaţie există şi la animal, astfel că şi acestuia trebuie să-i atribuim un corp eteric în lumea fizică. Apoi, întrucât suntem pe deplin convinşi că faptele şi lucrurile exercită asupra omului nu numai influenţe, dar că aceste influenţe se oglindesc în el, provoacă în el ceva ce putem numi o oglindire lăuntrică, pentru aceasta atribuim omului un corp astral, pe care îl percepe numai privirea spirituală. Exact aşa stau lucrurile şi în cazul animalelor. În timp ce planta, de exemplu, nu scoate un strigăt când se exercită asupra ei o impresie din afară, animalul se manifestă zgomotos, cu alte cuvinte, o impresie din afară apare şi ca trăire lăuntrică. Privirea ocultă ne dezvăluie că o trăire interioară este posibilă numai dacă există un corp astral. În schimb, la animal, dacă rămânem în cadrul fenomenelor lumii fizice, nu putem vorbi despre un Eu. Acest lucru are un sens cel mult pentru anumiţi filosofi moderni care se iau numai după analogii. Dacă mergi însă numai pe analogii, atunci poţi afirma tot felul de lucruri. Există astăzi chiar teosofi cărora le insuflă un anumit respect când un cercetător al naturii, care a devenit renumit, Raoul France (Nota 6), atribuie şi plantelor suflet şi nu face deosebire între ce înseamnă suflet la animal şi ce înseamnă la plantă. El constată, ceea ce este corect, că există anumite plante care atunci când o mică insectă vine în apropierea lor îşi strâng frunzele, o prind şi o devorează. Un asemenea observator exterior spune: Acolo unde exterior, în natură, apare ceva care aparent este asemănător cu atragerea hranei şi devorarea acesteia, acolo trebuie să existe un lucru asemănător cu ceea ce există la fiinţele care caută şi apoi consumă hrana printr-o pornire sufletească, interioară. Ei bine, eu cunosc ceva care, de asemenea, atrage mici vietăţi, dar căreia în orice caz, nu i se poate atribui un suflet, după modelul filosofilor moderni ai naturii. Este vorba de o cursă de şoareci în care se găseşte slănină. Aceasta atrage şi ea vietăţi mici, şi dacă am proceda ca filosofii naturii, ar trebui să atribuim un suflet, cum se atribuie plantei carnivore *Dionaea muscipula*, şi cursei, căci şi aceasta atrage şoareci când este bine garnisită cu slănină. Toţi aceşti cercetători care ţin seama numai de aspectele exterioare nu ar trebui să uite acea năzuinţă care există la multi oameni cu convingeri spirituale şi care le dă satisfacţie când vine vorba de spirit.

În această privinţă, chiar în cadrul literaturii germane, unii susţin că au fost scoase la iveală multe lucruri frumoase, dar un ocultist ar spune că s-au făcut multe prostii. Aşa cum nu se poate vorbi în cazul unei plante carnivore sau al oricărei alte plante despre un suflet animal asemănător celui al fiinţelor însufleţite, dacă privim lucrurile în mod imparţial, nu se poate spune nici despre un animal oarecare că ar avea un Eu. Animalul nu are un Eu aici, în lumea fizică. Doar cercetarea ocultă ne conduce la Eul animalului. Dar acest Eu nu se află în lumea în care se află Eul omului. Eul animalului este desprins de corpul său fizic, astfel că pentru a-l găsi trebuie să pătrundem într-o altă lume, pe care învăţăm să o cunoaştem dacă ne ridicăm cu privirea ocultă până la acest Eu animal. Şi dacă nu ne place să facem fel de fel de clasificări şi scheme şi să spunem că lumea constă din planul fizic, din planul astral, din planul mental ş.a.m.d., dacă, deci, nu ne place acest gen de expunere, deoarece sensul cuvintelor nu ne lămureşte prea mult, atunci trebuie să procedăm altfel. Chiar şi în unele lucrări teosofice (Nota 7) se vorbeşte foarte mult de „Logos" dar nu am găsit că s-ar suscita prin acest cuvânt reprezentări despre ceea ce este cu adevărat Logosul. De regulă, am constatat că autorii acestor cărţi ştiu despre Logos numai că se compune din cinci litere. Dar

îndată ce încercăm să ajungem cu adevărat la reprezentări concrete, pentru ca să reţinem ceva în mintea noastră, acestea se prefac în fum. Chiar dacă se spun fel de fel de lucruri despre Logos, că el ţese etc. etc., o conştienţă care se vrea concretă nu va şti cum să se descurce. Logosul este ceea ce este, dar cu siguranţă un păianjen nu este, şi ceea ce face nu poate fi în nici un caz o ţesătură. În concluzie, nu este bine să folosim abstracţiuni pentru a suscita reprezentări atunci când este vorba de lucuri care depăşesc lumea fizică a omului.

Este cu totul altceva când privirea ocultă caută la animal ceea ce la om se descoperă deja în lumea fizică, în toate faptele şi modurile de a proceda ale sale: Eul. Eul se găseşte şi la animal, dar nu aici, în lumea în care are corpul fizic, corpul eteric şi corpul astral, ci într-o lume suprasensibilă care apare numai dacă se îndepărtează vălul lumii obişnuite, care ascunde ceea ce se găseşte imediat după lumea sensibilă. Putem spune, aşadar: Eul animalului trebuie căutat într-o lume suprasensibilă. Şi despre acest Eu al animalului mai trebuie să adăugăm: El apare acolo, în faţa noastră, ca o realitate, dar în lumea fizică nu se manifestă ca o individualitate, şi acest lucru îl putem înţelege dacă ne îndreptăm atenţia asupra unor categorii de animale, asupra unei haite de lupi, a unei turme de oi ş.a.m.d. Şi aşa cum ambele noastre mâini cu cele zece degete, sau ambele noastre picioare au toate un singur suflet care, la rândul său, este purtătorul unui Eu, tot astfel un grup de animale alcătuite la fel au un astfel de Eu, pe care însă nu îl găsim în lumea fizică; aici el doar îşi trădează existenţa. Cel pasionat de abstracţiuni, materialistul de azi, spune: În animal este real doar ceea ce se vede cu ochii fizici, şi dacă ne formăm conceptul de „lup" sau conceptul de „miel" ele nu sunt decât simple concepte. Pentru ocultist ele nu sunt simple concepte care există în noi, ci sunt imagini oglindite ale unei realităţi, ceva ce nu există în planul fizic, ci se află într-o lume suprasensibilă. Totuşi, acest ceva îşi trădează existenţa, cu putină reflecţie, deja pe plan fizic. El revelează faptul că în afară de ceea ce putem percepe cu simţurile mai există ceva ce nu poate fi perceput în lumea fizică, dar care are importanţă pentru forţele lăuntrice ale animalului. Aş dori să atrag atenţia celor care consideră ideea de lup un simplu concept, care nu trebuie să corespundă nici unei realităţi, asupra următorului experiment. După cum ştim, lupul mănâncă miei. Hrăniţi lupul cu miei atâta timp cât este necesar ca întreaga materie fizică să se transforme, aşa cum au arătat ştiinţele naturale; astfel în timpul în care îşi înlocuieşte corporalitatea lupul a mâncat numai miei. Acum lupul are în el numai miei. Ceea ce este vizibil la lup, adică materia fizică, provine de la miei. Vedeţi apoi dacă lupul a devenit miel. Dacă nu a devenit miel, atunci nu aveţi nici un drept să spuneţi că ideea, conceptul de lup se epuizează numai în ceea ce poate fi perceput fizic, ci are în el şi ceva suprasensibil, care nu poate fi găsit mai înainte de a pătrunde în suprasensibil. Aşa cum cele zece degete ale mâinilor aparţin unui singur suflet, la fel şi toţi lupii aparţin unui Eu-grup, iar lumea în care se găseşte Eul-grup o numim concret lumea astrală.

În ceea ce priveşte plantele, o consideraţie asemănătoare ne conduce la concluzia că în planul lumii fizice la plantă găsim numai corpul fizic şi corpul eteric. Şi tocmai aceasta este cauza pentru care planta, având numai corp fizic şi corp eteric, nu ţipă când este rănită. Deci, putem spune: În lumea fizică există numai corpul fizic şi corpul eteric al plantei. Dacă cercetăm cu privirea ocultă, adică ne transpunem pur şi simplu în lumea în care se găseşte Eul-grup al animalelor, adică în lumea astrală, vom găsi acolo referitor la lumea vegetală ceva caracteristic. Vom afla că şi în lumea plantelor există durere. Când planta este smulsă din pământ cu rădăcina se manifestă o durere asemănătoare cu aceea când smulgem un fir de păr dintr-un organism animal şi această durere este resimţită de întregul organism. Dar în legătură cu procesul de creştere al plantei apare şi fenomenul vieţii conştiente. Încercaţi să vă reprezentaţi fenomenul de încolţire - de ieşire a plantelor, primăvara, din pământ. Acest fenomen corespunde unui anumit sentiment care apare la unele entităţi spirituale care aparţin de Pământ, care includ Pământul în atmosfera lor spirituală. Dacă vrem să descriem acest sentiment, aceasta se poate face printr-o comparaţie cu sentimentul pe care îl avem în conştienţa noastră seara, când trecem din starea de veghe în starea de somn. Aşa cum atunci conştienţa începe treptat să se atenueze, la fel simt aceste spirite ale Pământului când plantele

au început să germineze, primăvara. Ulterior, o dată cu veştejirea şi uscarea care se produce în lumea plantelor, alte entităţi spirituale, care sunt legate de atmosfera Pământului, au acelaşi sentiment pe care îl are omul când se trezeşte dimineaţa. Putem spune deci: Există fiinţe ataşate de organismul terestru care dezvoltă un sentiment asemănător celui pe care îl are corpul nostru astral în momentul când ne culcăm sau când ne trezim. Dar nu este permis să facem comparaţii abstracte. Aici, ar fi mult mai potrivită comparaţia dintre fenomenul de germinare al plantelor, primăvara, şi sentimentul pe care îl avem când ne trezim şi dintre fenomenul de uscare a plantelor, toamna, şi sentimentul pe care îl avem când adormim. Totuşi adevărată este situaţia inversă, căci entităţile despre care este vorba acum simt toamna un fel de trezire, şi simt ca un fel de adormire atunci când plantele sunt, primăvara, în germinare. Aceste entităţi nu sunt de fapt decât corpul astral al plantelor şi îl găsim acolo unde se află şi Eul-grup al animalelor. Corpul astral al plantelor există, aşadar, în aşa-zisul plan astral.

Dar în legătură cu plantele trebuie să vorbim şi despre un Eu, şi pentru aceasta vom recurge tot la investigaţia ocultă. Eul plantelor se arată tot ca un Eu-grup, ca ceva ce ţine de un întreg grup de plante cu aceeaşi formă, aşa cum am constatat şi la Eul-grup al animalelor. Dar va fi o acţiune zadarnică să căutăm Eul-grup al plantelor acolo unde am găsit corpul lor astral şi unde este şi Eul-grup al animalelor, adică în planul astral. Va trebui, dimpotrivă, să mergem într-o lume suprasensibilă şi mai înaltă; trebuie să urcăm dincolo de lumea astrală, într-o lume pe care o simţim că se află mult mai sus. Abia într-o astfel de lume putem să situăm Eul-grup al plantelor. Dacă cercetăm această lume în care este de găsit Eul-grup al plantelor, putem să-i dăm un nume. O numim, fără ca numele să aibă vreo importanţă, lumea devachanică.

În cazul mineralelor - şi acest lucru este uşor de recunoscut -, în lumea fizică se află numai corpul fizic. Tocmai prin aceasta ne apare mineralul ca reprezentând anorganicul, neviul. Corpul lor eteric îl găsim în lumea în care se află Eurile-grup ale animalelor şi corpurile astrale ale plantelor. Dar nu găsim acolo nimic ce ar arăta, într-un fel oarecare, că fiinţa mineralului are sentimente. Totuşi şi mineralul este viu. Constatăm chiar că această viaţă a mineralului durează nesfârşit de mult, are o creştere şi o evoluţie care se manifestă în feluritele minerale şi în feluritele forme minerale, pe scurt, găsim viaţa minerală, polimorfă a planetei, în planul astral. În faţa unui mineral, noi ştim să recunoaştem că el nu este mult diferit de propriile noastre oase, care au o structură minerală, dar care sunt totuşi legate de viaţa noastră. Deci, tot ce este mineral este şi legat de ceva viu, numai că acest viu îl găsim numai în planul astral. Dacă ne oprim, ca să spunem aşa, în mod ocult în lumea în care sunt Eurile-grup ale plantelor, vom remarca faptul că lumea minerală este legată şi de altceva, şi anume de sentimente, adică de ceva de natură astrală. Când pietrele sunt sfărâmate într-o carieră, pe planul astral nu se constată că ar fi vorba de ceva de natură sentimentală, dar în planul devachanic vedem imediat că atunci când piatra este lovită şi sfărâmată, când se desprind din ea bucăţi, apare ceva asemănător cu un sentiment de plăcere, un fel de desfătare. La om şi la animal, în asemenea cazuri, apar sentimente contrarii. Dacă un animal sau un om este tăiat sau lovit sau i se smulge păr de pe cap, se simte durere. La minerale, situaţia este contrară: când zdrobim un mineral, acesta simte satisfacţie. Dar dacă într-un pahar cu apă am dizolvat sare de bucătărie şi dacă urmărim cu privirea ocultă spre lumea devachanică, faptul că sarea începe să cristalizeze din nou provoacă durere, se simte durere în acel loc. Aşa se prezintă lucrurile peste tot în viaţa mineralelor, ori de câte ori un element lichid formează prin cristalizare ceva solid. Aşa a fost, de fapt, şi în cazul formării Pământului care, în trecut, se găsea într-o stare fluidă, era moale. Elementul solid, pământul, s-a format încetul cu încetul din ceea ce era lichid, iar acum noi păşim pe teren solid şi arăm pământul cu plugurile, producându-i prin aceasta nu durere, ci, dimpotrivă satisfacţie. În schimb, pentru entităţile legate de Pământ şi care constituie regnul astral al planetei, nu a fost un lucru plăcut faptul că au trebuit să se comprime pentru ca să fie posibilă viaţa omului pe planetă. De aceea, entităţile care constituie corpurile astrale din spatele pietrelor au trebuit să rabde dureri

peste dureri. În regnul mineral, entitatea suferă o dată cu înaintarea procesului de maturizare a Pământului. Este un simţământ cu totul aparte pe care îl ai când, prin cercetarea ocultă, recunoşti această realitate, şi ne amintim de celebrul citat al unui initiat: „Orice creatură geme şi suferă de durere aşteptând mântuirea, aşteptând venirea unui copil" (Nota 8). Despre aceste lucruri se citeşte în mai toate scrierile bazate pe doctrinele oculte. Aceste scrieri oferă mult şi minţii celei mai simple, dar şi mai mult celui care poate percepe totul sau cel puţin o mare parte din acestea. Oftatul şi gemetele regnului mineral, care trebuie să se producă deoarece procesul cultural al Pământului are nevoie de un teren solid, Pavel le numea cu un termen generic: suspinul întregii făpturi.

Aceste manifestări au loc în acele entităti care se aflã la baza regnului mineral, reprezentând corpul astral al acestuia, şi pe care le găsim în lumea devachanică. Eul propriu-zis, respectiv Eul-grup al regnului mineral, trebuie căutat într-o lume situată încă şi mai sus, şi pe care o vom numi lumea Devachanului superior. Aici găsim Eurile-grup ale mineralelor. Trebuie să vă dezobişnuiţi de reprezentarea de a identifica ceea ce numim corp astral cu lumea astrală. Corpul astral al mineralului trebuie căutat în planul devachanic, iar corpul eteric al acestuia, dimpotrivă, în lumea astrală; Eul-grup al animalelor trebuie căutat tot în planul astral, în schimb corpul astral al animalelor, ca şi al oamenilor, în lumea fizică. Corpul astral nu trebuie confundat cu lumea astrală. Aşa cum ni se înfăţişează lumea, putem spune: Ceea ce găsim la o fiinţă ca mădulare constitutive nu trebuie identificat cu lumile corespunzătoare, ci trebuie să ne obişnuim să presupunem existenţa unei diferenţieri între entităţi diferite. O cercetare ocultă riguroasă ne dezvăluie aceasta în mod foarte clar. Vom găsi astfel, în lumea Devachanului superior, doar Eurile-grup ale mineralelor. Am prezentat în felul acesta relaţiile entităţilor diferite ale regnurilor naturale cu lumile superioare şi acest fapt poate constitui o bază pentru căutarea relaţiilor diverselor regnuri naturale cu entităţile creatoare ale Ierarhiilor care acţionează pretutindeni în lume, aşa cum le cunoaştem după cele arătate mai înainte.

CONFERINŢA a IX-a

Helsingfors, 13 aprilie 1912

În ultima noastră expunere am arătat care este relaţia forţelor spirituale care acţionează în fiinţele care aparţin regnurilor naturale ale Pământului cu ceea ce se vede în exterior. Să ne amintim, pe scurt, cum am abordat aceste lucruri, deoarece este necesar ca asemenea aspecte, care formează partea esenţială a temei pe care ne-am propus să o dezvoltăm aici, să fie explicate mai pe larg, spre a ne conduce la ceea ce trebuie să culmineze propriu-zis în conferinţele noastre: o înţelegere de ansamblu a interacţiunii vii a fiinţelor diverselor Ierarhii şi ale descendenţilor acestora în corpurile cereşti şi în regnurile naturale. Am spus că omul, pe planul fizic, are active cele patru mădulare componente ale entităţii sale, corpul fizic, corpul eteric, corpul astral şi Eul. Am demonstrat apoi că, în ce priveşte regnul animal, acesta are active pe planul fizic numai trei mădulare, corpul fizic, corpul eteric şi corpul astral; în schimb Eul-grup se află în planul astral. Am văzut în continuare că, în ce priveşte plantele, acestea au active în planul fizic corpul fizic şi corpul eteric, în planul astral au corpul astral şi în planul devachanic Eul-grup. La regnul mineral, găsim în planul fizic numai corpul fizic, corpul eteric se află în planul astral, corpul astral în planul devachanic, iar în ceea ce numim planul devachanic superior se află Eul-grup al mineralelor.

Vreau să pătrundem acum mai mult în ce înseamnă toate acestea în realitate. Până acum am putut să spunem că privirea ocultă, care ne ridică până în prima lume suprasensibilă ce se află imediat deasupra lumii noastre, nu întâlneşte în cadrul lumii fizice la animal ceea ce găseşte la om, adică Eul; ceea ce numim Eu la om, la animal poate fi găsit numai în lumea astrală, în lumea suprasensibilă şi abia acolo îşi are punctul de plecare al activităţii sale. Constatăm că

ştiinţa ocultă nu poate atribui animalului, în lumea fizică, Eul. Ea nu-i contestă animalului Eul, dar spune că acesta se găseşte doar în lumea astrală.

Se poate uşor susţine obiecţiunea că şi la animale, în special la animalele superioare, la primate, s-ar putea vorbi de existenţa unui Eu în planul fizic, în timp ce corect ar fi să se spună doar că animalele, având în vedere multiplele lor funcţiuni şi abilităţi, dau dovadă de o extraordinară inteligenţă, o minunată putere de înţelegere, astfel că unele actiuni ale animalului pe planul fizic s-ar putea foarte bine compara cu ceea ce face şi omul pe planul fizic. Trebuie să spunem că cine se exprimă astfel nu a înţeles principiul de bază al acestor lucruri. Nimănui din cei care pătrund în aceste lucruri nu-i trece prin minte că, de exemplu, ceea ce noi numim forţe sufleteşti umane s-ar putea contesta animalelor în planul fizic. Nici nu poate fi vorba de aşa ceva. Aici îşi au originea cele mai felurite erori şi neînţelegeri. O asemenea neînţelegere o întâlnim la un anumit darwinism materialist al zilelor noastre când se spune: Voi antroposofii vedeţi lucrurile ca şi cum omul trebuie situat neapărat pe o treaptă superioară de spiritualitate faţă de animal, în timp ce se poate observa câtă inteligenţă dezvoltă un animal. Există atât de multă inteligenţă, chiar şi atât de multă morală instinctivă în lumea animalelor, încât se poate ca tot ce deţine omul în forţele sale sufleteşti să reprezinte un fel de treaptă superioară a ceea ce se găseşte deja în regnul animal. Punctul de vedere asupra a ce se întâmplă în această privinţă este cu totul deplasat. Unei abordări lipsite de idei preconcepute nu-i va trece prin minte să conteste chiar şi regnului animal înţelegere şi înţelepciune. Este suficient să ne clarificăm unele fapte, ca acela că omenirea a ajuns relativ târziu la descoperirea hârtiei în cursul evoluţiei sale culturale. În expunerile care prezintă istoricul descoperirii hârtiei, aceasta este prezentată ca o mare cucerire datorată inteligenţei umane, şi într-o anumită privinţă este într-adevăr un semn al progresului uman. Dar viespile au deţinut această artă cu milioane de ani înainte, căci ceea ce fac viespile în cuiburile lor este chiar hârtie. Deci, s-ar putea spune: Ceea ce produce raţiunea umană, găsim în regnul animal, chiar la specii situate jos de tot. Dar, repet, o gândire clară, lipsită de prejudecăţi, nu poate contesta în nici un caz regnului animal forţele sufleteşti umane, ca atare. Este foarte adevărat că noi, care ne situăm pe terenul ocultismului, suntem chiar convinşi că inteligenţa şi raţiunea acţionează mult mai precis, mult mai sigur la animal decât la om. Diferenţa este că la om toate aceste forţe sufleteşti se raportează la un Eu care se dezvoltă independent în lumea fizică şi parcurge chiar prin educaţie o evoluţie independentă. Când ne referim la un grup de indivizi aparţinând aceleiaşi specii animale, noi ştim că prin specia din care fac parte este condiţionat ciclul dezvoltării lor, aşadar, cu totul altfel decât la om, care se dezvoltă în mod individual.

Dacă ne îndreptăm atenţia asupra ansamblului regnului animal, găsim în cadrul lumii animale cele mai variate forme, foarte diferite unele de altele, cu totul altfel decât sunt diferenţele dintre rasele umane. Pe tot întinsul globului pământesc găsim, fireşte, şi o mare diversitate la rasele umane, dar comparaţi aceasta cu infinita varietate a animalelor, de la speciile cele mai rudimentare la speciile mai avansate, şi veţi remarca cât de mare este diferenţierea din regnul animal. Cu totul altfel decât la om. De unde provine aceasta? Ne apropiem de un răspuns dacă mai întâi ne întrebăm: Cine creează diversele specii din regnul animal, diversele feluri de animale pe care le găsim răspândite pe glob?

Aici privirea ocultă ne relevă că ceea ce produce diversitatea speciilor de animale nu depinde numai de influenţa mediului geografic, ci, dimpotrivă, varietatea animalelor şi a formelor îşi are originea în spaţiul ceresc sau mai exact spus în diverse puncte ale spaţiului ceresc, pentru că forţele care creează o anumită formă se află într-un alt punct al spaţiului ceresc decât forţele care creează altă formă. Forţele care creează diversele forme de animale afluează spre planeta noastră din alte planete ale sistemului solar. Întregul regn animal îl putem împărţi, de fapt, în şase sau şapte grupe principale care au Euri-grup superioare. Aceste Euri-grup superioare îşi au impulsurile lor de acţiune în cele şase-şapte planete principale care aparţin de sistemul nostru solar, astfel că din punct de vedere spiritual forţele care alcătuiesc grupele

principale ale animalelor acţionează dinspre planete. Cu aceasta am spus ce înseamnă de fapt să vorbeşti în mod real despre Euri-grup la animale. Înseamnă că în animal trăiesc forţe a căror entitate nu trebuie căutată în nici un caz pe Pământ, ci în afara Pământului, în spaţiul ceresc, şi anume în lumea planetelor. Este ca şi cum regenţii formelor principale ale grupelor de animale trăiesc pe planetele noastre şi ei au trebuit să se retragă pe aceste planete pentru a putea acţiona cu forţele lor de la distanţele potrivite, din direcţiile corespunzătoare, spre Pământ. Dacă planetele ar trimite numai astfel de forme spre Pământul nostru, nu am avea în fapt o varietate atât de mare în regnul animal cum există în prezent, ci ar exista şapte forme principale. Într-o perioadă de timp extrem de îndepărtată au existat într-adevăr numai şapte forme principale în regnul animal. Dar aceste forme erau foarte mobile, determinabile, aveau oarecum o structură plastică, maleabilă, puteau fi uşor transformate, se putea trece de la o formă la altă formă, diferită, şi, mai târziu, chiar aşa s-a întâmplat. Cele şapte forme principale primordiale au rămas departe, în acel trecut extrem de îndepărtat. Apoi s-au asociat alte forţe, care au acţionat asupra forţelor planetelor, sprijinindu-le sau inhibându-le.

Va trebui să vă vorbesc acum despre cum apar aceste alte forţe. Când ne îndreptăm privirea obişnuită în afară, spre întinderile cerului, impresia generală este că totul este uniform. Dar lucrurile nu stau aşa. Dacă ne îndreptăm privirea într-o direcţie oarecare, în spaţiu, în faţa cercetătorului ocult apare ceva cu totul diferit decât atunci când priveşte într-o altă direcţie a spaţiului. Spaţiul nu este nicidecum omogen, nu este acelaşi în toate părţile, ci din diverse direcţii ale Cosmosului acţionează forţe diferite, în funcţie de locul de unde vin.

Întregul spaţiu cosmic este plin de entităţi spirituale apartinând diferitelor Ierarhii, care acţionează în mod diferit asupra Pământului, din diverse direcţii. În acele timpuri străvechi, când oamenii aveau o anumită clarvedere primordială, primitivă, acest lucru era foarte clar oamenilor. Ei spuneau: Când îmi îndrept privirea într-o anumită perioadă a zilei spre o direcţie pe cer, mă întâmpină unele forţe, dacă mă uit într-o altă direcţie mă întâmpină alte forţe. Oamenii percepeau, de asemenea, că din anumite puncte veneau din spaţiul cosmic forţe precis determinate, deosebit de importante pentru Pământ. Aceste forţe erau grupate în mod ordonat în cercul de stele din spaţiul ceresc, cerc pe care omul acelor timpuri îndepărtate l-a numit „Zodiac" sau „cercul animalelor"*. În toate timpurile s-a vorbit de Zodiac şi aceasta nu în mod zadarnic, căci oamenii îi cunoşteau însemnătatea. În spaţiul ceresc lucrurile se petrec astfel, încât forţele care acţionau dinspre planeta Marte asupra Pământului şi au realizat în animalitatea încă plastică una din cele şapte forme principale acţionează diferit, după cum Marte se află într-o parte a Zodiacului sau în alta. Apoi Zodiacul a fost împărţit în 12 semne, care apar în mod natural ca nişte constelaţii, şi după cum forţele lui Marte, care sunt hotărâtoare pentru o formă de animal, se află în constelaţia Berbecului sau a Taurului, sau într-o altă constelaţie, acţiunea lor este diferită. În felul acesta s-au individualizat cele şapte forme principale. Din acestea rezultă apoi o mulţime de posibilităţi pentru nenumăratele forme de azi. Şi dacă ne gândim că, de exemplu, Marte poate acţiona în mod hotărâtor când se află în constelaţia Leului, astfel încât înlocuieşte influenţa acestei constelaţii cu privire la Pământ, sau când se află într-o altă parte, la fel de influent când Pământul este între Soare şi Marte, atunci apare un număr şi mai mare de posibilităţi. Toate acestea sunt forţe care au acţionat împreună pentru a diferenţia cele şapte grupe principale ale regnului animal. Aşa s-a creat multitudinea de forme animale pe Pământ, prin aceea că planetele sunt reşedinţa sufletelor-grup şi Eurilor-grup ale animalelor, de unde ele îşi revarsă forţele asupra Pământului, îndeplinindu-şi misiunea. Numai prin faptul că fiecare Eu-grup al unei forme de animal, care trebuie să acţioneze în jos dinspre Marte, a ales acest loc de pe cer îşi poate exercita acţiunea sa corespunzătoare pe Pământ. Aici se află forţele care au creat multitudinea formelor animale, şi când spunem că Eul-grup al animalelor trebuie căutat în planul astral expresia este absolut corectă şi reflectă realitatea. Când privirea ocultă vrea să caute Eul-grup al oricărei forme de animal, nu o va căuta pe Pământ, ci pe una din planetele sistemului nostru solar. Ceea ce privirea ocultă găseşte aici pe Pământ la om, pentru animal ea trebuie să se îndrepte în afară, în spatiul ceresc, spre planete. Şi la fel cum un om care are

de făcut o lucrare ce comportă diferite puncte de lucru trebuie să se ducă la fiecare din aceste puncte, tot aşa Eul-grup care îşi are reşedinţa pe o planetă străbate spaţiul cosmic de-a lungul Zodiacului, pentru ca astfel, de acolo, să-şi diversifice forţele.

* Zodiac, din limba greacă: *zoon* = animal, *kyklos* = cerc, a dat cuvântul *zodiakos*, deci „cercul animalelor", şi se referă la cele 12 semne zodiacale şi constelaţii cu denumiri de animale (n.t.).

Dacă facem o legătură între tot ce am stabilit până acum cu faptul că astăzi se caută cu atâta asiduitate impulsul care a dus la crearea multiplelor forme animale în tot felul de ipoteze materialiste, cum ar fi, de exemplu, „lupta pentru existenţă", „selecţia naturală" sau ceva asemănător, atunci ne apar cu adevărat grandioase faptele pe care le-a stabilit pe baza acestor străduinţe de pildă Darwin (Nota 9), în măsura în care el s-a rezumat numai la fapte. Căci, în această privinţă, darwinismul a descris în mod involuntar cum se produce mobilitatea formelor animale, cum se creează ele, de fapt, din forma fundamentală. Dar, prin predispoziţiile timpului nostru, s-a făcut abstracţie de faptul că forţele care creează aceste forme acţionează dinspre spaţiul ceresc, că, prin urmare, creatorii formelor animale trebuie căutati în lumea planetelor din sistemul nostru planetar, nu pe Pământ.

Dacă însă ne punem întrebarea: Cum stau lucrurile în ceea ce-l priveşte pe om? răspunsul îl primim abia dacă în prealabil răspundem la o altă întrebare: Ce fel de spirite sunt cele pe care astăzi le-am considerat suflete-grup ale animalelor şi care îşi au reşedinţa în diferite planete. Răspunsul ne arată că Eurile-grup ale animalelor sunt entităţi descendente ale acelei categorii de entităţi spirituale care au fost numite de mine în cursul acestor conferinţe Spirite ale mişcării. Deci, trebuie să considerăm Eurile-grup ale animalelor descendenţi ai Spiritelor mişcării. Spiritele mişcării au dat din propria lor substanţă omului, în timpul vechiului stadiu lunar, corpul astral. Putem, aşadar, pentru a completa lucrurile să spunem: Pământul a avut un stadiu anterior de evoluţie, care este stadiul lunar; în timpul acelui stadiu, oamenii au primit de la Spiritele mişcării corpul astral. Cu alte cuvinte, aceasta înseamnă: Când Pământul era Lună - vechea Lună, nu satelitul de acum, care nu este decât o bucată desprinsă din Pământ, în timp ce vechea Lună a fost o încarnare precedentă a actualului Pământ - când, deci, Pământul exista în acea veche stare lunară, Spiritele mişcării planau în jurul vechii Luni şi instilau în ceea ce omul aducea cu sine dintr-o stare planetară şi mai veche propria lor substanţă. Astfel, ceea ce omul a primit drept corp astral, ceea ce pentru el, atunci, era ceva nou, deoarece avea numai corp fizic şi corp eteric, provine de la Spiritele mişcării. Apoi, vechea Lună a dispărut şi s-a format Pământul actual. Totodată, Spiritele mişcării îşi continuă propria lor evoluţie şi dezvoltă o nouă categorie de entităţi, ca descendenţi. Aceşti descendenţi ai Spiritelor mişcării sunt entităţile pe care le desemnăm ca Euri-grup ale animalelor şi care îşi trăiesc propria lor evoluţie nu pe Pământ, ci pe alte planete, pentru ca, de acolo, să acţioneze în aşa fel asupra Pământului, încât să dea naştere diferitelor forme de animale, aşa cum am arătat. Acesta este caracterul specific al acelor entităţi pe care le putem considera ca fiind descendenţi ai entităţilor din Ierarhia a doua.

Acum, să ne punem şi o altă întrebare: Dacă asupra animalelor acţionează dinspre planete descendenţii Spiritelor mişcării, acţionează oare entităţi spirituale asemănătoare şi asupra oamenilor, asupra regnului uman răspândit pe glob? Nu putem spune aceasta despre acele entităţi spirituale pe care le-am desemnat ca membre normale ale diferitelor Ierarhii. Dar am vorbit despre Spiritele luciferice şi am descris felul cum se comportă ele, spre deosebire de spiritele normale. La fiecare categorie din cele trei Ierarhii există acum, în actualul ciclu de evoluţie, şi Spiritele luciferice. Dar în timp ce sufletele-grup animale sunt descendenţi normali, descendenţi curaţi ai Spiritelor mişcării, Spiritele luciferice sunt spirite care s-au revoltat împotriva mersului normal al Spiritelor mişcării, care se opun Spiritelor mişcării normale. Spiritele mişcării luciferice sunt de asemenea grupate pe diferite planete în relaţia lor cu Pământul, ca şi descendenţii normali ai Spiritelor mişcării; ele şi-au împărţit oarecum rolul, în aşa fel, încât să acţioneze de pe diferite planete, unde îşi au reşedinţa. Aşa cum sufletele-grup ale animalelor locuiesc pe diferite planete, şi Spiritele luciferice ale mişcării

locuiesc pe diferite planete. Ele au preluat misiunea care corespunde Spiritelor mişcării, să acţioneze dinspre planete în aşa fel încât pe Pământ să se nască grupuri de fiinţe corespunzătoare. Şi aşa cum s-au format şapte grupe principale de animale, care s-au specializat prin relaţiile descrise, la,fel au acţionat Spiritele luciferice ale mişcării dinspre planete asupra Pământului, producând diversificarea regnului uman, care, de fapt, a fost gândită iniţial după un plan unic. În timp ce omul a fost gândit în întregul plan cosmic în aşa fel încât numai o singură formă să-şi aibă locul pe Pământ, Spiritele luciferice ale mişcării au acţionat dinspre diverse planete şi au conferit formei umane diferenţieri, astfel că au luat naştere forme specifice pentru principalele rase umane. O expunere mai amănunţită am făcut-o în conferinţa ţinută la Christiania (Nota 10) despre modul special în care acţionează Spiritele mişcării luciferice în formarea raselor.

Trebuie să facem, aşadar, o deosebire între descendenţii Spiritelor mişcării şi Spiritele mişcării luciferice. Dar mai este şi altceva. Va trebui să ne punem întrebarea: Unde se află acum Spiritele mişcării normale care în timpul stadiului vechi lunar au conferit omului corpul astral? Adică spiritele care şi-au atins scopul evoluţiei lor în acel timp de tranziţie care s-a scurs de la formarea Lunii la formarea Pământului, acele Spirite ale mişcării complet maturizate unde se găsesc ele? Aceste spirite au şi ele o caracteristică: îşi au reşedinţa proprie sau, mai bine spus, câmpul lor de acţiune pe planetele sistemului nostru solar şi nu actionează direct ca Spirite ale mişcării de pe Soare, unde este, ca să spunem aşa, principalul lor loc de adunare, ci îşi trimit mai întâi radiaţiile spre planete şi de acolo actiunea lor se îndreaptă înapoi spre Pământ. În măsura în care avem de-a face cu adevăratele Spirite ale mişcării, acţiunea lor directă vine dinspre planetele sistemului nostru solar. Dar modul cum acţionează aceste entităţi spirituale aparţine desigur lumii suprasensibile, invizibilă ca atare. Numai efectul acţiunilor lor se exteriorizează, se realizează pe Pământ. Ce fac pentru om Spiritele mişcării, ele care anterior, pe vechea Lună, i-au dat, din propria substanţă, corpul astral? Acest corp astral era atunci conţinut ca un germene în fiinţa Pământului şi după ce vechea Lună a dispărut a trecut o perioadă intermediară şi s-a format Pământul de azi, acest corp astral s-a dezvoltat iar din germenul initial. Spiritele mişcării însă au evoluat spre o activitate superioară. Despre descendenţii lor ştim că au devenit sufletele-grup ale animalelor, despre spiritele care s-au răsculat împotriva lor, Spiritele luciferice, ştim că au contribuit la diferenţierea raselor umane. Dar Spiritele mişcării normal evoluate, adevărate, unde se află acum? Printr-un exemplu vom arăta în mod plastic cum stau lucrurile.

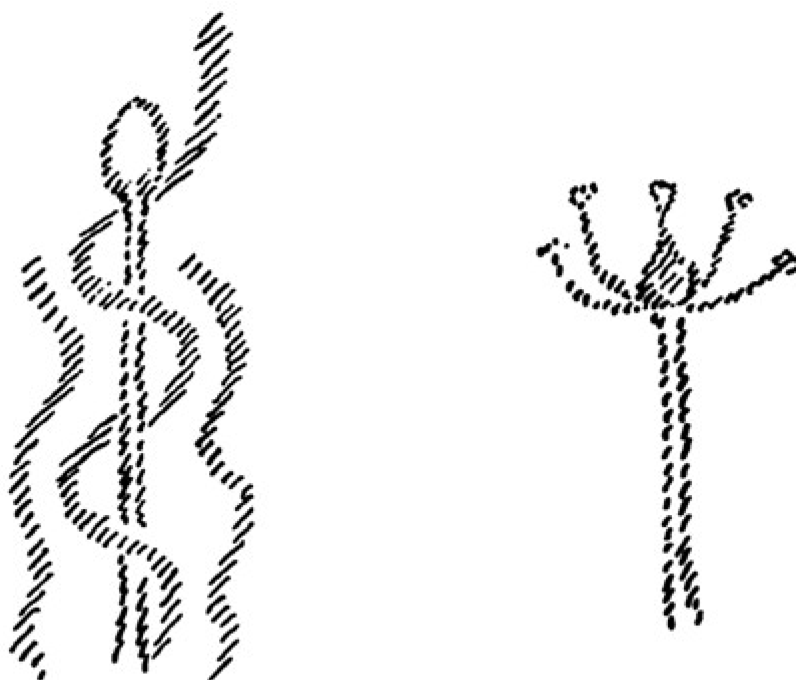
Ştim că fiecare om este îndrumat de ceea ce noi numim Îngerul său. Ştim, de asemenea, că popoarele sunt conduse pe plan spiritual în primul rând de Spiritele popoarelor sau Arhangheli - popoarele sunt altceva decât rasele. Mai ştim că epocile de cultură care se succedă unele după altele sunt conduse de Spirite ale timpului sau Archai. Deasupra Archailor se află acea categorie a Ierarhiilor pe care o numim Spirite ale formei, iar deasupra lor se află Spiritele mişcării. Vreau să înţelegem stadiul în care se aflau aceste spirite pe Pământ, după ce au dat omului corpul său astral şi şi-au realizat propria lor evoluţie. Există de acum în evoluţia umană ceva ce depăşeşte competenţa Spiritelor timpului (a Archailor), ceva mult mai măreţ, mai important pentru întreaga umanitate decât sfera de actiune a Spiritelor timpului. Spiritele timpului acţionează pe Pământ într-un timp determinat. Dar există evoluţii spirituale în cadrul evoluţiei globale a omenirii care cuprind sfere mai largi decât cele care se află sub conducerea Spiritelor timpului. Asemenea epoci din evoluţia omenirii care depăşesc sfera Spiritelor timpului au drept îndrumători Spiritele mişcării normal evoluate. Acestea se manifestă prin intervenţia lor în procesul de devenire al omenirii în aşa fel încât să dea marile impulsuri culturale. Dacă cercetăm istoria omenirii, istoria culturii şi a civilizaţiei în ansamblu, vedem, aşa cum am mai spus, că fiecare om în parte este îndrumat de Îngeri, popoarele de Arhangheli, anumite epoci apar ca epoci de cultură şi sunt dirijate de Spiritele timpului, iar unele, aşa cum vom vedea, de Spiritele formei. Dar mai avem apoi întreaga desfăşurare culturală a evoluţiei omenirii, astfel încât pe lungi perioade de timp, mult mai mari decât cele aflate sub conducerea Spiritelor timpului, sunt inspirate de

Spirite ale mişcării care acţionează o dată de pe o planetă, altă dată pe de altă planetă, trimiţându-şi radiaţia spre Pământ. Acesta este modul de acţiune al Spiritelor mişcării normal evoluate. Ele se succed în procesul devenirii omenirii, făcându-şi simţită prezenţa în marile impulsuri culturale ale evoluţiei pământeşti, depăşind cu mult sferele Spiritelor timpului. Aşa a apărut, de exemplu, acel mare impuls civilizator al budismului. El a fost iniţiat de Spiritele mişcării care acţionau dinspre planeta pe care astronomia actuală o numeşte Venus, iar vechea astronomie o numea Mercur - aceste două denumiri au fost schimbate între ele. Acest impuls cultural a venit iniţial de la acel Spirit al mişcării care s-a exprimat în budism. Alte mari impulsuri civilizatoare care au depăşit sfera Spiritelor timpului au venit de la Spiritele mişcării care acţionau de pe alte planete. Recapitulând, trebuie să reţinem că în timp ce din descendenţii Spiritelor mişcării provin sufletele-grup ale animalelor Spiritele mişcării luciferice au contribuit la diferenţierea raselor umane, iar Spiritele mişcării normal evoluate dau marile impulsuri culturale. Mai apar şi alte impulsuri, dar este important să luăm în considerare, din acest punct de vedere, impulsurile culturale.

Acestea toate sunt adevăruri care privesc întregul nostru sistem planetar şi le găsim menţionate aici printre marile adevăruri cuprinse în *Doctrina secretă* a doamnei H.P. Blavatsky (Nota 11). Există o frază în care se spune: Buddha-Mercur. Buddha este egal cu Mercur (Nota l2), cu alte cuvirrte, individualitatea care a dat impuls budismului este acel Spirit al mişcării care acţionează dinspre această planetă. El este inspiratorul, de la acest spirit vine influenţa care se exprimă prin acest curent cultural. Lucrurile stau într-adevăr aşa; remarcabila lucrare a doamnei Blavatsky care cuprinde doctrina secretă ascunde mari adevăruri care trebuie doar să fie recunoscute în mod corect. Această lucrare nu trebuie să fie acceptată ca o carte de dogme, ci este necesar să urmărim fiecare lucru în parte. Numai aşa vom recunoaşte marea ei importanţă. Despre tot ce propovăduieşte un adevărat ocultist despre marile adevăruri se găsesc referiri importante chiar în doctrina secretă a doamnei Blavatsky. Şi când sub influenţa inspiratorului său (Nota 13) doamna Blavatsky a scris în *Doctrina secretă* că Buddha este egal cu Mercur la aceasta se asociază marele adevăr că inspiratorul doamnei H.P. Blavatsky ştia că acea individualitate care în al douăzeci şi nouălea an al vieţii a devenit Buddha a putut în acel moment, care ne este indicat în mod simbolic prin şederea sub pomul Bodhi, să fie inspirat de Spiritul mişcării care trona pe planeta Mercur. Prin aceasta, acea individualitate a devenit din bodhisattva un Buddha, adică unul din spiritele care nu mai este inspirat din sfera Pământului, ci primeşte inspiraţie din spaţiul cosmic, din Univers. O dată cu aceasta, el dispare din sfera terestră şi trece în Nirvana, adică într-o regiune unde sfera terestră nu mai joacă nici un rol. Prin conştienţa ei obişnuită, doamna H.P. Blavatsky nu ştia nimic despre multe din aceste lucruri, dar inspiratorul ei le cunoştea. Este necesar ca aceste adevăruri subtile să fie scoase din adâncurile ocultismului şi nu este permis ca lucrurile să fie prezentate haotic. Eu nu susţin că în clipa când un bodhisattva se ridică la rangul de Buddha acţionează numai Spiritul mişcării, inspirându-l, ci cred că au acţionat atunci şi alte entităţi ale Ierarhiilor superioare. Esenţial este că din acel moment celelalte spirite ale Ierarhiei inferioare s-au îndepărtat şi că el a putut să ajungă la acele entităţi pe care le numim Spirite ale mişcării normal evoluate.

Să trecem acum, înainte de a lua în considerare, dintr-un alt punct de vedere, procesul cultural al omenirii, la regnul vegetal. Aici corpul astral se află în planul astral, unde găsim şi Eul-grup al animalelor. Aceasta ne trimite din nou la faptul real care apare în faţa privirii oculte, şi anume că în cazul plantelor acţionează forţe care provin şi din stele, din sistemul planetar, nu numai în Eurile-grup, ci şi în corpul lor astral. În timp ce la animal Spiritele mişcării acţionează abia în forţele de grup, la plante ele acţionează deja asupra corpului astral vegetal, care aparţine sferei Spiritelor mişcării. Acestea sunt tot descendenţi ai Spiritelor mişcării, numai că se deosebesc de alţi descendenţi prin aceea că s-au format într-o altă perioadă, dar acţionează asupra corpului astral al plantelor, nu numai asupra Eului acestora. Putem spune din nou că asupra corpului astral al plantelor acţionează dinspre planetele sistemului nostru solar forţele Spiritelor mişcării sau ale descendenţilor. Corpul astral este cel

care dă fiecărei fiinţe impulsul pentru mişcare. În planul fizic găsim la plante corpul fizic şi corpul eteric. Dacă asupra plantei ar acţiona vreuna din forţele aparţinând sferei Spiritelor mişcării, atunci aceste forţe (întrucât corpul astral nu se află în plantă, ci o înconjoară din toate părtile, o scaldă pur şi simplu) ar putea face ca planta să se mişte, dar nu aşa cum fac oamenii şi animalele, ci ar extrage-o, aşa cum a luat naştere, din Pământ. Dacă veţi observa cu atenţie cum la o plantă forţele se dezvoltă în spirale de la o inserţie de frunză la alta, veţi avea în faţa ochilor activitatea acestor forţe care acţionează dinspre planete. În funcţie de felul în care forţele descendenţilor Spiritelor mişcării acţionează dinspre o planetă sau alta, această linie specifică a inserţiilor foliare este diferită.

Există o metodă pentru a studia traiectoria reală a fiecărei planete în imaginea sa; şi dacă aceste fapte vor fi recunoscute de ştiinţa exterioară, unele lucruri vor trebui să fie corectate în sistemele astronomice de până acum. Anumite plante îşi datorează existenţa forţelor provenite de la Spiritele mişcării de pe planeta Marte, altele de la cele care provin de pe Venus şi altele din cele care vin de pe Mercur. Ele acţionează acolo şi, după cum această acţiune vine de pe o planetă sau de pe alta, comunică plantei mişcarea ce se exprimă în inserţia în spirală a frunzelor, mişcare ce se regăseşte şi în mişcarea planetei respective pe bolta cerului. Dacă observăm planta care se numeşte volbură, cu tulpina răsucită, vom vedea că mişcările în spirală ale tulpinei sunt o imitaţie a mişcărilor planetei, conduse de Spiritele mişcării. La plantele cu tulpina dreaptă în inserţia frunzei avem imaginea acelor forţe conduse de Spiritele mişcării din planetele care aparţin sistemului nostru solar. Aceste forţe acţionează în plante împreună cu Eurile-grup propriu-zise, iar acestea acţionează toate în aşa fel încât putem afla direcţia lor dacă legăm Soarele cu punctul central al Pământului, cu alte cuvinte, împreună cu forţele care provin de la Spiritele mişcării lucrează alte forţe, care merg în direcţia tulpinii plantei şi care sunt orientate întotdeauna spre punctul central al Pământului. Trebuie să compunem, aşadar, întreaga plantă din ceea ce se dezvoltă către Soare sau către punctul central al Pământului şi din ceea ce descrie înfăşurări şi imită mişcările planetelor, ce se manifestă în spiralele pe care se înscriu inserţiile frunzelor. Acestui fapt îi cores-punde situaţia reală că trebuie să căutăm influenţe directe ale Euri-lor-grup ale plantelor în direcţia de la Pământ la Soare. Aceasta înseamnă că dacă îndreptăm privirea ocultă nu către planete, ci către Soare, ea descoperă Eurile-grup ale plantelor. Aceste Euri-grup ale plantelor sunt de fapt descendenţii Spiritelor înţelepciunii, aşa cum Eurile-grup ale

animalelor sunt descendenţii Spiritelor mişcării. Aşadar, în Eurile-grup ale plantelor trebuie să vedem descendenţii Spiritelor înţelepciunii.

Am arătat, în cursul acestor conferinţe, că în Spiritele naturii trebuie să vedem descendenţii entităţilor din a treia Ierarhie, că în Eurile-grup trebuie să vedem descendenţii entităţilor din Ierarhia a doua. Pe lângă aceasta, vom mai adăuga Spiritele perioadelor de revoluţie care reglează mersul timpului. Am ajuns acum, în relatările noastre, la momentul în care putem să dăm unele indicaţii asupra activităţii unei anumite categorii de Spirite ale perioadelor de revoluţie. Putem spune că anumite Spirite ale perioadelor de revoluţie conlucrează, fac, pentru plante, legătura dintre acţiunile forţelor de mişcare care vin de la planete şi care determină creşterea spiralată şi forţele care provin din Soare. Acestea sunt legate, într-un anumit timp, prin intermediul Spiritelor perioadelor de revoluţie, şi anume în acea perioadă a anului când plantele se pregătesc pentru fecundare. Atunci se uneşte principiul de mişcare în spirală cu principiul creşterii tulpinale. Există, deci, un principiu care acţionează în formă de spirală în stamine şi un principiu care este continuarea directă a tulpinii, în pistilurile din mijlocul plantei. Când ciclul de creştere al plantei s-a terminat, cu alte cuvinte, când Spiritele perioadelor de revoluţie îmbină activitatea Spiritelor planetare cu activitatea Spiritului solar, se reglează în planta ajunsă la maturitate acele organe care până atunci au urmat în spirală planeta, într-un cerc, ca şi staminele dispuse de jur-împrejur, iar tulpina se maturizează şi se încheie în pistilurile plantei. Ambele sunt legate între ele. Dezvoltarea plantei încetează prin faptul că activităţilor Spiritelor mişcării şi ale Spiritelor înţelepciunii, împreună cu cea a descendenţilor lor, li se adaugă activitatea Spiritelor perioadelor de revoluţie, care leagă cele două activităţi spirituale într-un fel de legătură nupţială.

Prin regnul vegetal am avut, deci, ocazia să facem cunoştinţă cu descendenţii Spiritelor înţelepciunii. Trebuie să admitem că aceştia - puteţi găsi în această privinţă expuneri în lucrările mele ***Geheimwissenschaft*** sau ***Akasha-Chronik**** - s-au format din Spiritele înţelepciunii în perioada când înseşi Spiritele înţelepciunii au dat omului, din propria lor substanţă, corpul eteric. Lucrurile s-au petrecut în acea străveche perioadă când Pământul se afla în stadiul vechiului Soare, căci atunci a fost preluat corpul eteric al omului din Spiritele înţelepciunii. Dar de atunci vechiul Soare a evoluat, trecând prin stadiul lunar (vechea Lună), apoi a trecut în stadiul actual, stadiul terestru, Pământul actual. Deja în timpul stadiului lunar Spiritele înţelepciunii, care în vechiul Soare avuseseră posibilitatea să dea omului din substanţa lor corpul eteric, evoluaseră atât de mult, încât nu mai aveau nevoie să mai ofere din substanţa lor ceva omului. În stadiul terestru aceste spirite sunt angrenate în activităţi superioare. Caracteristic pentru descendenţii Spiritelor înţelepciunii, pe care le-am găsit ca Euri-grup în regnul vegetal, este că impulsul lor nu pare să vină numai dinspre planete, ci şi dinspre Soare; este chiar propriu Spiritelor înţelepciunii să se prezinte ca venind de la Soare spre Pământ. Cum arată deci impulsurile care provin de la Spiritele înţelepciunii care şi-au îndeplinit evoluţia normală?

* Ambele lucrări sunt traduse şi în limba română sub titlul ***Ştiinţa ocultă*** (1993) sau ***Ştiinţa spirituală*** (1994) şi ***Din Cronica Akasha*** (1997).

Am văzut că la unele spirite, cum este cel care l-a inspirat pe Buddha, a acţionat mai întâi un Spirit al mişcării cu evoluţia normală, dinspre o planetă. Să cercetăm acum Spiritele înţelepciunii normal evoluate. Le vom căuta, în spiritul celor discutate până acum, în Soare. Aceasta se va face în acelaşi sens în care am căutat activitatea Spiritelor mişcării venind dinspre planetele sistemului, chiar dacă îşi aveau propria reşedinţă pe Soare. Pornind de la Soare, trebuie să căutăm impulsul Spiritelor înţelepciunii cu evoluţie normală. Dar aici ni se înfăţişează ceva special. La plante, întrucât avem de-a face cu descendenţii Spiritelor înţelepciunii, dacă procedăm corect din punct de vedere ocult, putem să constatăm diferenţieri, dar dacă vom contempla plantele în relaţia lor cu Spiritele înţelepciunii de pe Soare, atunci mişcările lor ne apar ca o legătură directă dintre Soare şi punctul central al Pământului. Putem face o deosebire între ceea ce provine de la spiritele care îşi au reşedinţa

pe planete, dar se contopeşte, într-o verticală, cu ceea ce simţim venind de la Spiritele înţelepciunii. În mod asemănător, şi despre aceasta cine cunoaşte faptele oculte din acest domeniu le va putea confirma printr-o relatare asemănătoare, în domeniul pe care îl tratăm aici, când ne îndreptăm privirea spre Soare - deoarece acolo trebuie să căutăm Spiritele înţelepciunii normale - nu mai putem constata diferenţieri. Simţim că aici există o unitate. Ceea ce ne vine de la Spiritele normale se contopeşte într-o unitate. Şi dacă ne vom întreba unde apare, în activitatea terestră, această unitate a Spiritelor înţelepciunii care îşi au reşedinţa în mod nemijlocit pe Soare, vom pătrunde într-o sferă care ne duce mult mai departe.

Sfera unui spirit cum a fost cel care a inspirat pe Buddha şi care face parte din Spiritele mişcării, cu reşedinţa pe planeta Mercur, este încă mică în comparaţie cu sfera mult mai cuprinzătoare care, în procesul devenirii umane, este dirijată de entitatea spirituală a înţelepciunii pe care o resimţim ca pe o unitate şi care trebuie căutată pe Soare. Dacă ne întoarcem în trecut, în cultura Indiei vechi, vom găsi că cei şapte sfinţi Rishi vorbeau din fundamentele lor oculte despre ceea ce aveau de dat fiecare omenirii. Ei erau conştienţi că păstrează ceea ce fusese dirijat de Spiritele mişcării în şapte lungi perioade de cultură. Şi ca şi cum şapte perioade succesive din evoluţia Pământului trebuiau să acţioneze concomitent prin aceea că au reunit într-un colegiu mari individualităţi, s-a întâmplat ca aceste şapte activităţi succesive ale Spiritelor planetare să iasă la lumină în ceea ce cei şapte sfinţi Rishi au avut de spus omenirii, fiecare din sine însuşi. Prin aceasta ei nu susţineau că ceea ce aveau de dat ar fi fost o revărsare directă, nemijlocită a unui Spirit al mişcării, ci spuneau că era ca un fel de amintire în sufletul fiecăruia dintre ei a ceea ce dăduseră anterior Spiritele mişcării. Căci marile comori de înţelepciune pe care sfinţii Rishi le-au dat omenirii erau excepţionalele amintiri despre vechile culturi atlanteene, într-o formă nouă. Dar aceşti şapte sfinţi Rishi spuneau: Peste ceea ce avem de oferit drept culturi ale unor epoci succesive se află ceva care trăieşte deasupra sferei noastre. Sfinţii Rishi au numit Vichvakarman acel ceva ce se afla deasupra sferei lor. Ei dădeau deci indicaţii despre ceva ce se afla deasupra sferei lor, care cuprinde o sferă terestră mai mare decât cea a Spiritelor mişcării luate separat. Ca sfere ale Spiritelor timpului sfinţii Rishi indicau epocile de cultură care se situau deasupra sferelor fiecărui Spirit al mişcării.

A urmat apoi cultura lui Zarathustra. Şi el a pomenit despre acela pe care sfinţii Rishi l-au numit Vichvakarman, numai că el vorbea într-un alt mod despre acesta. L-a numit Ahura Mazdao. Atât sfinţii Rishi, cât şi Zarathustra ştiau că ceea ce se înţelege prin Vichvakarman reprezintă Spiritul înţelepciunii care se revarsă asupra Pământului, cuprinzându-l în sfere mai mari decât sfera diferitelor Spirite ale mişcării. Şi Zarathustra simţea că Ahura Mazdao avea sferă mai mare decât Spiritele mişcării.

Urmează a treia epocă de cultură, cultura egipteană, când s-a înţeles, din raţiuni întemeiate, necesitatea de a spune: Prezentul - este vorba de acel prezent al epocii egiptene - nu este potrivit pentru a-şi îndrepta privirea spre acel mare Spirit solar al înţelepciunii, pe care Zarathustra îl presimţise în felul său. De aceea, cultura egipteană a îmbrăcat concepţia sa despre natura acelui spirit în legenda în care se spune că acest spirit, când a vrut să comunice cu Pământul, a fost imediat sfărâmat în bucăţi. Osiris, care este sfâşiat de fratele său, este un indiciu despre ceea ce, în această privinţă, sfinţii Rishi arătaseră deja prin Vichvakarman. A venit apoi a patra epocă de cultură postatlanteană. S-a spus că la ceea ce fiecare epocă anterioară indicase în acest sens trebuia să se ajungă, prin circumstanţe speciale, tocmai în această a patra epocă postatlanteană, printr-o contemplare nemijlocită, cu alte cuvinte, că prin evenimente deosebite s-ar fi dat celei de a patra epoci postatlanteene posibilitatea ca o entitate să fie inspirată de ea.

Cei şapte Rishi arătaseră că această entitate există, Zarathustra spunea că privirea ocultă, dacă este îndreptată spre Soare, contemplă această entitate, cultura egipteană simţea că

această entitate este încă atât de străină de Pământ, încât omul o întâlneşte abia după moarte, iar a patra epocă de cultură putea să dezvăluie, în legătură cu acest fapt, că în cursul evoluţiei Pământului au apărut condiţiile ca timp de trei ani o entitate umană să poată fi inspirată direct de Spiritul înţelepciunii. Prin aceasta a apărut posibilitatea să se recunoască, de fapt, că sfera acestui Spirit solar al înţelepciunii este mai largă decât sfera Spiritelor mişcării, deoarece cuprinde întregul proces de dezvoltare al Pământului. Ceea ce în limbajul sfinţilor Rishi era prezentat ca Vichvakarman, în cel al lui Zarathustra ca Ahura Mazdao, în cel al culturii egiptene, când îl înţelegem in mod corect, ceea ce se ascunde sub numele de Osiris, iar în limbajul epocii a patra de cultură ceea ce este indicat prin Christos, care a pătruns luminând prin poarta Spiritului solar al înţelepciunii. Aşa cum nu am spus că numai Spiritul mişcării a luminat prin Buddha, nu spun nici că numai Spiritul solar al înţelepciunii a luminat prin Christos. El a fost poarta prin care privirea ocultă se îndreaptă în afară, spre acele nesfârşite sfere în care se află Spiritele Ierarhiilor superioare; dar ţinta era Spiritul înţelepciunii, Spiritul solar al înţelepciunii. Aşa cum este relatia dintre Soare şi planete, la fel este relaţia Spiritului solar al înţelepciunii cu Spiritele mişcării care, în ce le priveşte, se exprimă, se manifestă în spirite ca cel care l-a inspirat pe Buddha. Aceasta a fost gândirea doamnei H.P. Blavatsky în teoria sa iniţială. Niciodată nu s-a gândit să identifice pe Christos cu unul dintre Spiritele planetare ale mişcării.

Ar fi o decădere gravă de la spiritul începutului mişcării teosofice, în care a dominat atâta măreţie, corectitudine şi interes pentru adevărurile oculte, dacă ar trebui să se ajungă la o confuzie în legătură cu ce am învăţat, datorită ocultismului, despre spirite ca cel care culminează într-un nume ca cel al lui Buddha, despre care H.P. Blavatsky, în expunerile sale, a arătat cât se poate de clar că corespundea planetei Mercur. Ar fi o ruptură de toate principiile iniţiale ale publicaţiilor teosofice, de această doctrină care pe atunci era înţeleasă corect şi care nu ar fi confundat niciodată spiritul lui Buddha cu spiritul lui Christos, dacă astăzi am confunda aceste două entităti, dacă, având în vedere elementele fundamentale ale doctrinei oculte, nu am şti să facem deosebirea între acele spirite care conduc devenirea omenirii în decursul epocilor succesive şi care îşi au punctul culminant în spirite precum Buddha şi acel spirit despre care toate celelalte, inclusiv Buddha, au depus mărturie, care este spiritul unic al dezvoltării Pământului, la fel cum principiul solar este cel care ţine închegat sistemul planetar. Acest spirit unic trebuie să fie numit, în spiritul epocii a patra de cultură postatlanteene, Christos. În cadrul sistemului solar nu se poate vorbi în mod normal de doi sori şi să se spună că un soare ar oculta Berbecul o dată şi un alt soare ar oculta Capricornul altă dată. Trebuie să fie foarte clar că acelaşi Soare străbate întregul Zodiac, dar sunt diverse planete care parcurg semnele Zodiacului. Şi la fel de clare trebuie să fie lucrurile atunci când vorbim despre Christos, care străbate sferele culturale ale întregii evoluţii umane pe Pământ, aşa cum a fost recunoscut în toate timpurile şi de toate religiile, atunci când aceste religii şi-au atins apogeul. Apoi, trebuie să facem o deosebire între acest spirit al lui Christos şi spiritele diferitelor sfere care îşi ating apogeul în marile individualităţi, aşa cum este cazul budismului, care îşi are apogeul în Buddha. Aceasta ne arată cum trebuie găsit ceea ce este obiectiv în aceste lucruri.

Când un ocultist apusean face o referire la aceste fapte, nu este îngăduit să i se facă reproşul că aceasta ar fi o manifestare de intoleranţă faţă de alte sisteme religioase, pornind de la faptul că teosofia ar avea ca sarcină să lase fiecare religie în drepturile sale. Nu ar trebui însă să se uite faptul că ceea ce se pretinde de la ocultiştii din Occident este deja un fapt realizat. A apărut oare Impulsul lui Christos din Apus? S-a născut Impulsul lui Christos la un popor oarecare din Occident, din specificul său naţional sau rasial? Nu. Impulsul lui Christos a fost primit ca impuls valabil pentru întreaga omenire, deşi din punct de vedere a manifestării exterioare era străin popoarelor din Apus. Prin aceasta, cultura occidentală a arătat înţelegere pentru sentimentul de alienare necesar în ce priveşte ceea ce-i este propriu. Prin faptul că Apusul s-a lepădat de Spiritul mişcării de pe Marte ca inspirator nemijlocit şi l-a înlocuit cu spiritul lui Christos, cu inspiratorul care corespunde Spiritului înţelepciunii din Soare, Apusul

a realizat o faptă istorică importantă. Şi este cu totul nepotrivit ca dintr-o altă direcţie religioasă să se reproşeze Occidentului, din această pricină, că este intolerant. Marii conducători ai celorlalte religii au arătat că recunosc deasupra Spiritelor mişcării Spiritul înţelepciunii. Numai cei care vor să facă din propriul lor Spirit al mişcării, sub un alt nume, un fel de spirit conducător, numai cei care nu vor să facă pasul care i-ar ridica de la spiritul lor la Spiritul solar, numai ei pot vorbi de intoleranţă, referindu-se tocmai la aceia care au tradus toleranţa în practică. Ar trebui aplicată în alte domenii toleranţa pe care Apusul a practicat-o când a substituit Spiritul mişcării cu Spiritul înţelepciunii.

În felul acesta s-a realizat încă înainte de teosofie fapta teosofică de a acorda fiecărei religii dreptul de a nu pretinde nici un impuls pentru Christos unui grup uman oarecare, în afară de ceea ce pretinde teosofia: de a căuta acel impuls care este un impuls al întregii umanităţi, spre deosebire de alte religii, aşa cum este impulsul solar pentru toate planetele. Când aceste fapte sunt prezentate în mod obiectiv, acest lucru se face din profunzimile ocultismului, iar dacă vreodată s-ar spune că o astfel de prezentare a Impulsului lui Christos şi-ar avea originea într-un interes naţional special al unui popor oarecare sau al lumii occidentale, aceasta s-ar datora numai ignoranţei sau unei denaturări a realităţii. În orice problemă, important este să privim faptele obiective cu sinceritate şi curaj, ceea ce este posibil numai dacă pătrundem în profunzimile devenirii cosmice. Toate adevărurile oculte ne arată cum se desfăşoară această devenire a lumii. Dar trebuie să avem nu numai curajul, ci şi obiectivitatea de a ne confrunta cu această devenire a Universului. Ce importanţă are dacă numele provin din Orient sau din Occident, dacă ele sunt atribuite unui spirit anume sau altuia; nu are nici o importanţă. Ne interesează ceea ce acţionează în lume, trebuie să recunoaştem. Iar ştiinţa spiritului ne conduce exact la aceasta, să vedem ce acţionează în lume. De fapt, în aria ştiinţei spiritului găsim cu uşurinţă, instinctiv, aş putea spune, adevărul. Nu trebuie să tânjim neapărat după senzatii noi, ci să încercăm să înţelegem ce se află în primele impulsuri ale mişcării teosofice. Prin faptul ca H.P. Blavatsky a identificat pe Buddha cu Mercur a fost rostit un mare adevăr, care, dacă va fi recunoscut, vom înţelege mai bine legătura ocultă a lui Buddha cu Christos, aşa cum se cunosc mai bine evenimentele cosmice atunci când cunoaştem relaţia dintre Mercur şi steaua fixă care este Soarele. Lucrurile nu ies la lumină prin prejudecăţi umane. Ele acţionează în procesul cultural, dacă le privim fără idei preconcepute.

Această expunere a fost legată tocmai de ceea ce s-a spus astăzi în legătură cu spiritele active în planete şi în Soare, căci aceste spirite îşi extind acţiunea şi asupra Pământului şi despre multe alte lucruri care se expun în conferinţe de popularizare lumea nu bănuieşte cât de profund îşi au rădăcinile în ocultism. Astăzi putem să dezvăluim cât de întemeiată este legătura sferelor culturale succesive. Una din aceste epoci de cultură a culminat în figura lui Buddha, altă epocă în cel pe care a patra perioadă culturală l-a numit Christos. Felul cum una se deosebeşte de cealaltă îl putem afla numai din profunzimile ocultismului. Ocultismul atestă şi cum, considerând lucrurile în mod just, Cosmosul ne oferă semne pentru ceea ce intervine în adâncurile inimii noastre. Astfel, putem spune: Dacă învăţăm a cunoaşte scrisul răspândit în Cosmos, în stele, în rânduiala şi mişcările lor, atunci de pretutindeni din Cosmos vorbeşte ceea ce pătrunde inimile noastre cu adevăr, cu iubire şi cu acea evlavie care conduce mai departe evoluţia omenirii de la o epocă la alta.

CONFERINŢA a X-a

Helsingfors, 14 aprilie 1914

În conferinţa de ieri, în care am făcut o prezentare a acţiunilor conjugate ale diverselor spirite din rândul Ierarhiilor în regnurile naturii, a rămas încă neatinsă o abordare a regnului mineral. Ne amintim că regnul mineral se caracterizează prin aceea că în planul fizic găsim numai corpul fizic, ceea ce corespunde corpului eteric al mineralului trebuie căutat în aşa-numita lume astrală, corpul astral în lumea Devachanului Inferior, iar Eul-grup în planul

devachanic superior. Din acest punct de vedere, regnul mineral formează un contrast uimitor cu omul. În timp ce la om toate cele patru mădulare ale entităţii sale sunt active în planul fizic, atât corpul fizic, corpul eteric, corpul astral cât şi Eul, la mineral trebuie să căutăm fiecare din aceste mădulare în planuri diferite: ceea ce la om corespunde corpului eteric, corpul eteric al mineralului se află în planul astral; corpul astral îl găsim în Devachanul inferior, iar Eul-grup în Devachanul superior. În felul acesta, ceea ce la om se află concentrat în lumea fizică la regnul mineral acţionează pe planuri şi în lumi diferite. Despre ce este vorba în realitate rezultă foarte clar când cercetăm cu privirea ocultă. Chiar din perspectiva ocultismului, în planul fizic trebuie să căutăm din regnul mineral numai ceea ce este fizic perceptibil, în primul rând ceea ce numim formele lui. Noi ştim, de fapt - menţionăm aceasta acum doar în treacăt -, că lumea minerală, cel puţin parţial, ne apare formată astfel, încât această modelare o simtim ca pe ceva ce este conform cu natura minerală. Dacă privim un corp în formă de cub şi un altul de o formă diferită, ştim că aceste forme nu sunt întâmplătoare, ci ţin într-un anumit mod de natura mineralului.

Cercetarea ocultă ne învaţă că aceste forme din regnul mineral, pe care le numim forme cristaline, trebuie să le atribuim în primul rând modului de acţiune al Spiritelor formei. Tocmai fiindcă ocultismul se opreşte pretutindeni asupra realităţii, asupra originii lucrurilor, numele date în ocultism caută să sublinieze un aspect caracteristic. Numele de Spirite ale formei a fost ales pe acest criteriu, pentru că în regnul mineral sunt active Spiritele formei şi mai ales descendenţi ai Spiritelor formei, în sensul în care am vorbit despre descendenţii Spiritelor Ierarhiilor superioare, în cursul acestor conferinţe. Dacă dorim să înţelegem natura mineralului, trebuie să precizăm că pentru percepţia fizică este sesizabilă în general forma mineralului; fireşte, există şi anumite forţe care se manifestă în regnul mineral, cum ar fi forţele electricităţii, ale magnetismului, forţele care fac ca mineralele să ne apară în diverse culori. Pe scurt, trebuie să fim bine lămuriţi asupra faptului că la mineral elementul principal pe care îl putem observa în planul fizic este forma. Să neglijăm celelalte proprietăţi, să observăm bine formele pe care le constatăm la o mare parte a regnului mineral şi să înţelegem că aceste forme pure rezultă în primul rând ca urmare a modului de acţiune al Spiritelor formei sau al descendentilor lor.

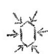
Ajungem acum la ceea ce trebuie considerat a fi al doilea element constitutiv al unei fiinţe aparţinând regnului mineral, la aşa-numitul corp eteric. Cercetătorul ocult nu găseşte corpul eteric la un mineral în lumea fizică, ci în aceeaşi regiune în care trebuie să caute când are în vedere corpul astral al plantelor sau Eul-grup al animalelor; am văzut ieri că el nu are nevoie să facă alte pregătiri în sufletul său, decât cele care sunt necesare pentru a găsi Eurile grup ale animalelor; cu aceeaşi stare de conştienţă cu care percepe Eurile-grup ale animalelor, precum şi entităţile astrale ale plantelor el găseşte şi ceea ce serveşte drept element eteric în regnul mineral. Din cele spuse rezultă că în această privinţă observaţia noastră trebuie să meargă până la nivelul planetelor dintr-un sistem planetar, iar în cazul nostru, trebuie să meargă până la planetele care sunt exterioare faţă de Pământ. Am arătat cum dinspre aceste planete acţionează în mod nemijlocit forţele corespunzătoare care se exteriorizează în Eurile-grup ale animalelor şi în corpurile astrale ale lumii vegetale. În această direcţie trebuie să ne îndreptăm, dacă vrem să găsim ceea ce acţionează în mineral ca element eteric. Felul cum este scăldat mineralul din toate părţile de forţe ale vieţii se dezvăluie abia când pătrundem în această viaţă generală, care este aceeaşi, omogenă, de la Pământ până la ultimele planete ale sistemului nostru planetar. Acolo găsim principiul prin care mineralul devine viu. Viaţa mineralului nu este, prin urmare, de găsit, în lumea fizică, nu în domeniul a ceea ce ne oferă Pământul în mod nemijlocit, ci în curenţii de viaţă care se revarsă dinspre planete. Avându-şi sursa în Soare, el vine totuşi nemijlocit dinspre planete ca un torent care pătrunde planeta noastră cu viaţă, pentru ca aici, cu descendenţii lor, spiritele eterice ale naturii, despre care am vorbit, să pătrundă ceea ce este formă, astfel încât ceea ce este formă să capete şi interioritate; cu alte cuvinte, forma mineralului, fiind singurul lucru care vine din planul fizic, ne apare de nepătruns, opunându-ne rezistenţă. Dacă în mineral nu ar fi activ decât ceea ce

este activ pe planul fizic, el şi-ar face prezentă numai forma, dar această formă este totuşi plină de viaţă lăuntrică, de interioritate. Mineralul are în mod real interioritate, el are interioritatea diverselor substanţe minerale. Mineralul nu are numai formă, el are şi materie, substanţă. Dacă conştientizăm în mod nemijlocit această substanţă numai în lumea fizică, ea ne apare lipsită de viaţă, o substanţă moartă, dar pentru Cosmos ea nu este moartă, este ceva ce ţine de viaţa acestui spaţiu, ceva ce este secretat de viaţa sistemului planetar. Aşa cum organismul uman sau cel animal poate să secrete substanţe tari, de exemplu unghiile, la fel se secretă substanţa minerală. Dar forţele active prin care se face această eliminare, această secreţie, nu trebuie căutate pe Pământ şi din această cauză aceste substanţe ne apar, aici, fără viaţă, moarte. Aceşti curenti de viaţă, aceste forţe vitale, acest eteric vine de la diferitele planete. Şi aşa cum atunci când ne-am ocupat de Eurile-grup ale animalelor am putut spune că prin ele iau fiinţă doar forme generale, care apoi sunt în continuare perfecţionate, la fel trebuie să spunem că aceşti curenţi de viaţă care coboară de la diferitele planete şi îmbibă Pământul din toate direcţiile nu creează forme pentru minerale, căci formele sunt opera Spiritelor formei, ci înzestrează mineralul cu interioritate, dar în aşa fel, încât această interioritate dă anumite tipuri, categorii de interioritate principale, substanţe principale, şi fiecare substanţă ţine de un anumit curent care provine de la o anumită planetă. Numai că de la aceste planete, prin aceşti curenţi planetari, nu se creează în regnul mineral tipuri înzestrate cu mobilitate, deoarece mineralele primesc forme precise, compacte; apoi, prin diferitele poziţii ale planetelor, aşa cum am arătat ieri vorbind despre sufletele-grup ale animalelor, în afară de tipurile principale, în afară de substanţele principale, se creează alte tipuri, substanţe secundare, care depind la rândul lor de poziţia în constelaţie a fiecărei planete; dar ceea ce o planetă creează prin caracteristica sa primordială se exprimă în substanţele principale ale organismului terestru.

Avem, aşadar, anumite substanţe principale ale organismului terestru despre care putem spune: Aceasta este o substanţă care este străbătută de un curent eteric, provenind de la o anumită planetă; altă substanţă este străbătută de un curent provenind de la o altă planetă. Astfel, trebuie să atribuim natura substanţelor minerale activităţilor care se desfăşoară în cadrul sistemului planetar şi care se exteriorizează în organismul terestru sub formă de curenţi eterici. Acesta este motivul pentru care în şcolile oculte care cercetau aceste lucruri s-au atribuit acelor substanţe principale ale organismului terestru care sunt acţionate nemijlocit prin activitatea planetelor şi nu în primul rând prin constelaţii numele planetei corespunzătoare, cu respectarea observaţiei oculte. Dacă ne referim, în cadrul sistemului nostru planetar, la Saturn, acesta este legat de curentul care provine de la el şi pătrunde Pământul, ca un curent dătător de viaţă, şi de substanţa pe care o numim plumb. Avem deci, în cazul acesta, o substanţă principală care în interioritatea sa este însufleţită de Saturn. Jupiter însufleţeşte o substanţă principală pe care o numim staniu, Marte fierul, Venus - acum numită în sens ocult - cuprul. În ceea ce îl priveşte pe Mercur, avem în vedere că această planetă a fost confundată mai târziu cu Venus. Forţa dătătoare de viaţă care vine de la Mercur, în sensul denumirii oculte, a acţionat, creând o substanţă care a pătruns în organismul terestru şi a produs o şi mai mare apropiere, o şi mai mare asemănare cu planeta însăşi, căci Mercur este cea mai apropiată planetă de Pământ. Pentru aceasta, substanţei create i s-a dat acelaşi nume ca şi corpului ceresc respectiv, şi anume mercur sau argint viu. Acestea sunt substanţele principale care prin corpul lor eteric sunt dependente de planetele sistemului nostru solar. Şi dacă ne amintim ce am spus despre ceea ce acţionează din sistemul planetar, cu privire la sufletele-grup ale animalelor, la corpurile astrale ale vegetalelor, ştiţi că a fost vorba de entităţi care sunt legate de Spiritele mişcării, fie direct cu acestea, fie cu descendenţii lor, şi care acţionează în totalitate dinspre planete spre Pământ. În acest sens, trebuie să considerăm entităţile care pătrund eteric substanţele minerale ca făcând parte din sfera Spiritelor mişcării.

Numai că noi trebuie să urcăm şi mai sus, dacă vrem să luăm cunoştinţă de ceea ce este corpul astral al regnului mineral. Din cele relatate până acum, vă va fi uşor să înţelegeţi că

aşa cum, trecând de la corpul astral al plantelor la Eul-grup al lor, a trebuit să urcăm de la nivelul planetelor la Soare, la steaua fixă, tot astfel şi în cazul regnului mineral, dacă vrem să trecem de la corpul eteric la corpul astral, trebuie să urcăm din nou la steaua fixă. Aceasta înseamnă că privirea ocultă ne spune că astralul mineralului acţionează din grupul de entităţi care sunt perceptibile nemijlocit numai dinspre Soare, entităţi pe care le numim Spirite ale înţelepciunii, sau dinspre ceea ce este în legătură cu sfera acestora. Trebuie luate, aşadar, în considerare şi entităţile care sunt descendenţi ai Spiritelor înţelepciunii. Ceea ce acţionează ca astralitate în mineral este perceput de privirea ocultă în afara mineralului propriu-zis. În orice caz, viaţa care a fost descrisă ca aflându-se în mineral, etericul său, este împinsă, din afara acestuia. În timp ce corpul astral, la om sau la animal, reţine etericul din interiorul fiinţei, la mineral el este împins de corpul astral care se află în afara mineralului, nu legat de acesta, ca la om sau la animal. Se poate spune: Dacă avem în vedere legătura corpului astral al omului cu corpul său eteric lucrurile stau în aşa fel, încât ceea ce acţionează drept corp eteric este menţinut coerent prin forţe de atracţie, în timp ce la mineral etericul este presat prin forţe exterioare, astfel încât conţinutul este împins înăuntru prin forţe astrale active, constituind interioritatea mineralului, care se exprimă în curentul eteric. Coerenţa mineralului este menţinută pe căi astrale, din afară, prin aceea că această comprimare este determinată prin diferitele poziţii ale Soarelui faţă de Pământ. S-ar putea spune: Din punctul din care Soarele luminează Pământul este comprimată în mineral substanţa eterică. Aşadar, în timp ce etericul este dirijat spre Pământ dinspre planete, el este comprimat în mineral sau în cristal dinspre Soare, din acele forţe care provin din sfera Spiritelor înţelepciunii.

Ni se prezintă aici ceva uimitor. Dacă această acţiune care se exercită din Soare asupra mineralelor ca forţă astrală este cercetată în mod ocult, recunoaştem în acest punct, în modul cel mai clar, un fapt extraordinar de important: învăţăm să cunoaştem că în timp ce toate forţele eterice care acţionează asupra mineralelor şi formează substanta de bază a acestora provin dinspre planete, coboară şi din Soare asemenea curenţi eterici asupra Pământului. Aşadar, pentru formarea normală a mineralelor, etericul substanţial provine de la planete şi numai substanţa eterică este concentrată, presată prin forţele care vin de la Soare; nu este adevărat că din Soare nu coboară curenţi eterici, deoarece un asemenea curent vine de la el. De ce vine de la Soare un curent eteric care poate să vitalizeze mineralul în interioritatea sa? De ce se întâmplă acest lucru?

Totul se se datorează faptului că aici intervine acţiunea acelor forţe pe care le-am numit principiul luciferic. Acele spirite care fac parte din rangul Ierarhiilor superioare şi acţionează în mod astral asupra mineralelor sunt, aşa cum am mentionat, Spiritele înţelepciunii, în timp ce Spiritele mişcării acţionează ca forţe eterice. Spiritele înţelepciunii care şi-au împlinit procesul lor normal de evoluţie acţionează din Soare ca forţe astrale asupra mineralelor. Dar există şi Spirite ale înţelepciunii care au devenit luciferice. Am arătat deja că această acţiune de luciferizare a anumitor entităţi dintr-o Ierarhie reprezintă un fel de stare de rebeliune în Cosmos. Starea aceasta de rebeliune apare datorită faptului că unele spirite de pe o treaptă a Ierarhiilor se ridică împotriva celorlalte spirite de acelaşi rang, le combat şi fac cu totul altceva. La această împotrivire se ajunge prin aceea că ele nu mai urmează cursul normal al evoluţiei lor, aşa cum o fac spiritele normale. Aceste spirite rebele rămân pur şi simplu în urmă, pe o treaptă anterioară. Noi trăim în propriul nostru suflet năzuinţa de evadare, dar reprezentările şi obişnuinţele pe care ni le-am creat nu ne permit să realizăm ceea ce dorim, fiindcă şi aceste reprezentări şi obişnuinte vor să existe. Obişnuintele noastre sunt adeseori un fel de rebeli împotriva a ceea ce am dobândit prin strădanie într-o nouă perioadă a vieţii. La fel sunt entităţile spirituale care au rămas pe o treaptă inferioară, faţă de evoluţia normală; ele sunt ca nişte rebeli în Cosmos. Spiritele devenite luciferice, Spiritele înţelepciunii aparţinând Ierarhiei a doua care nu au străbătut cursul normal al evolutiei, acum, în loc să

emită din Soare curenţi astrali asupra mineralelor, revarsă curenţi eterici asupra Pământului. Prin aceasta s-a format o anumită substanţă minerală de bază care şi-a primit interioritatea direct din Soare. Nu din planete, ci din Soare şi-a primit aceasta interioritatea, şi această substanţă este aurul. Din această cauză ocultistul a atribuit aurul direct Soarelui. Aurul este acel mineral luciferic a cărui interioritate nu este activată eteric din planete, ci din Soare. Datorită acestui fapt, tocmai acest metal este, dintr-un anumit punct de vedere, altceva decât celelalte metale.

Acum puteţi înţelege uşor că datorită faptului că din Soare vin curenţi eterici şi acţionează pe Pământ, realizând ceea ce în cadrul Pământului este un principiu de rebeliune, echilibrul său este tulburat. În ce priveşte regnul mineral, echilibrul terestru s-ar fi menţinut dacă toate infuziile de natură eterică asupra metalelor ar fi venit numai dinspre planete, iar de la Soare numai infuzia de natură astrală. Dar aşa cum stau lucrurile în prezent, vine şi de la Soare o infuzie de natură eterică, tulburând echilibrul terestru. Acest echilibru trebuia să fie restabilit de conducătorii înţelepţi ai lumii. Pământul nu-şi putea urma evoluţia în starea aceasta. Coacţionarea Ierarhiilor trebuia să aibă loc în asa fel încât să fie obţinută restabilirea echilibrului. Puternicelor forţe eterice de natură luciferică trebuia să li se opună forţe care, într-un anumit fel, să paralizeze această influenţă. Aceasta ar fi fost posibil numai dacă acestui curent eteric care provine din Soare i s-ar fi opus un altul care să interacţioneze cu el, neutralizându-i într-un fel efectele. Aşadar, în timp ce unele Spirite ale înţelepciunii s-au dovedit a fi luciferice şi au emis din Soare curenţi de natură eterică spre regnul mineral de pe Pământ, alte spirite s-au îngrijit ca alţi curenţi să se opună acestor curenţi eterici. Aceşti curenţi de opoziţie, care restabilesc echilibrul, au fost creaţi din substanţa terestră cu echilibru deranjat, din care o parte a fost separată, şi aceasta s-a rotit ca Lună în jurul Pământului. Iată deci că curenţilor eterici care vin din Soare li se opune acum un alt curent eteric care vine de la Lună, deci dintr-o cu totul altă parte, şi restabileşte echilibrul. Deoarece Spiritele luciferice ale înţelepciunii dobândiseră posibilitatea ca din Soare să trimită curenţi eterici, era necesar ca alte Spirite ale înţelepciunii să renunţe să mai acţioneze de pe Soare, ceva mai mult, să-şi utilizeze forţele pentru a stabili echilibrul. Aceasta a însemnat o coborâre cosmică şi o colonie planetară a fost întemeiată pe Lună, de unde acum se scurg spre Pământ curenţi eterici; astfel a fost produsă o substanţă care trebuia să existe pe Pământ pentru a atenua forţa directă a aurului. Aceasta s-a întâmplat datorită faptului că Luna a fost despărţită de Pământ. Astfel a fost cu putinţă ca dinspre Spiritele înţelepciunii care au desprins Luna şi au devenit acum oponente ale Spiritelor luciferice ale înţelepciunii de pe Soare să străbată Pământul forţe eterice care au dus în final la producerea substanţei pe care o numim argint. Vedeţi deci că în Univers, în Cosmos, unele lucruri acţionează în aşa fel, încât am putea fi tentaţi să rezolvăm totul schematic, dar este ciudat că mereu schemele sunt infirmate. Dacă cineva s-ar gândi să susţină schematic că toate forţele eterice pentru minerale provin dinspre planete, el s-ar înşela căci în realitate două curente vin de la Soare şi de la Lună, şi prin aceasta s-au format pe Pământ alte două substanţe de bază.

Dacă dorim să concretizăm modul în care se exprimă exterior în Univers ceea ce am spus până acum, putem parcurge următorul drum. Mai întâi trebuie să ne lămurim ce reprezintă ceea ce vedem când privim spre Soare. Am arătat acum câteva zile că dintre Ierarhiile superioare o evoluţie proprie pe steaua fixă o parcurg cu adevărat numai spiritele care ajung până la treapta Spiritelor înţelepciunii. Când ne îndreptăm, deci, privirea ocultă spre o stea fixă ştim că ceea ce este acolo, în interiorul stelei fixe, este substanţialitate a Spiritelor înţelepciunii. Acesta este adevăratul conţinut al stelei fixe. Omul îşi poate forma o reprezentare, o idee despre ce este această substanţialitate a Spiritelor înţelepciunii numai dacă se raportează la ceea ce există în el însuşi ca imagine a acestei substanţe. Ce reprezintă în noi înşine, în om în general, în sufletul uman, imaginea substanţei Spiritelor înţelepciunii? Gândurile noastre. Dar gândurile nu le vedem cu ochii fizici. Aceasta este şi cauza principală pentru care nici stelele fixe, în măsura în care sunt reşedinţa Spiritelor înţelepciunii adevărate, nu pot fi văzute cu ochi fizici. Ne aflăm într-un punct de unde din nou ne putem

referi la enorma importanţă pe care trebuie să o acordăm străvechilor documente religioase care se bazează pe ocultism. Căci ştiţi, cu siguranţă, că în aceste documente, în Geneză de pildă, oamenii sunt prezentaţi într-un mod cel puţin ciudat. Ni se spune că Lucifer s-a apropiat de Eva şi i-a şoptit că dacă face ce vrea el i se vor deschide ochii. Cine cunoaşte textul originar nu se gândeşte deloc la o explicaţie simbolică. Căci, aşa cum se arată în Biblie, Binele şi Răul nu se referă la Binele şi Răul moral - aceasta aparţine unei alte istorii a evoluţiei culturii; ceea ce în Biblie este numit „bine" şi „rău" este ce se vede în afară, deci ceva ce nu este de natură spiritual-sufletească, ci este perceput cu ochii senzoriali, fizici. „Ochii vi se vor deschide!" Mai înainte nu erau deschişi. Acest lucru trebuie luat în sens literal. Înainte ca Lucifer să se adreseze oamenilor, aceştia puteau să aibă o contemplare în afară, ei vedeau, cu acea clarvedere primordială care fusese dată oamenilor, stelele fixe, dar le vedea ca substantă a Spiritelor înţelepciunii, le vedea în mod spiritual. Apoi, omul a început să le privească şi fizic, cu alte cuvinte, lumina a devenit perceptibilă pentru ochii săi fizici în momentul când a fost supus tentatiei luciferice. Aceasta înseamnă că în măsura în care stelele fixe sunt dirijate în primul rând de Spiritele înţelepciunii ele nu sunt vizibile pentru ochii fizici şi nu răspândesc lumină fizică. Lumina fizică este răspândită numai dacă există cineva care ar putea fi purtător al luminii, numai dacă lumina este sechestrată de un purtător. Pentru ca o stea fixă să poată deveni vizibilă mai este nevoie şi de altceva în afară de acţiunea fiinţelor spirituale ale înţelepciunii în steaua fixă. Mai este nevoie ca în steaua fixă să acţioneze şi Spirite luciferice, cele care s-au răzvrătit împotriva substanţei normale a înţelepciunii şi care o străbat cu principiul lor. Aşadar, în interiorul stelei fixe există ceva ce este vizibil numai în mod spiritual, care, împreună cu elementul care s-a răzvrătit împotriva substanţei înţelepciunii, pătrunde în aceasta cu principiul luciferic. Deci, în steaua fixă există ceva care este numai spiritual vizibil, dar şi ceea ce se răzvrăteşte împotriva acestei vizibilităţi pur spirituale ca esenţă luciferică şi care, împreună, pot duce lumina în afară, până la apariţia ei fizică.

Steaua fixă nu ar fi vizibilă dacă în structura sa, în afara Spiritelor înţelepciunii care au evoluat normal, nu ar mai fi şi alte entităţi care nu şi-au împlinit misiunea, nu şi-au atins ţelul normal al evoluţiei lor şi au rămas pe o treaptă subordonată, fie pe treapta Spiritelor mişcării, fie pe treapta Spiritelor formei. Există Spirite ale înţelepciunii care au rămas în urmă, nu au promovat şi nu şi-au atins ţelul şi pe care le identificăm ca purtătoare ale luminii în substanţa de bază, lipsită de lumină, a stelelor fixe. Şi dacă ne-am lămurit că de la steaua fixă, respectiv şi de la Soare, ne vine luminozitatea fizică numai pentru că Spiritelor înţelepciunii normal evoluate li se alătură şi acele Spirite ale înţelepciunii rămase în urmă şi care devin purtătoare de lumină, Lucifer, Phosphoros, atunci vom înţelege că aceeaşi cauză care face Soarele vizibil pentru ochii fizici, care ne trimite din steaua fixă lumina este şi cea care transmite spre Pământ curentele de viaţă eterice şi produce metalul pe care îl numim aur. De aceea a fost necesar ca de pe Lună să acţioneze, opunându-se, alte forţe - privirea ocultă le percepe ca efluvii eterice -, care conduc la formarea argintului. Dacă pe Lună există cu adevărat Spirite ale înţelepciunii care o opun Soarelui, pentru a se crea un echilibru, trebuie să mai ştim şi că aceste spirite nu pot să lumineze, căci Spiritele înţelepciunii nu luminează. Privirea ocultă care caută pe Lună Spirite ale înţelepciunii constată acest lucru, constată că ele nu luminează. Dar Spiritele înţelepciunii care au întemeiat pe Lună o colonie trebuie să excludă Spiritele luciferice, altminteri nu s-ar menţine echilibrul.

Din această cauză, de pe Lună nu poate veni lumină proprie, ci numai lumina reflectată a Soarelui. Spirite ale înţelepciunii perfect normale, făcând un sacrificiu, şi-au stabilit reşedinţa pe Lună pentru ca de acolo să asigure Pământului curenţii care să menţină echilibrul faţă de curenţii luciferici care vin din Soare. De aceea este exclusă lumina proprie de la Lună. Faţă de starea de fapt care ne înconjoară în lumea fizică, nu este prea greu pentru unii să vadă doar un simbol pentru ceva ce este o profundă realitate ocultă. De la Soare ne vine lumină proprie, de la Lună nu, iar lumina reflectată care ne vine de la Lună şi al cărui purtător este Lucifer, Lucifer sau Phosphoros, ne anunţă că această lumină este exclus să vină de la Lună. Lucifer

poate să apară numai printr-o imagine, printr-o Maya dinspre Lună, în sensul că reflectă lumina solară. Când, de exemplu, semiluna reflectă -lumina Soarelui, atunci pe Lună nu se află Spirite luciferice ale înţelepciunii, ci numai ce se revarsă din Soare de către Spiritele luciferice ale înţelepciunii şi se reflectă ca lumină. Dacă ne îndreptăm privirea ocultă spre Lună, dispare ceea ce se vede cu ochii fizici, dispare şi semiluna, căci aceasta există numai pentru privirea fizică; dar în locul unde era semiluna apare pentru privirea ocultă adevărata esenţă, care este baza razelor de lumină din Cosmos, apare imaginea lui Lucifer, fireşte ca o oglindire, ca o imagine reflectată. Închipuiţi-vă imaginea lui Lucifer pentru privirea ocultă în locul semilunii şi va trebui să gândiţi: Luna îşi datorează existenţa faptului că Spiritele înţelepciunii normale au renunţat la reşedinţa lor în Soare, au stabilit o nouă reşedinţă în această colonie, unde au domolit ceea ce venea ca strălucire de la Spiritele luciferice. De aceea, apare în faţa privirii oculte Spiritul înţelepciunii deasupra semilunii, atenuând principiul luciferic. Simbolic, din punct de vedere ocult, imaginea arată un Spirit al înţelepciunii bun, îmblânzind principiul luciferic care se află dedesubt .

Ocultiştii au creat o imagine structurată pe care în mod obişnuit o traducem ca pe un arhimesager al înaltului Spirit al înţelepciunii, Lucifer îmblânzit, şi în locul semiunii este pus Lucifer, care este încătuşat, îmblânzit. Este o imagine ocultă. Veţi găsi şi printre imaginile noastre oculte una care prezintă pe arhimesager înlănţuindu-l pe Lucifer (Nota 14). Aceasta ne conduce la profunde taine oculte. Ceea ce în exterior ne apare ca Maya, ca o mare iluzie, trebuie atribuit în realitate acţiunii conjugate a spiritelor Ierarhiilor. Când privim cornul lunii cu ochii fizici strălucind argintiu, şi ceva mai sus observăm de multe ori o umbră îmbrăcată în întuneric, pentru privirea ocultă Luna nouă se transformă într-o fiinţă vie, având deasupra acel spirit înlănţuitor care stabileşte echilibrul pe Lună. Vedeţi dar că pentru crearea unui asemenea corp cum este satelitul nostru sunt necesare în Cosmos o seamă de pregătiri. Colaborarea diferitelor Ierarhii în Cosmos este ceva deosebit de complicat şi ar fi de dat în această privinţă multe lămuriri, care chiar şi într-un lung şir de conferinţe nu ar putea fi prezentate decât sumar. Putem lămuri acum numai principiul colaborării dintre Ierarhiile spirituale.

Retineti ideea care s-a emis cu referire la corpul astral al mineralelor. Trebuie să ne ocupăm acum şi de Eul-grup al mineralelor. Când vorbim de Eul-grup al mineralelor trebuie să-l căutăm într-o lume suprasensibilă şi mai înaltă, adică într-o lume pe care nu o găsim în regiunea unde se află Eurile-grup ale animalelor şi cele ale plantelor. Din această cauză, nici nu o găsim în Soare. Aşadar, unde se revelează privirii oculte Eul-grup al mineralelor? Ceea ce este caracteristic este faptul că Eul-grup al mineralelor nu îşi găseşte, propriu-zis, sfârşitul, capătul, nicăieri dacă ieşim în Univers, el se află în întregul spaţiu cosmic şi acţionează de acolo. Eul-grup al regnului mineral trebuie căutat în afara sistemului nostru planetar, trebuie să-l privim ca ceva care acţionează din afară în spaţiul planetar. Aceasta concordă şi cu ceea ce se cunoaşte din lucrarea mea ***Cronica Akasha***, şi anume clasa imediat superioară de entităţi care urmează după Spiritele înţelepciunii sunt Spiritele voinţei sau Tronurile. Aceste Spirite ale voinţei care aparţin primei Ierarhii - descendentii lor nu sunt încă atât de evoluaţi încât să poată fi integraţi primei Ierarhii -, aceste spirite ale voinţei sau descendenţii lor cedează din substanţa lor ceva ce duce la crearea Eului-grup al mineralelor şi care acţionează din afară în interiorul sistemului nostru planetar. Aceasta corespunde întru totul cu aceea că, imediat după revărsarea Spiritelor voinţei, a început formarea sistemului nostru planetar, cu vechiul Saturn, care este produsul Spiritelor voinţei. Aşa cum la vremea aceea sub influenţa lor a început să se contureze în spaţiul cosmic prima încarnare a Pământului, vechiul Saturn, la fel acţionează şi acum. De văzut nu putem vedea aceste Spirite ale voinţei decât prin faptul că atunci când devin luciferice ele se arată în acele entităţi pe care le găsim în preajma Pământului ca meteoriţi, venind parcă din spaţiul cosmic. S-ar putea spune că ni se relevează originea cosmică, originea extraterestră a ceea ce luăm acum în considerare, prin aceea că, dacă Spiritele voinţei acţionează în interiorul sistemului, ele se ataşează uşor de ceea ce

acţionează în sistemul planetar ca entităţi de natura cometelor şi a meteoriţior, de viaţa cometelor şi a meteoriţilor.

Am arătat ce sens are această viaţă în sistemul planetar. În treacăt aş vrea să menţionez că, de fapt, cometa vine din afara sistemului şi într-un anumit fel îşi anexează ceea ce este mineral. În timp ce străbate sistemul planetar ea îşi însuşeşte ceea ce este produsul Spiritelor voinţei, mineralul. Urmarea poate fi că, în timp ce cometa goneşte prin sistemul planetar, ei i se asociază substanţe minerale care sunt apoi atrase de Pământ şi cad. Desigur, ceea ce cade nu este cometa, mai curând ea se face simţită pe Pământ prin ejectări de pietre meteoritice. Lucrurile sunt reale, şi dacă în cursul unei relatări pot apărea unele contradicţii cu ceea ce a fost prezentat anterior, atunci este necesar să aşteptăm ca acestea să se rezolve ţinându-se seama de tot ce s-a spus până acum.

Acesta a fost doar un indiciu care ar trebui să arate că în sistemul planetar avem de-a face realmente cu lucruri care acţionează din Cosmosul exterior în spaţiul planetar. Sufletele-grup ale mineralelor acţionează ca raze care vin din afară spre noi. Şi întrucât spaţiul ne oferă diferite moduri de acţiune, întrucât nu există un spaţiu uniform, sufletele-grup ale mineralelor, care aparţin domeniului Spiritelor voinţei, trimit spre noi radiaţii din diverse părti ale spaţiului, în modurile cele mai variate. Prin ceea ce vine pentru minerale dinspre planete, de la Soare, şi ce vine ca radiaţie din Cosmos în cele mai diverse direcţii, prin colaborarea tuturora acestora apare posibilitatea să nu fie prezente numai tipurile de bază pe care le-am menţionat astăzi că există în regnul mineral, ci pot apărea toate formele posibile de substanţe transformate ale regnului mineral. Ce substanţă conţine însă un mineral depinde exclusiv de modul în care acţionează forţele venite dinspre planete, de felul cum sunt ele influenţate la rândul lor de alte forţe care, fie din Soare, fie din spaţiul cosmic, din diverse direcţii afluează în curenţi asupra Pământului. Întreaga diversitate a regnului mineral poate fi astfel înţeleasă.

Când contemplăm actualul Saturn, el se prezintă pentru privirea ocultă ca cea mai exterioară planetă a sistemului nostru planetar. De ce? Pentru că, de fapt, Saturn, ca planetă, la fel ca şi vechiul Saturn, care a fost prima încarnare perceptibilă a Pământului de astăzi, este creat prin colaborarea curenţilor exteriori care vin din spaţiul cosmic. Dacă am fi putut observa planeta Saturn într-un stadiu foarte timpuriu de evoluţie a Pământului, am fi văzut că pe orbita sa avea un fel de nucleu şi un fel de coadă de cometă îndreptată către spaţiul cosmic exterior. Aceasta înseamnă că în perioada primordială a Pământului nostru Saturn ar fi arătat ca o cometă care prezenta o coadă orientată spre exterior.

Aşa a fost

înainte, şi faptele aflate în *Cronica Akasha* atestă aceasta. Această coadă a vechiului Saturn indica cele mai diverse directii în spaţiu, direcţii care corespundeau curenţilor ce veneau din spaţiul cosmic, spaţiu dirijat de Spiritele voinţei şi care sunt în mod efectiv sufletele-grup ale mineralelor. Ceva mai târziu, când prin acţiunea entităţilor aparţinând celorlalte Ierarhii sistemul planetar s-a închis în sine, ceea ce era îndreptat spre spaţiul cosmic s-a retractat în aşa fel, încât din coadă a rezultat un inel. Inelul lui Saturn s-a format datorită atracţiei exercitate de sistemul planetar. Acest inel nu este nimic altceva, în faţa privirii oculte, decât un fenomen asemănător cu cel care a dus la apariţia cozii de cometă. Dacă aţi desfăşura inelul care îl înconjoară pe Saturn aţi obţine coada cometei.

Avem deci posibilitatea să privim în trecut, la pătrunderea curenţilor care formau sufletele-grup ale mineralelor din sistemul nostru planetar. Din nou, diferitele poziţii ne indică în principal semnele Zodiacului. Este de remarcat faptul că cele două planete considerate astăzi ca fiind cele mai exterioare şi pe care astronomia fizică ni le prezintă ca făcând parte din sistemul planetar, Uranus şi Neptun, iniţial nu aparţineau sistemului nostru solar, ele s-au apropiat şi au intrat mai târziu în zona de atracţie a sistemului nostru planetar. Atunci s-au asociat celorlalte planete şi au rămas în cadrul sistemului solar. Din această cauză, nu le putem include în sistemul nostru planetar ca pe celelalte planete, de la Saturn până la Mercur, care au aparţinut de la început sistemului nostru. Noi trebuie să vedem în Saturn, mai ales dacă avem în vedere vechea sa structură, o planetă care, trimiţând către Pământ propriul său curent eteric, care porneşte din nucleul său, creează o substanţă, plumbul. Dar în acelaşi timp vedem cum vin ca o avalanşă sufletele-grup ale mineralelor, cum sunt ele încorporate, în timp ce asupra lor se exercită o atracţie dinspre Soare, din care se revarsă corpul astral al mineralului. De la Soare se revarsă în spaţiu corpul astral al mineralelor, iar din spaţiul cosmic, extraplanetar, Eul mineralului. Ca urmare a acestei duble revărsări se produce o fecundare a Eului-grup cu corpul astral, prin care se ajunge la o deplină formare a metalului.

Dacă revenim asupra cometelor, trebuie să mai remarcăm ceva ce se revarsă din spaţiul cosmic spre noi şi care poate fi asemănat cu sufletele-grup ale mineralelor. Sufletele-grup ale mineralelor sunt de domeniul Spiritelor voinţei. Deasupra lor se află entităţile care se află la baza vieţii cometei. Dar pretutindeni există şi entităţi luciferice, deci şi în comete, entităţi aflate la treapta de Tronuri, dar nu şi la treapta de Heruvimi şi Serafimi. Prin acţiunea Spiritelor luciferice cometa dobândeşte o natură minerală şi apare, aşadar, ca o pătrundere de natură minerală în sistemul planetar; cu alte cuvinte, trebuie să vedem în comete corpuri cosmice care apar din Cosmos într-o vreme când sistemul planetar este deja constituit. Din această cauză, cometa nu evoluează până la nivelul celorlalte corpuri din sistemul planetar, rămânând pe o treaptă cu mult mai timpurie.

Ar fi desigur foarte interesant să urmărim etapele devenirii lumilor, felul cum se formează prin colaborarea Spiritelor Ierarhiilor în cadrul unui sistem planetar şi cum ne apar aceste spirite când ne îndreptăm privirea ocultă spre negurile Universului şi spre stele fixe îndepărtate. Oriunde ne îndreptăm privirea ocultă spre o stea fixă întâlnim în primul rând Spirite ale înţelepciunii normale. Întregul cer ar rămâne invizibil pentru ochii fizici şi vizibil doar pentru o conştienţă clarvăzătoare, dacă ar fi prezente şi active numai Spiritele înţelepciunii normale. Dar pretutindeni sunt infiltrate între Spiritele normale ale întelepciunii şi Spiritele de natură luciferică care aduc lumină fizică. proprie în lumile stelelor fixe. Când noaptea luminează cerul înstelat, cel care acţionează este de fapt Phosphoros şi peste tot în Univers constatăm că posibilitatea de modelare concretă există numai prin acţiunea comună a contrariilor, prin acţiunea comună a Spiritelor normale ale Ierarhiilor şi a celor care s-au răzvrătit, adică au rămas în urmă. Cerul înstelat nu este luminos pentru ochiul fizic şi este vizibil ochiului spiritual prin Spiritele înţelepciunii normale; el a devenit luminos pentru ochiul fizic, revelându-se ca Maya, prin Lucifer sau prin Spirite luciferice, care sunt şi trebuie să fie active pretutindeni.

Iată deci, iubitii mei prieteni, că am văzut ceva uimitor şi în regnul mineral. Am surprins astăzi, ca să spun aşa, Luna ca o scenă unde acţionează un Spirit al înţelepciunii care domoleşte pe Lucifer, fiindcă a fost necesar să se creeze un loc de unde să se poată stabili echilibrul faţă de acţiunea luciferică. Ce importanţă are aceasta pentru noi oamenii? Am văzut că la om toate elementele constitutive sunt reunite în planul fizic, în timp ce la mineral ele par să fie răspândite în toate lumile. Am găsit suflete-grup pentru minerale, plante şi animale. Există oare şi la oameni un fel de suflet-grup? Da, există. Sufletele-grup ale mineralelor le găsim în sfera Tronurilor, sufletele-grup ale plantelor în sfera Spiritelor înţelepciunii, sufletele-grup ale animalelor în sfera Spiritelor mişcării; la om însă situaţia a fost de aşa natură că el a primit un Eu, dar la început acest Eu a fost ca un suflet-grup revărsat de Spiritele formei. Sufletul-grup al omului a fost prevăzut de Spiritele formei să fie un suflet unitar al întregii omeniri. Ceea ce a dus însă la diferenţieri, la diversificări ca cele caracteristice diferitelor rase, se datorează intervenţiei active a celorlalte spirite. Ceva despre aceste aspecte am menţionat în conferinţa de ieri. Omul a fost creat ca o unitate prin care trebuia să lucreze elementul comun, Eul-primordial al oamenilor, ca un suflet-grup care trăieşte în toţi oamenii şi care a coborât până în planul fizic. După cum la minerale Spiritele formei au creat numai forma exterioară a acestora, la om aceleaşi Spirite ale formei au creat Eul-grup, care apoi a fost diferenţiat prin actiunea altor entităţi ale diferitelor Ierarhii. Prin formarea Lunii, s-a ajuns la stabilirea unui echilibru în regnul mineral, totodată, prin aceasta s-a creat un echilibru şi pentru om; în timp ce pentru regnul mineral de pe Lună există un echilibru fizic, există şi pentru om un principiu de natură lunară care combate influenţa luciferică, aşa cum în regnul mineral principiul întunecat al Lunii se opune principiului luciferic. Aşa cum în lumea minerală este activ ceva ce menţine pe Lună echilibrul faţă de principiul luciferic care se revarsă din Soare, la fel acţionează un principiu spiritual lunar împotriva ispitei luciferice exercitată asupra omului în cursul evoluţiei terestre. Aşa cum toate planetele şi toate corpurile cereşti sunt în legătură cu entităţi ale Ierarhiilor superioare, la fel este şi Luna. Am văzut, de asemenea, că Spiritele înţelepciunii au întemeiat pe Lună o colonie pentru a salva echilibrul; tot astfel acţionează şi asupra omului din direcţia Lunii spirite echilibratoare împotriva lui Lucifer, care s-a apropiat, ispitindu-le, de om. Aşa cum el a răspândit lumina, a infiltrat şi în sufletul omului principiile sale. În felul acesta, ne putem referi la Lună ca fiind purtătoare a adversarilor lui Lucifer, ca reşedinţă a spiritelor neluminoase, dar care trebuie să existe acolo ca să ţină în echilibru pe purtătorii care răspândesc lumina şi care sunt totodată spiritele care ispitesc omenirea.

În antichitatea ebraică, taina Lunii şi principiile sale spirituale au fost dezvăluite pentru prima oară omenirii, şi ceea ce fizic am găsit pe Lună este în aspectul său spiritual ceea ce antichitatea ebraică a denumit principiul Iahve. Prin aceasta, Luna este considerată punctul de plecare al forţelor active potrivnice lui Lucifer. Iahve sau Iehova este adversarul lui Lucifer. Învăţătura secretă a vechilor evrei, referindu-se la Soare, spune: În Soare actionează Spirite nevăzute ale înţelepciunii, vizibile doar pentru privirea spirituală, nu şi pentru privirea fizică. Pentru aceasta intervine principiul luminos al lui Lucifer. Ceea ce se vede în exterior din principiul solar este Lucifer; în interior acţionează însă în cea mai deplină taină, nevăzut pentru privirea fizică, tot ce este accesibil prin Spiritele înţelepciunii, care formează poarta de intrare pentru acesta. Unul din aceste Spirite solare ale înţelepciunii s-a desprins şi, sacrificându-se, şi-a fixat reşedinţa pe Lună, pentru ca de acolo să acţioneze în aşa fel, încât lumina să fie domesticită, dar şi spiritualitatea lui Lucifer să fie stârpită. Antichitatea ebraică a văzut în Iahve sau Iehova un ambasador al acelor entităţi spirituale adevărate, superioare, spre care se deschide privirea prin Spiritele înţelepciunii, când privim în mod spiritual Soarele. Iahve trebuie să acţioneze de pe Lună - şi aceasta antichitatea ebraică şi-a reprezentat-o corect - până când oamenii vor deveni apţi, la început în interiorul lor, să presimtă, să simtă, încetul cu încetul, să înţeleagă în mod suprasensibil faptul că din Soare nu vine numai elementul fizic vizibil datorat lui Lucifer, ci de aici are loc răspândirea a ceea ce se poate cunoaşte a fi Spiritele înţelepciunii, care sunt ca o poartă pentru acele lucruri.

Antichitatea ebraică vedea în Iahve ceva similar cu Spiritele înţelepciunii din Soare, şi putem adăuga: Aşa cum lumina solară este reflectată de Lună în spaţiu, la fel, pentru adevăraţii iniţiaţi ai antichităţii ebraice, Iahve era reflectarea acelei entităţi spirituale care, cândva, când omul va deveni apt, va străluci din Soare, strălucire pe care sfinţii Rishi şi Zarathustra, precum şi slujitorii lui Osiris au prevestit-o. Aşa cum lumina Soarelui este reflectată de Lună în spatiu, la fel se revelează în Iahve sau Iehova, ca un reflex, principiul Spiritului solar, pe care îl puteţi numi cum doriti: Vichvakarman, cum îi spuneau vechii indieni, Ahura Mazdao, cum îl numea Zarathustra, Osiris, ca la vechii egipteni, sau Christos, cum a fost numit în cea de-a patra epocă de cultură postatlanteană. Aceasta este concepţia esoterică despre Iahve: este principiul lunar reflectat, Christos cel dinainte anunţat. De aceea ne apare şi în Evanghelia lui Ioan (Nota 15) un pasaj care nu poate fi înţeles altfel, în care ni se spune că Moise vorbeşte de fapt despre Christos. În realitate este vorba de Iahve; dar Christos este cel care a fost anunţat mai înainte. Se face referire la un asemenea pasaj unde este vorba de Iahve, deoarece purtătorul lui Christos anunţa prin aceasta că Iahve este numai Christosul cel anunţat în timpurile vechi.

Vedem cum aceste lucruri concordă si cum se armonizează consideraţiile pe care le-am expus astăzi cu cele din ziua precedentă; vedem, de asemenea, cum, de acum înainte, prin ceea ce numim lumină exterioară şi pe purtătorul ei trebuie să înţelegem ceva ce se află în luptă cu un principiu spiritual care se află pe făgaşul normal al evoluţiei sale şi care ne apare ca punct spiritual central al sistemului nostru planetar, aşa cum am prezentat lucrurile în conferinţa de ieri, ca şi în cea de astăzi. Nu are importanţă numele pe care le folosim, ci de o mare însemnătate este să recunoaştem întreaga valoare a acestui principiu. Trebuie să recunoaştem că pe plan spiritual vorbim de Christos aşa cum vorbim pe plan fizic de Soare, că pe plan spiritual vorbim de spirite planetare şi despre planete aşa cum vorbim în evoluţia culturii Pământului despre principiul lui Buddha. Iată, din nou, un punct unde găsiţi o importantă revelaţie la H.P. Blavatsky. Măreţia revelaţiilor pe care le întâlnim în *Doctrina secretă* se poate deduce şi din modul cum tratează Blavatsky conceptul de Iahve. Nu trebuie să ne scandalizăm de faptul că ea nu prezintă lucrurile obiectiv, deoarece are o anumită antipatie faţă de Christos şi de Iahve; dar adevărul iese totuşi la suprafaţă şi caracteristica lui Iahve ca zeitate lunară şi prezentarea lui Lucifer ca fiind adversarul său se dovedeşte a fi, la H.P. Blavatsky, ceva ce exprimă adevăru1(Nota 16). Această prezentare, care la Blavatsky vine din inspiraţie, aceasta o primeşte exclusiv pe fondul naturii sale subiective, pentru că avea sentimentul că Lucifer este, de fapt, o zeitate bună. Îl simţea ca pe o zeitate bună şi îl prefera într-un anumit sens zeului lunar, fiindcă pentru ea Lucifer era un zeu solar. Aceasta este adevărat, dar noi trebuie să stabilim contextul adevărat pentru a putea înţelege formula de mai înainte: Christos este adevăratul Lucifer, „*Christus verus Luciferus*". Astăzi această formulă nu mai sună bine pentru oameni. Odinioară, mai suna încă bine când se ştia din doctrina secretă: În lumina exlerioară, fizică, se revelează Lucifer, Purtătorul de lumină, dar dacă prin lumina fizică pătrundem la Spiritele înţelepciunii, pătrundem la lumina spirituală, atunci ajungem la purtătorul luminii spirituale: *Christus verus Luciferus*.

Eu cred, iubiţi prieteni, că în ciuda oricărei imperfecţiuni cu care această temă atotcuprinzătoare a putut fi prezentată, am reuşit totuşi să aduc ceva în faţa sufletelor voastre, ceva ce noi în domeniul ştiinţei spirituale dorim întotdeauna să obţinem: că tratarea oricărei teme ne pune în situaţia de a ridica privirea de la sensibil la spiritual. Este mai greu să facem această recunoaştere în corpurile cereşti care ne apar ca amprente ale minunilor lumii ce ne luminează din spaţiul cosmie, deoarece în aceste corpuri cereşti există o complicată coacţionare a entităţilor diferitelor Ierarhii şi pentru că putem să înţelegem tot ce se întâmplă în Univers numai dacă în spatele a tot ce este materie, chiar şi în spatele luminii fizice, găsim spiritul sau spiritele. Dincolo de ce este spiritual se găseşte viaţa comunitară, viaţa părintească, viaţa divină. Această viaţă, care este pretutindeni şi permanent activă, această dumnezeiască viaţă se împarte, înainte de a se exprima în lumea fizică, în numeroasele lumi ale Ierarhiilor spirituale. Dar noi privim spre aceste lumi şi vedem în ele ceea ce stă la

temelia minunilor cerului şi care acţionează până aici jos, în regnurile naturale. Şi în regnurile din natură se face simţită acţiunea Ierarhiilor sau a descendenţilor acestora. Dacă privim spre spatiul ceresc cu acest simţământ, putem să ne creăm, printr-o astfel de contemplare, şi o impresie morală, o impresie morală care trebuie să constea în aceea că dacă lăsăm ca puternicele acţiuni ale Ierarhiilor din spaţiul ceresc să câştige o cât de mică influenţă asupra noastră, atunci vom fi părăsiti de dorinţe, pofte şi pasiuni, pe care viaţa fizică, terestră, le provoacă. Aceste mişcări sufleteşti pe care le provoacă viaţa fizică pe Pământ sunt cele care răspândesc în evoluţia terestră ceea ce desparte pe oameni şi îi dezbină, ceea ce-i face să fie duşmani sau prieteni, partizani sau adversari. Se obtine, într-un sens moral mai înalt, o libertate, dacă ne desprindem, cel puţin pentru câteva clipe, de contemplarea celor pământeşti şi ne concentrăm asupra lumilor spiritelor din Univers. Acolo ne eliberăm de ceea ce altfel duce la pasiunile noastre egoiste şi care sunt cauzele tuturor luptelor şi a tuturor meschinăriilor pe Pământ. Din acest motiv, cel mai sigur mijloc de a realiza aceasta este să atingem înaltul ideal de viaţă antroposofică, când ne îndreptăm privirea în sus, spre cerul înstelat şi spre entităţile spirituale care conduc şi dirijează Universul, spre Ierarhiile spirituale. Dacă noi, acolo sus, aşa cum am încercat şi ieri şi azi, fundamentăm curente de cultură şi importanţa spiritelor care inspiră religiile şi pe purtătorii de înţelepciune ai omenirii, atunci vom înceta să mai provocăm, pe Pământ, conflicte ca partizani ai diferitelor sisteme. Nu ne vom mai lega de nume şi nici nu vom mai fi dependenţi de aderarea la un grup de oameni pe Pământ. Când oamenii îşi vor căuta cunoştinţele acolo unde privirile tuturor locuitorilor Pământului pot să se îndrepte şi unde găsesc cunoştinţe comune - cunoştinţe care unesc, nu produc vrajbă -, dacă oamenii vor pătrunde până la ceea ce, ca limbaj al cerului, exprimă importanţa diferiţilor întemeietori de religii şi inspiratori ai omenirii, atunci idealul ştiinţei spiritului va instaura o atitudine tolerantă şi fără idei preconcepute faţă de toate religiile şi toate concepţiile despre lume şi viaţă. Oamenii nu se vor mai înfrunta, dacă nu se vor mai antrena în dispute pentru a lua partea unor reprezentanti ai curentelor religioase sau ai altor curente culturale, ci vor căuta originea acestor reprezentanţi afară, în spaţiul ceresc. În acest sens, se poate dobândi o concepţie morală de o mare importanţă care va face ca ceea ce altădată aducea pe Pământ învrăjbiri şi neînţelegeri să producă pace şi armonie. Trebuie doar să învăţăm să descifrăm grandioasa „scriere" pe care ne-o oferă formele şi mişcările corpurilor cereşti, să „citim" cum acţionează cu adevărat nu diferite spirite, ci aceleaşi spirite care lucrează pentru toţi oamenii de pe Pământ, care aparţin tuturor oamenilor. Toate aceste lucruri se pot lămuri chiar printr-o imagine fizică: Atâta timp cât rămânem pe Pământ, un grup de oameni poate locui la şes sau la munte, la răsărit sau la apus. Dacă însă privim mişcările Pământului, care îşi întoarce faţa spre stele, modificându-şi pozitia, fie în perioade de timp scurte sau în decursul a mii şi milioane de ani, vom vedea cum emisfera sudică se întoarce spre cea nordică, cerul înstelat din nord devenind vizibil, şi cum emisfera nordică se întoarce spre sud, iar bolta înstelată din sud devine vizibilă. Şi aşa cum Pământul, în decursul timpului, îşi întoarce faţa, ca să spunem aşa, către toate stelele care ne întâmpină din spaţiul cosmic cu strălucirea lor, la fel şi omenirea ar putea să înveţe din idealurile ştiinţei spiritului să privească fără idei preconcepute la tot ce ne comunică în mod spiritual spaţiul cosmic. Printr-o asemenea atitudine pozitivă faţă de lucruri, idealul antroposofic va fi realizat în condiţiile cele mai bune, nu prin accente sentimentale de iubire şi pace. Iubirea o vom realiza în mod real, ca şi pacea şi armonia interioară, dacă în condiţiile pe care ni le oferă Pământul, condiţii care au condus la împărţirea oamenilor în rase, popoare, religii, privirea ni se va îndrepta spre bolta înstelată, de unde spiritele ne vorbesc, şi vorbesc aceeaşi limbă pentru toate sufletele omeneşti, pentru fiecare suflet în parte, în toate timpurile, în eternitate, dacă le înţelegem în mod corect.

În acest sens, aş dori, întrucât ne aflăm la încheierea acestui ciclu de conferinţe, să mă refer şi la efectul moral al oricărei abordări antroposofice; când ne străduim să cunoaştem faptele pe care ocultismul ni le prezintă. Când le cunoaştem în adevăratul lor sens ocult, ele se revarsă în cele din urmă în inima noastră, astfel încât cele învăţate devin în noi o forţă de viaţă, o speranţă de viaţă, înainte de orice energie morală, şi ne fac să devenim cu adevărat ceea ce

putem numi cetăţeni ai lumilor cereşti. Apoi, prin viaţa sa spirituală, omul aduce cerul în condiţiile obiective ale Pământului şi va beneficia în decursul procesului cultural de ceea ce putem denumi în sensul cel mai pur armonie, pace. Din ce în ce mai mult omul va fi conştient că punctul de pornire ca şi sfârşitul evoluţiei culturale sunt dominate de un spirit al unităţii, un Spirit al formei, care acţionează unificator prin oameni şi se lasă stimulat de fraţii săi, celelalte Spirite ale formei, care îl slujesc, ca să transmită o acţiune unitară în întreaga omenire. În felul acesta, printr-o adevărată ştiinţă a cerului se va propaga pe Pământ ceva unificator pentru toţi oamenii şi cu aceasta va fi stimulată cunoaşterea intelectuală şi morală. Nu vrem, aşadar, o gândire abstractă, teoretică, ci vrem ca fiecare expunere să devină în acelaşi timp un izvor de forţă şi, înainte de toate, un izvor de forţă morală în noi şi atunci toate expunerile ne vor servi, chiar şi acelea care aparent sunt foarte îndepărtate, pentru a urmări ţelurile şi idealurile nemijlocite ale ştiinţei spiritului.

Cu aceste cuvinte, care prin nuanţa lor sufletească trebuie să caracterizeze spiritul şi caracterul moral al conferinţelor noastre, aş dori, iubiţi prieteni, la sfârşitul acestui ciclu, să-mi iau rămas bun de la voi.

OCULTISMUL ŞI INIŢIEREA
Conferinţă publică

Helsingfors, 12 aprilie 1912

În prezent, cine vorbeşte despre ocultism trebuie să se aştepte ca foarte multe din cele ce are de spus să fie considerate nu numai ca o sumă de ipoteze hazardate, ci poate chiar ca ceva de domeniul reveriilor, al fantasticului. Şi dacă într-un suflet care acum este în formare sau care se bazează doar pe viaţa ştiinţifică se naşte un fel de opoziţie, de dezacord faţă de multe din lucrurile care fac obiectul consideraţiilor din această seară, în acest caz, vă rog să fiţi siguri că această opoziţie, care apare, de altfel, în inimile multor contemporani, este de înţeles şi eu însumi o consider perfect îndreptăţită. Mai întâi, aş dori să lămuresc ce se înţelege când vorbim astăzi despre ocultism şi despre acele metode de cercetare care conduc la rezultatele obţinute în ocultism şi pe care le putem rezuma într-un singur cuvânt: *iniţiere*. Acest cuvânt nu trebuie înţeles altfel decât ca o sumă a tuturor acelor împliniri pe care omul le are de realizat când vrea să ajungă la rezultatele ocultismului. Pe de altă parte, nu înţeleg prin ocultism tot ce se vehiculează în prezent sub acest nume, ci mă refer numai la acele rezultate care se conformează modurilor de gândire ştiinţifică şi cerinţelor logice ale prezentului, rezultate ale unui anumit fel de ştiinţă a spiritului. Eu înţeleg prin acest cuvânt, şi cu respectarea punctelor de vedere amintite, toate cunoştinţele care vor să pătrundă în viaţa contemporană, cunoştinţe care trebuie să privească lucruri la care ştiinţa obişnuită, cunoaşterea curentă nu poate ajunge. Ceea ce îşi face intrarea în literatura contemporană din acest punct de vedere este foarte potrivit să provoace obiecţiile multora din contemporani care se întreabă: Ce sunt toate aceste lucruri care ni se prezintă şi prin care vor să ni se ofere cunoştinţe despre existenţa unei vieţi suprasensibile, despre fapte suprasensibile, ce sunt toate acestea dacă le comparăm cu rezultatele ştiinţelor naturale, rezultate care se întemeiază pe o cercetare riguros ştiinţifică? Cunoştinţele la care mă refer sunt înainte de toate tocmai acele cunoştinţe care ne conduc dincolo de ceea ce este perceptibil cu simţurile şi dincolo de ceea ce poate fi cunoscut cu ajutorul raţiunii condusă de instrumentul creierului, cunoştinţe care transcend ceea ce trăim între naştere şi moarte, care ne conduc în acele regiuni pe care omul le străbate după ce a trecut prin poarta morţii. Rezultatele la care ajunge ştiinţa spiritului sau acest ocultism vorbesc despre o evoluţie a nucleului spiritual din om; atunci când omul trece prin poarta morţii, acest nucleu spiritual-sufletesc al fiinţei păşeşte într-o lume suprasensibilă, într-o lume spirituală. Omul ia cu el, din viaţa şi experienţa pe care le-a străbătut între naştere şi moarte, într-un corp fizic, anumite forţe şi împreună cu alte forţe şi puteri de natură suprasensibilă, în intervalul care se scurge între moarte şi o nouă naştere, el îşi însuşeşte facultăţi şi forţe noi. Prin aceste facultăţi şi forţe noi, nucleul spiritual-sufletese al fiinţei se

leagă cu ceea ce vine ca moştenire fizică în lanţul eredităţii, cu ceea ce provine de la părinti, mamă şi tată, şi în special de la străbuni. Abia prin această unire a nucleului spiritual cu substanţele şi forţele pur fizice apare omul întreg.

Reţineţi din cele spuse că rezultatele acestei cercetări trebuie să vorbească despre o asemenea evoluţie a nucleului spiritual-sufletesc al fiinţei omului care se desfăşoară prin trecerea prin vieţi pământeşti repetate, vorbeşte adică de reîncarnare, de mai multe vieţi pământeşti, precum şi despre faptul că ceea ce trăim ca facultăţi interioare care lăstăresc în cursul unei vieţi din sufletul nostru, în timpul vieţii, sau ceea ce trăim chiar ca lovituri ale destinului, despre faptul că toate acestea sunt, într-un anumit fel, rezultatul a ceea ce noi înşine ne-am pregătit într-o viaţă pământească anterioară. Totodată, ele ne arată că şi ceea ce trăim acum, în viaţa actuală, experienţele pe care le facem şi facultăţile pe care ni le dezvoltăm, este trecut prin poarta morţii şi este prelucrat acolo, într-o lume suprasensibilă, pur spirituală, pentru ca atunci când prelucrarea a atins maturitatea să reapară într-o nouă existenţă terestră, aşa cum am arătat. Această cunoaştere este ceva pe care omul contemporan îl poate trata ca aparţinând de domeniul fanteziei. La aceasta se adaugă apoi lucrurile care, pe baza ştiinţei spiritului, vor să explice ceea ce aparţine în mod suprasensibil omului şi se adaugă fiinţei sale sensibile, acele lucruri care vor să arate că omul, în afara acelui corp fizic pe care îl percepm cu simţurile, mai are un purtător suprasensibil pe care îl putem întrevedea cu mijloacele ştiinţei spiritului şi pe care îl recunoaştem ca nucleu fiinţial spiritual-sufletesc, care parcurge destinele amintite prin vieţi pământeşti repetate. În literatura domeniului ştiinţei spiritului găsim relatări despre stadii timpurii ale vieţii omului în epoci din existenţa Pământului care s-au scurs în vremuri de mult trecute. Ba se dau chiar şi unele lămuriri bazate pe ştiinţa spiritului cu privire la stadii ale Cosmosului care au precedat apariţia Pământului ca planetă, aşa cum se prezintă în prezent, cu alte cuvinte se vorbeşte despre stadii evolutive care s-au desfăşurat înainte de apariţia vieţii noastre pământeşti. Aşadar, aceste indicaţii privesc însăşi evoluţia vieţii cosmice, privesc formarea Pământului şi a celorlalte corpuri cereşti. Plecând de la metodele utilizate de ştiinţa spiritului, pe de o parte, trebuie să se admită că ele permit să se cunoască ceva despre aceste lucruri care ating cele mai profunde zone ale vieţii omului, deoarece sunt legate de ce este omul, prin natura şi entitatea sa cea mai subtilă. Pe de altă parte, din nou trebuie să spunem că tocmai din punctul de vedere al cunoştinţelor noastre actuale despre natură se ridică o suspiciune îndreptăţită faţă de posibilitatea edificării unei cunoaşteri reale în acest domeniu.

Următoarea întrebare care se poate ridica în legătură cu astfel de rezultate ale cercetării este aceea care ne va preocupa în această seară. Ea este cât se poate de îndreptăţită: Pe ce căi ajung la concluziile pe care le susţin aceia care fac asemenea afirmaţii? Cum fac? Despre faptul că ştiinţa contemporană nu ne poate spune nimic despre aceste lumi, că prin metodele sale, de altfel demne de admirat şi pe care nimeni nu le poate admira mai mult decât înşişi cercetătorii din domeniul spiritului, despre faptul că în ciuda rigurozităţii şi siguranţei sa1e, a logicii interioare, această ştiinţă contemporană nu poate pătrunde în acele domenii, despre toate acestea nici nu este nevoie să vorbim. Dar dacă o asemenea problemă se pune totuşi, atunci este posibil ca în sufletul omului să apară şi o altă întrebare: Deoarece este neîndoielnic că în fiecare om, în inima şi în sufletul său există o nostalgie pentru cunoaşterea şi înţelegerea acestor lucruri, cum se face atunci că tocmai prin metodele de cercetare cele mai corecte omul rămâne despărţit de lumea în care el ar dori să privească? Dacă se pune o asemenea întrebare fără idei preconcepute, se ajunge la concluzia că omul poate înţelege numai o anumită categorie de fapte, faţă de care se află într-o poziţie foarte precisă. Omul poate să înţeleagă numai lucrurile despre care ştie cum au apărut, cum devin ele. El poate să înţeleagă numai acele lucruri în a căror creaţie el se poate implica, într-un anumit mod pe care-l înţelege. Numai acele lucruri le poate înţelege la a căror creere el poate fi, într-un fel sau altul, prezent. Dacă, însă, omul îşi îndreaptă privirea asupra a ceea ce îl înconjoară în natură, asupra fiinţelor din toate regnurile naturii, va fl nevoit să recunoască: Da, aşa cum se prezintă toate acestea, cum apar ele gata făcute în faţa mea, eu le pot cerceta cu cele cinci

simţuri ale mele, le pot recunoaşte, pentru că le pot studia legile cu ajutorul raţiunii mele, dar în clipa când vreau să cuprind cu mintea apariţia şi devenirea lor, atunci acestea se refuză privirii mele, care vrea să pătrundă în lucruri. Fiinţele şi faptele din regnurile naturii întâmpină pe om ca lucruri deja create, în aşa fel încât pare că el nu poate, deocamdată, să participe la producerea acestora.

Dacă, pe de altă parte, omul priveşte în interiorul său, observă ce fiinţează în viaţa sa sufletească, ca gânduri, reprezentări, sentimente, impulsuri de voinţă, tot ce formează bogăţia lumii sale interioare, o lume a cărei realitate o trăieşte mult mai mult decât realitatea lucrurilor exterioare, chiar mai mult decât realitatea a ceea ce aparţine din el însuşi lumii exterioare. Cine ar putea tăgădui faptul că, mai mult decât realitatea proceselor fizice şi fiziologice care se desfăşoară în organismul nostru, au pentru noi realitate durerile şi suferinţele noastre, impulsurile şi pasiunile noastre, gândurile şi idealurile noastre, pe scurt, tot ce, din momentul când ne-am trezit dimineaţa şi până seara, când adormim, se agită necontenit în viaţa noastră sufletească. Dar şi atunci când încercăm să adâncim introspectia vieţii noastre sufleteşti şi vedem cum aceasta se deschide spre viaţa exterioară, cum un lucru sau altul ne impresionează, cum ne umple de grijă sau de bucurie, ei bine, şi atunci ne dăm seama că nu putem participa la procesul lor de formare. Iar când ştim că un lucru ne devine inteligibil doar dacă participăm la procesul său de creaţie, abia atunci ne este clar ce ne este refuzat prin ambele moduri de abordare amintite. Este, într-adevăr, suficient să aruncăm o privire asupra a ceea ce produce fantezia noastră, asupra a ceea ce creăm prin ce stă în puterile noastre interioare, asupra a ceea ce facem după gândurile şi idealurile noastre proprii, este suficient să ne amintim de tot ce este astăzi îngăduit omului să vadă prin tehnica sa, prin felul şi modul în care el combină forţele naturii ca să înţelegem ce simte el când participă la opera de construire, la creaţie, la devenire, sentimentul său de înţelegere satisfăcută, dar şi felul cum se simte nesatisfăcut, sentimentul că stă în faţa unei porţi prin care nu i se îngăduie să pătrundă atunci când, privind în jurul său, vede lucruri la al căror proces de creaţie nu poate participa.

Şi acum să punem şi întrebarea dacă nu este totuşi posibil ca în ceea ce simţim ca un proces de devenire al existenţei în care suntem implicaţi să găsim undeva o modalitate de a participa la procesul de creaţie. Există un domeniu în care putem şti în mod nemijlocit că participăm la procesul de creaţie, dar în care ştim la fel de bine că nu putem pătrunde cu privirea, dacă rămânem doar la nivelul unei cunoaşteri şi a unei observaţii întemeiate doar pe conştienţa noastră obişnuită. Ce se petrece aici, în acel domeniu, i se revelează omului în fiecare zi, dacă ne gândim numai la ciudatele fenomene din timpul tranziţiilor de la somn la starea de veghe. Aceste fenomene sunt, pentru cel care vrea să pătrundă adânc în esenţa vieţii, de o mare importanţă. Ele provoacă ceva ce am putea numi un mister al vieţii; şi dacă conştienţa noastră obişnuită nu observă că există ceva deosebit de important în această alternanţă somn-veghe, aceasta se datorează faptului că tot ce este obişnuit îşi pierde forţa de impresie asupra omului. Deoarece suntem obişnuinţi să trăim zilnic alternanţa între somn şi starea de veghe în intervalul de douăzeci şi patru de ore, nu ne mai dăm seama de marea şi excepţionala importanţă a acestui fenomen cotidian. Dacă vrem să aflăm în ce constă diferenţa dintre somn şi starea de veghe, trebuie să recunoaştem că la început totul pare foarte simplu, de la sine înţeles, căci fiecare dintre noi ştie că starea de somn apare ca un fel de suprasaturare a sufletului, care de la deşteptare şi până la culcare se manifestă ca un flux şi reflux de sentimente şi senzaţii, de pasiuni şi impulsuri, de dorinţe şi neîmpliniri, de reprezentări şi idealuri, pentru ca apoi totul să aibă o intensitate în descreştere şi această lume să se cufunde în întuneric, în obscuritatea inconştientului. Fiecare om este convins însă de faptul că şi în starea intermediară dintre momentul când adoarme seara şi se trezeste dimineaţa cu fiinţa sa se întâmplă ceva la care, însă, nu poate fi prezent cu conştienţa. Ceea ce putem spune despre aceste stări alternative, de somn şi de veghe, pare de la sine înţeles; însă, dacă ne gândim mai bine la acest „de la sine înţeles" atunci vom deveni conştienţi că motivul pentru care aici se pune un zăvor cunoaşterii noastre nu se află prea departe. Dacă luăm în considerare această

alternantă stare de veghe/somn trebuie să spunem că, de fapt, întreaga noastră viaţă din starea de veghe, întreaga noastră viaţă conştientă din timpul zilei este ca un proces de dezagregare, de dizolvare a unor fenomene profunde care au loc în organismul nostru. Nu este aici locul să abordez, pentru că ne-am depărta prea mult de tema noastră, procesele fizice, chimice şi fiziologice care se petrec în fenomenele care se desfăsoară în cadrul oboselii. Nu este cazul să vorbim acum despre aceasta. Ceea ce sare însă în ochii oricui este că oboseala este un proces de uzură, de distrugere al unor forţe profunde ce lucrează în organismul nostru. Putem înţelege din aceasta că viaţa noastră din timpul zilei conţine în sine faptul uimitor că ea nu participă la refacerea noastră, ci, dimpotrivă, rezultatul este oboseala, că ne mistuie în mod continuu, ne consumă. Aceasta este realitatea: viaţa din timpul zilei este un proces de dezagregare, de epuizare şi oricărui observator lipsit de prejudecăţi i se arată în mod clar că somnul este un proces opus, un proces creator, care restabileşte, aducând din nou ordine în organism, creează din nou ceea ce procesul de veghe face să se ofilească.

Este normal că noi tocmai despre acest proces creator care se desfăşoară în timpul somnului nu putem şti nimic. Este un proces creator care are loc în noi înşine, dar despre care totuşi nu putem şti nimic, deoarece chiar înainte de a ne angaja în el pierdem în mod nemijlocit starea de conştienţă. Nu putem vedea, aşadar, prin capacitatea noastră obişnuită de cunoaştere când un proces creator se petrece în noi. Din aceasta rezultă însă că am putea cuprinde ceea ce în natură, în fenomenele lumii este un proces creator numai dacă am reuşi să ne menţinem starea de conştienţă dincolo de acel proces care ne buimăceşte. În momentul în care omul îşi dezvoltă în sine puterea creatoare, conştienţa i se tulbură; el cade în starea de somn, de lipsă de conştienţă. Rezultă că fiinţa umană, aşa cum se prezintă în prezent, este astfel orânduită, încât atunci când ar trebui să participe la o activitate creatoare, activitate care are loc chiar în omul însuşi, acesta este buimăcit, conştienţa i se stinge şi, prin urmare, nu poate fi martor la procesul creator care se petrece în el însuşi. Noi nu putem pătrunde activitatea creatoare care are loc în interiorul organismului nostru deoarece conştienţa ne este adormită, astfel încât pentru conştienţa noastră acest proces rămâne o lume exterioară. Pentru a ajunge la cunoaşterea lucruritor care se petrec în spatele lumii senzoriale trebuie să depăşim conştienţa obişnuită; numai astfel vom putea să pătrundem într-un proces de creaţie, fie în cel care se desfăşoară în noi înşine, fie într-un altul asemănător.

Există undeva în lume un lucru care să ne arăte că, depăşindu-ne pe noi înşine, depăşind conştienţa obişnuită, putem pătrunde în ceva străin pentru noi, fără ca aceasta să ne tulbure mintea, fără să cădem într-o stare de somn? În aria largă a conştienţei obişnuite există două lucruri prin care omul este scos din conştienţa sa obişnuită, din conştienţa de toate zilele, astfel încât să nu mai fie năucit sau cufundat în somn, aşa cum este acum în fiecare seară. Aceste două lucruri, care în cadrul stării de conştienţă obişnuită pot fi un model pentru ieşirea conştienţei din ea însăşi şi pentru pătrunderea acesteia în ceva străin, aparţin de domeniul moral. În acest sens, sufletul îşi poate crea concepte-model pentru modul în care se poate desprinde de el însuşi, fără să-i fie conştienţa tulburată, din două trăiri de natură morală care străbat întreaga viaţă umană. Aceste două trăiri sunt, în primul rând, mila, compasiunea şi, în doilea rând, conştiinţa morală. Dacă studiem modul în care compasiunea şi conştiinţa se asociază în viaţa morală cu conştienţa, atunci ne putem face o idee despre ce s-ar întâmpla dacă conştienţa s-ar desprinde de ea însăşi. Dacă simţim milă, iubire, simpatie pentru un suflet străin, atunci nu trăim în noi propriile noastre simţăminte - căci în acest caz nu am simţi mila şi iubirea - ci bucuria şi suferinţele, durerile şi plăcerile celuilalt suflet. Ne aflăm într-un moment când suntem pregătiţi să ne contopim cu celălalt suflet, trăim - şi o observaţie făcută fără idei preconcepute ne poate lămuri în acest sens - în afara conştienţei obişnuite, ne aflăm în celălalt suflet. De fapt, avem în faţa sufletului nostru un profund secret al vieţii. Acest secret, al trăirii în altul, este cu atât mai profund cu cât resimţim această contopire ca pe ceva moral, fără ca în acest timp să devenim ameţiţi şi fără a ne pierde conştienţa. Măsura în care un om este în stare să-şi păstreze conştienţa trează când nu-şi trăieşte propria suferinţă sau bucurie, ci suferinţele sau bucuriile unui suflet străin este un adevărat barometru pentru

moralitatea sa. Când conştienţa este ca şi adormită faţă de suferinţele sau bucuriile unui suflet străin avem semnul unei deficienţe morale, căci ne aflăm într-o stare asemănătoare cu aceea pe care o avem faţă de propria activitate creatoare în timpul somnului. Conştienţa pare să doarmă faţă de suferinţele şi bucuriile altuia.

O a doua trăire, tot în domeniul moral, care ne conduce la depăşirea conştienţei obişnuite, este conştiinţa, acea conştiinţă despre care, dacă o analizăm în mod obiectiv, fără idei preconcepute, putem spune: Ceea ce facem sau vrem să facem, împinşi de instinctele noastre, de pasiunea existenţei noastre, de ceea ce ne comandă simpatiile sau antipatiile pe care le avem, de ceea ce iubim sau detestăm, de ceea ce vrem să facem sau să nu facem, în toate aceste situaţii din afară se poate vorbi de educaţie, de relaţii sociale, dar niciodată despre ceea ce numim conştiinţă. Conştiinţa ne vine - acest lucru îl simţim şi îl trăim - dintr-o lume din care ni se vorbeşte în lumea noastră a percepţiilor, căci tot ce putem percepe se corectează când se transformă în impulsuri de acţiune prin cerinţele suprasensibile ale conştiinţei. O dovadă a existenţei conştiinţei o constituie, în domeniul moral, faptul că sufletului i se poate spune ceva, ceva ce nu există în starea de conştienţă obişnuită. Şi, din nou, avem de-a face cu un defect moral când sufletul, unde ar trebui să vorbească conştiinţa, intră într-un fel de somn, nu aude glasul conştiinţei, ascultă numai de ceea ce poate vorbi, în cadrul lumii sensibile, impulsurilor de acţionare din simpatie sau antipatie. Dacă ne putem deprinde să ieşim din conştienţa noastră fără a intra într-o stare de toropeală, atunci observăm, fiind în starea de conştienţă obişnuită, că în conştiinţă se petrece un fenomen prin care se vorbeşte sufletului, în aşa fel încât acesta nu este avizat să perceapă ceva, să primească impulsuri din partea a ceva care acţionează asupra sa, din lumea exterioară. De aici trebuie să tragem concluzia: Dacă permitem ca, aşa cum în domeniul moral pătrundem în alte fiinţe, în alte lucruri care se află în afara a ceea ce ştim, a conştienţei noastre, prin milă şi iubire, dacă permitem, aşadar, să ni se spună adevăruri prin intermediul conştiinţei, adevăruri care nu provin din lumea senzorială, dacă este posibil să pătrundem astfel în fiinţe străine şi să lăsăm ca în suflet să ni se vorbească după acel model în care vorbeşte constiinţa, atunci există posibilitatea de a pătrunde într-o altă lume decât cea care este dată conştienţei pe care o avem în starea de veghe de la trezire până la culcare. Această posibilitate rezultă, în mod practic, din acele metode pe care le numim metode de iniţiere. Acestea constau în aceea că viaţa noastră sufletească, în măsura în care ea este reprezentare, simţire şi voinţă, este activată într-un alt mod decât suntem obişnuiţi pentru activităţile din cadrul ştiinţei exterioare sau pentru cunoaşterea exterioară a lumii înconjurătoare.

Pentru ce ne formăm, în viata obişnuită, reprezentări, concepte, idei? Nimeni nu va contesta că, în mod obişnuit, pentru omul contemporan, scopul în care el îşi creează reprezentări, concepte şi idei este ca prin acestea, ba chiar şi prin senzaţiile şi sentimentele sale, să ajungă la o cunoaştere a ceea ce se află în lumea exterioară. Astăzi numim adevăr ceea ce corespunde, din conceptele şi ideile noastre, cu o lume exterioară oarecare, cu un fenomen al lumii exterioare care reprezintă o imagine a acelor fenomene. Pentru orice viaţă exterioară, pentru orice cultură exterioară numai această activitate a vieţii noastre sufleteşti este singura corectă. Dar această activitate a vieţii noastre sufleteşti trebuie să fie complet schimbată, dacă vrem să pătrundem în secretele suprasensibile ale existenţei, cu alte cuvinte - să folosim chiar acest cuvânt prohibit -, dacă vrem să pătrundem în secretele oculte; atunci trebuie să putem face abstracţie cu totul de ceea ce înseamnă, în lumea exterioară, conceptele, ideile şi imaginile reprezentărilor, precum şi senzaţiile, sentimentele şi impulsurile de voinţă. Nu este necesar să ne întrebăm ce înseamnă aceste activităţi sau mişcări sufleteşti, cu privire la valoarea de adevăr pe care o au pentru un lucru sau altul din lumea exterioară. Trebuie doar ca tot ce poate deveni conţinut al vieţii noastre sufleteşti să fie considerat un mijloc de autoeducaţie pedagogică interioară pentru viaţa noastră sufletească: Trebuie să lăsăm ca ideile, conceptele şi chiar senzaţiile şi sentimentele să acţioneze de aşa manieră în sufletul nostru, încât acesta să rămână închis faţă de tot ceea ce putem prelua din lumea exterioară şi chiar faţă de tot ceea ce, în cursul vieţii, am asimilat ca deprinderi şi trăiri şi le-am

înmagazinat în memorie. Dacă, printr-un efort de voinţă, putem să facem abstracţie de toate impresiile pe care ni le transmite lumea exterioară şi simţurile, de toate calculele şi combinaţiile pe care le face raţiunea, dacă putem face abstracţie de toate necazurile şi grijile, dar şi de bucuriile şi de tot ce am adunat în memorie, dacă ne putem goli sufletul, aşa cum se goleşte el singur, seara, când datorită oboselii se instalează starea de somn, dacă apoi putem obţine exact opusul somnului, dacă suntem în stare ca în deplină facultate a conştienţei să călăuzim chiar această conştienţă spre orice fel de reprezentări fecunde, îndeosebi de natură simbolică, spre acelea care au cât mai multe înţelesuri, atunci nu trebuie să le cerem o valoare veridică, ci o valoare educativă pentru suflet. Dacă, în continuare, ne concentrăm sufletul, printr-o voinţă puternică, asupra unui anumit conţinut, fie o reprezentare imaginativă, fie un impuls senzitiv, pe care îl stabilim ca punct central al vieţii sufleteşti, dacă astfel activitatea sufletească, purificată de toate celelalte lucruri, o orientăm spre această imagine pe care singur a ales-o şi dacă reuşim să menţinem, printr-o mare putere a voinţei, întreaga viaţă sufletească în stare trează, concentrată asupra conţinutului pe care singuri l-am ales, atunci observăm că nu de la conţinutul acestei imagini, ci de la forţele sufleteşti parcă radiază ceva în viaţa noastră sufletească. Astfel ajungem să trăim interior ceva ce altfel nu putem trăi, trăire de la care obţinem experienţa nemijlocită; trăieşti acum ceva ce este atât de real, atât de important, atât de esenţial pentru existenţă, ca şi lucrurile concrete pe care le vedem cu ochii, le auzim cu urechile - este absolut la fel de real, numai că toate acestea nu le-ai putea cunoaşte şi trăi numai prin activitatea sufletească animată de lumea senzorială sau de raţiune. Pe scurt, abia acum se cunoaşte ce înseamnă trăire suprasensibilă; abia acum omul se ştie în nucleul său spiritual-sufletesc; abia acum începe el să înteleagă că se poate trăi într-o entitate interioară sufletească, independent de corporalitate. Conştienţa suferă acum în întregime o transformare.

Subliniez că ceea ce conduce la o asemenea activitate interioară este opusul procesului pe care îl trăim atunci când ne concentrăm atenţia asupra unui obiect strălucitor, intrând într-un fel de hipnoză. Ceea ce se produce aici, de către o stare sufletească care altfel nu există, se face printr-o intensă concentrare asupra unui obiect care exclude orice alt fel de activitate sufletească. Ceea ce se realizează prin această concentrare asupra unui conţinut lăuntric liber ales corespunde cu o astfel de activitate sufletească, în sensul că este tot o concentrare; dar totodată este şi contariul, în măsura în care conştienţa se stinge când ne transpunem într-un fel de hipnoză cu ajutorul unui obiect strălucitor, în timp ce conştienţa rămâne activă dacă printr-un puternic act de voinţă punem în mişcare un conţinut lăuntric - dar numai lăuntric - de reprezentări în punctul central al vieţii sufleteşti. O asemenea metodă de a implica sufletul propriu se numeşte, cu o expresie folosită în ştiinţa spiritului, meditaţie. Aceasta este adevărata meditaţie. Atrag din nou atenţia că acest fel de meditaţie se realizează în practică mult mai greu decât s-ar putea crede la început, când ascultăm doar o simplă descriere. Căci numai cu unele încercări sporadice nu se obţine nimic în acest domeniu, ci trebuie în permanenţă să creăm noi reprezentări şi imagini, reprezentări care să pornească din viaţa noastră intelectuală şi morală, reprezentări simbolice; trebuie să obţinem în continuu asemenea concentrări, să realizăm asemenea meditaţii, soseşte acea clipă decisivă care nu este altceva decât cunoaştere lăuntrică: Tu ai în fiinţa ta un sâmbure al fiinţei tale sufletesc-spirituale care trăieşte într-o realitate suprasensibilă şi care nu se serveşte, pentru a percepe această lume suprasensibilă, de organe senzoriale exterioare sau de raţiunea dependentă de activitatea creierului.

Din toate faptele pe care le-am expus până aici puteţi reţine unul, şi anume că am rămas în permanenţă în zona noastră interioară, că ne-am abătut de la lumea exterioară şi suntem repliaţi numai asupra interiorităţii noastre. Ceea ce putem afla acolo este, şi nici nu poate fi altfel, doar o experienţă interioară, dar această experienţă interioară ne duce practic la ceva foarte precis. Omul care realizează în acest mod o concentrare, o meditaţie, îşi vede câmpul său vizual plin de realităţi, realităţi pe care la început le putem numi viziuni. Sub formă de imagini apar tot felul de lucruri care nu se pot asemui cu ceea ce s-a trăit mai înainte; apar fel

de fel de imagini care nu au nici o asemănare cu trăirile anterioare; cu anumite lucruri exterioare nu se poate face o comparaţie, dar în ce priveşte felul şi modul cum sunt alcătuite şi cum acţionează, totul reprezintă o experienţă absolut nouă, nu este o combinaţie de lucruri anterioare. Acest „absolut nou", în sensul curent pe care îl are utilizarea cuvântului, îl putem numi viziune. Este extrem de asemănător chiar în cele mai mici amănunte imaginilor de vis, numai că, în comparaţie cu imaginile obişnuite de vis, este de o intensitate mult mai mare şi de un realism care se impune, aş putea spune, o realitate insistentă.

Aici survine, pentru cel care aplică metodele de obţinere a accesului în lumea suprasensibilă, un obstacol pe care îl putem numi pericol. Apare pericolul ca el să considere *a priori* această lume de imagini, de viziuni, ca fiind ceva real, ceva ce se află în faţa noastră, la fel cum s-a aflat în faţa lui lumea sensibilă obişnuită. Există primejdia să dea expresiei „această lume este reală" acelaşi sens pe care-l acordă când este vorba de lumea senzorială. Această primejdie devine mai mare dacă nu se aplică toate măsurile de precauţiune într-o astfel de pregătire ocultă, măsuri despre care astăzi nu vom putea discuta în amănunt, dar pe care mulţi dintre dumneavoastră le puteţi găsi explicate în lucrarea mea ***Cum se dobândesc cunoştinţele despre lumile superioare***. Dacă însă sunt luate aceste măsuri preventive, omul nu pierde nici o clipă, faţă de lumea care-i stă în faţă, sentimentul că el însuşi este cel care evocă această lume. Este de o importanţă deosebită ca niciodată conştienţa să nu fie lăsată să adoarmă, să se piardă, până la a ajunge la impresia că avem în faţa noastră o lume străină. Ea pare, într-adevăr, ca o lume străină, care se extinde în spaţiu, ea ne prezintă fenomene care se desfăşoară în timp, ca şi cele din lumea sensibilă exterioară, ea ne induce în eroare, ca şi un vis care apare a fi realitate. Persoanele care, datorită măsurilor de precauţiune de care am vorbit, nu ajung în situaţia de a vedea că această lume de viziuni nu este decât o lume creată de ei înşişi, ajung, bineînţeles, la reverie, la fantasme. Prin aceasta se deosebeşte omul cu adevărat clarvăzător - şi vă rog să îmi permiteţi să folosesc acest cuvânt - de cel care nu este decât un vizionar, un fantezist care crede că viziunile pe care le are în faţa sa ar fi ceva obiectiv; dar cel care înaintează spre adevărata clarvedere ştie în fiecare clipă, şi trebuie să ştie - printr-un autocontrol riguros -, că, deşi percepe o lume spaţială vastă în jurul său, nu are în faţă decât o lume închipuită, creată de el însuşi. Nici un moment - şi lucrurile acestea acţionează foarte sugestiv - conştienţa că are de-a face doar cu propria creaţie nu trebuie să se piardă. Această conştienţă trebuie să devină din nou obiect de meditaţie şi concentrare. Omul trebuie să-şi solicite voinţa mai mult şi mai intens şi să se concentreze din ce în ce mai activ asupra faptului că lumea pe care, ca să spunem aşa, a cucerit-o este propria lui creaţie, că ea este făurită de el însuşi. Apoi intervine - şi acest lucru poate fi descris, desigur, numai ca o trăire practică - ceva specific, în conştienţa noastră: recunoaştem acum că în această activitate am făcut ceva, şi am făcut în mod conştient, ceea ce facem şi în starea de conştienţă normală.

S-a spus astăzi că în starea de conştienţă normală noi exercităm, de fapt, un proces de dezagregare asupra noastră înşine. Cu conştienţa sa normală, omul nu sesizează, nu ţine seama de aceasta. Dacă însă, în modul amintit, în deplină conştienţă, el ajunge să-şi creeze, ca printr-o vrăjitorie, o asemenea lume şi să menţină totodată gândul pe care l-am exprimat mai sus, intervine şi o deplină cunoaştere şi înţelegere a faptului că prin tot ce a dobândit, ceea ce, cu un termen tehnic, se numeşte *cunoaştere imaginativă*, el provoacă şi un proces de distrugere. Omul observă că întotdeauna ajunge 1a punctul unde lumea imaginativă îl poate, pur şi simplu, mistui, îl poate consuma, îl poate slăbi, poate ajunge chiar la o cedare a nervilor, la îmbolnăvire, dacă vrea să lase deoparte deplina conştienţă, numai printr-o voinţă puternică: Peste tot în această lume te găseşti tu însuţi. Forţa care rezidă în această conştienţă - în ea te afli tu însuţi - nu ne va lăsa niciodată să atingem acel punct în care am trece graniţa, dincolo de care ar începe procesul real de distrugere. Prin faptul că nu suntem lăsaţi să ajungem la procesul de distrugere, ci îl împiedicăm să se producă prin aceea că ne menţinem conştienţa că noi înşine suntem creatorii lumii imaginative, ei bine, prin aceasta suntem în situaţia de a participa la un proces de creaţie. Prin toate acestea pătrundem, de fapt, într-o lume creatoare şi învăţăm să cunoaştem, învăţăm să urmărim în mod conştient ce se întâmplă

în mod asemănător atunci când, după ce am adormit, se petrec în noi activităţi creatoare pe care în starea de conştienţă normală nu le putem percepe. Învăţăm astfel că în acest mod devenim martori ai unui proces creator, înţelegem ceva despre o devenire, o devenire care are loc în noi înşine.

Dar toate acestea - numai aceste etape ale iniţierii pot fi descrise - sunt legate şi de faptul că încetul cu încetul întregul proces ne constrânge să renunţăm la ceva la care un clarvăzător obişnuit nu renunţă cu plăcere. Clarvăzătorul obişnuit este atât de fericit când poate trăi în lumea viziunilor sale, se laudă atât de mult cu experienţele sale într-o lume superioară, şi aceasta acţionează atât de pregnant, încât poate lua uşor totul ca o realitate. Atunci el poate să intre foarte uşor într-o criză de nervi, într-o cădere nervoasă. Dacă însă impulsul de voinţă pe care l-am descris este menţinut cu deplina conştienţă: Tu însuţi faci toate astea!, dacă niciodată conştienţa nu este lăsată să adoarmă, ei bine, atunci survine ceea ce multora le aduce o părere de rău: faptul că acea forţă care rezidă în impulsul de voinţă menţionat se implică în mod distrugător asupra întregii lumi imaginative, şi că multe aspecte care clarvăzătorului obişnuit îi par a fi cele mai valoroase se risipesc, dispar. Cu alte cuvinte: În timp ce apariţia conştienţei imaginative este un element care reprezintă cu adevărat forţele care formează un proces creator - căci nu-l lăsăm să depăsească limita unde ar interveni distrugerea -, în timp ce, după modelul conştienţei obişnuite în care ieşim prin milă şi iubire din conştienţa noastră şi pătrundem într-un proces creator, dacă intervenim în mod autodistructiv, autoorganizator dar şi combinator, prin actul de voinţă descris, în lumea noastră vizionară, ajungem să dezvoltărn în noi o activitate ce nu poate fi percepută nicăieri în lumea exterioară şi care, totuşi, foarte curând se dovedeşte pentru observaţie a fi activitate creatoare care are loc în noi, şi care scapă conştienţei obişnuite, o faptă creatoare care reprezintă nucleul fiinţei noastre spiritual-sufleteşti, aşa cum acţionează în mod creator asupra propriului nostru organism, cum îşi extrage din nou forţele din ambianţa spirituală şi cum stă în mijlocul Cosmosului spiritual. Pe treapta următoare care, în limbaj tehnic, se numeşte *inspiraţie*, învăţăm să recunoaştem nucleul fiinţei noastre spiritual-sufleteşti şi cum stă el în chiar forţele creatoare ale Cosmosului. În timp ce imaginaţia, ca primă treaptă a iniţierii, ne introduce în noi înşine, şi aceasta doar prin faptul că ni se deschide în faţă, ca printr-o vrajă, o lume care este în realitate numai o lume de viziuni, prin procesul de inspiraţie, trecem pe o treaptă superioară. În această lume de viziuni, pe care ne-a deschis-o imaginaţia, apare ca un fulger ceva ce acţionează ca şi cum ar veni din Cosmosul spiritual şi care vine, de fapt, în mod real de acolo - observaţia însăşi o confirmă -, ceva ce ne vorbeşte în aşa fel încât în conştienţa obişnuită, normală o recunoaştem numai în domeniul conştiinţei. Conştiinţa se mai poate compara cu felul în care în cazul inspiraţiei se vorbeşte conştienţei imaginative; apoi însă imaginaţia trece în inspiraţie şi ajungem astfel într-o lume cu adevărat spirituală, într-o adevărată lume suprasensibilă.

Şi acum, prin faptul că prin propria noastră evoluţie am atins punctul de unde, în spatele evenimentelor sensibile putem vedea, de exemplu, minunatul secret al devenirii umane, vom putea să descifrăm şi secretul morţii. De acum ne va fi cu neputinţă să mai credem că ceea ce trăieşte în sufletul unui om - când vedem că acest om păşeşte prin naştere în existenţă, când ne dăm seama că trăsăturile mai întâi nedefinite ale feţei şi mişcările stângace ale copilului se dezvoltă şi devin treptat mişcări coerente şi trăsături bine conturate -, că tot ceea ce porneşte din punctul central al sufletului, care face plastică fizionomia, că până şi circumvoluţiunile cele mai fine ale creierului realizate abia după naştere ar apărea doar ca rezultat al eredităţii. Astăzi privim mai mult în trecut, spre nucleul spiritual şi sufletesc al fiinţei care vine de fapt dintr-o altă lume şi se conjugă cu ceea ce este luat de la mamă şi de la tată; nu ne referim numai la moştenirea ereditară, ci şi la ceea ce provine din lumea spirituală şi este legat cu ceea ce se moşteneşe prin ereditate de la părinţi sau, mai ales, de la străbuni. Ceea ce înainte era doar credinţă devine acum o concepţie reală: faptul că nucleul spiritual-sufletesc al fiinţei vine din lumea spirituală şi modelează plastic ceea ce este fizic-corporal. Dacă urmărim viaţa, şi o facem cu ajutorul cunoştinţelor dobândite prin iniţiere, constatăm că nucleul

spiritual-sufletesc al fiinţei îşi orientează din ce în ce mai mult trăirile şi experienţele din cursul existenţei dintre moarte şi o nouă naştere către interioritate şi face abstracţie de lumea exterioară. Noi înţelegem cum prin această întoarcere a nucleului fiinţei de la ceea ce este exterior faţa se zbârceşte şi capătăm următoarea impresie directă: în timp ce, după ce am depăşit punctul culminant al vieţii, corporalitatea noastră exterioară începe să se veştejească, chiar şi creierul începe să se ofilească, astfel încât ceea ce sufletul poartă în sine nu mai ajunge să se exprime şi pare că însuşi sufletul ar degenera; vedem cum ceea ce nu mai poate să se exteriorizeze se retrage în interior, îşi concentrează forţele, aşa cum ceea ce am trăit, am experimentat, am îndurat sau am învins se regăseşte reunit în suflet şi atinge forţa sa interioară cea mai mare când părăseşte trupul; când procesul îşi continuă cursul, forţa interioară maximă se uneşte cu forţele care încheagă în lumea suprasensibilă arhetipul unei noi încarnări, a unui nou corp într-o nouă viaţă. Astfel, evoluţia nucleului spiritual-sufletesc al fiinţei, forţa sa de creaţie a corporalităţii exterioare, devine un fapt nemijlocit prin privirea în lumea spirituală. Şi când, apoi, comparăm ceea ce se află la începutul vieţii, plăsmuirea treptată a corpului, cu ceea ce se află la sfârşitul vieţii, cu retragerea-în-sine a experienţelor din timpul vieţii prin intermediul sufletului, cu desprinderea forţelor sufleteşti de trup şi cu trecerea prin poarta morţii, totul devine pentru o contemplare suprasensibilă asemănător cu comparaţia pe care o facem între momentul de început şi cel de sfârşit ale unei plante, când procesul final este de aşa natură încât ceea ce se formează ca germene, sămânţa, reprezintă un început pentru ceea ce va deveni viitoarea plantă. Dar în timp ce în cazul plantei vedem începutul şi sfârşitul, legate astfel încât, în esenţă, apare mereu acelaşi lucru, printr-o cunoaştere suprasensibilă dobândită prin iniţiere vedem că ceea ce a experimentat sufletul în cursul vieţii este întreţesut în nucleul sufletesc-spiritual al fiinţei şi cum omul, când revine după intervalul dintre moarte şi o nouă naştere, care este destul de lung, îşi formează noul trup. Acum, acest nucleu spiritual-sufletesc al fiinţei îşi formează noul trup, noua sa existenţă în aşa fel, încât să reprezinte efectele cauzelor faptelor trăite în vieţi anterioare.

In felul acesta, prin acele metode care sunt dobândite prin iniţiere şi care îşi au modelul în sentimentul de compasiune şi conştiinţa conştienţei normale, procesele din lumea suprasensibilă legate de om devin cunoaştere nemijlocită. Iniţierea devine prin aceasta drumul prin care suim în lumile suprasensibile.

Dacă vă aplecaţi mai mult asupra a ceea ce s-a comunicat aici în mod foarte sumar şi dacă urmăriţi ceea ce am scris în lucrarea mea ***Cum se dobândesc cunoştinţe despre lumile superioare***, veţi constata că iniţierea, aşa cum este înfăţişată în prezent, are o particularitate foarte clară. Ea se orientează, prin modul cum îşi prezintă rezultatele, pentru a corespunde cerinţelor nivelului contemporan de cultură a umanităţii, pretenţiilor actuale ale logicii, ale raţiunii sănătoase a omului şi ale ştiinţei, astfel ca aceste procedee de iniţiere să poată fi recunoscute ca reprezentând calea prin care omul, fiecare om, poate dobândi o cunoaştere a lumii suprasensibile. Prin acţiuni declanşate în deplină libertate, prin trezirea sufletului, a forţelor sufleteşti interioare, omul urcă spre aceste procese suprasensibile care îi desluşesc drumul nucleului spiritual-sufletesc al fiinţei sale prin lume, desluşiri care nu aparţin numai unei lumi care nu trebuie să ne preocupe, ci unei lumi din care trebuie să extragem permanent forţă şi încredere pentru viaţa obişnuită. Faptul că iniţierea ţine seama de mijloacele logicii noastre contemporane, de cerinţele ştiinţifice ale prezentului, reprezintă o cucerire, s-ar putea spune, a procesului de iniţiere. Oamenii vor reuşi, treptat, să câştige, pe această cale, cunoştinte după modelul gândirii ştiinţifice, cunoştinţe care pătrund în sentimentul religios, care dau satisfacţie sentimentului religios prin cunoaştere. Prin aceasta, se produce însă o răsturnare care se manifestă prin pătrunderea procesului de iniţiere în cultura prezentului şi a viitorului. Este o răsturnare în evoluţia omenirii care o putem caracteriza drept trecerea ce va avea loc de la credinţă la cunoaşterea lucrurilor suprasensibile.

Credinţa, aşa cum a apărut şi s-a manifestat - şi se poate înţelege mai uşor că această schimbare poate surveni dacă luăm în considerare acest lucru - atunci când lucrurile se

studiază cu mijloacele iniţierii, este de aşa natură încât nu este ceva născocit, ca o nouă explicaţie care şi-ar avea rădăcinile în irealitate, ci conduce înapoi, spre rezultate obţinute cu mult înainte de oameni iniţiaţi, duce la trăiri ale iniţierii. Numai că există o deosebire între noua iniţiere, aşa cum am prezentat-o aici şi care va deveni încetul cu încetul iniţierea preponderentă a omenirii, şi iniţierea din vechime.

În vechime exista o regulă foarte strictă şi care mai există şi astăzi în lume, pentru multe sisteme de iniţiere, ca cel care caută drumul evocat să aibă un conducător, care în anumite cercuri este numit chiar conducător spiritual sau guru. Care este sarcina acestui guru? Ei bine, am văzut că în cursul unei evoluţii lăuntrice, aşa cum am descris-o, se ajunge la anumite pericole de care trebuie să fim preveniţi. La început, în acel tip de iniţiere care s-a moştenit din antichitate, sarcina pentru guru este aceea de a atrage atenţia asupra acestor pericole. Şi astăzi sarcina lui poate fi aceeaşi, dacă rămâne numai la rolul unui profesor care urmăreşte activitatea studentului şi se bucură de încrederea acestuia. Dar este clar că noul guru nu mai trebuie să fie ce a fost vechiul guru, şi din ce în ce mai puţin va avea voie să fie, pe măsură ce iniţierea se va adapta procesului progresiv al dezvoltării omenirii. De fapt, iniţierea a început aşa cum am arătat. Omului i se indicau, în măsura în care avea un maestru personal, diferitele reguli: acum te concentrezi asupra unui obiect, apoi asupra altuia, acum trebuie să faci acest exerciţiu, apoi altul; după aceasta se crea, sub strictă supraveghere, starea în care survine lumea imaginativă. În timp ce omul modern - şi aceasta rezidă în natura acestuia - trebuie ca prin propria sa voinţă să aducă imaginaţia în inspiraţie, această trecere se făcea înainte de către vechiul guru, care trecea pe discipol de la starea imaginativă la cea inspirativă, şi o făcea prin anumite influenţe care îi erau accesibile omului când era adus la o astfel de treaptă, astfel încât ceea ce am spus că acum se află în voinţa proprie a omului în trecut era exercitat de un guru, ca un impuls asupra discipolului. Guru implanta în discipol ceva care aducea ordine în viaţa imaginativă a acestuia, în viziunile sale. Dar în felul acesta omul nu mai era liber, guru îl avea în puterea sa şi discipolul devenea, într-o anume măsură, o unealtă în mâinile gurului. Este lesne de înţeles că, prin aceasta, toate vechile iniţieri, de unde rezultau şi toate cunoştinţele religioase, erau legate de un imperativ sever, care cerea ca guru, cel care conducea iniţierea, să fie mai presus de orice imoralitate, mai presus de exercitarea oricărei influenţe nocive asupra discipolului; guru trebuia să fie, prin mentalitatea sa, mai presus de orice posibilitate de a înşela şi numai când avea această calitate putea obţine rezultate; el trebuia să-şi folosească influenţa numai pentru a transmite elevului imaginile lumii superioare obţinute de el însuşi, astfel încât să-i uşureze discipolului calea.

Eu cred că nu este nevoie de multe dovezi, dacă nu aveţi idei preconcepute, ca să înţelegeţi mersul conştienţei moderne, faptul că omenirea va deveni din ce în ce mai independentă de influenţe personale şi în legătură cu ce este cunoaşterea superioară, suprasensibilă. Este o cerinţă a mersului neîntrerupt al evoluţiei omenirii. Toţi acei guru care şi-au format discipoli în jurul lor, ca întemeietori de religii sau secte, vor dispărea din procesul evolutiv al umanităţii; în locul lor, pentru cei care caută iniţierea, vor apărea oameni de încredere, care se câştigă tot aşa cum se câştigă şi încrederea într-un profesor. Dar acesta trebuie să fie, ca să spunem aşa, un profesor liber ales şi care în nici un caz să nu fie ca un guru. Întemeierea de secte în felul vechilor adepţi nu mai satisface nevoile omenirii. Şi este chiar bine ca în legătură cu aspectele legate de evoluţia suprasensibilă oamenii să nu fie prea creduli, ci, dimpotrivă, să fie sceptici, să se întrebe nu o dată sau de două ori, ci de multe ori cui trebuie să acorde încrederea şi, dacă pot, să manifeste mult, foarte mult scepticism când cineva vine ca un profet, ca un întemeietor de secte, dacă un adept vrea să se impună ca un mare învăţător. În domeniul de care ne ocupăm acum, acesta este un moment periculos, când anumite curente spirituale, care vor să introducă ocultismul în lume, se bazează pe persoane care se pretind reprezentanţi ai unor mari învăţători, care vor să se impună oamenilor, şi nu pe o încredere care să pornească de 1a sine, pe o încredere lăuntrică izvorâtă din întâlnirea discipolului cu învăţătorul şi care ia naştere în sufletul elevului. Într-o anumită privinţă noi am trăit un exemplu clasic pe care cred că este util să-l amintese acum. În ultimele decenii a

apărut o personalitate care a adus în omenire cunoştinţe deosebit de importante, nu dintre cele care sunt recunoscute şi admise pe baza unor explicaţii de natură exterioară, ci din cele care s-au revelat prin trăinicia lor interioară, ca ceva ce conduce către secretele suprasensibilului. Un astfel de continut se află în cărţile doamnei H.P. Blavatsky, renumită în anumite cercuri. Ceea ce se află în aceste cărţi apare, chiar şi pentru cineva versat în aceste probleme, ca fiind deosebit de important, ce te introduce în secretele existenţei mai mult decât orice altceva. Dar, din nefericire, în momentul de început al mişcării oculte care s-a născut prin aceasta, ceva a dăunat mişcării oculte, ceva pe care nu vreau să-l prezint ca pe o greşeală sau o inexactitate; dimpotrivă, este ceva care a dăunat, în ciuda faptului că-şi avea justificarea sa: H.P. Blavatsky a invocat învăţători necunoscuţi lumii. Cine a cunoscut aptitudinile Helenei P. Blavatsky ştie că, prin posibilităţile pe care le avea, ea nu ar fi putut ajunge niciodată la cunoştinţe superioare. Aceste aptitudini se recomandă prin ele însele în măsura în care sunt adevărate şi pot fi verificate. De aceea nu a dăunat cu nimic că H.P. Blavatsky s-a referit la tradiţii, la învăţături comunicate de un guru şi la care singură nu ar fi putut ajunge niciodată. Ei i-a dăunat, bineînţeles, faptul că lucrurile nu au fost acceptate în baza adevărului interior al ocultismului, ci pe baza unei autorităţi exterioare. Oricât de multă bunăvoinţă ar avea cineva, a trecut timpul, fie că vrem sau nu, când te puteai baza doar pe autoritatea exterioară a unui guru pentru a admite anumite lucruri. Acum lucrurile trebuie să fie acceptate doar pe baza autorităţii raţiunii sănătoase a omului. Astfel, tot ceea ce poate fi obţinut pe calea descrisă în scrieri cum este lucrarea mea ***Teosofia*** vă poate apărea ca rezultat strâns legat de cercetarea făcută în modul descris azi, dar că, o dată ce s-a obţinut rezultatul, acesta poate fi verificat şi comparat cu faptele vieţii, şi nu trebuie să fie acceptat în baza nici unei autorităţi. În felul acesta, iniţierea va putea fi concepută în mod corect numai dacă se ia în considerare că ea trebuie să se adapteze procesuiui culturii moderne, că recurge la mijloace şi metode care sunt accesibile fiecărui om.

Cu siguranţă va mai dura mult până când oamenii de diverse niveluri de cultură şi cu diverse niveluri de pregătire să aibă nevoie de sfatul unui învăţător ocultist, să înţeleagă că trebuie să-i fie înlesnit accesul la iniţiere de către un astfel de învăţător, care deja a primit iniţierea şi în care au pătruns inspiraţiile unei lumi superioare, căci doar acesta poate să dea sfaturi corecte. Dar legătura dintre maestru şi discipol poate fi, aşa cum este în prezent, în lumea culturală actuală, relaţia între cel care vrea să înveţe ceva şi cel care poate preda ceva. Orice încercare de a crea mister în legătură cu calitatea de adepţi, orice încercare de a-i face pe oameni de a crede în profeţii noi sau în întemeietori de religii, toate acestea vor fi respinse de spiritul culturii moderne, de spiritul ştiinţific modern şi nu se recomandă prin simplul fapt că sunt în contradiţie cu spiritul culturii moderne. Singurul criteriu care va fi luat în seamă în viitor pentru ca cineva să poată fi învăţător vor fi rezultatele obţinute, deci modul cum se prezintă lumii. Numai prin încredere trebuie să fie îndrumat spre un învăţător cel care doreşte să fie sfătuit. Altminteri, dacă această precautie nu este luată, mai ales în domeniul ocultismului, unde se caută iniţierea, nu va dispărea din lume pericolul care constă în faptul că în acest domeniu, alături de iniţiatul care a căutat în mod corect drumul spre lumile suprasensibile şi face legătura cu realitatea acestei lumi, apare şi şarlatanul. Şi deoarece în timpul nostru există tot atâta credulitate şi plăcere de senzaţional pentru comunicări venite din lumea suprasensibilă care îşi au originea în iniţiere, cât şi mult scepticism, deoarece sunt mulţi oameni care cred cu uşurinţă în autoritatea unuia sau altuia, după cum există şi oameni care neagă totul, chiar şi ceea ce s-a obţinut prin cele mai stricte metode de cercetare suprasensibilă, este necesar să se răspândească o cale de cercetare care să conducă la faptele oculte aşa cum am prezentat-o chiar acum ca iniţiere. Drumul spre iniţiere poate fi abordat de fiecare om, iar rezultatele pot influenţa raţiunea sănătoasă a omului, la fel cum aceeaşi raţiune sânătoasă şi fără idei preconcepute preia unele rezultate ale cercetărilor ştiinţifice fără a le putea verifica în fecare caz, de exemplu, rezultatele care se obţin în clinici sau în laboratoare, pe care le poate verifica oricine, dacă îşi însuşeşte metodele necesare; dar sunt şi altele pe care nu le putem verifica, dar acceptăm ceea ce raţiunea umană ne spune că este adevărat. Aşa stau lucrurile şi în cazul rezultatelor iniţierii. Nu fiecare va fi în situaţia să facă

verificări, dar cei care cercetează vor comunica lumii rezultatele obţinute şi raţiunea sănătoasă le va accepta, tot aşa cum sunt acceptate şi rezultatele altor ştiinţe. O deosebire există totuşi, şi anume că rezultatele iniţierii conţin adevăruri de care fiecare om are nevoie pentru a avea forţă şi siguranţă în faţa vicisitudinilor şi a bucuriilor vieţii, de a avea forţă şi siguranţă în munca sa, în activitatea sa, pentru ca să nu se piardă când viaţa îl încolţeşte dur, să poată prinde punctul central care să-l conducă în mod sigur pe drumul idealurilor sale. Forţă îi pot da însă rezultatele cercetării sale când are nevoie, în faţa unor necazuri, de consolare, de mângâiere faţă de ceea ce este copleşitor într-o lume în care domină boala şi moartea; înălţându-şi privirea spre faptele lumii spirituale, suprasensibile, lume căreia îi aparţinem şi de unde primim forţele care ne asigură rezistenţa necesară pentru a face faţă lumii materiale în care trăim. Căci din rezultatele iniţierii şi ale ocultismului va pătrunde în modul nostru de a gândi ceea ce s-ar putea rezuma în cuvinte care ar vrea să dea, în nuanţe de simţire, de sentimente, ceea ce s-a spus despre iniţiere, prin cuvintele:

Vorbesc către simţurile omului
lucrurile din îndepărtatele spaţii.
Ele se schimbă în curgerea timpului.
Cunoscător străbate sufletul omului,
de nesfârşitele spaţii neîngrădit
şi nestânjenit de curgerea timpului,
în Împărăţia veşniciilor.

NOTELE EDIŢIEI GERMANE

Pentru acest ciclu de conferinţe, Rudolf Steiner a fost invitat de teosofii din Finlanda. Conferinţele au fost ţinute în sala Liceului National suedez. În afara conferintelor propriu-zise, au mai fost ţinute două conferinţe publice, una cu tema *Esenţa eposului naţional cu referire specială la Kalewala*, la 9 aprilie 1912, şi a doua, cu tema *Ocultismul şi iniţierea*, la 12 aprilie 1912, care este inclusă în acest volum. La aceste conferinţe, în afara gazdelor finlandeze, au participat şi numeroşi germani, membri ai secţiei germane a Societăţii teosofice, care s-au deplasat în acest scop la Helsingfors.

Titlul acestui ciclu a fost stabilit chiar de Rudolf Steiner.

*

(1) În legătură cu această temă a se cerceta şi lucrarea lui Rudolf Steiner ***Lumea simţurilur şi lurmea spiritelor*** (GA 134).

(2) Immanuel Kant (1724-1804) a scris în 1755 lucrarea *Ştiinţele naturale generale şi teoria cerului sau cercetarea asupra formării şi a originii mecanice a întregului univers tratate pe baza principiilor newtoniene*. Lucrarea a fost completată de Laplace în 1799 în unele puncte esenţiale şi cunoscută în general ca teoria Kant-Laplace.

(3) Adevăratul sau primul Zarathustra, pe care istoricii greci îl situau cu cca 5-6 000 de ani înainte de războiul Troiei. A se vedea şi conferinta lui Rudolf Steiner despre Zarathustra, ţinută la Berlin la 19.I.1911, care se află cuprinsă în ***Răspunsul ştiinţei spiritului la marile probleme ale existenţei*** (GA 60).

(4) Relatarea amănunţită asupra acestui aspect a se vedea şi în lucrarea lui Rudolf Steiner ***Misteriile Răsăritului şi ale Creştinismului*** (GA 144).

(5) Conferinţa din 9 aprilie 1912, *Esenţa eposului naţional cu referire specială la Kalewala*, cuprinsă în volumul ***Legătura omului cu lumea elemertară*** (GA 158).

(6) Raoul Heinrich Francé (1874-1943). Autor de lucrări de ştiinţe naturale, de origine austriacă. Director al unui institut de biologie în München. Lucrările sale au fost publicate de Rudolf Steiner în nr. 31 (1906) al revistei "Lucifer-Gnosis" (GA 34).

(7) A se vedea şi Rudolf Steiner, ***Elementele de bază ale esoterismului***. Conferinţa 27 (GA 93 a).

(8) Apostol Pavel, *Epistola către Romani* 9.18.

(9) Charles Darwin, 1809-1882, în lucrarea sa din 1859 referitoare la originea speciilor şi lupta pentru existenţă.

(10) Conferinţele de la Christiania (Oslo). ***Misiunea unor suflete ale popoarelor în legăturăcu mitologia nordic-germană*** (GA 121).

(11) H.P. Blavatsky (1831-1891). Lucrarea sa de bază, scrisă în limba engleză, *The Secret Doctrine*, în 1888. O primă traducere în limba germană în 1899.

(12) Citatul apare în *Doctrina secretă*, vol. II, textual: „Domnul înţelepciunii este Mercur sau Buddha".

(13) A se vedea lucrarea ***Mişcarea ocultă în secolul al XIX-lea şi rolul său în cultura mondială*** (GA 254).

(14) Se referă la tablourile-peceţi 5 şi 6 din cele expuse la Congresul de la München în 1907 (GA 284).

(15) Evanghelia după Ioan 5.46.

(16) În legătură cu aceasta a se vedea şi conferinţa nr. 26 din ciclul ***Elementele de bază ale esoterismului*** (GA 93 a).

NOTĂ ASUPRA EDIŢIEI

Expresia germană *Geister der Umlaufszeiten* se referă 1a Spiritele mişcărilor de revoluţie, incluzând toate mişcările în jurul unei axe (mişcarea de rotaţie) sau ale unui centru (parcurgerea unei orbite planetare). Este vorba de spiritele a căror activitate determină alternanţe sau succesiuni de etape regulate, cum sunt ziua-noaptea, anotimpurile, dar şi fenomene fizice şi biologice succesive, regulate sau ciclice, legate de primele: îngheţ-dezgheţ, germinare-răsărire-creştere-înflorire-coacerea seminţelor ş.a.m.d., pe scurt, toate activităţile care, exterior, se exprimă prin manifestări regulate care se oglindesc în aşa-numitele legi naturale sau *legi ştiinţifice*.

În textele antroposofice publicate de Editura Univers Enciclopedic se face distincţia între două noţiuni exprimate prin cuvinte care în limba română au forme foarte asemănătoare, dar care în germană sunt diferite şi au conţinuturi net deosebite; este vorba de:

Conştiinţă (Gewissen) = fundament moral care determină atitudinile omului faţă de diferite probleme, atât în cadrul relaţiilor cu lumile superioare cât si cu semenii săi.

Conştienţă (Bewusstsein) = nivelul de reflcetare a realităţilor pe diferite trepte, corespunzător cu gradul de evoluţie al indivizilor umani. Semnalăm faptul că în traducerile din limba franceză adeseori aceste noţiuni sunt confundate, deoarece francezii folosesc în ambele cazuri acelaşi cuvânt, conscience.